

Józef Jędrzej Załuski

BIBLIOTEKA

historyków - prawników - polityków

JOZEFA JĘDRZEJA ZAŁUSKIEGO

BISKUPA KIJOWSKIEGO I CZERNIECHOWSKIEGO.

Biblioteka

HISTORYKÓW, PRAWNIKÓW, POLITYKÓW

I INNYCH AUTORÓW POLSKICH

LUB O POLSCE PISZĄCYCH

Z PRZYPISAMI

JÓZEFA EPIFANIEGO MINASOWICZA

KANONIKA KIJOWSKIEGO.

NOWEMI PRZYPISAMI POMNOŻYŁ I WYDAŁ

JÓZEF MUCZKOWSKI.

W KRAKOWIE

CZCIONKAMI I NAKŁADEM JÓZEFA CZECHA

1832.

Mihi quidem nulli satis eruditi videntur quibus nostra
ignota sunt. *Cicero.*

D O C Z Y T E L N I K A.

Nie może być obojętném dla miłośników ojczystej literatury ogłoszenie niniejszego w r. 1768. przez Załuskiego ułożonego, a późnziej uzupełnionego dzieła; ono bowiem, chociaż najdawniejsze z ksiąg bibliograficznych w języku ojczystym napisanych *), zawiera więcej szczegółów, niż inne ten przedmiot obszerniej traktujące. Odkrycie tych szczegółów ułatwiały niespracowanemu Autorowi jego dostojność, erudycya i rozgałęzione z uczonemi w kraju i za granicą stósunki. Wdzięczność dla cieniów uczonego Kapłana, co, zgromadzone przez siebie pomniki naukowego życia narodu poświęciwszy użytkowi powszechnemu, ożywił w otrętwiałych umysłach gasnącą pamięć świetnej przeszłości, nakazywała uratowanie od zaguby tego, mimo niestósowność wykładu, szacownego dzieła, które, pomni na miejsce i czas gdzie i kiedy Autor je układał, jako drogą pamiątkę jego żadnemi przeciwnościami niezachwianych uczuć obywatelskich uważać powinniśmy. Będzie ono ważne dla przyszłego biografa tego najzasłużeńszego w Ojczyźnie męża.

Józef Epifani Minasowicz, kanonik kijowski, otrzymawszy po śmierci swego Mecenas **) aoryginał tej Biblioteki, powierzył go xx. Pijarom warszawskim, zaklinając ich ze łzami w oczach, by się wydrukowaniem jego zajęli. Tymczasem rękopism ten przeszedł późnziej w rece Czackiego, od którego przepisany przez jego towarzysza bibliograficznej po kraju pielgrzymki, uczonego P. Kozłowskiego,

*) Jego *Programma* w r. 1732. w języku polskim wydane, jest tylko katalogiem niesystematycznie ułożonym; inne zaś dzieła bibliograficzne wydał w języku łacińskim.

**) Załuski umarł w 73. r. życia d. 7. Stycznia 1774 r.

z kilku u tegoż uzyskanych odpisów i przywiedzeń w dziełach bibliograficznych był tylko znany. — Ogłaszając go drukiem nie tylko że sprawdziłem wszystkie, które mogłem, przez Minasowicza obok tekstu umieszczone lata, miejsca druku i kształty wydań dzieł, o których Autor wspomina; ale nadto nowemi przydatkami tu i owdzie pomnożyłem, oraz umieszczonemi pod tekstem przypisami sprostowałem uchybienia, które się weń wcisnęły. Lubo ogłoszenie tej Biblioteki podawało mi sposobność pomnożenia jej licznemi dodatkami, wstrzymywały mię jednak od tego niestosowność jej układu jako też obawa, żeby przez zwiększenie objętości księgi, jej Nakładca, szanowny P. Józef Czech, księgarz tutejszy, nie był przywiedziony do podjęcia większego a częstokroć za dzieła tej ośnowy niezwrótnego wydatku. Jednakże dla uzupełnienia tej książki, będącej miłośnikom dziejów naszych niezbędną źródół wskazówką, wyszczergotałem w dodatku pisma w Zbiorach Historyków polskich zawarte; a dla łatwiejszego wynalezienia dzieł bezimiennie wydanych, jako też autorów, o których w Bibliotece jest mowa, dołączyłem dwa abecedłowe spisy. Co się tyczy pisowni, nie mając pod ręką oryginału, trzymałem się już powszechnie używanęj, od której tam jedynie odstępowałem, gdzie się Autorowi dla składu wiérsza wymawianie wyrazów skracać podobąło, np. jezuita zamiast jezuita, wojwoda zamiast wojewoda i t. p. Co do imion cudzoziemskich, z tych w pierwszym przypadku stojące pisane są według zwyczaju narodu do którego należą; w innych zaś przypadkach, gdy otrzymały polskie zakończenie, według naszego wymawiania pisać je wypadało.

Oby dzieło to nowym stało się pochopelem do pilnego obeznania się z literaturą dziejów ojczytych; to tylko bowiem zacnemu Nakładcy za wyłożone koszta, a mnie za podjęte staranie okolo wydania tej księgi, najmilszą byłoby nagrodą.

W Krakowie d. 10. Lipca 1832 r.

Józef Muczkowski.

REGEST

DZIEJOPISÓW POLSKICH

ŁACIŃSKIM JĘZYKIEM.

Ten regestr podzielony jest na pięć rozdziałów.
Pierwszy ma: co ojczysty kraj nasz opisują.
Drugi: co zawierają w sobie kolekcye
Różne pism do ojczyzny naszej należących.
Trzeci tych historyków, którzy rzecz od Lecha
Ciągną do swoich czasów. Czwarty tych, co jakie
Jednego króla tylko mają panowanie.
Piąty o tyczących się Polski rękopismach.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

PISARZE, CO OJCZYSTY KRAJ NASZ OPISUJĄ.

Czaradzki Grzegórz, juris peritus, Theatrum
Chronologico chorographicum napisał.
Sarmacyi europejskiej jestto opisanie.
Mogę śmieć to pismo zwać phoenix librorum.
Nie widziałem na świecie tylko ten egzemplarz,
Co mam w dziewięć arkuszach, bez miasta, bez roku:
Musi być przytłumiona, że jest jego praca.

9 plagi fol: s. 1
et typogr.

- f. Krak. 1587. Stańsław Sarnicki, wojski krasnostawski, kalwin,
Przy swych annałach, które wydał pięć ośm siedem,
Lips. 1741. fol. 2. Dołożył opisanie Sarmacyi polskiej:
voll. T. I. p. 259. Jest też w edyci lipskiej Długosza na końcu:
I pan Micler je włożył w swoją kolekcją.
- Colon. 1577. 2. Marcin Kromer, warmiński biskup, nasz dziejopis,
ibid. 1578. 4. Wydał topograficzne Polski opisanie,
Albert Krantz, opuściwszy, a to się niegodzi,
Francof. 1575. f. Autora imie, w swoją włożył Wandalią, (*)
Przydane w historyi jego jest; lecz tylko
- Colon. 1589. f. W szczególnej edycyi jeden pięć ośm dziewięć.
T. I. p. 75. Także w Pistoryusza kolekcyi: także
W elzewirskim tomiku o Polsce: nareszcie
- T. I. p. 117. W kolekcyi Miclera z annotacyami.
- Danz. 1741. 8. Przetłumaczył Szott Jędrzej po niemiecku i swe
Przydał annotacye, przed lat dwadzieścia sześć. **)
Jan Krasieński, rodzony Stańsława płockiego
Wojewody, synowiec księcia krakowskiego
Biskupa, tamże kantor, a w Gnieźnie kanonik;
Dla Henryka, co w tenczas był obrany królem,
Crasniti Polonia Wydał był w Bononii Polski opisanie.
Banc. 1574. 8. Ta książka tak jest rzadka, żem nigdy nie widział,

(*) O tem wydaniu tak mówi Kromer (Praef. ad ed. secundam):
Quod (exemplar) nactus Wechelus, typogr: francof. ut
erat descriptum, ita excudit: nempe mendosissime, non solum
propriis et vernaculis hominum, locorum et magistratuum,
nominibus, ab imperito quopiam polonicae linguae, sed etiam
latinis verbis, ab illiterato prorsus scriptore depravatis at-
que corruptis, ita, ut a nemine intelligi, a me vero vix agno-
sci posset, Lelewel, mówiąc o kronikarzach naszych, w przed-
mowie do dziełka: Ostat: lata panow: Zygm: star: (str: 8.) więcej

**) Są też egzemplarze może tegoż samego wydania z oznaczeniem
miejsca: Leipzig. Jacob Schuster. 1741. 8.

Oprócz tego, co go mam egzemplarza: drugi
 Darowałem królewskiej w Dreźnie bibliotece.
 Oprócz w kazanańskie^{*)} ottobońskiej w Rzymie.^{**})
 Księgarniach, a krasińskiej, gdy byłem w Nowejwsi:
 Ale ta miała zgorzeć. Już teraz można się
 Obéjśdź: dałem drukować panu Miclerowi,
 Króry ją też umieścił w swojej kolekcji.
 Cny Szymon Starowolski, polyhistor polski,
 Pięknym stylem opisał królestwa polskiego
 Stan, dawszy dziełu swemu tytuł Polonia,
 Czterkroć wyszła na widok publiczny z pras różnych
 Jego praca. Najpiérwój w Kolonii: rzadka.
 We Gdańsku potem (a), trzecim razem w Wolfenbytlu. b)
 Gdzie z regestrem i mappy są geograficzne.
 Konringiusz był Herman onój edytorem:
 A tę pan Micler w swoją kolekcją włożył.
 Ostatnia edycya jest wrocławska nowa *)
 Sprengerus Jan Teodor wydał opisanie
 Polski: z naszych autorów jest całe zebrane.
 Przypisałem, którzy są ci, co on ich zażył.
 Jędrzej Cellari, prusak, **) odmienny od tymże
 Teologa zwanego mianem w Rottenburgu,

T. I. p. 389.

Colon. 1659. 24.

(a) 1659. 24.

(b) 1656. 4.

1733. 4.

Francof. 1656. 8.
 Polonia nov an-
 tiqua. ex antiquis.
 et noviss. scrip-
 toribh. excerpta.

*) Może powinno stać cezenieńskiej. Książnicę tego imienia wspo-
 mina Possewin in Bibliotheca selecta p. 104. przywiedziony
 w Struwiusa Introduct. in notitiis rei litterariae, cura Fische-
 ri p. 300.

**) Biblioteka ottobońska w Rzymie założona p. Aleks. VIII. papie-
 ża, wzrosła szczególnie z rękopismów królowej Krystyny.
 zob. Struvii Introd. edita cura Fischeri.

*) Biblioteka królewska w Kopenhadze w zbiorze MSS. Thott, pod
 L. 1380. ma Starowolskiej Poloniam cum notis Martini
 Böhm. 1711.

**) inni go mieniają być holendrem.

- Wydał topografią Polski i z dwudziestu
 Amstel. 1659. 16. Miast polskich figurami, a to w Amssterdamie:
 ibid. 1660. 16. Anonim holenderskim przełożył językiem,
 Colon. 1659. 8. Augustyn Gudicanus, także i ten prusak,
 Vlln. 1730. 12. Krócej wydał i z mappą, która ma figurę
 Orla tak, jak Europa damy, Włochy sztybla.
 Mogunt. 1606. 4. Stanisław Krzysztanowicz jeszcze wydał krócej.
 Elzewir inserował w swojej kolekcji.
 Jest także po niemiecku tłumaczona: mam trzy
 Cracov. i. c. Edycye w tym roku, gdy August obrany.
 Lips. 4. et 8. 1697. Szwed Samuel Puffendorf, baron, konsyliarz
 Hamb. 1697. 4. Brandeburski, opisał Europę językiem
 Ulraj. 1693. 1709 Brandeburski, opisał Europę językiem
 w 1ej ed. p. 475. Szwedzkim: przetłumaczył ją łaciną Jan Kramer.
 814. w 2giej ed.
 P. 441-477. Tam masz naszój ojczyzny opisanie dobre.
 Amstel. 1758. 8. Po francuzku tłumaczył Bruzen Martiniere
 IX. voll. Z znacznemi przydatkami: zatém i o Polsce.
 Nierównie więcój przydał de Gracé: a tu masz
 O-Polsce T. IV. W tomie czwartym o Polsce, Inflanciech, Krzyżakach,
 c. 6. p. 504-909
 in edit. 1738. 8. Kurlandyi, Wołoszech, Pomorzu i Śląsku.
 voll. IV. Paris
 1735. Lucas de Linde, gdański sekretarz, wydał był
 opt. ed. Leid. Opisanie całego świata: tam o Polsce.
 1655. 8. Tłumaczona jest włoskim, niemieckim językiem.
 anagrammatic. Oldenburgerus Filip Jędrzej, pod imieniem
 Thesaurus rerum publicarum Go- Burgolden, wydał także świata opisanie.
 nev. 1681.
 T. II. a p. 51. ad Tam o Polsce obszernie; lecz tę przypisują
 p. 184. Pracę Konringjuszowi, przynajmniej tekst jego.
 wszystkie in 12. Hornius Jerzy wydał kilka książek drobnych.
 Wnich siła masz o Polsce. Ja tu wyrachuję:
 Lugd. Bat. 1669. 1. Orbis imperans wsobie zawiera trzynaście
 p. 253-264. ibid. Traktatów: drukowana w Lejdzie sześć sześć dziewięć.
 1677. p. 386-400.

Jachim Feller na nowo wydał z przydatkami.

2. Orbis politicus jest tamże drukowana.

Po niemiecku obszerniej jest przetłumaczona.

3. Arca Noae téż w Lejdzie roku sześć sześć i sześć.

4. Ulyssea téż tamże roku sześć siedm jeden.

5. Ecclesjastica tamże historia sześć sześć;

A z notami Danjelis Hartnajci zaś w Lipsku.

6. Introductio tegoż in universalem

Historiam: Fryderyk Rudolphi ją wydał.

Antoni Gratianus, biskup Amerini,

Audytor Kommendona, kardynała, w Polsce

Legata, drogę jego do Polski opisał *)

W księdze Commentarius de scriptis invita

Minerva, temi czasy niedawno wydanej. **)

Młodzianowski, jezuita, Jędrzej, Ornamenta

Ducatus Samgitiae wydał: książka rzadka.

Święcicki Jędrzej wydał krótkie opisanie

Mazowsza. Ta książeczka tak przedziwnie rzadka;

Że niemogąc jój dostać, przepisać kazałem.

Dałem ją Miclerowi, a przyjacielowi

Memu, by przedrukował w swojej kolekcji.

Erndtel Chrystyan Henryk, Augusta wtórego

Medyk, a mój przyjaciel, wydał Vaisoviam

Physicę illustratam, o wodach, mieszkańcach,

ibid. 1668. p. 97.
101 et 58-44.
germ. 8. Bault.
1675.

Lgd. Bat. 1666.
p. 52a-55.
ibid. 1671. p.
179. 74.
ibid. 1666. p. 96a.

Lip. 1677. p. 728.

Gothae. 1679. p.
84. 89.

Mittav. 1668.
fol.

Topographia s.
Masovia descri-
ptio. Var. 1634. 4.

Exst. T. I. p. 477.

Dresdae 1750. 4.

*) Opisanie Polski przez Gracyana, w skróceniu przełożone, znajdziesz w Niemcewicza Zbiorze *Pamiętników history: o dawn. Polsce* T. I. str. 56. i następ.

**) Antonii Mariae Gratiani a Burgo Sti sepulcri Episcopi Amerini De scriptis invita Minerva ad Aloysium fratrem libri XX. nunc primum editi cum adnotationibus Hieron. Lagomarsini e S. J. Florentiae, ex typogr. ad insigne. Apollinis. 1745. 4. 2. voll.

Chorobach, obyczajach pocziwych Mazurów.
Opisanie Warszawy tam jest pismo moje.
Mam też Warszawy naszej opisanie więszem
Ojczystym, za czwartego czasów Władysława:
Autor Jarzemski. Książki, że niemogłem dostać,
Z szczególniej, com ją widział, przepisać kazałem.
Niesiecki w swym herbarzu miał ją za manuskrypt;

W Warsz. 1645. 8. Lecz ta jest drukowana w Elerta drukarni.

Najobszerniej ze wszystkich pisał Ossostowicz
Strykowski, żmudź. kanonik, ale Oszustowski,
Włoch, Gwaguin Aleksander, werończyk, fałszywie
Przywłaszczył sobie jego dzieło, i pod swoim

Crac. f. [1578]
Spirac, 1581.

Imieniem wydał roku pięćset siedmdziesiąt ośm.

Sarmacyi europejskiej opisanie, to jest:

Polski, Litwy, Rusi, Prus, Mazowsza, Pomorza,
Żmudzi, Inflant, moskiewskich państw i hord tatarskich.
Włożył ją Pistoryusz w swoją kolekcję;
Lecz tylko co do Polski, nie do krajów innych:

T. I. p. 56.

A pan Micler notami ozdobił ją w swojej.

Przetłumaczył tę księgę anonim, ale ja
Dociekłem, że Paszkowski Marcin, i dołożył
Trzydzieści dwa lat w swojej kontynuacyi

1578.-1611.

Od roku pięć siedm i ośm, do sześć jedynaście,
Zwiększywszy ją tu owdzie swemi przydatkami;
Zaczem lepsza jest polska niż łacińska księga.
Że była dziwnie rzadka, ba ze wszystkich kronik
Polskich najrzadsza, tak, że wiem tego, co za nią
Dwadzieścia dał dukatów, więc ją przedrukować
Księdzu Bohomolcowi dałem, i jest w zbiorze
Jego kronik ojczystych, tomem w liczbie drugim.

Po włosku ją tłumaczył jakiś Ramusio *)
 I dołożył w swęj księdze Navigationi.
 Że Strykowskiego dzieło, a nie zaś Gwagnina,
 Czytaj Brauna, a raczěj Strykowskiego, co swą
 W kronice swęj litewskiej pracę windykuje.
 Matyas Miechowita z ojczyzny rzeczony,
 Kanonik kraków: lekarz Zygmunta pierwszego,
 Wydał de Sarmatia Asi-europaea
 Ksiąg dwoje: te w Krakowie drukował Jan Haller,
 Najpiérwszy nasz typograf, roku pięć siedmnaście.
 Pistorysz je wsunął w kolekcję swoję.
 Jest i w polskim języku, ktoś ją tam tłumaczył:
 Pono Maciej Szarfenberg, ten co i drukował.
 Jest także po niemiecku: daty niepamiętam.
 Po włosku ją przełożył Annibale Maggi; **)
 Umieścił Ramusio w swych nawigacyach.
 Maciej Dogiel, uczony pijar, mój przyjaciel,
 Z rękopisma księgarni księcia wojewody
 Nowogrodzkiego z Prussów cnych Jabłonowskiego.
 Wydał Limites regni. A tu masz granice
 Polski, Litwy, Prus, Szląska, Pomorza, Rosyi,
 Inflant, ziemi tureckiej i Brandeburgii.
 Ferraryusz (a) zakonu serwitów, ma kilka
 Artykułów o polskich miastach w swym leksyku

Braun, *Jad. descri-*
ptorib. Pol. p. 38.
 Strykow., p. 278.
 wyd. królewie-

ckiego r. 1582.

Crac. 1517. 4.
 Aug. Vin. 1518. 4.
 Crac. 1521. 4.
 Exst. in Grynsaei
 Novus orbis.
 Basil. 1536. fol.
 p. 483.

Krak. 1545. 8.

Vilnac. 1758. 4.

[a] Filip.

*) Ramusio Joh. Bapt. ur. r. 1486. w Wenecyi, był sekret. rzpltej.
 weneckiej: wydał on *Navigazioni e viaggi raccolte de G. B.*
Ramusio 3. voll. w tomie drugim jest o Polsce.

**) *Historia delle due Sarmatie, di Mittheo Michevo. trad. per*
Annib Maggi. in Venet. Gioliti 1584. 8.

Geograficznym, znacznie od Michała Bandrand
 Pomnożonym. Wydał też swój Savonarola.
 W francuzkim zaś języku Tomasz Corneille, Bandrand
 Wspomniony siła mają, najwięcej Martinière.
 Ten w niemieckim języku siła ma przydatków.
 Zaś co do historycznych artykułów, patrzaj
 Morerego, Baila. Marchanda i Chauffpied
 Dykcjonarze francuzkie. W niemieckim języku
 Budeusz, tego znacznie Tesselin pomnożył.
 A to wszystkomasz w jednym z sześćdziesiąt dwóch tomów
 Universal-Lexicon. Tęto kolekcji
 Tom pięćdziesiąty szósty jest memu z portretem
 Przypisan bratu: lecz mię na pół rozdzielił
 Edytor, i z jednego dwóch Załuskich zrobił.
 Ostatni przypisany tom Lewentalowi
 Krwi saskiej, wojsk francuzkich sławnemu wodzowi.

ROZDZIAŁ DRUGI.

PRZYSTĘPUJĘ JUŻ TERAZ DO TYCH KOLEKCYI,
 CO WRAZ PISMA ZBIERALI POLSKI TYCZĄCE SIĘ.

I. Pierwszy jest Pistoryusz Jan, Niemiec Nidanus
 W wyższej reńskiej krainie. Ten w trzech tomach Corpus
 Historiae Polonae wydał w Bazylei.
 Tu masz pisma: 1. Aeneae Sylvi, papieża,
 Co Piusem był drugim i Erasmi Stellae,
 Gwagnina, jak się rzekło, Marcina Kromera;
 Macieja Miechowity, Zygmunta Herbersteina,

Jachima Vadiana, Hartmana Schedela,
Wawrzyńca Korwiniego, Konrada Celtego;
Schrötera, Przyłuskiego. 2. Jana Decyusza,
Compendium Gwagnina: tu Klemens Janicki:
Zupełniejszy w zebraniu swych pism z mój księgarni.

Marcina tu Kromera książ wszystkich trzydzieści,
Które kontynuuje książ Michał Stadnicki, *)

Pijar, a mój kolligat; bo mam siostrzenicę
Za bliskim jego krewnym: i miałem już wręku
Arkuszy sto dwadzieścia: kazałem wydawać
Z mój księgarni, co tylko trzeba z rękopismów.

3. Pison. trzynaście tablic genealogicznych
Królów polskich i śląskich piastów; także książąt
Mazowieckich, kujawskich, łęczyckich, litewskich.

II. Tu idzie Aleksandra Gwagnina zebranie,
A to wszystko kradziona Strykowskiego praca,
Z polskiego na łaciński język tłumaczona,
A pod takim tytułem jest: Res Poloniae
W Frankfurcie, pięć ośm cztery, w trzech tylko tomikach.
Tu masz różne drobiazgi: to Warszawickiego,

To Jana Łasickiego, Jana Fabra, Jana
Sakrana, Goreckiego Lenarta, Pisona,
Zygmunta Herbersteina, Ciołka i Kromera,
Stanisł. Orzechowskiego, Szymona Schardii

Drugich tu bezimiennych wcale niewspominam.

III. Elzewir Ludwik, drukarz holenderski w Lejdzie;

Clem. Janitii O-
pera cur. Boeh-
mio 1755. 8.
Lips. e Biblioth.
Zalusc.

1584. 8.

Krzyżanów.

Erasm. Ciołek
Ep. Plocen.

*) Bielski w dziele Vita et scripta quorundam e Congreg. SS. PP. in prov: Polona str. 128. mówi, „Ab Inoyladisl. palat. Andr. Zamoscio excitatus, intermissam diu patriam histor. renovare, seu Cromeri continuat. facere aggressus est; jamque multa ad opus hujusmodi praeparata ex diversis archivis historicisque habebat, imo unum volumen munde perscriptum emiserat in lucem, at succedentibus calamitosis in rempublicam temporibus, destitit ab incepto.

Wydał krajów Europy całej opisanie
 Lugd. Batav. 52 W trzydziestu dwóch tomikach małych. Te rzadkie,
 Gdy wszystkie razem: ale pojedyncze łatwe.
 Trzeba je sprzęgać, jako cug jaki: i jam tak
 Uczył: co trza było dać trzydzieści, dałem
 r. 1627. 32. Pięć talarów. Jest tomik o Polsce wydany. (*)
 Tam masz Krzysztanowicza Stanisława Polski
 Opisanie: Kromera też topografią.
 Gwagnina opisanie; lecz krótkie europejskiej
 Sarmacyi: o naszym bezkrólewiu polskim
 Honorii, Spanorchii, Boterii, Alstedii,
 Thuani, Michalonis, Guagnini, Lasici:
 Wojskowe artykuły Jana Chodkiewicza,
 Judicium Barclaja i Neugebauera
 Salmona piękne pismo: de renummaria.
 IV. Lasicius, Łasicki, a nie zaś Lasitzky,
 Posel króla Stefana na stolicę, wydał:
 Spirae 1582. De Russorum, Moscorum, także Tartarorum
 in 6. Religione, nuptiarum funerumque ritu.
 Tu masz tyle traktatów: Bazylego cara
 Rozmawianie z Rohitą, wraz jej refutacja.
 Łasickiego religii rzymskiej apologja.
 Jana Fabry moskiewskiej opisanie wiary.
 Sakrana, krakowskiego kanonika, błędów
 Moskiewskich czterdzieści ze Skargi przydatkiem.
 Aleksandra Gwagnina Rosyji religia.
 Anonima, Oderborn Paweł jest autorem,
 Opisanie podobne wiar Rusów, Tatarów:

(*) Trzy są tego dzieła wydania: dwa z r. 1627. z których poślednie
 kilku artykułami pomnożone, zgodnie jest z wydaniem trzeciem
 r. 1642. Wypisani tu autorowie znajdują się w drugim wydaniu:

Drugiego Anonima (ten Jan Meletius)
 O bałwochwalstwie dawnych Prusaków: tu quaedam
 O Inflanciech: Krzysztofa wreszcie oracya
 Warszawickiego, Króla z Moskwą o pokoju.
 Tegoż *) traktat o Żmudzi, Ormjan religii.
 W Michalona masz książce o Tatarów życiu.
 Tegoż Dantiscanorum clades pięć siedm i siedm.
 Jest już inserowana we trzech kolekcjach **)
 Jest też i po niemiecku tłumczona w druku.
 Tegoż wejście Polaków do Wołoch z Bogdanem
 I zwycięstwo nad Turkiem jest w trzech kolekcjach ***)
 V. Ludovici Teqfil, księgarz wirtemberski, ****)

Meletius osobne
 4. 155L. Regiom.
 1553. 4. Exst. in
 Lilienthal. Acta
 Borussica. T. II.
 p. 401.

Stef. Bator.

Basil. 1615. 4.

Exst. in Rep. Ela.
 1627.
 Posnan. 1577. 4.

*) Domyślaj się: Łasiczkiego.

**) Łasiczkiego *Clades Dantisc.* znajduje się: 1. w kolekcji Pistoriusza T. III. f. 104. 2. w mniemanym zbiorze Gwagnina T. I. str. 186. O trzeciem umieszczeniu jej w jakiejś kolekcji nie wiem; chyba, że Załuski wydanie Goreckiego dzieła: *Descriptio belli Ivoniae* etc. do którego Łasic. *Hist. de ingressu Polonorum* in Valathiam dodano, w Frankf. u Jędrz: Wechela r. 1578 za kolekcją uważa. W tym bowiem roku przedrukowane, a lubo z osobnemi znakami ąrkuszy i liczbowaniem ogłoszone, ale zwyczajnie w oprawianiu z powyższemi łączone znajdujemy dzieło: *Clades Dantiscanorum*. z którym wraz przedrukowano: *Satyra Joach. Bielscii in quendam maledicum Dantiscanum*. Po niemiecku przełożył rzeczono Łasiczkiego dzieło *Leonh. Thurneisser* 1578. 4. zob. *Hoppii Schediasma*. p. 5. ed. gedan.

**) W zbiorach Pistoriusza f. 67. Gwagnina p. 429. i Leonh. Gorecki *Descript. belli Ivoniae*.

****) Mniemana ta Ludowicego kolekcya pod tyt. *Scriptores rerum Polonicar. ex recentioribus praecipue quotquot exsant latini in unum corpus nunc primum congesti et in tres tomos distributi collectore C. T. L. Sorniz. Misn. Amstelod. sumptibb. Gysberti van Valck. 1697*, ogłoszona zawiera bez tytułów pięć dzieł dawniej u Förstera wydanych. Jakoż w T. I. umieszczono: 1. Solikowskiego *Commentarium*. 2. *Max. Fredro Gestor. populi Poln. sub Henr. Valesio*. w T. II. *Kobierzyckiego Historia Vladisl. IV.* w T. III. tegoż autora 1. *Obsidio Clari Montis etc.* i 2. *Max. Fredro Militarium etc. libri duo*.

VI. Także Knoch Jerzy Marek, księgarz takżę gdański,
Dali tytuł kolekcij; lecz to oszukanie.

Tamten wszystkie traktaty, co wydał we Gdańsku
Jerzy Förster autorów polskich w kupę zebrał,
I pod tymto tytułem fałszywym przedawał.

Mój; bo mę de-
dykował moje
Pregg. Lettere.
z polskiego tłum-
aczone w Gdań:
1734. 4.

Toż uczynił i mój Knoch ze swęj edycyi
Traktatami, różnemi czasy wydanemi).
Kto tedy pojedyncze tych dwóch kolekcji
Ma pisma, obejdzie się bez onych zupełnie.

Trzy Basileae:
1555, 1558, 1568,
czwarta Coloniae
Agrip. 1589.
wszystkie in fol.

VII. Kromerowęj kroniki jest cztery edycji;
Lecz ze wszystkich najlepsza roku pięć ośm dziewięć;
Bo w nięj te dolożone pisma, co tu kładę:

z Wapowskich
Zaluskiej, a po-
tem Podolskiej,
dwa razy woję-
wodziny płockiej,
co utonęła.

od r. 1506-35.

Topografia jego: Bernard Wapowskiego
W Sandomierzu kantora, dziada męj stryjenki,
A macochy prymasa księcia dzisiejszego,
Opisanie piérwszego Zygmunta trzydziestu
Lat panowania całe **). Tego nie masz nigdzie:
Kto Kromera z edyci tęj nie ma, ten nie ma
Wapowskiego w łacinie; po polsku zaś Bielski

*) Niemając pod ręką tego zbioru, którego tytuł: *Scriptorum rerum polonicarum et prussicarum collectio nova, quindecim tractatus complectens, cum figuris et indicibus nominum et rerum. Dant. 1753. 4.* nie mogę wyszczególnić pism w nim umieszczonych.

**) Oprócz że braknie cząstki z dziejów pod r. 1531, której w uszkodzonym rękopismie nie było (zob. Kromera ed. koloń. str. 607.) oraz jednéj karty z rękopismu wydartęj (str. 615 tamże.) Co do muiemanego tłumaczenia tej kroniki przez Bielskiego, nie jestto dosłowny przekład, ale raczej ztręszczenie dzieła Wapowskiego, w którem pisarz dziejów świata jedne rzeczy poopuszczał, a inne pododawał. Porównaj Wapowskiego u Kromera fol. 533 z Biel. list. 405; także u tamtego fol. 546. i Biel. list. 408, i w innych miejscach. Nie przywódcę wydania kroniki świata, bo mój egzemplarz jest bez tytułu i przedmowy.

Marcin ją inserował w świata opisanin,
 Ale ta księga jeszcze rzadsza od Kromera.
 Filipa Kallimacha wojnę Władysława
 Jagiellona pod Warną: Stanisł: Karnkowskiego
 O elekcji Henryka: dwie Solikowskiego
 Dymitra oracye i Warszewickiego.

VIII. W Długosza edycyi drugiej, którą w Lipsku
 Dał nam Jerzy Maurycy Wejduan, mój przyjaciel,
 Te też pisma dołożył, bowiem były rzadkie:
 Hoppii Schediasma o polskich dziejepisach,
 odecka Gabryela, Schlieffa przydatkami:
 Kadłubka Wincentego historyą polską.
 Annały Sarnickiego, a te w ośmiu księgach,
 I tegoż opisanie polski jako wyżej:
 Dzieje Orzechowskiego Polskie z życiem Kmity
 Karnkowskiego prymasa listy: były rzadkie.

IX. Fryderyk Wilhelm Sommer czy Sommersberg zwany,
 Berg mu przybyło, gdy był nobilitowany
 Wydał: *Scriptores rerum Silesiacarum*
 W trzech tomach w Lipsku, a to roku siedm dwa dziewięć. 1739-53.

1. Jana tu gnieźnieńskiego archidyakona
 Chronika: Anonymi książąt polskich z pisma:
 Zygmunta Rositi Chronica wrocławskich
 Biskupów: Daniela Rappold książąt śląskich
 Historya do roku pięćset i sześćdziesiąt:
 Siedm tablic genealogij książąt z Piasta śląskich,
 Codex diplomaticus śląski, także czeski.
 Jana Schramma lignickich książąt dedukcyja,
 Opisanie i Śląska i Wrocławia Steni,
 Elezara Tillesi genealogia.

kolofński edy-
 cyi 158g. bo inne
 edycye nie są
 rzadkie.

II. voll. f. Lips.
 1711. Autor tej
 edycyi Jan Gott-
 lieb Krans prof.
 Histor. w Akad.
 lipskiej.

do r. 1569.

do r. 1589.

do r. 1670.

około r. 1560.
 napisana.

- Książąt cieszyńskich, niemniej głogowskich na Śląsku.
- do r. 1595. 2. Anonymi Kroniki śląskiej jakiś fragment:
Bogufała i Baszka, tem wydał, *Chronica:*
Jana Długosza życia biskupów wrocławskich:
Kogoś, ale gdzie krocej, też życia biskupów.
- 1149-1491. *Annales Vratslaviae* przez półczwarta wieku
Anonymi. Mikołaja zaś Heneliusza
- od r. 965-1611. Do roku sześć jednaćcie, przez półsiedma wieku.
3. Tegoż życia biskupów wrocławskich zprydatki:
Siedmiu familij śląskich genealogie.
- Silesia antePiast:* Tenże Sommer poemą wydał *Silesia.*
Vrat. 1720. 12. i regnum Vannianum, dawniejszy kraj śląski:
- ibid. 1722. 4.* Item dwadzieścia i siedm genealogicznych
- Tabulae geneal. ducum superior. et inferior. Silesiae. Vratisl. 1724. 4.* Tablic książąt obojga Śląków z dowodami.
- X. Pan Wawrzyniec de Kolof Micler, konsyliarz
Nadworny i królestwa polskiego dziejopis,
Wydaje kolekcją w tych czasiech z księgarni
Mój polskich historyków w łacińskim języku;
Z swojemi przypiskami. (*) W pierwszym tomie masz tych:
Opisanie Sarmaci Pomponii Melae,
O Polsce, Litwie, Prusiech i kilka Enasza
Sylwiusza rozdziałów, który był papieżem.
Frasmi Stellae dwie książę o starożytnościach
Prus. Nadto Strykowski Macja opisanie
Sarmacyi europejskiej. Marcina Kromera

(*) Miclerowską kolekcją opisał Bentkowski w drugim tomie *Hist. literat. polskiej* str. 700. i następne. Tu tylko dodać należy. że i piątego tomu, zaczynającego się od XIII, księgi Długosza, wyszło 43 arkuszy. Cały zbiór znajduje się w Sztokholmie w bibliotece ś.p. Wawrzencia Engestrema, byłego posła szwedzkiego w Warszawie.

Polski topografia. Macieja z Miechowa
 Sarmacyi europejskiej i azjatyckiej
 Opisanie. Zygmunta Herbersteina Litwy:
 Takoz o Sarmacyi Hartmanna Schedela,
 Excerpt z jego kroniki czyli wypis krótki.
 Stańsława Sarnickiego, opisanie dawniej
 I nowej Polski, i z tej i z tamtej podziałem.
 Traktat o prowincjach polskich i niektórych
 Dyplomatach królewskich, Kuby Przyłuskiego.
 Joannis Crasinii et Starovolscii
 Simonis Polonia. Opisanie księstwa
 Mazowieckiego przeze Jędrza Święcickiego.
 Andrzeja Cellarego, królestwa polskiego
 I księstwa litewskiego takoz opisanie.
 Obrona Polski, którą Łukasz Opaliński
 Przeciw Barklaiusza satyrze napisał.
 Caroli Ogerii, Iter polonicum.
 O rzecę Memlu w Litwie, której spław Mikołaj
 Dał Tarło, wiersz łaciński Adama Schroettera.
 Tegoż solnych wielickich żup opis wierszami.
 O żupach pod Krakowem solnych ten Jodoka
 Kończy Willichiusza tom obserwacya.
 Tom drugi tych autorów dzieła nam podaje:
 Opisanie królestwa polskiego i księstwa
 Litewskiego które dał Marcin Cejler, nowe.
 Ukraina przez pana Beauplan opisana,
 Łacińskim z francuzkiego językiem przelana.
 Konnora, ten angielszyk był Jana trzeciego
 Archiater, wosnowie listów opisanie
 Królestwa polskiego i księstwa litewskiego

Jacobi Prilusei i
 tractatus.

Polonia defensa
 c. Barc.

Vara. 1769. f.

Mart. Zeileri
 Descript. nova
 Regni Pol: et M.
 D.L. Ulm 1663.

po polsku
 w Niemcewicza
 Pamiętnik: o dwu-
 wnej Polsce. T.
 III. p. 336.

We dwóch częściach. Część pierwsza mieści w sobie dzieje
I królestwa dawnego i teraźniejszego.

Część druga jest o kształcie królestwa polskiego

Rządów, o króla władzy, o jego ministrach,

O senacie, o sejmach, sejmikach i sądach,

O króla elekcyi i koronacyi.

O zwyczajach, jakie są wczasie bezkrólewia,

Obyczajach narodu, o stanie rycerskim

I o przemocy jego nad niższemi stany.

O wojsku, twierdzach, zamkach, o rzeczach wojskowych.

O mennicy, o handlu polskim, o majątkach,

O początku Krzyżaków, o ich wielkich mistrzach,

O stanie nauk, polskim dzisiejszym języku,

O stanie kurlandzkiego księstwa za swych czasów.

To wszystko z angielskiego języka tłumaczył

Anonim, nie ze wszystkiem foremną łaciną.

Augustyna Barona de Majerberg, posła

Cesarskiego do cara z Horacym Calucci,

Iter in Moscoviam, czy podróż do Moskwy,

Marcina, co się o nim wzwyż rzekło, Cejlera

Posledniejsze królestwa polskiego i księstwa

Wielkiego litewskiego opisanie. Masz tu

Wiele o rzeczach pruskich, inflanckich, wołoskich,

Moskiewskich i tatarskich wiadomości godnych.

XI. Titius Jan Piotr, słazak, a professor gdański,

Od roku sześć siedmdziesiąt do roku siedm dziewięć

Wydając Programmata, traktował ciekawe

O Polsce materye: to jakiego królem,

Piasta, czy cudzoziemca, obierać: o Prusiech,

Gdańsku, Polsce, Kaźmierzu trzecim, królu polskim.

ROZDZIAŁ TRZECI.

TU KŁADĘ DZIEJOPISÓW, CO WCIĄŻ OPISUJĄ
ŻYCIA KRÓLÓW OD LECHA, AŻ DO SWOICH CZASÓW.

Zawadzki, ślachcie polski, Teodor imieniem,
Rogała z herbu, wydał książąt Catalogum
I królów polskich, sztychy rżnięte są na drewnie,
Z krótkimi pochwałami: książka dziwnie rzadka.
Mylius Arnold z téjże familii co nasz,
Który z mego zlecenia genealogią
Sapieżyńską sztychował i Jabłonowskiego
Stanisława nagrobek, hetmana, ten wydał:
Imagines Principum, Regum Poloniae.
Poprzedził Zawadzkiego pięć dziewięć i cztery.
Kupersztychy blaszane, piękniejsze od tamtych.
Klemens Janicki życia też opisał wierszém:
Opisał Sebastyan także je Acernus
I Łapczyński Antoni Cbryzant, pod tytułem:
Solum Poloniae; jest też i po polsku

Crac. Siebenej-
cher 1609. do
Zygm: III.

Colon. 1594. fol.

do Stef. Bator.

Seb: Klonowica

1a Torun. 1708.
ibid. 1/10.

*) Do powyższych dzieł dodać należy: *Icones et vitae principum ac regum Poloniae omnium, adornatae atque collectae a Salom. Neugebauerode Cadano. Francof. ad Moen. typ. Hartmani Paltheny. 1620. 4.* Toż dzieło po niemiecku pod tyt: *Bildnissen und Contrafeyt der Fürsten und Könige in Polen sampt Beschreibung ihres Lebens und Thaten. Francof. a. M. 1644. 4.* z katal. bibl. Krol. w Kopenhadze. W tymże katalogu znajduję: *Regum Poloniae Icones per Thomam Treterum. 1591. 4.* Może być, że Treter, który wydał wyobrażenia cesarzów rzymskich i papieży, takiem też dziełem uczcił pamięć królów swojej ojczyzny. Hoppius w *Schediasma*, ed. Dantis. str. 20, mówi o jakimś anonimie, który w Norymberdze r. 1684, in 12. wydał w języku niemieckim życia królów polskich, do których wyobrażenia ich przyłączył.

Pod tytułem Majestat. Tu locos communes
O najrzadszych przypadkach masz ośmdziesiąt i siedm,
Z historyi od niego polskiej wyczerpnionych.

Sand. 1724 B.

ed str. 805-775.

Mussanti Jan, jezuita, włos, wydał był Facem
Chronologicam, a to w tabellach króciuchnych;
Jezujci w Sandomierzu ją przedrukowali,
Przydawszy w krótkich słowach życia królów polskich.

grandeur d'hom-
me.

Portrety ich malować kazał w wzroście ludzkim,
Stryj mój, książę warmiński. Te gdy brat mój, książę
Krakowski, pałac sprzedał, tamże się zostały.
Ten już teraz wojwody i hetmana, ze mną
Co siedzi, Rzewuskiego. Stąd w tej edycji
Mussantego masz wzmiankę o tychże portretach
Z dawnych oryginałów przekopiovanych.
W tymże pałacu dawnym Załuskich są sztuki
Dwie wielkie przy sufitach, gdzie odmalowane
Ślubne ceremonie królowny Teresy,
Królewicza Jakóba: ale to notandum,
Że co twarz, to osoby. własnej istny portret.
Mam tych królów kamienne biusta, co dostały
Mi się po Chomentowskim, wojwodzie Mazowsza.
Trzymał na to rzeźbiarzy włoskich w swym Jasińcu.
Custos Domnik, augsburski sztycharz, pod tytułem

Ang. Vind. 1600f.
cum hexastichis
Henningii.

Atrium heroicum, wydał królów, książąt
Kupersztichy, z Henninga Marka wierszykami.
A tu masz te portrety: dwóch Zygmuntów królów,
Stefana Batorego z synowcem Zygmuntem,
Jerzego Radziwiła, kardnała, Jachima
Elektora brandenburg: tyle a nie więcej.

księciem sie-
dmogrodzkiem.

12 Basil 1517. de
regibus.

Ritus, (Ricci, Ricis) Michał w swęj książeczce

O królach europejskich, ma też i o polskich.
 Bogusław drugi, herbu róża, a poznański
 Biskup, pisał do roku tysiąc dwieście pięć dwa,
 Baszko jego kronikę, kustosz też poznański,
 Kontynuował aż do jeden dwa siedm jeden.
 Te obie w druk podałem kosztem mego drużby,
 Księcia Jabłonowskiego, Nowgroda wojwody.
 Znajdziesz ją w Sommersberga także kolekcyi.
 Jana, co był gnieźnieńskim archidyakonem,
 Jest dwojaka, jak wyżej wyraziłem: krótszą
 Tę przylączył. Chcesz dłuższą? szukaj w Sommersbergu.
 Anonym jakiś także wydał swą kronikę
 Na końcu czternastego wieku od Chrystusa.
 Kończy na śmierci króla naszego Ludwika:
 W Sommersberga kolekcji tomię drugim masz ją.
 Kadłubka Wincentego, już teraz świętego,
 Jest Chronika niby też dwojaka, odmienna.
 Jednej mam rękopismo dwojakie, a druga
 Jest samże oryginał: stanie za relikwią.
 Mam jej apograf, także gockim charakterem.
 I ta poszła do druku. W czterech księgach Herburt
 Wydał ją w Dobromilu roku sześć dwanaście.
 Uważać proszę, że trzy księgi są Janika,
 Herbu gryf, gnieźnieńskiego arcybiskupa i
 Mateusza Cholewy, w Krakowie biskupa.
 A tak tylko jest czwarta księga Kadłubkowa.
 Dopiero mój adwersarz, a warmiński biskup,
 Adam Grabowski, z tego, co w Heilsbergu zastał
 Rękopisma Kadłubka i Marcina Galla *)

16 Tubing 1630.
 de R. Pol. p. 327.
 336. 12 Nesa. 1645.

do 1259.

de r. 1271.

de r. 1559.

de r. 1580.

p. 12.

dq r. 1204.

Svo Dubrom.
 1612, ext. in
 Dlug. ed. 1711.

zob: Vincent Kadłubek ein histo-
 kritischer Bey-
 trag zur slavisch.
 Literatur von S.
 G. Linde War-
 schau. 1822 8.

bo jest Gallus.

*) O Marcinie Gallu, zob. Rozprawę J. S. Bandkiego w *Miscel-*

- Zimienia, czy z nacyi też tak rzeczonego,
 Kontynuacją owej księgi Kadłubkówój
- Dant. 1749. fol. Wydał także ze dwiema kontynuacjami;
 Lecz tytuł ładajaki; bo tu nie masz słowa
 Kadłubkowego, tylko kontynuacya
- Anonymus od r. 1350. do r. 1424.
 a Kadłubek u-
 Mart r. 1485. Kogoś bezimiennego; zatem trzeba było
 Kłaść w tytuł Kadłubkowa kontynuacya,
 Marcina Galla, także też i Anonyma.
 Mam ja takiż rękopism: a że w nim coś więcej
 Niż w owym drukowanym, dałem go więc panu
 Miclerowi, by przydał do swej kolekcyi.
- Jan Długosz, nauczyciel świętego Kazimierza,
 Cny kanonik krakowski, przed śmiercią nominat
 Arcy-biskup lwowski swą napisał w trzynastu
 Kronikę księgach, a to od roku dziewięćset
 955-1480. Sześćdziesiąt pięć do tysiąc czterysta ośmdziesiąt
 Cóż się stało? Uważaj. Herburt Dobromiński
 Wydał tylko sześć pierwszych ksiąg jej w Dobromilu,
 do r. 1450. f. Do roku tysiąc dwieście czterdzieści i one
 Dobromili 1615. Weneckiej dedykował rzeczypospolitój.
 Dopiero roku tysiąc siedmset jedynaście
 Henryk Baron ab Huijsen, będący w Krakowie,
 chorążego zator-
 skiego. Pożyczył od Wojciecha Dębińskiego całe
 Rękopismo Długosza, i dał je do druku
- Lip. 1711. II vol. W Lipsku od siódmej, aż do trzynastej księgi.
 Tak całego już mamy. W tej mierze z Wejtdmanem
 Wygrałem samym zakład, który go drukował.

Założył się on, że książk tuzin a nie więcej.
 Ale cóż się tu stało? Studencik, półgłówek,
 Co korrekty pilnował, z nienawiści naszój
 Religii, przychwosty poprzyszywał głupie,
 Naprzykład: gdzie jest mowa o Krasce, biskupie *)
 Chelmskim, kaznodziejskiego zakonu cnym mężu,
 W tekście gdzie było *fuit corpore obesus*,
Capite calvus: kalwin czy luter dołożył:
Priap o *magnus*. Ażem zdrętwiał to czytając:
 Czy mógł prałat pobożny i pomyśleć o tém?
 Idę więc do Długosza dawnych manuskryptów.
 Mam ich trzy, a widziałem najmniej ich dwanaście,
 I dociekleń natychmiast, że z Lipska ten przychwost.
 Takci się właśnie stało, gdy Erazm swą księgę
Viduae Christianae królowój Elżbiecie
 Dedykował: gdzie było *magna mente gaudes*,
 Chłystek jakiś *mentula* głupie wydrukował.
 Kładę zatem przestrogę, że jeśli co znajdziesz
 W tej lipskiej edycji przeciw naszój wierze,
 Nie daj wiary, skonfrontuj raczěj z temi, co mam:
 Rękopismami, a tych jest siła po Polsce.
 Każdy uczony Polak, nie mający w druku
 Tylko sześć książek, chciał mieć drugie przepisane.
 Maciej z Miechowa, wyżěj wspomniany, kronikę
 W czterech księgach napisał od tysiąc czterysta
 Pięćdziesiąt, aż do roku tysiąc pięćset i sześć.
 Jodok wydał Decyusz. Po włosku tłumaczył
 Tenże, co wyżěj, Maggi, roku pięćset ośm dwa.

*) z. 1450. 4a
 r. 1508.

Venet. 1589. 2

*) Długosz T. II. str. 293. C.

- Marcin Kromer, warmiński, z Biecza rodem, biskup,
od początku 550.
do r. 1505. Piękną pisał łaciną kronikę w trzydziestu
 Księgach. Są edycye różne *): ta najlepsza,
 Co wyszła w Kolonii roku pięć ośm dziewięć;
 Bo siła ma przydatków. Wzwyż je wyliczyłem.
 Umieścił Pistorynsz w swęj ją kolekcyi.
 Nie trzeba onęj mieszać z tegoż opisaniem.
 Kraju topograficzném: wcale co inszego.
 Styl jego czysty, zwięzły, równy i dosadny;
 Przeto go Liwiuszem polskim nazywają.
 Mowa jego przy króla pogrzebie Zygmunta
do r. 1548. Za kontynuacyą ujdzie do pięć czter ośm.
 Wapowski Bernard, kantor krakowski, od roku
1506 do r. 1535. Pięćset sześć do trzydziestu pięć kontynuował.
 A tu się zacznie dalsza kontynuacya
 Kochanego pijara, księdza Stadnickiego.
 Kromer dziejopis trzech ma abbreviatorów.
tenże co Statuta
wydał. Pierwszy z nich jest Jan Herbut z Fulsztyna
 Kasztlan sanocki, a ten we dwudziestu księgach
 Go skrócił, aż do śmierci Zygmunta w roku pięć
 Czter ośm — edycja Basel sześć piętnaść najlepsza.
Basil. 1573.
Dant. 1609.
Basil. 1615.
Dant. 1647.
wszystkie in 4to. Jakób Grasser dołożył Michajła tatarskie
 Obyczaje i bożków żmudzkich Łasickiego.
 Gdy Henryk był obrany na królestwo polskie,
 Jakiś francuz anonim, jam dociekl, że to był
 Franciszek Baldwinus z francuzka Balduin,
4. Paris. 1575.
Bibl. française
p. 55. Przetłumaczył francuzkim językiem i wydał:
 Ale żadnego nie masz indexu w obudwóch; **)

*) Zob. wyżej str. 12. **) w Herburcie są indexy.

Zatém mały jest zysk z téj abbreviacji.
 Lepsza jest Salomona Neugebauera a
 Cadano, prusaka, co był w Brzegu syndykiem.
 Lecz drugiej edycyi. Piérwsza w pięciu księgach,
 Do roku tylko cztery cztery siedm ciągnie się.
 A zaś druga w dziesięciu księgach do pięć ośm sześć.
 Joachim Pastoryusz, ślązak z socynjana,
 Więc lutra, katolik, ksiądz, kanonik warmiński,
 Gdy w poczet wszedł rycerstwa Hirtenberg rzeczony,
 Dał Florum polonicum do roku pięć siedm dwa. *)
 Dołożył Georgii Sabini poëma
 O królach polskich, Peplum sarmaticum tytuł.
 W gdańskieij zaś edycyi posłednieij siedm dziewięć,
 Przypisane trzem królom swe panegiryki,
 Dwom Janom, Michałowi, podobnież dołożył.
 Graf Manteuffel, Augusta wtórego minister,
 A przyjaciel mój wielki, raz mi był pokazał
 Tłumaczenie téj książki swoje po francuzku.
 Namawiałem go mocno, by podał do druku;
 Bo stylem bardzo ładnym: dał mi do korekty.
 Niebyło co poprawić. Dotąd nie jest w druku.
 Sukcesorowie jego w tém mu czynią krzywdę.
 Gwagnin Aleksander, co był polskim obdarzony
 Indygenatem, a zaś rodził się w Weronie
 Non vera est secutus. Wydał opisanie
 Sarmacyi europejskieij w Krakowie i Spirze,
 Rzeczą ciągnącą od początku do roku pięć siedm ośm.

Francf. 4.1611.
do r. 1447.

Hanov. 1618. 4.
der. 1586.

I. ed. Ludg. Bat.
1641. 16.
II. ibid. 1649. 16.
III. ed. Ams. 1664.
IV. ed. Dant. typ.
Andr. Hüne-
feldii. *)
V. ed. Ged. 1679.
typ. Sim. Rei-
nigeri: ciągnie
się do r. 1660.

Crac. (1678.) f.
Spirae 1581. f.

*) Daty niewiem; bo mój egzemplarz ma tylko tytuł z ryciną, na którym, prócz nazwiska drukarza i miejsca druku, nie umieszczono czasu wydania.

- W Miclera kellekcyi jest téż tomie pierwszym.
Po polsku go tłumaczył anonym (Paszkowski)
Krak. 1631, f. I dołożył lat tyle, co żył nasz Zbawiciel *)
Jest nawet i po włosku w księdze Ramusio
T. II. part. a. p. 1. Navigazioni. Zaś Polski chorografją
Pistoryusz w tom pierwszy włożył swego zbioru.
Ale, kanonik żmudzki, Strykowski, przysięga,
Był Gwaguin Że to jest jego praca, a włoch nie po włosku,
komunendantem Lecz go garścią uskubnął, jak plagiaryusz.
samku witepak. Nie dziw; bo każdy żołnierz zwykł vivere rapto.
p. 278. ed. kró- Że tak jest, czytaj w samej Strykowskiego księdze,
lewieckiej. Nie mniej Dawida Brauna, o autorach polskich.
Judicia de scrip- Sarnicki Stańsław, wojski krasnostawki, kalwin,
toribus Polon, p. 38. Wydawszy wprzód Synopsin swych annałów polskich,
4. Crac. 1582. Gdzie naród wyprowadza nasz od Assarmota,
Wnuka Noe do Lecha, wydał we trzy lata
Annales et de- Annały w ośmiu księgach do roku pięć ośm sześć.
script. Polon. f. Gracov. 1585-87. Przydał i opisanie kraju, to starego
ed. a 1586. Sarmatów, to nowego Polaków, dołożył
Niemniej i opisanie Rusi, Liwonii.
A wydał to Sienieński Jan, kasztelan Iwowski.
Mam egzemplarz z notami uczonemi mego
Dziada, księcia prymasa Jędrzja Olszowskiego.
Masz je także w Długoszu, edycyi lipskiej
1711. ad calc. T. II. p. 637.

*) Łacińska kronika w opisanu królestwa pół, kończy się na Hen-
ryku Wal. a w tłumaczeniu znajdują się dzieje króla Stefana i
początki panowania Zyg. III. W opisanu Litwy przydana jest
histor. Zyg. I. Także w opisanu państwa moskiewsk. łacińsk.
kończy się na r. 1580, polska zaś dochodzi do r. 1611. to
jest do wojny o Dymitrów. Zdanie o wykładzie dziejów ob-
cych w tej kronice opisanych zob. u Brauna, de *Scriptorib.
Pol. et Pr. virtut. et vitis* pag. 40.

A nie mniej w kolekcji naszej mielerowskićj.
 Pisał dobrym łacińskim stylem; bo uczony.
Hic nil ger est hanc tu Polone caveto.
 Rzymski katolik caute ma czytać kalwina.
 Glicznier Erazm, co w polskich superintendentem
 Prusiech zborów łuterskich był, wydał *Chronikę*
 Lecz część pierwszą: ta idzie do Ziemiomysława.
 Druga, trzecia i czwarta, nie wyszły dla śmierci
 Autora. Tłumaczyłem po polsku: gotowa
 Jest do druku. Podam ją do zbioru polskiego.
 Godefried Lengnich, co jest teraz syndyk gdański,
 Wydał też życia królów. Pierwsza edycja
 Idzie do śmierci króla Augusta wtórego:
 Druga zaś aż do roku czterdzięci ósmego.
 Krótko zbyt opisuje panowania dawne.
 Lecz obszerniej od czasów Zygmunta August
 To najlepsza, że zawsze alleguje swoich
 Autorów, skąd wyczerpnął; więc po nici kłębka
 Dojdiesz, po cytowanych nawet księgi kartach.
 Niemieckim też językiem jest wytłumaczona
 Przez anonyma: sądzę, że Jędrzeja Szotta *).
 Bywa razem łączona z Kromerem niemieckim.

T. I. p. 232.

Thorau. 1597. 4.

to jest do r. 1733
 Lips. 1740. 8.
 Dant. 1750. 8.

Lpzg. 1741. 8.

*) Przez *Schotta*, jakto wyczytasz z jego przedmowy do tłumaczenia Opisu polski Kromera, karta druga fol. verso. Zobacz wyżej str. 2.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

TERAZ JUŻ PRZYSTĘPUJĘ DO TYCH DZIEJÓPISÓW,
CO OPISALI JAKIE KRÓLA PANOWANIE.

- Jordan Jan Krzysztof, ale nie polak, lecz ślązak,
A czeski konsyliarz, wydał we dwóch tomach
voll. 2. Vienna 1746. f. **Swą De originibus slavicia uczoną**
Księgę. Tu historiją masz emigracyi
Lecha do krain polskich, a Czecha do czeskich.
- Lechus polonus Leop. 1745. 8. **Skórski Jan, jezuita, Lecha panowanie**
I początki królestwa wiéršem swym opisał.
- Ord. Mio. de observantia. **Kotficki zaś Benedykt, choć obserwant, lecz w tym**
Nie bardzo, że wydając tłumacz polskim wiéršem
Lwów 1751. 8. Skórskiego dzieło, imie autora zamilczał.
- Dant. 1671. 4. **Titius Piotr napisał programma o Wandzie,**
Któręj biała płeć męstwem polaków rządziła.
Tynicki Jerzy, rządy dwunastu wojwodów
- Carm. epico. ten heros Zamossii 1670 f. **Opisał bohaterским, jak go zowią, rymem.**
Glissenberg Wirgil, niemiec, a mnich benedyktyn;
- Boleslaidos 8. Ratisb. 1722. **Bolesława śmiałego opisał wierszami**
Pokutę twardą, jako kuchcika w klasztorze.
- w klasztorze benedyktyńsk. w Osiaku w Kaszynie, a ten jest w tym kraju najdawniejszy. **Ludwik wraz król węgierski i polski od roku**
Tysiąc trzysta siedmdziesiąt panował dwanaście
Lat w Polsce, za którego być miała gliniańska
Rzeź, o której Kołudzki Augustyn, a sędzia
- Tron ojczyzny 6. w Poł. 1707. Koshowski Climact I. p. 375. Pastorius in Floro p. 245. **Inowrocławski, w życiach królów polskich biał;**
Acz o niej cicho w naszych i węgierskich dziejach,
Ńi o tém żaden autor spółżyjący pisał.
- Zyg. III: r. 1606. **Aż Żebrzydowski, który przeciw Zygmuntowi**

Rokosz podniósł, w zmyślonym rozsiał rękopiśmie.
 Tę bajkę lekkowierną uchwyciła szlachta
 Za prawdę, i gdy martwić senatorów chciała,
 Gliniańską im groziła. — Dwaj więc wojwodowie
 Starzy i zasłużeńi, mądrzy senekciwie,
 Jabłonowski Jan, ruski, i Stefan Humiecki
 Podolski, namówili mię, abym tę bajkę
 Mocnemi z historyi zniszczył dowodami.
 Znać, że mi się udało: bo Łubieński, prymas a),
 Pryncypał historyków żyjących, pan Lengnich b)
 I Solignac c), co nam dał historyą polską,
 Świadczą, a jednostajnie, że to wypróbowałem
 Tak jasnie jako słońce południowe, i że
 Ta bajka nie jest godna tylko bań szpitalnych.
 Książce téj tytuł dałem Specimen polonae
 Historiae criticae; bo miałem chęć całe
 Wszystkich naszych regnantów życia tym sposobem
 Przetrząsnąć; leczby trzeba stuletniego wieku.
 Przypisałem królowi ją Stanisławowi
 W Gdańsku przed obłężeniem; więc autor niemiecki
 Pisze, że dziwnie rzadka; bo skonfiskowana.

Władysław

4. List, s. 38.

a) w *Historii polskiej* in 12. w Wilnie 1763. str. 46 i 131.

b) Lengnich Gottfr. synd. gdań, w dedykacji bratu memu ks. biskupowi krakowskiemu traktatu *De confederationibus Polonorum*. Dant. 1735. 4.

c) Solignac, sekretarz króla Stanisława, w *Historii polsk.* po fr. wydanej, w T. III. a w wersji polsk. T. III. str. 180 w te słowa: „Józef Załuski, referend. koronny, wszystkie te przypadki ma za bajeczne wszędzie o tem napisanej. Wszystkie jego dowody są mocne i dostateczne. Wytyka w opisanu tego przypadku wiele błędów przeciwko chronologii, które pokazuje wielką swą wiadomością.“ Przypisy Józefa Epif. Minasowicza.

To fałsz. Knoch, księgarz, tylko tytuł mój odmienił,
 List przypisywy wyrzucił. Ba z mych książek co ich,
 Na czterdzieści wydałem, nie masz żadnej, coby
 Ją mógł kto łatwiej nabyć, jak tę, w całych Niemczech.
 Knoch, co ją na swe conto drukował, rozesał
 Wszędzie; a drugie ja swym kosztem w druk podałem
 I primo occupanti dawałem; stąd rzadkie:
 Ani ich dostać można u bibliopolów.

Żem zaś honor salwował tym senatorskiego
 Stanu, toć zda się, żem był godzien téż onego.
 Jakoż w rok mię biskupem chełmińskim mianował
 Król Stanisław. Aże się na swym wietrzył
 Tronie, nominacya ma poszła pod ławę.
 Władysława Jagielly życie nam zostawił

Cracov. 1605 f. Cny Krzysztof Warszawicki, kanonik krakowski,

Francof. 1606. 8. In vitis paralellis, książkę tak nazwanęj.

Tamże życie Zygmunta Augusta opisał.
 Kallimach Bonacorsi Filip, Experiens
 Od expyencyi rzeczon, nauczyciel
 Kazimierza trzeciego, króla, synów, życie
 Opisał Władysława nam Jagiellończyka,
 I stoczoną pod Warną bitwę nieszczęśliwą.

Ang. Vin. 1513. 4 Wydał ją Zygmunt Schenfler, lepiej Michał Brutus.

Crac. 1582. 4.

T. II. p. 1.-85.

Do kroniki tureckiej Lonicer ją przydał,

p. 284.

I Bonfini do zbioru pisarzów węgierskich.

p. 628.

Nie mniej Bongars we swojej ma ją kolekcyi.

T. I. p. 433-518.

Jak i Schwandtner w węgierskich dziejopisów zbiorze:

ed. 1544. p. 249.

Masz ją i w Kalkondylu de rebus Turcicis

Ale ja mam manuskrypt a oryginalny

Kallimacha: gdzie różne są lukubracye

Jego. Do kolekcji oddam go Miclera.

Decius, po naszymu Dycz Jan Ludwik, niemiec,

Ale radca krakowski, wydał trzy traktaty:

To o starożytnościach polskich, to o zaczęć

Jagiellów rodziny, to o panowaniu

Zygmunta króla, co go nazywają pierwszym.

Zwykle bywa wraz zszyty z Maćka Micchowity

Kroniką. Masz go także w zbiorze Pistorjusza.

Tenże opisał pompę ślubu tegoż króla

Z Boną medyolańską i barską księżniczką,

Po której dochodzimy summa napolitańskich.

Że rzadka dam do druku panu Miclerowi.

Że Wapowski opisał też to panowanie,

Wyraziłem już wyżej: a to pod Kromerem.

Masz ją także po polsku w Bielskiego kronice

Rzadkiej; ale nie polskiej, lecz całego świata *).

Starowski, kanonik krakowski, tarnowski

Kantor, a polyhistor najznacznieszy polski,

Wydał też dzieje króla Zygmunta pierwszego.

Że nie dosyć pochlebił, przeto Zygmunt trzeci

Kazał ją skonfiskować. Mam oryginalny

List jego do rektora krak. akademii.

Tak dobrze wygubiono, żem ją w życiu tylko

Raz widział, jak skarb nabył; lecz znowu utracił.

Dalem ją był do druku pewnemu człokowi,

Ale parco nomini: a ten miasto tego

Zawieruszył. Chciałem się z nim prawować o to.

Przecież w dziesięć lat potem onę odzyskałem,

Ditzeb.

Crac. I, 1592.

Pistor. Scripp.
rer. poll. T. II. p.
360.
4. Crac. 1518.
dziwnie rzadka:
tit: Diarium pom-
gae nuptialis.

Szymon.

De rebus Sigis. I
Reg. Polon: libri
IV. Crac. 1616. 6.

*) Zob. wyżej str. 12,

- Podam ją więc do druku panu Miclerowi.
 Tę książkę nazwać mogę feniksem z rzadkości;
 Bo szczególna na świecie; a mam w mej księgarni
 Takich feniksów jakie trzydzieści sztuk najmniej
 Polskich i cudzoziemskich autorów, choć w druku
 Wydanych, ale rzadko gdzie kiedy widzianych.
 A cóż dopiero mówić o oryginalnych
 Pismach, na jakie tysiąc: inszych ua dwanaście.
 Cuspinian (Spieshammer) z Schweinfurtu, wierszopis,
 Zygmunt. 1.1515. Trzech królów, węgierskiego, czeskiego, polskiego,
 Zjazd opisał, a niemniej i césarza w Wiedniu.
 de typogr. Polo- Hoffmann błdzi, autorem kładąc Bartholina.
 niae.
 Crac. apud Viet. Hussowian Mikołaj, opisał to wierszem
 1594. 4.
 Zwycięztwo, które Zygmunt nad Turczyнем odniósł
 Crac. apud Wied. W roku tysięcznym pięćset dwadzieścia i cztery.
 1594. 4.
 Annall, Polon. Orzechowski Stanisław wydał swe annały
 1598-1559.
 Lat pięciu początkowych panowania króla
 Dobrom. 1521. 8. Zygmunta Augusta. Te wyszły w Dobromilu.
 Danüsci 1645. 16. Przedrukował je w Gdańsku Georgius Förster
 I do nich życie Piotra Kmity, krakowskiego
 Wojwódy, przydał: ale to jest kastrovana
 in Biblioth. ca- Edycya: więc Boeckler *) myli się, gdy drugą
 1702.

*) Z tych wyrazów Żeluskiego zdaje się, jakoby Förster przy ro-
 cznych Orzechowskiego dziejach Pierwszy życie Kmity um-
 ieścić: jednakże to już w wydaniu dobromilskiem znacho-
 dzimy. Myli się też Autor, kiedy twierdzi, że wydanie
 gdańskie gorsze jest od dobromilskiego, dla tego, że wniem
 niektóre rzeczy opuszczono. Uwiódł go zapewne Chwałko-
 wski, który wrzadkim, bo nie przy wszystkich egzemplarzach
Juris publici Regni Poloniae (Regim. 4, zob. niżej przy-
 pis pod Chwałkowskim w rodziele o prawnikach *juris. publ.*
polon.) znajdującym się pocztio *Scriptores de rebus poloni-*

Przekłada edycją nad pierwszą z przyczyny
Téj. Życie bowiem Kmity nie Orzechowskiego
Ma autorem; lecz kogoś tam bezimiennego,

cis pod Orzechowskim mówi: "*Annales ejus impressae Gedani, anno 1643, in qua tamen editione nonnulla deprehenduntur omissa ex iis, quae in editione dobromiliensi inveniuntur.*" Może być, iż przywiedziona przez wydawcę na wstępie do książki czwartej okoliczność, dla której na początku téjże książki opisane spory Orzechowskiego i Stanisławnickiego z Janem Dziaduskim, bisk. przemysł. opuszczono, nasunęła Chwałkowskiemu tę względem wydania gdańskiego uwagę. Ale i w dobromilskim wydaniu niemasz téj książki początku. Sądząc więc, że może w ciągu dzieła znajdują miejsca opuszczone lub przekreścone, porównałem wszystkie trzy Orzechowskiego kroniki i życia Kmity wydania, to jest: dobromilskie, gdańskie i lipskie przy Długoszu w tomie drugim. Z tego porównania przekonałem się, że wszystkie trzy w innych miejscach, co do rzeczy zupełnie są zgodne, oprócz małych gdzie niegdzie co do wyrazów odmian np. *ac* zamiast *et* i t. p. lub kilku pomyłek niekiedy sens przekształcających, jak np. w edycji lipskiej str. 1600. C. zamiast *non faciat is*, wydrukowano *non faciatis*. Tamże na téjże stronie trochę niżej, a w dobromil: str. 248, *hoc ut fiat*, kiedy wyd. gdańs. str. 200 ma *hoc ne fiat*. Także str. 217. ed. gd. a 271. ed. dobrom. zamiast *nulla comitia omni anno habita*, w lipsk. na str. 1611. A. czytamy *nulla comitia omnino habita*, a na str. 1629. C. zamiast *hos duos Sarmates* (magnatów), położono przeciw formie grammatycznej: *hos duos Sarmates*. Różnią się atoli w tem, że w wydaniu lipskiem wyżej wspomniany początek książki czwartej z rękopismu autora umieszczono (zob. Dług. T. II p. 1521). Wtyński w swoim tłumaczeniu, zapewne podług dawniejszych wydań, opuścił go; jakoż niemasz go w pierwszym jego przekładzie wydaniu, ani nawet w edycji wrocławskiej r. 1826. Ale inna ręka uzupełniła tym kawałkiem wydanie drugie (Mostowskiego od str. 98-116.) Nadto, żądania ślarchy, Orzechowski *plebiscitum* je nazywa, przez Broniowskiego królowi Zygmuntowi I. we Lwowie przełożone, w edycji dobrom. i gdań. w polskim języku są zachowane; bo jak mówi autor, nieprzełożył ich na łaciński język dla tego: "*ut oratio et virtus hujus sanctissimae gentis ex vernacula lingua cognosci melius et intelligi possit.*" w wydaniu zaś lipskiem p. 1592. dla braku głosek polskich w dosłownym przekładzie łacińskim znajdziesz je umieszczone. Co się tyczy życia Kmity, to nietylko różny styl, ale też bardzo niekorzystne o Orzechowskim na str. 1612. C. i 1623. C. (ed. lips.) wyrzeczone zdanie, widocznie przekonywa, że nie on jest jego autorem.

- Co styl świadczy odmienny. Oboje masz razem
- Lips. 1771. fol.
8. voll. W edycyi Długosza lipskiej wejźdmanowěj.
- w tójże edycyi
1771. T. II. pag.
253g. Że mam fragment pisany w druku opuszczony,
Należący do karty tysiąc pięć trzy dziewięć,
Wlepiałem go i oddam panu Miclerowi,
By go na swém położył miejscu w kolekcyi.
Przed rokiem Aleksander Włyński, akademik
- Crac. 1767. 8. Krakowski, przetłumaczył po polsku i wydał.
Niech mi przebaczy, powiem, w druku wiele błędów.
Heidenstein Reinhold z dóbr swych Śolecin, nazwany
Solescius, frankończyk rodem, indigena
- Stefan i Zy-
gmunt III. Nasz, królów dwóch sekretarz, opisał w dwunastu
Księgach nam panowanie Zygmunta Augusta,
od r. 1578 do
r. 1602. Res
polec. Francof.
1678. f. A zaś kontynuował syn jego, Jan, gdański
Kasztelan, i po śmierci ojca swego wydał.
Karnkowski Stańsław, prymas, mój conjunossita,
- s. l. 1578. 4. Wydał Famam posthumam Zygmunta Augusta:
A potém Henrykowi nowoobranemu,
- Cracov. 1574. 4. Panegiryk przypisał, królowi polskiemu!
- Cracov. 1578. 4. Wydane są i listy jego do cnnych mężów
- r. 1564-77. W jednym czasie żyjących. Tu o Polsce siła:
Ta książka dziwnie była rzadka; więc pan Weidmann
exist. sz. calcem
Histor. Długos.
T. II. p. 1655.
Romae 1578. Dobrze uczynił, że nią polatał Długosza.
- w wojewodstwie
lubelskiém. 4. Zołczyński w Rzymie wydał do kupy zebrane
Wiérse, co na pochwałę Zygmunta Augusta
Pisali Włosi wszędzie, przy jego pogrzebie.
Za życia tego króla powstała babińska
Rzeczpospolita, w swoich ustawach pocieszna,
Którą sędzia lubelski Pszomka ustanowił,
Zebrawszy kompanią rokoszną, nakształt téj;

Którą potem w Paryżu Aymont, francuz, zebrał,
 Nadawszy jej nazwisko Regiment de la calotte.
 Sarnicki ją opisał w polskich rocznych dziejach
 I Chwałkowski, co z niego tę powieść wyciągnął.
 Schadzek miejsce swych giełdą zwali, tak, jak lożą
 Swoje frankmasonowie zgromadzenia zowią,
 Których imie, tu w Polsce nigdy niesłychane,
 W piérwiastkach panowania Augusta trzeciego
 Rozgłosiło się: ale postęпки w milczeniu.
 Te jeżeli są dobre, niemasz się z czém taćć:
 Jeśli złe, toć i bractwo samo ładajakie.
 Gdym wspomniał frankmasonów, dołożę, że wysła
 Książeczka pod tytułem— *Le mal epidémique*
Des Franc-maçons w Augszburgu roku siedm cztery dwa, *Augst: 1748. 4.*
 Gdzie takiej, co się stała, opis tragedyi:
 Karski, co marszałkował z młodu u mojego
 Rodzonego *), książęcia, był potem chorążym
 Sochaczewskim, chcąc mścić się nad jakimś Winiarskim,
 Który miał z jego siostrą, po Denhofie wdową,
 Nieforemne przyjaźni, napadłszy znienacka,
 Tomu zrobił, co sobie samże Origenes,
 A kanonik paryski Fulbert Ablardowi:
 Odjął mu męztwo w członku; lecz nie wydarł z serca.
 Bo fanatyk szalony łotrzyków dobrawszy
 Knpę, i że się kula nie tknie go udawszy,
 Schwytal Karskiego: a gdy prowadzi przez Kielce
 Posłał w pogoń kardynał Lipski za nim ludzi.
 Widząc, że zginąć trzeba, w łeb Karskiemu strzelił.
 Samże potem zabity: kula się go jęła.

jest w drn: po fr:
Journal Calot 8,
Montpellier 1732;

lib 8. Ann. p. 395.
 It. Hariknoch,
 Resp. Pol: w ed.
 z r. 1687. p. 93.
 a ed. 1692. p. 86.
 Także Chwałko-
 wski *Singularia*
 ed. Leop. 1586. 16.
 od str. 86.—101. a
 w ed. 2ej 8. Vars.
 1696. od str. 142—
 145.

Brat opata bene-
 dykty, J. C. C. C.

*) Domyśl się: brata, J. S. K. Załuskiego bisk. krak. księcia siewiersk.

Szaleniec ten udawał, że piątą замыśla
 Formować monarchią, i zwał się księżciem
 Ramsesem Battazaniem. Widziałem i order,
 Co nosił, szmelcowaną gwiazdę szczerozłotą.
 Spisał leges Draconis: tam kładł w swym regestrze
 Kilkunastu cnych panów, których sprzątać szukał.
 Między nimi był Józef Załuski, starosta
 Rawski, brat mój stryjeczny, oraz ojciec chrzestny.
 Owóż tę historiją opisał jakiś ktoś,
 Co wydał ten skrypt rzadki: il est introuvable.
 Jan Dymitr Solikowski, arcybiskup lwowski,
 Spisał Komentarz rzeczy po Zygmunta
 Augusta śmierci, a to od roku pięć siedm dwa,
 Do dziewięćdziesiąt. Jerzy Förster w Gdańsku wydał.
 Jest i jego testament ciekawy, wydany
 Wprzód osobno, a potem i tu jest przydany *)
 Additament zaś wydał i nań paraphrasin
 Rytmem Maciej Sisini, professor krakowski
 Piasecki Paweł, biskup chełmski, więc przemyski,
 Kronikę wydał całej Europy od roku
 Tysiąc pięćset siedmdziesiąt dwa do sześć cztery pięć.
 Wpisałem w mój egzemplarz rerum argumenta.
 Ta wydana w Krakowie wspomnionego roku.
 Egzemplarze, co kładą rok czterdzieści i ośm.
 Trzech kontynuacyą lat mają; lecz taż jest

1579-1590.

Danti'sci. 1647, 4.

Mogunt. 1606, 4.

4 s. a. et l.

r. 1572-1645.

f. Crac. 1645.

po marginesach

1645 na tyt. 1648.

to jest do r. 1648.

(*) Pierwszy raz wydany przy dziele Krzysztanowicza, którego tytuł: *Polonia s. brevis descriptio statuum regni Poloniae a Stan. Krzysztanowic J. C. Adjuncta sunt duo testamenta unum: Solikovii. 2um: Joan. Zamoscii, Magni Poloniae Cancellarii. Moguntiae, 1606, 4.*

Edycya, co pierwsza *): druga w Amssterdamie,
 Bez miejsca i bez roku, nierównie piękniejsza,
 Na końcu na te miejsca ma obserwacye,
 Gdzie Piasecki pobłądził o rzeczach Francyi,
 Takż Niderlandyi. Widziałem w drezdeńskiej

u Blacuw sta-
 wnego drukarza.

* Myli się Załuski; bo trzy są, w części tylko różniące się, Piaseckiego *Kronik* wydania. A gdy tych nawet w Ossolińskiego *Wiadomościach histor. kryt. T. II. str. 152.* opisanych nie znajduję, zatem dla ciekawych znawców umieszczam tu szczegóły, któremi się różnią te edycye. Tym dokładniej zaś uskutecznić to mogę, iż posiadam dwóch pierwszych wydań egzemplarze, które niegdyś były własnością Autora, o czym mię przekonywa na obudwóch czerwona skórą obłożonych okładkach złotem wybijany herb Piaseckiego, nad którym jest infuła a po prawej stronie pastorał: po za wieniec herb otaczającym znajdują się wytłoczone głoski P. P. E. P.

I. wyd. *Chronica gestorum in Europa singularium a Paulo Piasecio, Ep. Praemisl. accurate ac fideliter conscripta ad utilitatem publicam divulgata et typis expressa. Cracov. in off. Fran. Caesarii 1645. fol.* Po karcie tyt. niemającej *folio verso* wizerunku autora, następuje *Benevolo Lectori Typographus* z datą 27. men. Octobr. 1644. potem *fol. verso. Approbatio* z datą die 9. Novemb. 1644. Tekstu stron 619. a na odwrotnej stronie ostatniej karty *Errata*. Nie ma rejestru: ciągnie się do 1644 r.

II. Drugie wydanie przed powyżej opisanym tytułem w niczem nieróżniącym się, ma tytuł ogólniejszy: *Chronica gestorum in Europa singularium recentiorum, ad annum Christi 1646.* Różni się nadto, że *fol. ver.* po drugim tytule jest wizerunek Autora z sześciowierszem Cynerskiego. Przedmowa i apporbacya mają też samą datę, ale rok 1645. Po nich następujący półarkuszek zawiera *Elogium* dzieła przez Jana Rackiego i *in Livorem de historia P. P.* przez Macieja Zyskiewiczza. Tekstu stron 627. na ostatniej stronie *Errata*, dalej 5 ark. rejestru. Jestto rzeczywiście drugie wydanie.

III. Tytuł pierwszy: *Chronica gestor. in Europa singular. recentiorum hac secunda editione aucta et continuata ad annum Christi 1648. fol. verso:* cztery herby Piaseckiego. Tytuł drugi odmienny co do ozdób, bo na około winietami otoczony, tém się tylko różni, iż po wyrazach *accurate ac fidel. conscr.* ma *ad annum Christi MDCLXVIII (sic!)* Czas druku 1648. Dalej co do uderzających odmian niczem się nie różni od wydania pod liczbą II. Tekstu zawiera str. 638. nadto jedną stronę *Errores* i 5 ark. przedrukowanego z edycyi zgiej indeksu.

elektorskiej.

to jest Piasecki-
go, ale nieregistr.

Księgarni, w edycji pierwszej registr całe
Różny od tego, co jest w druku. Opisał go
Braun, pruski konsyliarz, który żył w Elblągu.
Co o Polsce, to dobrze; ale co o drugich
Krajach Piasecki pisał, pomylił się całe.
Rescius (Reszka) Stańslaw, opat jędrzejowski,

Wydanie drugie gdzie niegdzie powiększone (ap. str. 6. gdzie mowa o Pietrze Duninia Wolskim, podkarol. str. 49. uwaga o tolerancji Drojowskiego, bisk. włocł. str. 69. wiadomość o moscie pod Warszawą *inter Europaea admirabiliora opera celebrato*, r. 1603 przez krą w części zorwanym; str. 387. wiadomość o śmierci Janu za księcia Ostrogskiego i t. p.) zgadza się prawie w większej części stron, co do pierwszych i ostatnich wierszy, i to zapewne dało pochoć Żaluskieniu, iż te wydania za jedno uważał. Jednakże pilnie porównywał, z różnego przeniesienia wierszy w ciągu stron, i odmiennej niekiedy w tychże samych wyrazach pisowni przekonał się, że to są różne edycje. Z resztą porównaj w obu wydaniach strony 5. 6. 7. 21. 22. 41-49. 57-70. 387-590, także od str. 580. aż do końca. Jeszcze i tę okoliczność wspomnieć należy, że w wydaniu drugim, którego egzemplarz, będący własnością autora, nie mógł być utworem z łataniny odcinanych później dla braku arkuszy, karty 407. 408, także 411. 412. drobniejszymi głoskami są dodrukowane. Czyli ten arkusz znajduje się we wszystkich innych egzemplarzach tej edycji także odmienny?

Co się tyczy edycji pod liczbą III. którą Ossoliński druga być mniema, jest ona też sama co i wydanie drugie, od którego tém się tylko różni, iż tu poniżej wyrażone karty ma odmienne, może umyślnie dla nadania pozoru nowego wydania, iub też dla braku arkuszy niekiedy z nowemi dodatkami przedrukowane. Jakoż na str. 49. gdzie mowa o Orzechowskim, wyliczono jego dzieła, a między temi *Życie Kniaty* mylnie mu przypisano (zob. niniejszej Biblioteki przypis na str. 51). Na str. 50. dodano *obtinuerat opera Sam. Maciejowski dispensationem etc.* czego w dwóch pierwszych nie masz. Strony 83 do 86 włącznie we wszystkich trzech różne. Podobnie i strony, 185 i 186 tak, iż w trzecim wydaniu po peryodzie w środku strony, wyrazami *mensse Augusto in Polonia rediret* kończącym się, dodano jedyną wierszy o powstaniu wojska kwarcianego pod wodzą Marcina Kwaśniewskiego. Str. 355 do 359, także 387 do 590 we wszystkich różne. Na str. 387 w trzecim wydaniu, prócz wiadomości o śmierci Janusza księcia Ostrogskiego; znajdziesz poprzednie wzmiankę o poselstwie Piotra Olgi, star. trębowel,

W krolestwie neapolskim ablegat królewski,
 Zebrał o elekcyi Henryka, przyjeździe
 Do Polski, do Krakowa wjeździe, różne różnych
 Pisma, i one wydał: lecz są dziwnie rzadkie.
 Autorów tu imiona położeń: Commendon
 Legat, Stańsław Karnkowski, Jan Zamojski, wielki,
 Jan Gerard, Piotr Myszkowski, biskup płocki, ceter.
 Gratianus Antoni, biskup amerykański,
 Kardynała legata Commendona w Polsce
 Andytor, wydał jego życie: a tu siła
 O polskiej elekcyi jest króla Henryka.
 Jędrzej Maksymilian Fredro, wprzód kasztelan
 Lwowski, potem wojwoda podolski, opisał
 Pięknym stylem i podał do druku swe Gesta
 Populi poloni sub Henrico Valesjo.
 Łatański Jerzy wydał mowę winszującą
 Królowi Stefanowi zwycięstwa nad Moskwą.
 Tam listy Szturmiusza są i Stuchiusza
 I o herbie Łatańskich Salmona Gesnera.
 Heidenstein, już wspomniony, opisał tę wojnę,
 Którą Stefan Batory wiódł z Moskiewskim carem.

Romae 1574. 4.

Jana Franciszka

Parisiis 1669. 4.
 Num. in fran. pr.
 Flechier Paris
 1695. 12.

4. Dant. 1652.
 16. ibid. 1660.

Oratio gratulato-
 ria. Tiguri. 1582. 4.

Comment. de bel.
 Moscov. libb. 6.
 f. Crac. 1584. Ba-
 sil. 1588. 4.

do Konstantynopola. Także str. 401 do 416. 481. 482. 487 i 488. są odmienne. Zresztą wydanie to już od strony 593. zupełnie co do przeniesienia stron z edycją drugą niezgodne, jest, jak mniemam, łataniną drugiego. Odmienne kolor papieru warkuszach, które się od odpowiednich im w edycyi pod I. II. różnią, nasocnie przekonywa, że je później dodrukowano, rejestru nieco pomnożono, a nadawszy nowy tytuł dziełu, pokupniejszem je, niby w nowym wydaniu, uczynić chcieli. Jestto jednak najlepsze z wydań krakowskich, które tylko edycya holenderska, z niego przedrukowana, poprawkami pomylek w dziejach holenderskich, pięknoscią druku i papieru, przewyższa,

- Colon. 1589. P. 753. Masz ją także w Kromera edycyi rzadkiej,
I w zbiorze historyków o Moskwie piszących. *)
- Görlitz 1590. 4. Po niemiecku przełożył jakiś Henryk Rätel.
Possevinus Antoni, z Mantui, jezuita,
Grzegorza trzynastego posel do nas, Moskwy,
I Szweci, wydał książkę z tytułem Moscovja **)
19. Vilnae 1586.
f. Colo. 1587. ita-
* lice Mant. 1596. 4. A tu siła o polskiej wojnie i traktacie.
Nobili Flaminius, r' et nomine ślachie
4. Romae 1589.
tit. Editum.
4. Colon. 1580. Luceński, Narracyą o królu Stefanie
Wydał w Rzymie: tu polsko-moskiewska jest wojna. ***);
Lecz książka dziwnie rzadka, nawet i we Włoszech.
Wołodkowicz Chryzost. pis. ziemski żmudzki, jako
Przytomny pisał wojny w Inflanciech za Stefna
- Vilnae. 1610. 4. Batorego pod wodzem cnym Janem Zamojskim.
- Francof. 1578. 8
exstat in Pistor.
Corpor. T. III. p. 75.
1574. Gorecki, Gorecius a nie Goricius,
Lenart, wydał relacyą wojny Iwonii,
Wojwody wołoskiego, z Turkiem pięć siedm cztery:
Tu są różne przydatki: Łasickiego Ingress
Polaków do Wołochów, klęska Gdańszczan a), za tém
Joachima Bielskiego Satyra na kogoś
Z Gdańska. Pierwszy skrypt wojny jest też po niemiecku
Tłumacz Niklas Hoeniger. Wydał też Gorecki
Oracye dwie, w których królowi winszuje
Wygranej nad Gdańszczany roku pięć siedm i siedm.
Budowicza Wacława, czecha, który, przeto
Że się poturczył, ścięty, cytują też dzieje
4. s. l. 1581.

*) Rerum Moscoviticarum Auctores. Francof. 1600. fol. p. 325.

**) Antverpiae, 1587. 8.

***) Zob. Janocki, Nachrichten T. I. str. 27. i J. S. Bandkiego Histo-
rya drukarń krakowskich str. 320.

Króla Stefana. W życiu jam nie widział: mam je

Pro re non existenti *); chyba że pisane.

W książce, co jej jest tytuł: Palatium regni

Hungariae, masz życie Stefana Batory.

8. Cassoviae 1739
P. 2.

Z manuskryptu Barona ab Huijsen, Jan Burchard

Menneke wydał z listami responsa w materjach

Statystycznych Zygmunta Augusta, Stefana,

Krółów, o elekcyi coś także Zygmunta

Trzeciego; a to wszystko w lipskiej edycyi.

8. Lipsi. 1705.

Łubieński Stańsław, biskup płocki, był napisał

Nie mało lukubracji o Polsce: po śmierci

Wydane w Antwerpii; są stąd w Polsce rzadkie **).

Opera postuma
Antver. 1645, f.
vid. Vogt. Catal.
libror. rarior. p.
418.

Tu drogę do Szwecyi Zygmunta trzeciego

Masz: tu opis domowej wojny w czterech księgach:

Prawo polskie do Moskwy: o wojnie tureckiej

Stańsława Żółkiewskiego list roku sześć dwa dwa:

1622.

*) Znajduje się; bo je przywodzi Hoppiusz w swoim *Schediasma* (ed. Dant 1707. 4) p. 23. Posiada je i biblioteka królewska w Kopenhadze, z której katalogu wypisany przezemnie tytuł jest: *Historia rerum a Poloniae rege in Moscovia superiori anno fortiter et feliciter gestarum. Item ex literis Constantinopoli h. a. 1581. datis, descriptae narrationes de bello Persico, quod a Turcis in Media geritur, et de Armeniis et aliis rebus. 1581. s. l. 3. plagulae.* Nie masz tu wprawdzie przywiedzonego nazwiska autora; ale tytuł zgadza się z przytoczonym od Hoppiusza l. c. który dalej mówi: *ubi in fine libri appositum est nomen Venceslai Budowitz a Budowa.* Ale czy exystuje w druku, Juszyńskiemu (T. II p. 359) nawet z tytułu nieznane, lubo w Paprockiego *Herbach Rycerstwa polskiego* dwakroć (p. 180 i 242) wspomniane poema uwieńczonego króla Stefana poety M. Samuela Wolfa sżazaka, rektora szkoły lewartowskiej: *Descriptio belli Moscovitici?* Krótkie lecz świetne wielkiego Stefana panowanie sąjmowało bardzo wielu pisarzy. W innym miejscu wyszczególnimy wszystkie z tej części historyi znane nam dzieła.

**) Ponieważ niektóre egzemplarze mają miejsca poodmieniane, zatem dla troskliwie zbierających książki dotyczące się dziejów ojczystych, wskazujemy je z ostrzeżeniem, iż się w niektórych znaj-

O konfederacyi: zycie Pstrokońskiego,
 Biskupa kujawskiego, i biskupów płockich:
 Listów jego trzydzieści: pochwały królewskie.
 Te pisma wychodziły za życia autora,
 Lecz nie wszystkie; więc to jest potrzebne zebranie.
 Sobieski Jakób, pierwszy senator, kasztelan
 Krakowski, ojciec króla Jana, pięknym stylem
 Opisał nam chocimską wojnę sześć dwadzieścia.
 Jerzy ją Ossoliński dał w Gdańsku drukować.
 Zawisza pod tytułem Carolomachiae
 Opisał pięknym wierszem zwycięstwo Zygmunta
 Trzeciego nad Karolem, księciem sudermańskim,
 Swym stryjem, odniesione męstwem Chodkiewicza.
 Jest także polskim rymem toż dzieło wydane.
 Bartholannus Stanisław, Zygmunta sekretarz,
 Wierszem opisał swego pana wiktoryą
 Nad Szwedami. Hetmanił wtenczas Jan Zamojski.
 Skytte Jan, poseł szwedzki w Anglii, trzy mowy

Comment, belli
 Chotin. 1630 et 31.
 6. Danti: 1646.

Krzysztof.
 Vilnae 1606. 4. po
 łacinie autor pra-
 wy ma być Laur.
 Bojer S.J. szwed:
 a po polsku Za-
 wisza.

4. Czac, 1601.

dują, a w większej części są opuszczone lub przekształcone: zob. Hoppii *Schediasma Dant.* 1707 p. 125. i przy edycji lipskiej Długosza T. I. p. 27. I tak f. 131. na końcu po wyrazach: *in maximo essent periculo*, opuszczono: *Viri aliquot illustres, quorum nominibus parcendum censeo* i t. d. około kilkunastu wierszy. F. 199. w. 18. najczęściej stoi: *factum est, ut cura exercitus in alios translata, coiret nefaria consp. etc.* winnych zaś czytamy: *fact. est, ut Lubomirscio nondum exauctorato milite, ab ejus regimine amoto, curaque exercitus in alios translata, coiret etc.* Tamże w. 22. po *possent* dodaj: *Sero admodum monitus Lubomirscius, ut natae jam et adultae conspirationi iret obviam, sed segnitèr id quoque ab eo susceptum negotium tractatumque multi credidere.* F. 240. w. 9. od *dołu*, po *gerebatur* dodaj: *Nec eae vires belli moderatoribus, quibus hosti pares esse possent suppeditabantur.* F. 458. w. 7. od *dołu* po wyrazach *aliter consulere cogamur*, aż do *Sed ego privatis rebus diu moror etc.* pośrednie okazy w niektórych egzemplarzach najdziejz poodmieniane,

Miał do króla, gdzie daje wygnania przyczyny
 Ze Szwecyi Zygmunta, co był naszym królem.
 Georgi Trisaroli, pod zmyśloném zwiskiem,
 Bowiem w rzeczy Piotr Borast, kanonik warmins. to
 Wszystko pode dwojakim kształtnie refutował
 Tytułem, roku tysiąc sześćset i ośmnaście.
 Bombin Paweł, somaskow *) kleryk, exjezuja
 W swych mowach ma Zygmunta króla panegiryk.
 Wassenberg Everhardus, kliwieńczyk, a króla
 Władysława czwartego historiographus,
 Wydał Gesta czy dzieła jego we dwóch częścicach **). 4. Dant, 1641.
 Florus też germanicus jego ma o Polsce
 Nie mało rzeczy: a jest także po niemiecku.
 Tenże o królewicza naszego areszczcie
 Jana Kaźmierza, co był potém królem, wydał
 Książkę Carcer gallicus. Areszt go ten potkał 4. Gedan. 1644.
 W Salonie, niedaleko Cysteronu, gdy się
 Do Hiszpanii, gdzie miał zostać vicerejem,
 Przebierał: z niego potém, na prośbę braterską
 Władysława, był we dwie lecie uwolniony.

*) Somaskowie, zgromadzenie duchowne w r. 1528. przez Hieronima Aemilianus, patrycyusza weneckiego, zebrane, którego celem opiekowanie się ubogimi i wychowywanie sierót, o-trzymali to nazwisko od miasteczka Somasko między Medyolanem i Bergamo położonego. Zob. *Georgii Rivii Puritani (Lauterbach) Monastica historia occidentalis. Lipsiae. 1737. 8.*

**) Jednego tego dzieła wydania znajdują się egzemplarze z dwoma różnemi szychowanemi tytułami. I tak te, co mają rok wydania 1641. *Gedan. typ. Hunefeldianis* mają na tytule tylko popiersie Wład. IV. z innemi ozdobami i allegoryami. Tytuł zaś całego Władysława wyobrażający ma po nazwisku autora dodane wyrazy: *S. R. M. Historiographo ed. secunda, correctior. Ged. typ. Hunefeldii 1643.* W tomie drugim str. 49. znajduje się wyobrażenie oblężenia Smoleńska, w Kwiatkowskiemu Historii Władysława IV. przerobione.

4. Francof. 1671. Tegoż jest i Saguntus in Dantsk non deleta.
Kobierzycki Stanisław, wprzód kasztelan gdański,
A potem wojewoda pomorski, przesłicznym
Władysławu czwartego życie stylem w księgach
Jednakoż spisał: ale drugi tom, który miał
- od - r. 1595. do Opisać króla, jako pierwszy królewicza,
1659.
4. Dant. 1655. Przepadł, albo pod ławą gdzieś u gnojka gnije.
4. Dant. 1659. Tenże też relacją wydał oblężenia
Częstochowy przez Szwedów Burcharda Mellera
Wodza. Opisał onęż Augustyn Kordecki,
Paulin. Widziałem tamże we srebro oprawny
Oryginał tej księgi, ex voto pisanęj *).
- Kochowski Wespazyan, cny wojski krakowski,
Wydał swoje annały, w trzech tomach, w którychto
Jana Kaźmierza króla opisuje całe
Panowanie od roku sześćset czterdzieści ośm
- 1648-1668. Do jego abdykacji, sześćset sześćdziesiąt ośm.
- Cracov. T. I. 1685. A że to nieszczęśliwe było panowanie;
T. II. 1685. T. III.
1698. fol. Stąd nazwał tomy swoich ksiąg Climacterami.

*) Nova Gigantomachia contra sacr. imag. Deiparae Virginis a S. Luca depictam, et in monte Claro Częstochoviensi apud religiosos patres Ord. S. Pauli primi Eremitae in celeberr. Regni Poloniae coenobio collocatam p. Suecos et alios haereticos excitata et ad perpet. beneficior. gloriosae Deiparae Virginis recordationem successurae posteritati fideliter conscripta a Aug. Kordecki praedicti Ordinis, protunc Clari Montis Priore A. MDCLV. Crac. in off. viduae Fran. Caesarii fol. min. wydanie najpiękniejsze ma podwójny tytuł, na pierwszym wyobrażenie N. M. Częstocho: -- ed. II. typis Clari montis Częstocho. 1694. 8. -- ed. III. Dwa są wydania z napisem nunc tertio reimpressa, jedno bez roku, i to będzie dawniejsze, drugie z r. 1717. obadwa typis Clari montis -- ed. IV (r. 1755.) zgadza się z owym z r. 1717. tylko że ma w odmiennym kształcie tytuł, po którym na jednej karcie u- mieszczono *Conclusiones ex universa philosophia*; nadto dwie ostatnie karty nieco odmiennie przedrukowane.

Mam czwarty dotąd jeszcze nie wydany, który
 Opisuje exreja życie aż do śmierci.
 Pożyczył oryginał mi Wojciech Zabielski
 Jezujta, kaznodzieja ów sławny lubelski,
 A siostrzeniec autora rodzony: kazałem
 Przepisać go, i mam go do druku gotowy
 Z indeksem mym przydanym. Lecz trzeba by całe
 Opus razem drukować; gdyż Climacter pierwszy
 Rzadki; już nie dostanie. Spłonęły w pożarze
 Schedla bibliopolu, wszystkie egzemplarze.
 Co drugi także trzeci w Krakowie u bosych
 Karmelitów dostanie: mają ich dostatkiem.
 Każdy tom ma lat siedem, a ostatni cztery.
 Wawrzeniec Jan Rudawski, kanonik warszawski,
 Tenże ołomuniecki, konsylarz Austrii,
 Polską w dziewięć napisał historią księgach,
 Od śmierci Władysława czwartego do roku
 Tysiąc sześćset sześćdziesiąt, oliwskim sławnego
 Traktatem. Dostał mi się oryginał księgi
 Tej sztucznie: dałem ją w druk. Wydał ją pan Micler
 W Lipsku przez subskrypcye. Gdyby nasi chcieli
 Zabrać gust literaci do tego sposobu,
 Który jest w zażywaniu po całej Europie,
 Wydawałbym z księgarni mojej wielkie skarby,
 Ktorem drogo, i zawsze, i wszędzie opłacał.
 Pastoryusz Joachim, już wyżej odemnie
 Wspomnion, wydał też Bellum Scytho-Cosacicum; Dantisci. 1652. 4.
 To jest wojnę kozacką, którą przeciw Polsce
 Z Tatory podniósł Bogdan, buntownik, Chmielnicki.
 Kojalowicz, jezujta, Wijuk Wojciech, wydał

- Vilnae 1651. 4. W Wilnie: De rebus gestis contra Zaporovjos
Cossacos, książkę z swoim imieniem: ta potem
- Regiom. 1655. 12. W Królewcu bez imienia, z odmiennym tytułem
Elbingae. 1655. 4. Commentarius wyszła, gdzie obszerniej: druga
- in Catalog. libb. W Elblągu edycja onéj *). Beughem kładzie
gall. 1718. p. 46. Jój autorem Dymitra z Solikowa, Lwowa
- Arcybiskupa, ale mocno się pomylił.
Zieleniewicz Jan, proboszcz cny w Kaźmierzu dolnym,
- Memorabilis vi- Pamiętną pod Cudnowem wydał wiktoryą
ctoria ad Cudno-
viam de Serone-
tho reportata. Z Szeremeta, co wojskom moskiewskim hetmanił,
Crac. 1668. 12. A niemniej i z Kozaków. Jam tam konsekrował
- Kościół, przez Antoniego nowo wystawiony
Gorczyńskiego, katedry méj cnego dziekana,
Biskupa in partibus zaś koroneńskiego.
- Bytomski Jan, kanonik zamojski, do druku
- Obsidio Zamo- Obłężenie Zamościa od Kozaków w roku
scii. 1648. Za-
moscii. 1649. 4. Sześć cztery i ośm podał: ta książka jest rzadka.
- Olszowski Jędrzej, dziad mój, podkanclerzy, najprzód
Biskup chełmiński, potem prymas w elekcyi
Rozrzucił z takim książkę tytułem: Censura
4. s. a. et l. 12. s. Candidatorum sceptri polonici Roztrząsł
a et l. gall. Co-
logne. 1670. 16. Pro et contra, każdego kandydata; tandem
- Paris 1669. 12. Konkludował, że trzeba Piasta wziąć za króla.
- Piasta alias Pola- Jest ta książka w francuzkim, niemieckim języku.
ka. Taki zaś applauz miała, że królem Michała

*) O tych wydaniach mówi Janocki w T. II. *Janociana* p. 281.
Editus est Regiomonti MDCLIII. for. 12. Elbingaeque MDCLV.
forma 4. iterum promulgatus: *Rerum in M. D. Lituaniae per
tempus rebellionis Russicae gestarum Commentarius elegans et
accuratus, auctoris sui nomine dissimulato. Quem Dav. Braun
in Catal. crit. Scriptor Poloniae et Prussiae p. 165. sequ. cum
Kojalovicii opere permiscet et confundit.*

- Obrano. przeto, że był Piaś z krwi jagiellońskiej.
 Tenże Olszowski wydał *Vindicjae Polonae* a.1.(Dantis)1656.
 Przeciwno Karolowi Gustawowi Szwedów 6.
 Królowi. *Quinquaginta juris patronatus* F. a. l. et a.
 Regum singularia: w kontr Filip Bożkowski. 4. a. l. a. 1675.
 Są janne, lecz pomniejsze, jego lukubracje
 Do Polski należące: różne także mowy
 W jego poselstwach miane. Był wielki statysta *).
 Zawadzki, co chełmuńskim umarł kasztelanem,
 Dyaryusz Michała elekcyi wydał Kasmierz.
 Pod tytułem: *Gloria orbi Sarmatico* Vars. 1670. 4.
 Monstrata. Tenże w siedmiu księgach *Historiam* 1669-1672.
Arcanum, to jest życie pisał Korybuta. Cosmop. 1699. 4.
 Michała **). Ta po śmierci już autora wyszła.
 Ze wszystkich ksiąg o Polsce, najłatwiej dostaniesz;
 Lecz sama książka pierwsza osobno wydana,
 Nieskończenie jest rzadka, i ledwie widziana.
 Zimorowicz Bartłomiej pisał relacyą
 Oblężenia od Turków Lwowa sześć siedm i dwa: P. 1672.
 A wydał ją Stanisław Mościcki w Krakowie. Crac. 1693. 4.
 Mam i sam oryginał, z Minasowiczowskich
 Co rąk wyszedł, a do mej dostał się księgarni
 Pasteriusz Joachim, tamtego synowiec,

*) Życie Jędrzeja Olszowskiego w krótkości skreślone znajdziesz w Andr. Chr. Załuski *Epistolarum historico-familiarium* T. 1. parte 2. p. 738-743. Obszerniej zaś napisał je Lengnich w *Polnische Bibliothek* T. I. p. 393-486.

**) Breve Michaelis regnum stylo satis perplexo describit Cas. Zawadzki, cast. culm. et capit. lipinen. in *Historiae arcanae s. annalium polonic. libr. VII. primum Dantis 1693. 4. publicatis, etsi postmodum bibliopola quidam, rationibus forte politicis motus, annum mutaverit et Cosmopoli 1699. potuerit. Hoppii Schedisma* ed. 1707. 4. p. 28.

- Olivae 1673. 4. Mausoleum regale, panegiryk króla
- Michala 1672 Zmarłego wydał; tam masz jego Encomia.
Ustrzycki Jędrzej Wincent, a proboszcz przemyski
Poema Sobiescias wydał, Sobieskiego
- 1674-1686. Jana pochwały króla wciąż opisujące.
- Venet. 1686. 8. Że ta książka jest rzadka, bo jest w Wenecyi
Drukowana, dałem ją Janowi Sapieże
- infulacyi koden- Mądreemu kanclerzowi, a kollatorowi
skiej r. 1730. Memu, który ją kazał przedrukować w swojej
- parta v. p. 7a. Swadzie łacińskiej: zatem ma ją teraz każdy.
- Comment. belli. Kochowski, ten co wyżej, opisał wiedeńską.
adversus Turcas
gesti a Joanne III
Crac. 1684. 4. Egzemplarz pełen błędów: go poprawiłem
Do nowej edycyi: da ją nam pan Micler.
Książd Damascen a Matre Dei, pijar, zwiskiem
- viennis Varsav. Kaliński, też opisał wiedeńską, lecz wierszem:
1717. 4. Caesareas acies, Lechica grave culmen ab arcto.
Kwiatkiewicz Jan, jezujta, też w ten kształt zaczawszy:
Edomitam bibe penna Tyram, sic bistone tabe:
I anonim, co polski wiersz swój tak zaczyna:
Wiedeńskie piszę i Strygońskie boje:
Mam za atrament krwawe Marsa znoje. i t. d.
Opisał i Stanisław Niewieski, astronom
Zamojski, w kalendarzu swym na rok tysięczny
1685. Sześćsetny ośmdziesiąty piąty, rym tak piejąc:
Lecz dla czego Polacy ligę z Niemcy wzięli?
Dla czego wraz z Turczynem wojować poczęli i t. d. *)

*) O wiedeńskiej różne różnych skrypta.

lat. Walckeron, Jo. Petr. Vienna a Turcis obsessa vel Diarium etc.
Viennae 1684. 12. Bruxellae anno eod. in lib. Musophilii Bellona
Hungarica 16. Norimb. Tu p. 72-80. o królu Janie wierszem.

gall. Rocoles J. B. Vienne deux fois assiegee (1529 et 1684) 12.

ital. Magnacini Joh. Bap. Relazione. Venet. 1684. in 16. Rossitis
Fran. Relazione Venet. 1684. in 4. Dodatki Żaluskiego czyli
też Minasowicza?

Załuski, stryj mój, Jędrzej Chryzostom, a książkę
 Biskup warmiński, oraz kanclerz wielki polski,
 Pod tytułem Epistoł swych familiarnych
 Wydał w tomach trzech, a zaś w czterech woluminach,
 Bo pierwszy ma ich dwoje, całą historią
 Polską, co się trafiło, za jego przeżycia.
 Czyny, quorum et ille pars maxima fuit,
 Opisuje w tych listach, aż do swojej śmierci.
 Jam był Beniaminkiem od niego stąd zwany;
 Że gdy mu przynoszono z drukarni korekty,
 Czytałem dobrze, chociaż chłopczyk siedmioletni.
 Stąd, kiedy już umierał, krewnym kanonikom,
 Oblewając mię łzami, zalecał w te słowa:
 Hunc mihi septennem puerum servetis amici!
 Te tomy były dziwnie rzadkie; autor bowiem
 Pojedynczo rozdawał, każdemu darował.
 Że jezuiti brunsberscy, jednych więcej, drugich
 Mniej arkuszy podali w druk, to przez omyłkę.
 Po śmierci stryja, wszystko to zakupił Laurer,
 Księgarz toruński; ale nie mając sposobu
 Dopełnić braków, sprzedał w Wrocławiu Kornowi *).
 Brakujące arkusze ten zaś dodrukował.
 Tak, co trzeba dać było sześćdziesiąt dukatów,
 Dostaniesz za sześć całe dzieło. A co większa,
 Przydał tom czwarty: a tak i volumen piąte.

Epistolae histo-
 rico-familiares.
 1705, 1711, T. III
 vol. IV.
 od r. 1668-1711.

*) W katalogu: *Bibliotheca varii generis, et in copia polonica, in aedibus nunc Kewertianis etc.* a 1751. d. 13. Sept. et segg. publica auctionis lege venalis. Thoruni, imprimebat Joh. Christoph. Jungmann. 8. znajduję, iż na tej aukcyi było do sprzedania 550 egzemplarzy listów Załuskiego. Z tych tomu pierwszego część pierwsza była kompletna, w części drugiej brakło 162, a w tomie drugim 98 arkuszy niedostawało.

Tu ciekawość cię weźmie, tom trzeci, że idzie
 1711. d. 1. Maja. Aż do śmierci autora, skąd się tedy powziął
 Tom czwarty przybyszowy? Powiem. Stąd, że autor
 Nie chciał podać do druku historią pierwszój
 Elekeyi Stańsława króla, unikając
 Inwidyi żyjących pod tenże czas osób.
 Ten tedy fragment czyni tom czwarty. Do niego
 Przydałem życie stryja i Index zupełny
 Na wszystkie cztery tomy. Stąd urósł tom czwarty.
 Pan Solignac w historii polskiej po francuzku
 W ostatnich, które dotąd jeszcze nie wychodzą *)
 Tomikach, z téjto mego stryja historyi
 Wypisał cały przeciąg dziejów posledniejszych.
 Niemniej książdz Coyer w życiu Jana Sobieskiego
 Za mym powodem swe stąd wykształtował dzieło
 Pan Linde pod imieniem polonizowaném
 Lipińskiego, wydał też swe Sicilimenta
 Ad Epistolas Andrae Załuski, gdzie broni
 Gdańszczań, których Terrarum Prussiae Regiae
 Praeses, mój stryj, a słusznie gani i ostrzega.
 Od roku tedy tysiąc siedmset jedenastego,
 To jest śmierci mojego stryja, żadnej polskiej
 Nie mamy historyj w języku łacińskim.
 Jam zebrał materiały, ale czasu nie mam:

Indoksy w edycje.
 Brunsb. są liche
 i niedużone.

Adrian v. Linde pod imieniem
 Gratiani Severini Lipiński. 4. s.
 Ł. 1713. druga edycja odmienna
 od k. 89. do ostatniej 156. **)

*) Tom szósty zawierający dzieje do r. 1774. wyszedł w Amsterdamie 1780. r.

**) Nie jestto Adrian lecz Johan. Ernesti von der Linde, burmistrz gdański, którego życie przez niego samego napisane, znajdziesz w ważném dla bibliografii naszej dziele: *Das gelehrte Preussen*. Thorn 1722. w T. I. str. 170. i następny. Nieznając drugiego tych Sicilimentów wydania, nie mogę sprawdzić wzmianki o jego odmienności,

A do tego, nie chcę się narażać żyjącym.
 Poniński, Łódzia, który moim był kolegą
 W referendarstwie, potem wojwodą poznańskim,
 Pod tytułem: Augustus hymenaeus, wiérszem
 Opisał te igrzyska, co Drezno widziało,
 Z okazji marjażu Augusta trzeciego.
 Tenże wydał Opera heroica rzecm,
 Różnemi pojedynczo wydawane czasy,
 O rzeczach polskich. A że niektórych już nie miał
 Pism autor, do méj musiał udać się księgarni.
 Z niéj zasięgnął sztuk swoich jedenaście spełna.
 Ja, co piszę, kiedym był przy stryju wojwodzie
 Płockim, grandimetrze (a) dworu królewiczowskiego (b),
 Kanclerzem, Augustowi gdy przesłał Benedykt
 Trzynasty miecz i czapkę poświęcone podług
 Obrządków dawnych, o tém wydałem traktacik;^{a)}
 A ta była najpierwsza w życiu mojem praca.
 Mam także drugi, ten: De rosa benedicta.
 Waryski Stańsław, niegdyś professor krakowski,
 Jest jego Ephemeris z historyi polskiej,
 Gdzie ewenta ułożył polskie znaczne podług
 Dni, roku i miesięcy. Antoni Łapczyński
 Pod imieniem Nayani Lipnizaci wydał
 Lechjadum diarium: a to Epitome
 Jest pracy Waryskiego, bez wzmianki autora.
 Chwałkowski też Mikołaj, kurlandzki rezydent,
 Wydał Singularia polonica, to jest,
 Osobliwości z polskich autorów wybrane *)

Antoni.

Dresdae. 1720. 4.

Varsav. 1741. 4.

a) Franciszka z
 Żeluskim.
 b) Aug. III. z.
 1725.

De ense et pileo
 benedictis. Vars.
 1721. 4. rzadko
 ją dostanie; bo
 mało egzempla-
 ryz drukowano.
 Crac. s. a. 16.

Thorunii. 1717.
 12. w drugich
 egzempl. tytuł
 Diarium Phoe-
 nicia.

Lecopoli 3.

*) W dziele: *Petri Jaenichii Meletemata Thorunensia s. Dissertationes varii argumenti ad historiam maxime polonicam et*

- Varsav. 1696. 8. Edycya od piérwszej druga obszerniejsza.
 Tenże królów Effata polskich podał drukiem.
 Książdz Adam Naramowski, rektor jezuicki
 W Warszawie, mój przyjaciel, wydał we dwóch tomach
 Rerum Sarmaticarum faciem. Tom drugi
 Mnie jest dedykowany i Trybunałowi.
 Oprócz arcybiskupów i biskupów życia,
 Które krótko opisał, przydał ciekawości
 Różne o królach polskich, królowych. Tom piérwszy
 T. I. Varsav. 1724. 4.
 T. II. Vilnac, 1726 4. Wydany jest w Warszawie, a zaś drugi w Wilaie.
 Steinwehr Wolff Balcer Adolf, wydał Origines
 Regiae dignitatis in Polonja *). Książkę
 Francof. ad O- Tę refutował Stańsław Jaworski, jezujta.
 der. 1758. 4. Masz to przy oracyach, które moim kosztem
 Vars. 1787. 8. Wyszły dedykowane mnie w Warszawie nuper.

- Odbywszy tych, co starszych opisali życia
 Królów, wspomnieć należy i tych, co pisali
 Życia królowych polskich: acz takich nie wiele.
 Kochowski w tym rodzaju jeden, Turłaj drugi. *)
 Inni pisali wprawdzie, ale pojedyncze.
 Kochowski, już wspomniony, stilo lapidarjo
 Crac. 1672. 4. Opisał życia naszych królowych z tytułem
 Hypomnema Polonjae Reginarum: wyszły
 To słowo z gro- W Krakowie roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt dwa.
 skiego znaczy Commentarius,

*prussicam — spectantes. Thorunii. 1726. 8. III. voll. w to-
 mie drugim a pag. 108-115. znajdują się Singularia quaedam
 przez Mart. Böhm zebrane, do których od str. 116-129. G.
 J. Goedtkius przez siebie z różnych dzieł wyjęte przyłączył.*

*) Jest też: *Crissenii Beroensis; (Joh. Gott. Boehmii) De ortu re-
 giae dignitatis in Polonia, recit. academica. Lipsiae s. a.
 Joh. Frid. Gleditsch. 4. 3 1/2. ark.*

Turlaj Władysław, słacheic zaś litewski wydał

Pod tytułem *Corona Australis* tych tylko

Vilnae 1705. 4.

Życia polskich królowych, które były z domu

Rakuskiego (Austrii); lecz autor pseudonym

Własny autor jest Michał Suffczyński, jezuita,

Teolog Radziwiła, księcia, litewskiego

Kanclerza, a siostrzeniec Jana Sobieskiego.

Króla polskiego.

Quadrantinus Fabian, z lutra jezuita,

A spowiednik królowej Anny, jejże cnoty

Zygm. III. dony
pierwszej Bruna-
bergae. 1605. 4.

Opisał w książce życia: *Speculum pietatis*.

Szyszkowski Marcin, biskup krakowski, też w liście

Epist. Crac. in
off. Lazari. 1598.
6.

Swym opisał jej cnoty i chwalebne zejście.

Tu też ci autorowie należą *) :

Parisii S. J. Slavia, id est de ortu et progressu Slavicæ gentis (servatur M. S. in Coll. Ravensi S. J. vid. Progr. Litt. p. 37.)

Praetorii Matthaei, Orbis gothicus, id est historica narratio omnium fere gothici nominis populorum origines exhibens. Olivæ. 1688. fol.

Helmoldi (umartł po r. 1170) Chronicon Slavorum sive Venedorum ab anno 785. ad 1170. cum continuatione Arnoldi, Abbatis Lubecens. ad a. 1209. et cujusdam sacerdotis Bremens. ad a. 1448. Francof. 4. 1556. ibid. 1581. fol. edit. opt. Bangerti. Lubecæ. 1659. 4. *)

*) Ponieważ autor w niniejszym oddziale przywodził dzieła, już w powyższych rozdziałach wspomniane, zatem opuszczono je w druku dla oszczędzenia miejsca i uniknięcia niepotrzebnego powtarzania.

*) Z nową kartą tytułową tamże 1702. Także in Leibnitzii Scriptt. rer. Brunsv. T. II. p. 537-751. gdzie Arnold jest poprawiony.

Ortelii Abrahami Theatrum orbis terrarum cum descriptione Poloniae Venceslai Grodecii. f. Antverp. 1570. p. 44. *)

Magini Jo. Ant. Geographia vetus et nova 4. Anheimi. 1617. p. 142 - 149.

Drews Joan. S. J. Distractiones itinerantium. Bransb. 1720 16. Flos regnorum. ibid. 1744 16.

Szałszewicz Laur. Compend geograficzne. 8. Crac. 1746. **)

Tessin Michaelis, Dantiscani, Monumenta per Poloniam etc. Dantisci. 1696. 8.

Petri de Dusburg, Chronicon Prussiae, in quo Ordinis Teutonici origo, nec non res ab ejusd. Ord. Magistris ab a. 1226. usque ad a. 1326. in Prussia gestae exponuntur, cum incerti auctoris continuatione usque ad a. MCCCCXXXV etc. auctore et collectore Christoph. Hartknoch. Jenae. 1679. 4.

Leonis Joan. Decani Gutstadien. Historia Prussiae ab anno 1000. ad a. 1626. opus postumum. Bransb. 1726. f.

Kojałowicz Wijuk Alberti S. J. Historiae Lithuanae pars prior ad a. 1386. Dantisci. 1650. 4. pars posterior ab a. 1387. ad a. 1572. Antverp. 1669. 4. ***)

Szekely Steph. Chronicon mundi. Cracov. 1558. fol. Tu siła o Polsce: ale liber prohibitus tym, co nieumieją po węgiersku ****)

*) Autor mówiąc o znanych mu mappach, przywodzi następujące tyczące się Polski i należących do niej prowincyj: 1) Andr. Pogradus Pilsnen. edidit Sarmatiae europ. partem, quae subiacet Sigtism. Pol. reg. Venetis 1569. 2) Ant. Jenkinsonus, Russian, Londini. 1562. 3) Florianus, Tabulam Sarmat. Regni Pol. et Hung. utriusque Valach. nec non Turciae, Moscov. et Lich. partem comprehendenti. Cracov. 1528. 4) Marcus Ambros. Nissensis, Livoniam vicinasque regiones. Antverp. sed nondum edita. Czy wysłała?

**) Przez pomyłkę umieszczono tu Szaltszewicza, którego geografia jest w polskim języku napisana.

***) Lubo całe dzieło nie jest pospolite; jednakże rzadsza jest część druga.

****) Jestto pierwsza kronika węgierska w tym języku napisana.

Emerici Colosvarini, De tertio matrimonio Sigismundi Augusti, Poloniae Regis, ad Equites Oratio. Cracov. Lazarus Andreas excudebat. 1553. 12.

Namosii P. Epistola ad Hosium, cum actis legationis ad Henricum regem. 4. Cracov. 1574. Paris. an. eod. 4. Exst. in Rescisi Actis.

Musophili S. J. Palatium regni Hungariae. 2. part. 1. vol. 8. Cassoviae 1739. Tu part. 2. p. 2. życia króla Stefana.

Zbylitowski Petri, Epinicion de victoria 1588. 4. Cracov. anno eodem.

Petricii Joan. Innocent. Historia rerum in Polonia gestarum anno MDCXX. Cracoviae. 4. s. a. Ejusd Rerum in Polonia ac praecipue belli cum Osmano, Turcarum imperatore, gesti fuitque Historia anno MDCXX et MDCXXI. Cracoviae. 1627. fol. *)

Montelupi Valerii, Gratulationes in reditum Sigismundi III. Pol. Reg. de Moschovia triumphantis. Posnan. 1611. 4. Poëmata cum figuris.

Lipski Andreae post episc. crac. Narratio de rebus gestis Sigismundi III. Romae. 1605. 4. (rarissima).

Rywocki Joh. S. J. Duo panegyrici de gestis Sigismundi III. f. Vilnae. 1636.

Ausa Illustriss. Principis Domini Caroli Sudermanniae etc. Ducis adversus Sereniss. ac Potentiss. D. D. Sigismundum III. R. Suec. ac Pol. suscepta. Accessit refutatio apologiae D. Caroli certis et enidentibb. rationibb. suffulta. Scripte et publicata ex mandato S. R. M. proprio. Dantisci typ. Jacobi Rhodi. 1598. 4.

*) Braun w dziele De Scriptorum Poloniae et Prussiae virtutibus et vitiis p. 70. przywodzi to dzieło z odmiennym tytułem w Krakowie 1637. fol. wydane. Może to jest pomyłka.

Borasti Gregorii, canonici varmien: Causae Caroli limatae et eliminatae. 4. Lubl. 1656. 4. Dantisci. an. eod. 4. s. l. 1657.

Rywocki Joan. S. J. Icon votorum in nuptiis Vladislai IV. cum Caecilia Renata. Vilnae. 1636. f. Ejusd. Theatrum gloriae eidem consecratum. Exstat in opusculo: Plinius Polonicus *).

Dondini Guilh. Laudatio Vladislai IV. et inauguratio Joannis Casimiri regum. Romae. 1650. f. **)

Stellanowicz Christoph. Novi stratagematis circa ejiciendum ex arce Landscronensi praesidium Sveticum, ejusque gubernatorem vivum capiendum ingeniose inventi, historice descripta narratio. Cracov. 1660. 4. ark. 14. i pól.

Luchesini Joh. Laur. In victoriam Casimiri Regis Poloniae et Sveciae de Moschis relatam carmen. Romae. typ. Varesii. 1662. 4.

Malagonelli Aret. Panegyricus Johanni III. dictus. Florent. 1684. 4.

Titii Joh. Petri. Palmae Joannis III. P. R. Dant. 1684. f.

Aquino Caroli S. J. Duae orationes in funere Joan. III. et Eleonorae Reginae. Exst. in ejus orationibb. 8. Romae. 1704.

Schultz Georg, Petri. Augusti II. Regis Poloniae aeterna memoria in nummis, cum fig. Dant. 1733. fol.

*) Plinius Polonicus illustres e Soc. Jesu Polona Oratores in honorem gratiamque Perill. ac Magnif. D. D. Stephani a Leszno Leszczyński Illmi Incisoris Regni, magnae spei filii e typogr. Calias. S. J. publica luce donati eidemque dicati. Tomus primus. s. a. 16. zawiera siedm panegyrików. *Icon votorum i Theatrum* znajduje się też in Manipulo orationum w Rzymie przez Jędr. Trzebieckiego r. 1639. wydany. Zob. w Spisie autorów pod Trzebieckim. Niewiem czy więcej tego Pliniusza wyszło.

**) Casimiri IV. Pol. ac Sveciae regis inauguratio triumphalis carmen in aula maxima Collegii Romani dictum a Guil. Dondino Bonon. e S. J. znajduje się w dziele: Parnassus Societatis Jesu, h. e. Poematia patrum Societatis Jesu etc, Francof. 1654. 4.

ROZDZIAŁ PIĄTY.

O REKOPISMACH DO HISTORII POLSKIEJ NALEŻĄCYCH.

Anonymi: Praeconia Regum Poloniae a Lecho ad Ziemomyslaum; stylo elogiastico.

Anonymi: Fragmentum historiae Jagiellonicae. Inc. *Poloniam principio indigenae reges habuere: pretium externo sanguini primus fecit Ludovicus.*

Callimachi Experientis de Thebaldis, Philippi, Florentini, Praeceptoris Reg. Pol. Joannis Alberti, Scripta ejus autographa inedita, videlicet: 1) Praecepta regi Poloniae, id est perversa consilia de statu Pol. aristocratico in monarchiam convertendo. Inc. *Pro consiliis secretis.* 2) Consilium. Inc. *Circa deliberationem in Hungariam.* 3) Biga epistolarum ad Sbigneum de Olesnica, vicecanc. R. deinde cardinalem.

Orzelski Suentols. jud. caliss. capit. radziej. an. 1582. equestris mareschalci, Historia interregni Poloniae, post obitum Sigis. Aug. in electione Henrici ad Petrum Czarnocovium castellan. posn. avunculum, scripta.

Anonymi: Germanus sive de Henrici R.P. in Galliam discessu et certa reditus ejus spe, scriptum Parisiis affixum, auctore, ut apparet, Gallo. Inc. *Egregiam vero mercedem, etc.*

Narowski Joseph, Annales Poloniae. Eos habuit Regiomonti Dn. Tscheppius, teste Dębolecki.

Possellii Joach. Megapolitani, Compendium historiae polonicae et pruthenicae sub regibus Vladislao Jagiellone, Vladislao Jagiellonida, Casimiro I. Joanne Alberto, Alexandro, Sigismundo I, Sigismundo Augusto, Henrico Va-

lesio, Stephano Batoreo et Sigismundo III. ab anno 1387: ad annum 1623 *).

Swirski Nicolai, episcopi citrensis, suffraganei chelmensis. Annales Poloniae ab a. 1657. ad annum 1666. per annos et menses dispositi.

Janczyński S. J. Historia Poloniae, cujus autographum conservatur in Collegio Sendomiriensi S. J.

Chrzastowski **)

Tarnowski Jan, kasztelan krakowski i hetman

wspomina ją Ste-
rowolski w swo-
jej Hekatonstas-
centum illustra-
tum Poloniae Scri-
ptorum elegia et
vitas, Venetiae.
1627. 4. p. 95.

Jc. z Prussów Ja-
błonowski w swo-
im liście d. 30.
grud. 1765.

Wielki, który wojował nawet i w Afryce

Pod królem portugalskim, alter Caesar; bowiem

Nietylko zdolnie szablą, lecz i piórem władał,

Pisał polską kronikę. Ja jej niewidziałem.

Książę mię, nowogrodzki wojwoda, upewnia,

Że ją widział w krakowskiej księgarni, którą mój

Oddał akademii dziad, prymas Olszowski **).

Tegoż wspomniałem niżej, że wydał ustawy

Herbipoli 8.1595.
exst. in Reumeri
orat. Turcica. T.
IV. p. L. in Con-
tingit. Tract. de
bello c. Turc. p.
362.
Jan Amor Tar-
nowski w War.
1766. 12.

Praw polskich. Po łacinie zaś w druku jest jego

Dyssertacya, wojnę z Turkiem radzącego.

Jeden z jego następców temi czasy wydał

Rozmowę o trojakięj edukacji młodzi

*) Zob. Janocki *Specimen catalogi* p. 86 et 87.

**) W kilku, które widzieć mi się zdarzyło, niniejszego dzieła kopijach prócz nazwiska nic więcej nie znalazłem. Może być, że Załuski zapomniawszy tytuł dzieła, dla pamięci nazwisko autora przytoczył, albo też przepisujący resztę opuścił, lub się pomylił. Jeżeli mię domysł nie zwodzi, będzie to przekręcone nazwisko jezuitę Jakóba Chrzanowskiego, którego rękopism *juris polonici* miał przydane: *Series Ducum et Regum Poloniae historice descripta a Lecho ad Augustum II.* zob. Janocki *Specimen Catalogi* p. 89. N. CCCIV.

**) Także Strykowski w swojej kronice fol. verso karty tytułowej, gdzie między przywiedzionemi autorami umieścił: „*Jana Tarnowskiego, pana krakowskiego, kronika polska pisana.*”

Polskiej. Tenże w pochwałach awych wierszem Warszawy
 Raczył też wspomnieć mile moję bibliotekę.
 Radziwił, książę, Olbracht Stańsław, kanclerz wielki
 Litewski, napisał był: De gestis regnante
 Sigismundo, Vladslao, Johanne Casmiro.
 Dałem to był drukować w Toruniu Janowi
 Laurerowi, czterdzieści i ośm kart już wyszło,
 Gdy mię prosił Magistrat toruński, by dzieło
 To gdzie indziej, a nie w ich mieście wychodziło;
 Żeby się nie urazić Gdańskowi. Do kronik
 Dam polskich kolekcji panu Miclerowi.
 Tego też Radziwiła napadłem w archiwum,
 Które w Białej książęta mają Radziwiłowie:
 Dyaryusz za jego kanclerstwa, co w Polsce,
 Co się w Litwie trafiło. Z pozwoleniem księżny
 Kanclerza litewskiego pozostałej wdowy
 Karola, a siostrzeńca króla Jana, na dwa
 Przepisać go kazałem dość obszerne tomy.
 Janczyńskiego, jezuitę, cytują manuskrypt
 O Polsce: jam nie widział; lubom jest ciekawy.
 Drugim widział o dziejach polskich u wojwody
 Nowogrodzkiego, księcia Józfa Aleksandra
 Z Prussów Jabłonowskiego. Tam imienia nie masz.
 Ja mniemam, że tej autor kroniki Kochowski
 Wespazyan. Z rysunków, także z charakteru
 Dochodzę; bom w Frankfurcie widział rękopismo
 Jego, podobne temuż. Obiecał mi książę

in 4to.

Janczyński S. J.
 scripsit de gestis
 Episcop. Senator,
 et aliis revolutionibus
 sibi contemporaneis *).
 Mss. exstat in bibl.
 Colleg. S. J. Vide Programma
 nostrum litt. p.
 35. n. 20.

*) Umarł Tomasz Janczyński r. 1651. po którym, jak świadczy Niesiecki, zostały się godne ręki jego manuskrypta.

Przesłać tęto kronikę do przedrukowania:
 Kwiatkiewicz Jan, jezuita, napisał Regales
 Fastos Jana trzeciego, króla we trzech częściach:
 Pierwsza tatarskie, druga zawiera tureckie
 Zwycięstwa, wiktoryą zaś trzecia chocimską.
 Szembeka Stanisława, pierwszego prymasa,
 Mam autograf, co Scripta publica zawiera
 W sobie, które za jego prymasostwa wyszły.
 Książd Chmielowski Benedykt, com go kanonikiem
 Swym uczynił, widząc go wcale zaniedbanym,
 Legował rękopisma mi swe. Tam jest siła
 O rzeczach polskich: czasu swego w druk je podam.

Lit.B.a.p. 19-42. Więcej in Programmate masz litterario,

Którym wydał po polsku, a Schultz po łacinie

Dant. 1745. 4. Jerzy przełożył, drukiem podawszy we Gdańsku.

Książd kochany Janocki, wydał ci Specimen

Dresdae 1752. 4. Catalogi codicum mój manuscriptorum

Biblioteki: ale toż samo specimen

Słowo w klar pokazuje, że to tylko cząstka,

Zawierająca pięćset artykułów: ja zaś

Mam różnych rękopismów na kilka tysięcy.

R E C E N Z J E
DZIEJOPISOW POLSKICH
POLSKIM JĘZYKIEM.

Bielski Marcin, a luter, wydał dwie kroniki
Jedną całego świata, drugą samą Polskę.
Teraz o pierwszą. Na sześć części, wieków,
Rozdzielił ją, jak zwykle. A choć jest wydana
Cztery razy, zaledwie gdzie bywa widziana *).
Poszła pod placki, czy też w nabój pistoletu.
Mam wszystkie: ale trzy z nich są bez tytułu.
W ostatniej edycji dołożono dzieje
Polskie Zygmunta króla, które pisał Bernard
Wapowski, dziad stryjenki mój, kantor krakowski,
Po łacinie, a Bielski przełożył po polsku.
Narzekają, a często, literaci nasi:
I że się z cytowanym tekstem niezgadają
Bielskiego cytacye: a to nie badają,

w Krakowie
1554. 1550. 4.
1564. i 1564 f.

Zyg. I. K. P.

*) Trzy znam Bielskiego *Kroniki świata* wydania. Jedno wczwartce, niewiadomo, kiedy ogłoszone; bo egzemplarz, który miałem pod ręką, jest nie cały. Ossoliński (*Wiadomości* T. I. str. 423.) oświadczwszy swoją wątpliwość względem cztero-krotnej tej kroniki edycyi, mniema, że rzeczony wydanie jest z r. 1550. Inne zaś in folio ma pod przedmową autora, przed dziejami polskimi umieszczoną, datę z r. 1553. Będzie to więc wydanie z r. 1554. od którego zupełnie odmienne co do druku jest w r. 1564. ogłoszone, które Ossoliński l. c. na str. 424. opisał. Bentkowski w *Hist. Liter.* T. II. str. 725. wspomina wydanie z r. 1534. Dzieje polskie nietylko ostatnia ale i dawniejsze mają edycye. Zobacz w niniejszem dziele przypis na str. 12.

Że dwojaka kronika jest, a pierwszej cztery
Odmienne edycje są od siebie całe.

Prócz sześciu wisków, które są wzięte z Sleidana
I kontynuacji jego, ta w dwudziestu pięciu
Rozdziałach, jest prócz tego życie Skanderbega
Z Barleta: historia turecka, i wszystkich
Kosmografia krajów Europy, a zwłaszcza

ostatniej edycji
p. 353. od r. do
r. 1553.

w Krakowie
1597. f.
od karty 755.

Węgier, Czech, Polski naszej, a tej w osmiej księdze.

Idę teraz do polskiej kroniki Bielskiego

Marcina. Tę po śmierci ojca wydał jego

Syn Joachim, przydawszy kontynuacją:

Tęm ja dał Franciszkowi w druk Bohomolcowi,

Kochanemu jezucie, co przedtem u mego

Był brata teologiem, potem sekretarzem

Prowincyi, nadwornej dziś prefekt drukarni.

Ksiądz, kochany przyjaciel, Karól Wyrwicz, prefekt

Collegii nobilium, w Warszawie dolożył

1. Wassa. 1761. Z Kniżiewiczem przydatek aż do tego czasu:

To jest studziwiećdziesiąt dwóch lat cały przeciąg.

A że herby familij polskich, wykreślone

Po brzegach tej kroniki pierwszej edycji,

Nie wyrażono w drugiej, więc i tamtę chciwie

Chwytań, jeśli dostaniesz; bo jest także rzadka:

A pamiętaj, że autor i syn jego luter.

Latet angnis in herba: ostrożnie ją wartuj.

Jakoż Zamojski, biskup chełmski, onę kładzie

Ten indeks dzi-
wnie jest rzadki,
choć dwa razy
drukowany w Za-
mościu.

In indice librorum nam prohibitorum.

Ksiądz Włyński w tłumaczeniu swém Orzechowskiego

Rocznych dziejów, cytuje Marcina Wolskiego

Kronikę: a tej nie masz in rerum natura;

Chyba, że Marcin Bielski miał przydomek Wolski.
 Ale, by też tak było, krytyka wymaga,
 Aby dobrze cytować *). Byłoby to właśnie,
 Żeby mię kto cytował Junoszy imieniem.
 Strykowski Maciej, żmudzki kanonik, którego
 Własną pracę imieniem pod swem Gwagnin wydał,
 Przedziwnie rzadką swą nam kronikę zostawił **).
 Podałem ją do zbioru polskich dziejopisów,
 Których ksiądz Bohomolec z swej drukarni wydał;
 Bo ta rzadka, że trzeba dać. i to jeżeli
 Gdzie się znajdzie, dwadzieścia dukatów i więcej.
 Ma dwadzieścia ksiąg i pięć. Tu też z łacińskiego
 Tłumaczona języka kronika Düsburga.
 Z niej tekst wynaleziony, a posłany memu
 Przyjacielowi, był mu powodem, że sprawę
 Wielce znaczną w wileńskim wygrał trybunale.
 Paprocki nasz Bartłomiej, co pisał herbarze,
 Wydał polskim językiem za granicą w Pradze
 Ogród królewski, a w tej księdze dziwnie rzadkiej;
 Bom tylko dwa, z tym, co mam, widział egzemplarze,
 Opisał w sześciu częściach życia królów polskich,
 Książąt śląskich z piastowskiej krwi, Litwę, Ruś, Prusy.

f. w Królewca
1582.

a pag. 589. o kido-
rój wyżej między
łacińskiemi au-
torami.

w Pradze u Dent.
Siedleckiego.
1599. f.

*) Autor niesłusznie gromi Włyńskiego, że ten Bielskiego pod nazwiskiem Wolskiego cytuje. Jakże go bowiem miał tłumaczyć nazwać, kiedy go tak od jego przydomku Orzechowski przywodzi.

**) Posiadam też Strykowskiego rzadkie, bo od Juszyńskiego niewspomniane dzieło, którego tytuł: Genealogia albo krótkie opisanie wielkich książąt litewskich, i ich wielkich a mężnych spraw wojennych, uczynione niegdy przez Matysa Strykowskiego, a teraz odnowione, i znowu na świat wydane przez Samuela Dowgirda z Pogowia w Lubczu, w drukarni Piotra Blastusa Kmity r. 1626. 4. sześć arkuszy (wierszem).

- Opuściwszy to, co się nas nie tyka, podam
 Do polskiej kolekcyci księdza Bohomolca.
 Kionera Marcina, co warmińskim biskupem
 w Krakowie u Łoba. 1611. f. Był, kronikę łacińską tłumaczył Błażowski
 łacińs. do r. 1506. Marcin: a że łacina idzie do pięćset sześć
 polika do r. 1611. A polszczyzna wydana w roku sześć jednaście;
 Więc przydatek jest znaczny polskiego tłumacza.
 Jest także i w niemieckim języku: tłumaczył
 Basileo. 1563. f. Henricus Pantaleon; może, że co przydał.
 Compendium sbo krótkie opisanie, tak książek i królów polskich, jako spraw przy- padków i t. d. w Lubczu (Lubecae ad Chronum) u Piotra Blastusa Kmita. 1606. 4. Mar: Józef kró- lewicz Kostańt: Sobieskiego mat- roni. Dymitrowicz Paweł, z tej kroniki Kromera
 Zebrał locos communes, przez różne tytuły.
 Ta książka, drukowana w Lubczu, tak jest rzadka,
 Że za nią dał pięćdziesiąt dukatów, kamieńca
 Biskup, królewiczowój brat, Augustyn Weasel.
 A ja mam egzemplarze dwa tego feniksa.
 Gwagnin, włos, Aleksander, komendant witebski,
 Sarmacyi europejskiej po łacinie wydał
 Opisanie. Strykowski był własnym autorem.
 Po polsku przetłumaczył ją Marcin Paszkowski,
 I trzydzieści lat i dwa ze swego dołożył,
 f. w Krak. u Ło- ba f. v. Do roku sześć jednaście, a w dziesięciu księgach.
 W tych czasach, gdy ja piszę to, dowiaduję się
 w War. 1768. f. Z gazet, że w czwartym tomie Gwagnin znajduje się
 Przedrukowany zbioru kronik polskich, które
 Ja z księdzem Bohomolcem przez prenumeratę,
 (Subskrypcyą to zowią) wydajęm w Warszawie.
 Po włosku go tłumaczył jakiś Ramusio,
 X. II. 3. Włożywszy go w tom drugi swoich nawigacyj.
 Sędzia inowrocławski, Augustyn Kołudski,
 W ojcystym Tronie swoim życia królów polskich

Od Lecha do Augusta wtórego opisał.

Wydał poznański księgarz Jan Tobiasz Keller,

Ostatnia edycja przypisana mego

Szwagra bratu, książęciu z Ossolina, ma coś

O Prusiech, więc z przydatku sędzę za najlepszą *).

Tego to Kołudzkiego opisanie życia

w Poznaniu 1707
w Supraślu 1727.
w Poznaniu 1727
wszystkie in 4to.

^{a)} Załuski sądzi, że supraślska rzeczzonego dzieła edycja jest najlepsza. Zdaje się, że autor nieznał drugiej poznańskiej z r. 1727. albowiem w *Specimen* przez siebie wydanem, które, jak się wyżej na str. 28. wyraził, księgarz Knoch pod odmiennym tytułem (*Varsaviae 1735*) później upowszechnił, przywodzi tekst Kołudzkiego z pierwszego w Poznaniu wydania. Ponieważ zaś wszystkie te edycje w części się różnią; zatem umieszczamy ich opis.

Wydanie I. w Poznaniu 1707. oprócz tytułu drukowanego ma drugi na miedzi rytę przez Antoniego Swacha, zakonu OO. Franciszkanów, który, jak się zdaje, wszystkie w tym dziele znajdujące się królów wizerunki na miedzi odcisnął. Co się tyczy osnowy historycznej: znajdziesz tu na końcu dzieła z osobnemi kustoszami bez liczbowania na 16 kartach umieszczoną *Dawność i różne przypadki miasta Poznania* z dwiema rycinami, to jest wizerunkiem Przemysława, księcia i obrazem oblężenia Poznania w r. 1704. Kończąc dzieło polskie autor dołącza wizerunek Rafała Łaszczyńskiego, wojew. łęczycz. postą wielk. do porty ottom. "wierszem kruciusienko jego akta heroiczne namieniwszy". Nie masz tego w moim egzemplarzu: w późniejszych zaś wydaniach koniec ten opuszczono. Nadto w tym wydaniu osobno bez liczbowania znajduje się *Komedia wolności podgliniańskiej sceny*, oraz dwie karty wierszem i z ryciną tę scenę wystawiającą.

II. ed. w Supraślu. 1727. tém się różni od powyższej, że na odwrotnej stronie kart rycinowych jest tekst drukowany, miejsce do rycin zostawiono czyste i tylko po dwa wiersze u góry i u dołu umieszczono. Jest więc to wydanie bez wizerunków królów. Nie ma historyi m. Poznania: ale na końcu umieszczono *Historią pruską* dwie kart obejmującą. Opuszczono też w niej *Komedję wolności*, oprócz nagrobku gliniańskiego.

III. ed. w Pozn. 1727. nakładem Józefa Wolńskiego jest najlepsza. Tęj nie znał Załuski. Zawiera ona wizerunki rżnięte na drzewie. Zresztą jak sam tytuł pokazuje jest znacznie powiększona i w części odmieniona. Co do transakcyi gliniańskiej Kołudzki dowodzi historycznie fałszu tego podania, lubo w pierwszej edycji żarliwie go bronił. Dzieje² za Jana Kazimierza w pierwszej ed. 11. w tej zaś 26. kart zajmują. Na końcu zamiast wiadomości o Poznaniu umieszczono ową smutną historiją toruńską w r. 1724,

- Króla Ludwika, także rokoszan w Glinianach,
 Refutowałem w książce Specimen polonae
 Historiae criticae, co już wyraziłem.
 Łubieński, książę prymas, Władysław, w tym roku
 zmarły, wydał świat w częściach swych wszystkich doj-
 (żrzany,
 w Wiocł. 1740, f. Czyli geografią. Tam Polskę opisał.
 Książdz Franciszek Paprocki, jezuita, z niej excerpt,
 Wilm. 1763. 8. Co do Polski należy tylko, wydał w Wilnie.
 tit. Historia pol-
 ska.
 Bielski Jan, jezuita, mój przyjaciel, który
 Witaił mego siostrzeńca, gdy wjeżdżał do Rawy;
 Wydał: Widok królestwa, gdzie masz opisanie
 w Franc. Łaneko- Witał mego siostrzeńca, gdy wjeżdżał do Rawy;
 rońskiego na sta-
 rstwo.
 w Pozn. 1763. 8.
 voll. 8.
 T. I. p. 133. Wypomniał mnie na dwóch miejscach wielki krasomówca.
 T. II. p. 215. Tu przyliczyć należy historią polską
 Soliniaka w tomikach pięciu z francuzkiego
 Wagi Hist. i Ge- Tłumaczoną. Tęż także historią krótko
 graf. Poln. w Sa-
 psia 1767. 8.
 Alberta w War-
 szawie, 1767. 8.
 Zebraną to przez Wagę, to Albertrandego,
 Tego niegdys jezuitę, tamtego pijara.
 Obu cnotą, nauką obu zaleconych.

Mamy też życia królów polskich opisane
 Ojczystym wiérsem różnych przez autorów i tak:
 Paszkowski Marcin, który kronikę Gwagnina
 Tłumaczył, do każdego króla życia przydał
 Janickiego z łacińskich wiérse przełożone.
 Acernus Sebastyan, inaczej Klonowicz,
 Pod tytułem: Pamiętnik książąt, królów polskich;
 Życia ich krótko wiérsem oboim wyraził.

Głuchowski téż opisał wierszem życia królów:
 Aleksander ich także dzieje Obodziński,
 Pod tytułem Pandory, rymami określił.
 W téż Kołudzki Augustyn ojczystego Tronu
 Autor, portrety królów w swéj kronice wierszem
 Ozdobił i Łapczyński Antoni Majestat
 Onych gładkim uczynił wierszem okazalszy.
 Toż dzieło pod tytułem Tronu ojczystego
 Wykonał, mój kanonik, Józef Minasowicz,
 I w 'zbiorze rytmów swoich ojczystych umieścił *).
 Wiśniewski, mój kochany przyjaciel, Antoni,
 Co teraz rządzi polską prowincyą księży
 Pijarów, wydał w polskim równie i francuzkim
 Języku życia królów naszych in tabellis
 Dziwnie pięknie zebrane na jednéj tablicy.
 W tych tabellach masz całą polską historiją
 Zebraną, niemniej także i geografią.
 Książdz Hołowka, jezuita, w takichże tabellach
 Opisał małą, wielką Polskę, także Litwę.
 Jest téż także tabella polska chronologî **)

Jan. w. Krakow.
1805.

w Krak. 1641. 4.

4. w Torun. 1710.
4. w Warsz. 1759.

T. IV. p. 3.

*) W kalendarzu gospodarskim krakowskim na rok 1723. i 1724. znajdując się życia królowych polskich w ośmiowierszach polskich skreślone. P. Ambr. Grabowski, udzielił mi przepisany przez siebie ułomek z kalendarza na r. 1724. życia królowych od Elżbiety, żony Wacława, aż do Elżbiety, żony Kazimierza Jagiellończyka obejmujący. Ponieważ nie cały był kalendarz, z którego wiersze te przepisał, zatem niewiadomo, kto był jego wydawcą. Nie wiem też czy w następnych latach dalszy ciąg wydano.

**) Tu też należy rzadkie, bo od żadnego z naszych bibliografów niewspomniane dzieło pod tyt. *Zabawki dziejopiskie*, albo zebranie dziejów znakomitszych od stworzenia świata, do początku wieku naszego, to jest do r. p. 1701. przez Józefa Rzewuskiego, star. drohobyck. gen. leitn. wojsk koron. w Lwowie w druk. J. K. Mci akadem. Soc. Jesu. 1766. 8. prócz 4. kart treści z ded. tyt. i t. d. tekstu str. 276. Jestto dość obszerna chronologia, w której autor od str. 161. aż do końca dziejów polskie umieścił.

Naksztalt Tablettes de Marcel przez lata zebrana
Którą zebrał dzisiejszy surrogat wileński

Inter virus illu-
stres hujus sevi-
me haec scriben-
tuni recessit.

w Warszawie.
1763. 3.

4. w Lwowie.
1745-56.

Załuskowski, Załuskim mocno sprzyjający.

Ksiądz Clinielowski Benedykt, dziekan rohatyński,

A proboszcz firlejowski, oprócz herbarzyka,

Który panu Gröllowi do druku podałem,

Wydał Nowe Ateny w czterech tomach: tam się

Wiele ciekawych rzeczy o Polsce doczytasz.

Tenże mi testamentem swe pisma legował,

W których niemniej o Polsce różne wiadomości.

Odtąd już w szczegółniejszych materyach pisma

Polskie autorów naszych wyliczać zaczynam.

Górnicki Łukasz, miał go Tykocin starostą,

Opisał dzieje królów obudwu Zygmunatów

Od roku pięćset trzy ośm, do pięćset siedm i dwa.

Zygmunta I.
1 Zygma. Aug.
1538]- 1579.

w Krak. 1637. 4.

Wydał je Łukasz, także syn jego, kanonik

Warmiński. Wyszły wprawdzie drukiem; lecz tak rzadkie

Że nieślim drukowanych dopadł, wydrukować

Interets des Etats
de l'Europe par
Jean Roussel.
II, ed. w Warsz.
1750. 4.
III, ed. ibid. 1754
4.

Musiąłem z pisma, a zaś edycya trzecia

Ma przydane Russeta interessa, co je

Z cudzoziemskimi mamy Polacy dworami.

Tłumaczył je Franciszek Bieliński, marszałek

8. Warsz. (1755).

Wielki koronny: pierwój wydałem osobno.

Leipzig, 1759. ?
Wresl. 1762. 8.

Dzieje zaś wytłumaczył niemieckim językiem

Christian Gottlieb Friese, w edycyi drugiej

Dołożywszy kanclerza życie Zamojskiego.

Załuski pomylił
się; bo tłumacze-
nie naszego dzie-
ja, jest nie daie-
jow, lecz Rozmo-

Strykowski Praeconides *) Maciej, (tu wątpliwość,

*) Nic dziwnego, że Strykowski w innych dziełach Ossottowiczem,
od rodzinnego miasteczka Ossotów, w łęczyckim wojewódz:

Skąd nazwisko to nowe? gdyż autor kroniki
 Zowie się Ossostowicz: czy to który inny,
 Czy tenże?) opisanie dał koronacyi
 Henryka króla; ale to jest rzadkie dzieło.
 Szczególny, com go widział i mam, egzemplarz jest
 Nie cały: E brakuje arkusza do końca.
 Szemberg Teofil, świadek oczywisty, wydał
 Relacyą o polskiej do Wołoch wyprawie,
 W roku sześćset dwadzieścia w wrześniu, październiku.
 Warzachtig Frydryk, u nas wychowan bawarczyk,
 Dyaryusz wojsk polskich pod Chocim wyprawy

wyPulaka z Włochem w czasie e-
 lekcyi Zygm. III.
 exystuje i życie
 Jana Zamojskie-
 go przed oczami.

w Krak. 1621. 4.

Rudomina *)

leżącego, nazywający się, w opisie wierszem wjazdu i korona-
 cyi Henryka Walezyusza, przydał sobie nowy, Żałuskiemu do
 powątpiewania o tożsamości osoby powodem będący epitet, z
 wyrazu łacińskiego *praeconium* (chwała) i greckiego *ado* (spie-
 wam), *praeconides*. Podług analogii powinno być *praeconites*,
 głosiciel chwały.

*) Nie wiem co znaczy umieszczone na boku nazwisko Rudomina.
 Może być, że Żałuski, chcący w tekście przytoczyć dzieło do
 tej części dziejów. o której tu mówi, należące, dla pamięci za-
 notował nazwisko autora. Lubo, jak tenże mówi, jakiś War-
 zachtig, wydał po polsku Dyaryusz wyprawy chocimskiej w r.
 1621. stémwyszystkiem porównawszy to, co o tém dziele Ju-
 szyński (Dykcyon. Poetow T. II. str. 409.) napisał z wzmian-
 ką Niesieckiego (korona pol. T. III. str. 909.) jakoby Jan Ra-
 domina, kaszt. nowogr. (†1646.) dawszy pod Chocimem mężtwą
 swojego dowody, mąż wielkiej nauki, za świadectwem Kojalo-
 wicza wydał bezimiennie wierszem polskim opisaną wojnę cho-
 cimską, wnosić należy, że nazwisko Warsachtig (*Wahrsagte*
ich?) jest zmyślone, i że to dzieło Rudominy jest plodem,
 który, jak tenże Niesiecki twierdzi, dla tego je napisał, że
 w łacińskich historykach do druku podanych, przez niechęć
 niektórych stawie i mężtwu ujęto, a drugim niesłusznie więcej
 przypisano. Wszakże autor kończy swą poezią wierszem, któ-
 ry mu zapewne do przybrania zmyślonego nazwiska Warsachtig
 był pochopeł:

Jeślim prawdę napisał: zgań, na to nie stękam.

Jeślim nieprzypochlebił, gniewasz się? nie lękam.

Jużyński uważa to dzieło za użyteczne historyi. Zob. tegoż
 Dyk. poetów pod nazwiskiem Rudomina.

- r. 1631. Przeciwno Osmanowi roku sześć dwadzieścia
 4. s. l. 1640. I jeden, wierszem wydał: gdzie i sam był także.
 Koniecpolski Stanisław, kasztelan krakowski,
 4. w Warsz. 1637. Hetman wielki koronny, wydał swą rozprawę
 d. 27 Kwidnia r. 1637. Pod Amersztynem z wojskiem Gustawa Adolfa *).
 Okolski Szymon, ten, co pisał herbarz, dał nam
 Kontynuacja dy- Opis bitwy nad Starcą, Dyaryusz także
 aryusza 1638. 4. Wojny polsko kozackiej, sześćset trzydzieści ośm,
 w Krak. 1639. Górczyn Jan Aleksander, pod tytułem: Pamięć
 Władysława czwartego, życie króla wydał.
 Twardowski też Samuel z Skrzypna tegoż króla
 fi. w Lesznie 1650. Życie wierszem opisał, i do druku podał.
 w s. 1651. pro- Tenże wojnę kozacką roku sześć pięć jeden
 wadroną. Wydał w Lesznie, a potem w lat szesnaście wojny,
 s. a. Leszno, 4. Ktore przez lat dwanaście toczyli Polacy,
 Z Szwedy, Węgry, Tatary, Moskwą, Kozakami,
 fi. w Krak. 1660. Pod tytułem domowej wojny, wierszem także
 Wydał. Ta edycja nie była zupełna,
 Gdyż w kilku egzemplarzach, com je widział, tylko
 Do karty dziewięćdziesiąt i sześć ciągnęła się;
 f. w Kaliszu. Lecz w lat potem piętnaście w Kaliszu jest cała **)
 1681. Wydrukowana w roku sześć ośmdziesiąt jeden.
 Jeszcze tenże Twardowski, Miscella selecta
 Pod tytułem swe wydał różne wiersze, w których
 Tam siła, co do polskich rzeczy się stósuje.
 od r. 1648 - 50. Anonim ukraińskie podczas kozaczyzny
 Opisał dzieje. Mam je z rękopismu, który

*) Przedrukowana w Mrdwece poznańskiej z r. 1821. w numerze IX, od str. 193 - 211.

**) Zdaje się, że powinno być w lat dwadzieścia jeden.

Użyczył mi Słowiński, ksiądz, dominikański
 W Konstantynowie przeor, przepisane. Także
 Anonim drugi, szwedzkiej wojny historją
 Od roku pięćdziesiąt pięć do roku sześćdziesiąt
 Opisał. Stefan Wydźga jest onę autorem,
 Co był potem prymasem: książka dziwnie rzadka *).
 Slizen Stefan, starosta krewski, pod tytułem
 Haraczu, wierszem wydał chocimską sześć siedm dwa.
 Jabłonowski Stanisław, wojewoda rawski,
 Urowadzenie wojska z bukowińskiej cieśni **)
 Przez hetmana, a swego dziada ***), wierszem polskim
 Opisał, a łacińskim wierszopis dość sławny
 Lenart Frizon, jezuita: znajdziesz w jego zbiorze.
 Kochowski, już wspomniony, wydał dzieło boskie.
 Tu masz różne o wojnie wiersze, w której trzeci
 Jan, Chrześcian salvator, Wiedeń oswobodził.

Historja albo opisanie wielu powstających rzeczy, które się dawały podczas wojny szwedzkiej w królestwie polskim, od r. 1655. aż do 1660. s. l. 1660. 4.
 4. w Wileń. 1674.
 1672-75.

Jan Stanisław.

w r. 1685.
 w 396. strofach o-
 śmiuwierszow:
 w Krakowie. 4.
 Expeditio bellica
 et imago trium-
 phalis.
 4. Paris. Exat. in
 ejus Operibus po-
 eticis. 1689.
 4. w Krak. 1684.

*) O tém dziele mówi Anonim w *Exercitatio ad Nicol. Chwalkovii Jus publ. regni Poloniae* (str. 10.) "*liber rarissimus, quandoquidem nonnisi octoginta exemplaria sunt impressa, et nonnisi magnatibus Poloniae ex gratia reginae Ludovicae Mariae p. 177. rozbiór jego toni zakończy słowy: "his, qui curiosi magis quam utilia aucupantur, potest esse gratus, sed parum utilis"*. Dzieła tego, którego tekst, oprócz przedmowy i dedykacji, jeśli jakie były, 117. stron in 4to wynosi, posiadam ulomek od str. 71. aż do końca, skąd się przekonywam, że je Braun za zbyt surowo osądził.

**) W kilku Żalskiego egzemplarzach stało "w 217. strofach w Zamościu 1745". Niemogąc się o pewności tej cytaty przekonać, umieściłem na boku liczbę wrotek i miejsce druku według opisu Juszyńskiego Dykcjon. Poetów T. I. str. 143.

***) Jan Stan. Jabłonowski, wojewoda rawski, a później ruski, niebył wnukiem, ale synem Stan. Jana Jabłonowskiego, het. w. koron. On się tyczy wierszy łacińskich na pochwałę hetmana, przez Frizona napisanych, porównaj Żonsaka *Histoire de Stan. Jabłonowski* T. IV. str. 55 i 58. Wiersze te znajdują się w rzeczonym tomie od str. 81. do 94.

Trąba sławy Jani-
nalli w 119. -tro-
fach osmioryn.
w Warsz. 1683.4.

a. p. 58, ad p. 71.

Janina, 8. w Pozn.
1759.
4. w Suprál: 1754.
4. we Lwow: 1757.
Promienie cnót
etc. 4. w Pozn.
1757.

1725.

Gemma Coronae
Sarmaticae. 4.
Pozn. 1746.

Thronus Regius
f. Vratisl. 1723.

Marya Kazimira
umarła w Olawie
1723, r.

Farnesia,

Rokiem, przedtém Chrościński Wojciech, anonyme

Wydął rymem zwycięstwa tegoż opisanie

Pamiętnego nad Turki pod Wiedniem przez Jana.

Takież wydał Niewieski Stańsław opisanie,

Które przydał do zbioru rytmów, mój kanonik,

Minasowicz: jest w tomie piątym części drugiej.

Rubinkowski Jan Kaźmierz, radzca i poczmajster

Toruński, życia królów Jana i Augusta

Wtorego wydał; lecz choć mój przyjaciel, wyznam,

Że niegodna ta jego praca historyi

Imienia, ale tylko gazet kompilaci.

Trzecia zaś edycya Janiny przydane

Ma krótko życia królów naszych z historyą

Toruńskiej tragedyi w roku siedmset dwa pięć *).

Wszystkie swe rękopisma Rubinkowski oddał

Do mej biblioteki: in hoc eum laudo:

In hoc non, że w Poznaniu pod swojém imieniem

Wydął Pompy pogrzebu relacyą w Żółkwi

Królewicza Jakóba, gdzie kazanie miałem

Pogrzebowe: a téj jest ksiądz autorem pracy

Mocki, kanonik płocki, infulat żółkiewski.

Tenże Mocki swą wydał po łacinie mowę

Na pogrzebie Jakuba, królewicza, córki

Kaźmiry, toby była hiszpańską królową;

Gdyby tylko nie klótnia jej matki Sobieskiej,

Którą w Rzymie z kardnałem Akwawiwą miała:

Dla niej swe Kazimira szczęście postradała.

A Elżbieta parmeńska jej miejsce osiadła,

*) Powinno być cztery; bo to się zdarzyło r. 1724.

Fakcją Alberoniego; potem kardynała.
 Humiecki Stefan, co był wojwodą podolskim;
 Podał nam relacją kommissyi, mocą
 Traktoków karłowickich, do Kamieńca, tudzież
 Przywrócenia całego Podola służącój.
 Ma też być relacya druga po łącinie
 Rozgraniczenia Polski od Turek w tysięcznym
 Siedmsetnym trzecim roku; lecz tej nie widziałem *).
 Pułaski zaś Franciszek, podczaszy podolski,
 Pisarz wojskowy, pisał swą konnotacyą
 Co się działo za czasów jego w Polsce, to jest:
 Od roku sześć cztery ośm, do śmierci Augusta
 Wtórego: tę po śmierci autora syn jego
 Baltazar, radenicki starosta w druk podał.
 Tu masz Bolesty Piotra wierszem opisanie
 Pułtawskiej bitwy w roku tysiąc siedmset dziewięć.

wc Lwowie
1718. f.

r. 1699.

r. 1707.
f. Leop. 1729.

od r. 1648. do r.
1733.

f. w Lubl. 1740

37. szersz. wca.

Autorowie tu należący:

Wereszczyński Józef, biskup kijows. Excytarz na woj-
 nę turecką w Krak. 1592. 4. — Publika na sejmiki tam-
 że. 1594. 4. — Projekt kawaleryi nakształt Maltańczy-
 ków, dla bronienia granic tureckich. Nigdy nie widział
 innego egzemplarza tych dwóch skryptów: tak są rzadkie.
 Dębołęcki Wojciech, Franciszkan, Przewagi Elearów. 4.
 Poznań. 1623. to jest: Dzieje Lisowczyków 1619 - 1623.
 przeciw heretykom w Niemczech wojujących. — Wywód,
 że monarchia polska i język słowieński najdawniejsze. 4.
 w Warsz. 1633.

*) Przywodzi ją Njesiecki w T. II. str. 383. ale z polskim tytułem:
 Relacya rozgraniczenia Polski z państwem Tureckiem in anno
 1703. Leopoli. 1729. fol.

Dębołęckiego Andrzeja, Wróżbit o wojnie moskiewskiej. 4. s. l. 1633. *)

Czyżewski Piotr, Alfurkan o Tatarach polskich. 4. s. l. 1615.

Grochowski Stanisław, kustosz kruszwicki, Więroze. 4. w Krak. 1608. — Nocy toruńskie 4. w Krak. 1600. Tu różne rzeczy o Polsce, o Zygmuncie III., o Władysławie IV.

Paszkowski Marcin, Dzieje tureckie z Tatarami, Kozakami. w Krak. 1615. 4.

Zbigniewski Procopius, Relacya wojny wołoskiej. 4. s. l. 1621.

Grodzicki Adam, kasztelan międzyrzęcki (pod imieniem Macieja Dargodzkiego): Przestroga o tytułach cudzoziemskich. 4. s. l. 1634. Pod własnem autora imieniem wydał Jerzy Jemielnicki. 4. s. l. 1637.

W kontr pisał Jeremiasz Bielejowski, Obrona etc. 4. s. l. 1641.

Makowski Adam S. J. Kazania na ekspedycyą moskiewską. f. w Krak. 1633.

Birkowski Fabian, O. P. Kazanie na pogrzebie Zygmunta trzeciego i Konstancyi, takż Anna królowej. 4. w Warsz. 1633.

Samuela Hutera Szymonowskiego, Mars sauromatski, to jest, od szczęśliwej koronacyi Naj. Władysława IV. krótkie opisanie różnych ekspedycy. w Warsz. 1642. 4.

*) Juszyński i Bentkowski przywodzą to dzieło s. l. ja mam z niego kawałek to jest dedykacyą Janowi Jak. Weiherowi, wojewodzie chelmińskiemu wraz z tytułem następującej osnowy: Wróżbit boju moskiewskiego od Andreja (sic!) z Konojad Dębołęckiego drukiem na świat ukazany r. p. MDCXXXIII. w Thoruniu ap. Franc. Schnellboltz. 4.

Parisi Relacya wjazdu w Rzymie Jerzego Ossolińskiego, posła, w przełoż: z włoskiego. 4. s. l. 1633. *).

Białobłocki Jan, Zęgar czasów królestwa polskiego, czyli tablice zawierające imiona królów i królowych polskich, tudzież ich potomstwa, ich wiek i rządy i t. d. w Krakowie 1661 4.

Anonymi, Szeromet albo potrzeba etc.

Wiktorya Stefana Czarnieckiego nad Moskwą i Kozakami. 4. w Krakowie. 1661.

Kuczwarewicz Marcin, Relacya ekspedycji zbaraskiej w r. 1649. w Lublinie. 1650. 4. Tegoż Zabawy rycerskie.

Janicki Jan, Opisanie koronacyi kr. Michała. f. w Krak. 1640.

Olkinickie powstanie. f. w Wilnie. 1700.

Walawski Jordan, Opisanie kampamentu Augusta II. w Saxonii. w Zamościu. 1730. 8.

Sulistrowski Józef, Wyjście króla Stanisława z oblężenia gdańskiego. w Królewcu. 1734. 4.

Minasowicz Józef Epifani, kanonik kijowski, w Zbiorze rytmów polskich tomie IV. i V, te rzeczy ma o Polsce:

T. IV. p. II. Życia królów polskich do Augusta III. *inclusive*. Życia królowych polskich z domu rakuskiego.

T. V. p. III Historia Waltera hrabi tynieckiego, wybrana z kroniki polskiej Boguśała bisk. pozn. edycyi mojej po łacinie **).

*) Przedrukowana w Mrówce poznańskiej z r. 1822. Nr. V. od str. 101 - 109.

**) Tu też można dodać bardzo rzadkie i od żadnego z Bibliografów niewspomniane dzieło: "Xiągę Wiśniowiecki Janusz, koniuszy koroni, krzemieniecki starosta, ojczystą muzą od Samuela z Skrzypru Twardowskiego przypominany świeżo roku MDCXLVI. drukowano w Lesznie u Daniela Vetterusa." f. 52. str. i jedna karta do Dymit. i Konst. Korybutów Wiśniowieckich.

AUTOROWIE MISCELLANEI

polskim językiem.

- w r. 1621. odbył. Twardowski, wyżej wspomnion, opisał do Turek
4. w Kaliszu 1621. Legacyą książęcia Zbaraskiego wiérszem.
4. w Krak. 1633. Gościecki zaś Franciszek, jezuita, hetmana
4. w Wil. 1706. *) Polnego i wojwody wraz mazowieckiego
r. 1713. Chomentowskiego wiérszem opisał poselstwo,
4. we Lwowie. - 1759. Które on do sułtana Achmeta czwartego
Odprawił; był też posłem do Piotra wielkiego.
Wtąż Radzewski Franciszek, co był podkomorzym
Poznańskim, i marszałkiem elekcyi drugiej
Stanisława, poselstwo wielkie do Mustafy
8. w Pozn. 1744. Rafała Leszczyńskiego anonyme wydał,
pod imieniem Który był ojcem tegoż króla Stanisława.
Poklatskiego. Jabłonowski, mój družba, książę, wojewoda
Nowogrodzki, hetmanów samych życia zebrał,
Których w swoim herbarzu opisał Niesiecki,
I wydał pod tytułem Dodecas hetmanów.
1. we Lwowie. 1754. Jaworski Balcer, co był jezuitą, opisał
f. Brunsb. 1702. Życie Józefa Słuszki, hetmana polnego,
Michał de Jardins, francuz, opisał wesele
4. à Paris. 1726. Ludwika piętnastego z Leszczyńską wiérzami.
Anonim (Sokolnicki) pod dyaryuszu
Tytułem, Amelii neapolitańskiej
Królowej, a królowny naszcej akt weselny
12. w Kaliszu. 1758. Opisał wiérszem, roku siedmset trzydzieści ośm.

*) Niesiecki i Grodeck z Schliefiem do Hoppiusza przy wydania Długosza przywódcą wydanie w Krakowie. 1639.

Hylzen Jan, wojewoda miński, mój przyjaciel
 Od paryskiej podróży, brat rodzony mego
 Protazego *) kollegi, biskupa Smoleńska,
 Gdzie siedzę pod aresztem, wydał opisanie
 Inflant, swojej ojczyzny; gdyż nadddziad ich wielkim
 Kawalerów inflanckich był mistrzem von Eyckeln.
 Murini Marcin, lwowczyk, od nas apostata,
 A predykant toruński, wydał też kronikę
 Mistrzów wielkich teutońskich, z opisaniem polskich
 Prus. Autor onę zebrał z kroniki niemieckiej
 O Prusiech anonyrna: dociekłem Daubmanna
 I inszych o tym kraju. Chwałkowski Mikołaj
 Pod tytułem: Pamiętnik wydał razem pruską
 Inflantską i kurlandzką kronikę po polsku.
 Préché, Le beau Polonois dawszy tytuł książce,
 Walewskiego z Beraldą wydał awantury
 Po francuzku: przełożył Stanisław Działyński
 Polską prozą; ojczystym wierszem Antonina
 Niemieryczowa, także Józef Minasowicz,
 Kanonik mój kijowski: masz je w Zbiorze rytmów.
 Toż miał dzieło wykonać wierszem rozpoczęte
 I Seweryn Szydłowski, chorążyc warszawski,
 Gdyby mu śmierć zabawy z Muzą nieprzerwała.

Inflanty w daw-
 nych swych i
 wielorakich aż do
 wieku naszego
 dziejach i rewolucy-
 ach. w Wil-
 nie. 1750. 4.
 4. w Torun. 1582.

4. w Pozn. 1712.

12. à la Haye.
 1706 - 1711.

12. w Toruniu.
 1694.

8. w Warszawie.
 1754 **)

4. we Lwów. 1750

T. V. p. 544.

1758.

*, Protazego Hylzena, biskupa smoleńskiego, i mnie Gerwazym i Pro-
 tazyem przezвано. Tenże brat jego wojewoda *Elogium bi-*
bliothecae Zaluscianae drukiem podał in folio potenti. w Wars.
 1750. Przypis Autora.

**) Na tytule tego wydania księciu Stefanowi Altamarowi, wojsk
 saskich porucznikowi dedykowanego, umieszczono, przez Sta-
 nisława Słowińskiego, Bibl. J. K. Mci P. N. M. Czyli Słowiń-
 ski to dzieło przełożył, czyli tylko ponowił wydanie?

R E G E S T R
AUTORÓW OBCYM JĘZYKIEM
O POLSCE PISZĄCYCH.

Ten regestr na rozdziałów pięć jest podzielony:
Pierwszy w francuzkim, drugi w włoskim, zaś w nie-
(mieckim
Trzeci, czwarty w angielskim, piąty w holenderskim
Języku, pisma różnych o Polsce zawiera.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

AUTOROWIE O POLSCE FRANCUZKIM JĘZYKIEM,

- Jabłonowski, wojwoda, książę, nowogrodzki,
Świętoduski kawaler, francuzkim językiem
1742. in 4. Książkę *Empire des Sarmates* pierwój wydał w Halli,
Powtóre w Nyrembergu; ale gdzie obszerniej.
Jolli, lecz anonyme, *Histoire de Pologne*
16. Amsterdam. Du duché de Lithuanie wydał w Amszterdamie:
1778. Massuet w historyi swojej królów polskich
Książkę tę przedrukował w pierwszym, drugim tomie.
Imię autora Jolli, gdzieś znalazłem casu. *)

*) Zapewne w przedmowie Massueta, który całego dzieła tytuł wraz z nazwiskiem autora przywodzi,

Tende Kasper, podskarbi Jana Kazimierza,
 Sekretarz potem w Polsce kardynała Janson,
 Francyi ablegata, pod zmyśloném Hautville
 Imieniem relacją w dwudziestu dziewięciu
 Rozdziałach dał o Polsce do druku. Są cztery
 Edycye. Anglicy też ją tłumaczyli,
 Jako niemniej i Niemcy, tytuło: Polnischer
 Staat, a w drugich zaś tytuł egzemplarzach inszy
 Verwirrte unruhige Polen. August Bohse
 Inserował ją w swoich Historische Reisen a).
 Jest też i Compendium tytuło: Beschreibung.
 Mówiło się już wyżej *), że polską Herburta
 Historyą, z Kromera wziętą, po łacinie,
 Przetłumaczył dla króla nowego Henryka
 Po francuzku Baldwin czy Franciszek Balduin
 Anonyme; lecz że on, przyświadcza Verdier.
 Ale ta książka rzadka i w samym Paryżu.
 Salignac, mój przyjaciel, króla Stanisława
 Sekretarz, za namową moją, i z mych książek
 Zebrał i wydał tomów pięć swęj historyi,
 Od początku królestwa, aż do Henryka.
 Ma kontynuacyą aż do czasów naszych.
 Miałem w ręk, czytałem; lecz nie chce, aby w druk
 Poszła **), aż po śmierci, nie chcąc się narazić.
 Mnie się naraził w tém, że dużo mnie pochwalił,
 Pod królem Ludowikiem z przyczyny rokoszu.
 Przyjaźni to przypisać autora, którego

10. Paris. 1686.
 11. Amstr. 1687.
 12. Paris. 1697.
 13. Calogne 1705.
 Account of Poland
 16. London. 1698.
 4. Colon. 1697.
 8. Lipsiae. 1698.
 8. Frank. und
 Leipzig. 1711.
 a) T. 3. p. 185.
 Dresd. 1706, 8.

4. Paris. 1573. vid.
 Biblioth. franc. p.
 566.

T. I. 550 - 1502.
 T. II. 1506.
 T. III. 1434.
 T. IV. 1548.
 T. V. 1575.
 1750. 5. voll. 8.
 Paris.
 6. Amster. 1751.
 5. voll.
 vol. I. 12. Amster.
 1875. druhym
 charakterem.

gliniańskiego.
 vid. Spec. hist.
 pol. crit.

*) Str. 22.

**) Zob. wyżej str. 48.

- r. 1743, Kreowałem w kaplicy linnewilskiej Christi
1756. Ordinis kawalerem. On mię w lat czternaście
Przyjął do akademii w Nancy jak sekretarz.
Mamy tę historią po polsku wydaną
5. voll. w Wil- Przez księży bezimiennych tłumaczy pijarów.
nie. 1765. A ci że są, dociekłem, Syrve, Pokubiatta.
3. voll. Halac. Wydał ją po niemiecku Karol Frydryk Pauli,
1765. 4. Professor publicznego prawa w Halli, we trzech
Tomach. Obiecuje nam kontynuacyą
Swą dać: annotacye swoje też przydaje.
Bizardiére de la Michał Dawid wydał
Historią elekcyj polskich królów, ciągnąc
Od Zygmunta Augusta śmierci aż do Jana
Trzeciego elekcyi. Wydał także drugą
Książkę: w niej historią opisał scyssyi,
W której August był królem obran i de Conty.
Dwojakie egzemplarze bywają, odmienny
Mające tytuł; ale jest toż samo dzieło.
- tyt. Histoire de la Scission de Po-
logne. r. 1700. 12. Przepisują niektórzy je kardynałowi
Histoire de Po- Polignac, co był posłem tu, przyjacielowi
logne contenant Memu; ale niesłusznie. Chyba żeby panu
les divisions et Bizardiére co dodał, jak dobrze świadomy.
les troubles etc.
8. London. 1700. Mamy ją po angielsku Historical Account;
Także po holendersku: Historie van die
Amster. by Andr. Scheuringe, zaś tłumacze ich są anonimni.
van Damme 1700. 12. Niemiecka jest dwojaka wersya odmienna *)

*) Nie znam tych wydań, ale jest też i inne pod tyt. Historie der
pölnischen Wahltage von Sigism. August an biss auf jetzige
Wahl. Nebst einer historischen Erzählung von der Trennung
welche den 27. Junii 1697. über der Wahl des Königs Augu-

- Z francuzkiego. Tłumaczem piérwszój pan Blinetiś;
 Lecz zmyślone jest imię, i tytuł podwójny:
 Także i ten odmienny. Drugiej anonymus,
 Curieuser polnischer Staatsmann pod tytułem.
 Laboureur Jan, opisał z Paryża do Polski
 Podróże Ludowiki Gonzagi, królowej,
 Z panią Guebriant, która, pociesznym zwyczajem,
 Miała tytuł wielkiego posła, nie posłówej
 Francuzkiego królestwa. Ta książka jest rzadka *).
 Na końcu polskiej szlachty jest registr porządkiem
 Obieccadła. Że wzięty z Okolskiego; przeto
 Nie do rzeczy, jako jest dzieło jego pełne
 Błędów wielkich w pisaniu, także w opuszczeniu.
 Pan Dalerac Franciszek, paulin, a dworzanin
 Króla Jana trzeciego, pod zmyślném imieniem,
 Wydał swoje Memoires, to jest opisanie
 Podróży swoich w Polsce, to w Niemczech, to w Węgrzech,
 Od roku sześć siedm dziewięć. Wkrótce potem dzieło
 Toż, lecz obszerniej, niżli w piérwszój edycyi,
 Pod tytułem odmiennym: Anecdotes de Pologne
 Wydał we dwóch tomikach, bez wzmianki imienia.
 Jest téż i po angielsku w Londynie, a niemniej
4. Colon: 1698.
 4. Dantzig. 1698.
 4. Paris. 1648.
 w Paryżu samym
 kosztuje czerw.
 zł. trzy, i to jeśli
 ją znajdziesz.
 Mam trzy egzemp-
 plarze.
 de Beaujeu.
 12. Amster. 1700.
 od r. 1679-1700.
 Paris. 1698. 8.
 2. voll.
 Amst. 1699. 8.
 3. voll.
 2. voll. 12. Lond.
 1700.
 2. voll. 12. à la
 Haye.

sti II. entstanden in französischer Sprach beschrieben durch M. de la Bizardiére. Aus dem franz. ins Hochteutsche übersetzt, mit einer Vorrede, als eine Einleitung über das ganze Buch, und einem accuraten Kupfer von einem polnischen Wahltag zu Pferd, versehen. Stockholm. 1735. 8.

- *) Dzieło to składa się z trzech części z nowém liczbowaniem, ale bez osobnych tytułów. Część tycząca się podróży do Polski tłumaczoną p. Stau. Potockiego, b. ministra oświecenia, umieszczoną w Pamiętniku Warszawskim na r. 1801. przedrukował Niemcewicz w zbiorze Pamiętników o dawnej Polsce w Tomie IV. od str. 149-269.

- Holendersku wydane, anonyme w Hadze.
3. vol. Amsterdam. 1768. 8. Książd Coyer, mój przyjaciel, wydał życie króla Jana, we trzech tomikach: jest i po niemiecku.
8. Leipzig. 1768. Jam mu dodał książ i pism zwłaszcza astryja mego,
to jest Epistolarum historico-familiarum.
Książęcia warmińskiego, historią polską,
Którą z informacyi mój, w bibliotece
Paryskiej kanoników regularnych świętej
Genowefy, wynalazł. Tym przesłę tom czwarty.
- à Utrecht(Rouen) 1726. 12. 3 voll. Choisy Franciszek, dziekan bajocński, wydał
Memoires pour servir à l'histoire de Louis
XIV. Tu masz o królu naszym siła Janie.
o Brisacier T. I. Impostor Brisacier czynił się bękartem
p. 16. Jego. Chciał przez to zostać książęciem duc et pair.
- Barro, przez dwa r. znaczy hultaja, a baronne wielkiego hultaja. Kłamstwo się wykazało; więc został barronem.
Magdalaine hrabia Le miroir Ottoman
Wydął; są edycye dwie odmiennym kształtem
12. Basel. 1677. 2. voll. 16. Paris. 1678. Paryska obszerniejsza. Tam wojna turecka
Roku sześćset siedmdziesiąt i sześć opisana.
- Vienne deux fois assiegee 1595 - 1663. 16. Amsterdam. 1688. p. 559. 78. De la Rochelle dwojakię Wiednia oblężenie
Opisał: w drugiem przybył na odsiecz Sobieski
Niemcom, z którymi tożby było, co z Grekami.
Tenże fata Maryny Mniszchowny, carowej
16. à la Haye. 1716. Moskiewskiej, w książce Le czar Demetrius, a zaś
Onój męża Dymitra opisał okropny
2. vol. Bruxelles. 1758. 8. Zabój Rocoles w swych pismach: Les Imposteurs insignes.
Massuet Piotr, znany mi medyk w Hollandyi,
4. voll. 15. Londres. 1759. Wprzód wydał anonyme Augusta wtórego
Amst. 1759, 12. W Londynie życie *): a pod swoim w Amszterdamie

*) Może być, że się autor pomylił. Nieznam tego dzieła, a umieszczony na boku rok jego wydania 1739, domyslać się każe,

Imieniem: jest odmienny w obu edycjach.

Jeden Massuetowi przypisują, drugi

Zaś pana de Beaumarchais; w pierwszym tomie życia

Te, co są królów polskich dawniejszych, wybrane

Są z książki pana Jolli i przedrukowane.

Amstcr. 1698. 12.

Tak tedy sądzę, pierwszy tom jest pana Jolli:

Drugi i trzeci pana Massuet, a czwarty

Zaś i piąty jest pana de Beaumarchais. Składka.

Chwali ją Longlets w Methode, a ja dużo ganię,

Methode d'etudier l'histoire.

Jako i cudzoziemców wszystkich, co pisali

O Polsce: zawsze błędów grubych siła mają.

Z czasem w bibliotece polskiej wszystkie wytknę.

Massueta edycja pierwsza w Amszterdamie,

3. voll. 12. Amst. 1735.

Roku siedmset trzydzieści trzy, jest w trzech tomikach

Pod tytułem Histoire des rois de Pologne.

W drugiej zaś edycji przydał czwarty, piąty *)

5. voll. 12. Amst. 1736.

że może Zaluski przedrukowanego Parteneja, o którym niżej na str. 82. mówi, z Massuetem pomieszał. Wszakże sam Autor mówi, że Massuet odmienny jest w obu edycjach.

*) Pierwsze dzieła Massueta wydanie ma tytuł: *Histoire des Rois de Pologne et du gouvernement de ce royaume, ou l'on trouve un detail très circonstancié de tout ce qui s'est passé de plus remarquable sous le regne de Frederic Auguste, et pendant les deux derniers interregnes par Monsieur M*** à Amsterd. François l' Honore 1733. 8. 3. voll.*

II. Nowe tego dzieła przedrukowanie w czterech tomach odmiennym drukiem bez najmniejszej wzmianki nazwiska autora z dodatkiem: *nouvelle edition, corrigée et augmentée* (wcale niepowiększona; tylko, że powyższego wydania trzeci tom tu na dwa podzielono; skąd cztery tomy urosły *à Amsterd. Franç. Honoré. 1733. 8. IV. voll.* Może być, że to jest wydanie w Rouen. Druk bowiem i papier jest wcale odmienny od tego, który w edycjach pod liczbą I. III. znajduje się. Ale w tem wydaniu, prócz kilku okresów, nic niedodano, coby mówiło za Stanisławem Leszczyńskim.

III. Trzecie wydanie z wyraźnie położoném nazwiskiem autora pod tyt. *Histoire des Rois de Pologne, et des revolutions arrivées dans ce royaume depuis le commencement de la mo-*

Gdzie dwojakie ostatnie széroce opisał
Bezkrólewia; ale kto ma życie Augusta
Wyżej allegowane, toć ma już tożsamo.
Ale tu przestrzedz muszę, że jest edycya

4 vol. 8. a la Haye
[Rouen] 1754.

Acz pod tytułem w Hadze, w samej rzeczy w Rouen
Drukowana. W tój tomik ostatni odmienny.

Co tam jest za Augustem, tu za Stanisławem.

Wszak mówią: audiatur et altera pars; więc

Albo miej obie, albo z tój tu tom ostatni.

a la Haye. 1755.
1, 2, 3, 4. volles 8.

Książdz Parthenay, jałmużnik księżnej Berry, wydał
Historią polską, za panowania tegoż

2. voll. 8. Lon-
dres. 1754.

Augusta, w ośmiu książkach: jest i po angielsku.

Niemieckie tłumaczenie przez
Klosego z przy-
piskami 2. tom. 8.
w Mitawie 1771-
1772.

Londyński księgarz, Mojżesz Chastel, dla swojego

Profitu przedrukował po francuzku znowu,

Kładąc miasto imienia D. L. M. literary.

Jam rozumiał, że jakieś nowe dzieło pana

2. Londres,
1759.

Bruzen de la Martinière, kupilem; aliści

Gdy przyjdzie zkonfrontować, toż słowo do słowa.

1755-57. 16.
Amster. 1759.

Armand de la Chapelle, Memoires de Pologne

Wydał, a w egzemplarzach innych Mem... pour servir

Paris chez
Cailleau.

A l'histoire. Toż samo: nie wiem cui bono;

*narchie juqu, à present. Nouvelle edition corrigée et augmen-
tée de deux volumes, ou l'on trouve la suite de l'interregne.
Enrichie de cartes géographiques par Mr. P. Massuet. à Amster.
François l' Honore. 1734. 8. V. voll. Jestto najlepsze wydanie,
którego trzy pierwsze tomy zawierają dzieje w dwóch powyż-
szych edycjach umieszczone, dwa zaś ostatnie tomy (4. i 5.)
zawierają bezkrólewie po śmierci Augusta II. "avec une expo-
sition (jak autor mówi w przedmowie) fidele et sincere, de
tout ce qui est arrivé d'important en Pologne et en divers en-
droits de l'Europe. à l'occasion de la double election des rois
Stanislas et Auguste III.*

Bo nie masz nic nowego, tylko co w gazetach *)
 Abbé Chevrement, jakiś, wydał anonime
 Pod tytułem dwojakim jedną książkę: jeden
 Taki: Pologne monarchique; a zaś drugi: Etat
 Actuel de la Pologne: acz to nie tak czynią
 Autorowie, jak bardziej księgarze dla zysku.
 Przebédowski, co krajczym był koronnym, a zaś
 Podskarbiego synowcem, anonime wydał:
 Memoires sur les dernieres revolutions de Pologne, 1699 - 1706.
 W których powrót Augusta, acz po renuncjacji,
 Usprawiedliwia: książka dziwnie rzadka, ale
 Tylko nie po niemiecku: Historische Nachricht. 8. 1. 1710.
 Wołbramsdorff skreślił Portrait de la Cour de Pologne
 Sous Auguste second; mam ten rękopism autora 1701.
 W mój księgarni, za który siedział w Kenigsszteinie.
 Brascy Comte de Lyon Jan Mikołaj, który
 W Polsce mieszkał, opisał różne anekdoty
 Panowania Augusta wtórego, i wydał
 W trzech tomach anonime niby w Wenecyi;
 A raczej w Amssterdamie. Choć też jest wydana
 Dwa razy pod tytułem: Memoires politiques
 Amusans et satiriques, przecież dziwnie rzadka.

*) *Mémoires de Pologne, contenant ce qui s' est passé de plus remarquable dans ce Royaume depuis la mort du Roi Auguste II. arrivée à Varsovie le 1. Fevrier 1733. jusqu' en l' année 1737. par le Sr. Armand de la Chapelle.* Amsterd, l' Honore 1739. 12. Lengnich w przedm. do drugiego wyd. swej historyi pols. tak o tém dziele mówi: "*Commentarii, quibus interregnum post Augustum II. et quae interr. secuta describuntur, tanto tamen partium studio, ut rerum illarum ignari facile falli queant, ne dicam regiones, oppida, homines, integros exercitus, victorias, clades et alia commemorari, quae vel ipsius auctoris, vel eorum, quos secutus auctor debentur ingenio.*"

Vogl. Catal. libr. Swiadczy Vogt; lecz autora imię przeinaczył
rurior. p. 400.
Freitag Analekt Na Comte de Lavarro. A że tu jest siła
p. 153.

Rzeczy uwłaczających królestwu, królowi;
Więc jest skonfiskowana. Anonim zaś wydał:

1a. Veritopoli.
[Dresdae] 1742.

Caracteres des historiens satyriques ou remarques
Sur les memoires du Sieur de Brascy Comte Lyon.

Wolter sławny poeta, nie sławny deista,
Wydał życie Karola dwunastego, szweda,
Gdzie opisał elekcją pierwszą Stanisława. *)
Poniatowski Stanisław, kasztelan krakowski,
Ojciec teraźniejszego Króla Jego Mości,

Remarques d'un
gentilhomme po-
lonais sur la vie
de Charles XII.
12. Amster. 1741.

Swe przydał refleksye, jak świadek przytomny.

Zachwycił te znajomy mój księgarz Moetiens

W Hadze, i anonime wydał tamże książkę.

Życie króla Stanisława wydał anonime

Jakiś pan Castillion. Są dwie edycye:

Nawet i po niemiecku jest przetłumaczone;

Lecz szczególnie jest z gazet zła kompilacya.

Pierre Sieur, substytut parlamentu w Nanoy;

r. 1740.

Gdziem ja konsyliarzem został, roku siedmset

Czterdzieści, króla swego Stanisława chwały

4. Nancy. 1756.
exst. in Abeille
du Parnasse. T.
IV. p. 65 - 85.

Wydał w mowie: Sinastal Dumo Kalieński:

*) Dwa mamy w języku naszym dzieła historyą Karola XII. w skró-
ceniu obejmujące. Pierwsze pod tyt. *Historia skrócona Ka-
rola XII. króla szwedz. z francuz. na pol. język przetłu-
maczona* r. 1756. s. 1. 8. Tłumacz Antoni Ilercyk, cześni-
kowiec mozyrski, w przedmowie oświadcza, iż to dzieło na-
pisał francuz z Burgundyi, który się sam z Karolem XII. na
wielu potyczkach znajdował. Drugie pod tyt: *Dzieje Karo-
ła XII. króla szwedzkiego przez Woltera, po polsku wy-
dane przez Augustyna Kandyi. w Krakowie w druk. Ant.
Gröbla.* 1800. 8. jest skróceniem Wolters, nędną polszczy-
zną napisaném,

Przez anagramma pierwsze słowo jest Stanislas.
 Ta mowa krasomostwa praemium w nansejskiej
 Akademii wzięła. Jam do niej przyjęty.
 Cuny Ludwik Antoni, jezuita, przyjaciel
 Mój, wydał trzy kazania, mnie dedykowane
 Przy konkluzi missyi króla Stanisława
 W Nancy, przy apparatach pogrzebu Delfina,
 Pierwszej żony królowej i Stanisławowej.
 Payen wydał swą podróż w Anglii i Polsce.
 Juli Caesar Laurenti wydał ją po włosku;
 Lecz imię zataiwszy autora: non licet.
 Roche Brune zmyślone imię w swym szpiegu Espion
 Thamase Kuli Chana, ma siła o Polsce.
 Radicati Albertus, pjemończyk, deista,
 W książce Recueil des pieces, pod tytułem: Patrie,
 Opisuje rząd polski; lecz pod figurami.
 Baret Jan, francuz, wydał: Histoire sommaire
 Z Károla de Joppincourt pisem pozostałych.
 Opisanie multańskiej wojny z Polakami,
 I księcia Koreckiego stamtąd wybawienie.
 Prade Roger historyą wydał dwóch Gustawów,
 Królów szwedzkich: tu siła masz o Polsce rzeczy
 Od roku tysiąc sześćset czterdzieści i osiem.
 Anonim, co był skrycie wydał rewolcey
 Węgierskie, siła rzeczy ma o wojnach polskich.
 Bullart Jzaak w księdze swęj z kopersztynchami,
 Co ma akademii tytuł, tych dał życia
 Polaków, Mikołaja Koperpika, Jana
 Zamojskiego, kardnała Stacha Hozyusza.
 Rousseau de la Valette Michał, pod takim tytułem:

r. 1756.

19. Nancy. 1741.
4. ibid. 1746.

4. Nancy. 1747.

12. Paris. 1663.
Amster. 1667. 16.
ibid. 1668. 16.

12. Torino. 1685.

8. Cologne. 1746.

8. Rotterod. 1756.
p. 194.

8. Paris. 1620.

12. u Paris. 1680.

Revolutions de la
Hongrie. 16. Co-
logne. 3. 2.Akadem. des sci-
ences et arts. f.
Paris. 1682. I.L.T.

13. Paris 1679 *) Casmir Roi de Pologne wydał anonyme
O amorach exkróla Jana Kazimierza,
14. Nurnb. 1680.
London. 1681. 16. Romans: jest po niemiecku, niemniej po angielsku.
Aremberg, lecz z takimi pseudonym imiony,
Piotra Franciszka Prodez Beragrem markiza
15. Amst. 1677 -
1678. differentes D' Almacheu, w edycyach dwóch różnych Memoires
editions. Wydał, a w nich miłostki króla Korybuta
Opisał, co go zowie za zwyczaj Michałem.
- La Saxe galante ou histoire des
amours d'Auguste II. Roi de Pologne. 8. Amster.
1736. Saxe galante opisuje amory Augusta
Wtórego. Anonymus autor ma być Pöllnitz
Baron. Jest i niemiecka, w Dreźnie zakazana.
Po polsku ktoś przełożył; ale w druk nie podał.
Dotąd tych wyraziłem w francuzkim języku
Pisma, co ex professo o Polsce pisali.
Co się geografii tyczy w powszechności:
- a) Joh. Bapt. Geographie ancienne, moderne et historique. 1694.
12. 3. voll. Siła znajdziesz o Polsce w Audiffret a) Salmona b)
I Waissette relacyach, w tąż w dykcyonarzach
Porządkiem objeadał pisanych, jako to:
Baudrand Corneille, de Trevoux, Vosgien c) z przydatkami
Laurent Echard; lecz od tych najobszerniej w dużym
Dykcyonarzu Bruzen de la Martiniere.
- b) Salmon pisał po angielsku, ale jest tłumacz, po francuzku, włosku i niemiecku.
c) diction. de Trevoux przez Jezuity w trewołtyeńskich.

ROZDZIAŁ DRUGI.

AUTOROWIE O POLSCE WŁOSKIM JĘZYKIEM.

Baroffi Caesar włoskim pod Componimenti
Tytułem, Władysława czwartego akt ślubny

*) Sivant la copie imprimée à Paris, chez Claude Barbin, 1680.
12. 2. voll.

- Z Cecylią Renatą opisał, i różnych
 Autorów zebrał wiersze włoskie i łacińskie.
 Bassani z chrztu Antoni, kanonik warmiński;
 Opisał podróż do Włoch królowej Janowej.
 Mam egzemplarz jej własny, pysznie oprawiony.
 Życia jej w wiadomościach o akademii
 Arkadów rzymskiej podał opis Crescimbeni.
 Bonini Filjo Marja, wychwalał był cnoty
 Eleonory w książce: Echo de la Fama.
 Buccio Piotr, opisał dwie koronacje
 Henryka: jedną polską, a drugą francuzką.
 Część pierwsza tylko w druku: nam też nic po drugiej.
 Ciampoli Jan, co był u Barberiniiego
 Kardnała sekretarzem, zaczął nam być pisać
 Polską historją, ale całej nieukończył.
 To zaś, co już napisał, w jego prozach znajdziesz.
 Cilli zaś Aleksander, pistojczyk, nam podał
 Historyą rokосу roku sześćset i sześć.
 Także dzieła wojenne Zygmunta trzeciego
 Przeciwno Moskwie: wyszły w roku sześć dwa i siedm.
 Loschi Alfons Wincenty, graf, ma opisanie
 Polski, w swęj Compendii istorici książce.
 Pignatelli, rzymianin, Stefan, w książce swojej
 Trionfi d'armi, Jana ogłosił trzeciego
 Odwagę, męstwo Wiednia przy oswobodzeniu.
 Był on akademikiem w Rzymie Infekundów.
 Mnie do niej przyjął prałat Ercolani, książkę.
 Piunocci Jarosz, Jana trzeciego sekretarz,
 Opisał anonime relacją wojny
 Tureckiej z Polakami roku sześć siedm cztery.

4. Milano 1638.

1698. 28. Sept. ad
1699. d. 24. Mar-
ti Viaggi. 4. Ru-
mac. 1700.

T. III. p. 1.

8. Viennae. 1670.

4. Paduae. 1575.
Coronazioni di
Polonia.8. Rom. 1667. u
p. 536. ad p. 466.ed r. 1608. do r.
1608.

in Pistoia. 1627. 4.

5. T. 2 Venet. 1654.
1664 - 1668.4. Romae. 1684.
a pag. 42. ad pag.
56.Książki Akad. r.
1755.Relazioni vera eto
16. Bologne. 1679.

- Venez. 1733 Pitteri, z chrztu Franciszek, księgarz w Wenecyi
Anonyme o Polsce relacyą wydał.
- Le attioni d'Ar- Porcacchi krótką bytność Henryka opisał
rigo descritte in W Polsce, co trzy miesiące i pół nam panował.
dialogo in Venetia
1574. 4. Possevinus Antoni, jezuita, co posłem
8. Macer. 1576. Grzegorza trzynastego był w Polsce i Moskwie,
8. ibid. 1583. Opisał nam w Soldato Cbristiano życie
4. Venet. 1604. Stefana króla: książka trzykroć drukowana.
- Aemoniae (Citta- Thomassin Filip Jakub, biskup Aemoniae
nuova). I Jan Turpin wydali Rittrati di cento
4. Roma, 1596. Capitani illustri, sztychował Capriolo.
4. Carigliano, Capitanii illustri, sztychował Capriolo.
1609. Tu wielkie masz pochwały króla Batorego.
Rossi, Mascardi, także jakiś Transaroli
Słowo w słowo je w swoich umieścili dziełach,
Nie wyraziwszy wcale skąd, co mają, wzięli.
Tomasi Jerzy, wydał Bathorea: a tu
Masz początek famill, dzieła bohaterów
Książąt Batorych, zwłaszcza Zygmunta w tureckich
Wojnach, i śmierć Jędrzeja, kardynała oraz
Warmińskiego biskupa. Ta książka jest rzadka.

Tu też ci Autorowie należą.

Bisaccioni Majolino Hist delle guerre civili od r. 1610 do
1651. 4. Bologn. 1653. 4. Venez. 1664. Tu masz o woj-
nach domowych.—

Tegoż Demetrio 16, Roma: 1643. 16. Venet. 1649. o
maryażu Dymitra cara z Maryną Mniszchówną.

Colbo Franc. Trattato di pace. 4. Padova. 1603. Zygmun-
ta z Wasilem albo Bazylim w. carem moskiewskim.

Olmo Gior. Franc. Relationi del Republica Veneta e-
del Rep. di Polonia. 4. Venez. 1628.

Parisi Virginio Vera relatione della solenne entrata del'
Ambasciadore di Polonia a Roma 4. in Roma 1634. Po-
stem tym był Jerzy Ossoliński, kancl. w. k. szwagra me-
go kaszt. gostyńs. pradiad.

Petrina Gabriel, Gloria di Christianità. 12. Braga. 1683.
Pochwały Jana trzeciego po wiedeńskieję.

Rossi Gian Domenico Raccolta veridica 12. Venez. 1687.
o wojnie z Turkami Polaków pod Wiedniem 1683.

Zabarella Andrea Trionfi di Parnasso. 16. Pađua. 1693.
Tu P. II. p. 31 — 57. wiersze o Janie Sobieskim, kr. polskim.

TenkeParisi wy-
dał. Vera relatio-
ne delle due gran
vittorie riportate
in diversi tempi
e luoghi dalSerenis-
simo, e gloriosis-
simo, Vladislao IV.
re di Polonia etc.
controMoscoviti,
Turchi e Tartari,
uniti assieme a'
danni della co-
rona. in Roma
1634. 4. 1. ark.
Przypis Wydaw.

ROZDZIAŁ TRZECI.

AUTOROWIE O POLSCE JĘZYKIEM NIEMIECKIM *).

Achenveld Gotfryd, wydał, professor w Göttingen;

To A briss, to Grundsätze: w obudwu tych książkach,
Nowo wyszłych, stan podał Polski aktualny.

Braun Dawid, już wspomniony, wydał vom Münzwesen,
O polskich, także pruskich monetach, traktacik.

Jest też Appendix (Anhang) ma kart trzydzieści ośm.

Nasz też pan Mieler zewsząd zbiera materiały,

Historiam Polonjae numismaticam chcąc

Podać w druk z zalecenia Teodora Wessla;

Podskarbiego wielkiego, a mego siostrzeńca.

Mam tytuł drukowany, operis conspectum:

Część pierwsza w jedynastu, druga w pięć rozdziałach.

Abriss. 8. Göt-
ting. 1749. Grund-
sätze 8. ibid. 1754.
de Polon. p. 454-
86.

4. Elbing. 1733.

Dodatk i popra-
wki powyższe-
go dzieła znaj-
dziess w Erleu-
tertes Preussen T.
II. od str. 593.
do 656. Porównaj
tę das gelehrte
Preussen od str.
155. do 168. Dla
tego też Braun
wydał w r. 1736.
osobny dodatek.
Przypis Wydaw.

(* Załuski umieścił też w tym rozdziale autorów, których dzieła nie
w niemieckim wyszły języku, jak np. Archenholtza, Werdego.

- Kromerową kronikę nie tylko Błażowski
Marcin polskim przełożył językiem, ale też
f. Basil. 1562. I niemieckim ją wydał Henryk Pantaleon:
Mitternächtliche Völcker taki czytasz tytuł,
A imie chrome Chromer, co miał pisać Kromer.
Kromera opisanie Polski jest w niemieckim
Języku także: Jędrzej je Schott przetłumaczył,
8. Dantzig. 1741. A nawet i dołożył swe annotacye.
urodziła się 1696. Chrystyna, córka króla Gustawa Adolfa,
została królową 1653. abdykowała była tron w Szwecyi,
1654. abdykowała 1654. preten-
dowała do korony polsk. 1668;
umiała w Rzymie 1689. Po plemiennika swego Jana Kazimierza
Abdykacyi, chciała nam w Polsce panować.
Znajdziesz to w historyi jej życia, opisał
Które Archenholtz w dziele: Memoires concernant
4. voll. 4. Amst. Christine, reine de Suede; tu masz nie mało o Polsce:
1751 - 1760. Popatrz tylko w indeksie pod wyrazy temi:
Pologne, Prusse, Jean Casimir, Sobieski, jako też
Poniatowski, Załuski (listy mego stryja).
Jeśli o kim, to o niej, toż, co o Elżbiecie
Angielskiej, mówić można: że, laudatur ab his,
Culpatur zaś ab illis. Różność wiary sprawia
Zdań różnicę. Elżbietę angielską ganili
Katolicy. Ciż szwedzką Chrystynę chwalili.
Toż i ja się spodziewam: chwalić adherenci
Rzymskiej wiary mię będą, ganić dyssydenci.
Cureus, ślązak i medyk, Joachim imieniem,
Życie i panowanie Stefana opisał.
f. Francof. 1585. Dwie tego edycye dzieła mamy: pierwsza
f. Wittemb. 1587. Jest w Frankfurcie, a druga lepsza w Wittembergu.
Przetłumaczył w niemiecki język Henryk Raetel.

Fassman Dawid, sas, co się wślawił rozmowami.

Swojemi nieboszczyków w elizejskich polach,

Opisał króla życie Augusta wtórego.

Jakiś anonim przydał coś w swęj edycyi.

Hartknoch Krzysztof, co pruską historią wydał,

Wydał też historią duchowną Pruss polskich

W sześciu księgach w Frankfurcie roku sześć ośm i sześć. 4. Francof. 1686.

Hartwich Abram, predykant, czy pastor w Lindenau,

Opisał w jednej książce Gdańsk, Elbląg i Malborg.

Hempel Christian, życie Ernesta Birona,

Książęcia kurlandzkiego, wydał anonyme.

Tenże autor jest życia marszałka Münnicha,

Co Gdańsk dobył, a pałac wprzód stryjowi spalił.

Henneberg Kasper, pastor szpitalny w Królewcu,

Wydał Prus opisanie i życia krzyżackich

Mistrzów. Tenże dał mappę pruską z jej wykładem.

Herberstein Zygmunt, baron, cesarski zaś poseł,

Namieniłem już wyżej, co wydał o Polsce.

Henryk go Pantaleon niemczyzną tłumaczył.

Tenże też Pantaleon przydał swoje Polski,

Litwy, Inflant, i innych krajów opisanie.

Czytałem gdzieś w francuzkim w druku katalogu

Że go zowie Liberum: autor cale niezgadł,

Że liber baro nie jest imie domu: drugi

Tę Sarbiewskiego zowie z miana Casimirum:

Za nazwisko to imie biorąc, a nazwisko

Jego, nie za nazwisko, ale za ojczyznę.

Hübner Jan, rektor szkoły hamburskiej, we swojej

Geografii Polskę opisał obszernie.

Są różne edycye: jest i po francuzku.

Gespräche im
Reiche der Tod-
ten.

8. Hamb. 1735.

F. G. H. 8. Fran-
cof. 1754.

1. Francof. 1684.

4. Francof. 1686.

4. Königsb. 1722.

8. Bremae. 1742.
8. Brunsw. a. eod.

8. Bremen. 1743.

Ludwikowi Za-
łuskiemu, bisku-
powi płockiemu,
w Warsz. 1719.

4. Königsb. 1584.
f. pot. ibid. 1576.
f. ibid. 1595.

1. Basil. 1567.

Mercerius de e-
pigrammate its
saepe citat.

3. voll. Dresd. 1761. 8. Najlepsza po niemiecku, ta, co we trzech tomach,
Z przydatkami różnemi, jakiegoś G. F. K.
- a p. 275. ad p. 535. O Polsce w drugim tomie masz, a w piątéj księdze.
Co się chorografii tyczy polskiej, pruskiej,
tłumaczonym z angielskiego. Śląskiej, patrz, prócz Hübnera, w Büschingu, Salmonie.
Lauterbach Samuel Frydryk, a senior luterski
Powiatu Fraustadt (Wschowy), wydał to: kronikę
4. Leipsig. 1727. Polską do roku siedmset dwadzieścia i siedem:
8. ibid. 1711. To opisanie Wschowy i w niej luteryi:
2709. 8. ibid. 1710. To tamże opisanie powietrza w tym wieku:
To opisanie gorszej gdzie jeszcze zarazy
8. ibid. 1715. Herezyi Socyna w Polsce, i kacerskich
Życia mistrzów pięćdziesiąt, najwięcej Polaków.
Lengnich Gottfried, co gdańskim jest dzisiaj syndykem,
Wydał akta publiczne Prus zachodnich, to jest
Polskich, czyli królewskich, a w dziewięciu tomach.
Tenże swą historią polską, którą zwykle
3. Dant. i Leipsig. 1744. Z Kromera opisanie Polski łączą razem,
Przetłumaczył niemieckim z łaciny językiem.
Jus publicum Prussiae tegoż, przełożywszy
8. Danz. 1760. Po niemiecku z łaciny, wydał Gottlieb Kühnhold.
Tenże Lengnich, jubiler w polskiej historii
I w prawie prusko - polskiem najbieglejszy, w swojej
2. voll. 8. Tan- Polnische Bibliothek, ma ciekawe rzeczy.
nenberg (Thorn) 1718. Ludewig Jan Piotr, sławny kanclerz halski, wydał
anonyme Geschichts - Calender; tu masz polskiej historii
8. Leips. 1697. EPOCHY od początków naszej monarchii.
Müller Wawrzeniec, niemiec, księcia kurlandzkiego
Konsyliarz, Annały septentrionalne
To jest: polskie, inflanckie, moskiewskie i szwedzkie

- Dzieje , wydał od roku pięćset siedmdziesiąt sześć;
 Do roku tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt i trzy.
 Co się tyczy Stefana życia, to jest jego
 Praca; a co Zygmunta, to kogoś innego.
 Mittag Gottfried, sas rodem, gimnazysta w Halli,
 W pierwszej swj edycyi, utaiwszy imie,
 Wydał życie Augusta wtórego: zaś trzecia
 Edycya najlepsza; bo jest powiększona.
 Tenże téż wydał życie Gustawa Adolfa.
 Tu masz siła o wojnie Szwedów z Polakami.
 Peckenstein, per P nie B, Wawrzeniec, był wydał
 Wykład tych rzeczy, co więc do Śląska należą.
 W iąż wojny polskie, śląskie, litewskie, moskiewskie;
 Praetorius Mateusz, prusak, z lutra konwers,
 Brodnicki proboszcz, potym wejerowski, wydał
 Różne dySSERTacye o Prusiech, jako to:
 Języku pruskim dawnym, dowodząc że język
 Ten z początków swych gocki: o pruskich monetach:
 Obyczajach litewskich. Te ma Lilienthal
 In Actis Borussiae, w Erläutertes Preussen:
 Ranis Jerzy, kroniki pruskiej wydał krótki
 Zbiór, gdzie życia krzyżackich wielkich mistrzów czytaj.
 Ranisch Bartłomiej, gdańskie opisał kościoły,
 I budynki wspaniałe, i inne fabryki.
 Ranfft Michał, anonyme wydał Stanisława
 Życie króla: Izaak Lelong wytłumaczył
 Hollenderskim językiem. Tenże Ranfft Fleminga
 Titzuma i Watzdorfa ministrów Augusta
 Życia wydał; Moritza téż grafa saskiego;
 I Löventhala, obu marszałków francuzkich:

od r. 1576 - 1593
 4. Amberg, 1593

Zygmunta III.

1. F. G. M. S. Berl.
 1-54.
 2. 8. Leipz. 1734.
 3. 3. Leipz. 1736.

8. Halli. 1750.

od r. 960. do r.
 1605.
 4. Leipz. 1605.

Brodnica (Stras-
 burg.)

Acta Borussiae po
 niemiecku.

4. Ellingaa. 1564.

f. Dantaig. 1595.

Merkwürdige
 Schicksaal. 8.
 Francof. 1736.

- h. voll. 8. Amst. 1758. Gdzie różne anekdoty są o polskich rzeczach.
- f. Torun. 1735. Schultz Jerzy Piotr, professor toruński, in nummie
h. c. figg. Wydał pamiątkę życia Augusta wtórego.
- Isleben, Esleben, Schütz Kasper, sas z Isleben, a sekretarz gdański,
Islebia, ojczyzna Blarcina Lutra. 1545 - 92. Cont. Zostawił historyą nam pruską od pięćset
do 984. Servezian Dwa pięć, do dziewięćdziesiąt dwa: Dawid Chytraeus
[Zorbet]. 1592. Dołożył jeszcze sześć lat w edycyi drugiej.
- f. Leipz. 1599. Sejler Jerzy Daniel, rektor szkół elbląskich,
Wydał był anonyme życie Stanisława
Króla z numizmatami siedemnastą, które
Do jego historyi należą, i życie
Przydał Radziejowskiego, kardynała, mego
1. ed. Stockholm. 1757. 8. Spółjunoszy: sztychował Gering je w Sztokolmie,
2. Magdeburg. 8. 1757. W Karlskronie raczej, wydał Carlatenapp. Są trzy
3. Nürnberg. 1757. 8. Edycye: Nürnbergska z nich najpośledniejsza.
8. s. l. 1744. Wydał ją i po polsku jakiś bezimiennik.
12. Königs. 1754. Autor zaś kardynała życia anonymus,
Epist. histor. fam. Jest Jungscholtz, a wybrał je z listów mego stryja.
miliar. A. C. Zamburski E. V. C. R. Acta Łyszczyńskiego wydał tenże Sejler:
8. Königsb. 1740. Gdzie masz exekucyi strasznej opisanie
Kazmierza Łyszczyńskiego, ateisty, przy tej
Kazał stryj mój, a książkę warmiński, do płaczu.
Stockhausen Henryk Christjan, wydał tragedya
O nieszczęsnej pod Warną klęsce Władysława.
Tęż napisał ojczystym gładkim rymem Wacław
Rzewuski, hetman wielki, wojwoda krakowski,
Pan nieoszaczowany, spółuczestnik doli
Mój, co mi słodził przykrój tęsknicę niewoli.
Ten i drugą z napisem: Żółkiewski, co mężnie
Bijąc się z Turki, hetman, legł z wojskiem w Wołoszech

To kazanie jest
w druku w mo-
wach odemnie
wydanych.

Tożub się pod Cecorą został, do Stambułu
 Zatkniętą na kopii głowę zaniesiono,
 Na jego ktoś mogile głazem przywalonęj
 Wiérsz wryty zostawił, z Marona wyjęty:
Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor.
 Jakóż zemstę wykonał nad Turkami prawnuk,
 Zbiwszy ich pod Chociemem, pod Wiédniem, Jan trzeci.
 Stolterfoth Gottfried, wydał temi czasy: *Entwurf* 8. L. eipzig. 1763.
Pragmatischer Geschichte von Pohlen. Ten także
 Wydał był dawniej i Prus polskich historiją:
Kurzgefasste Geschichte. Tę mam, drugieję czekam. 8. Dantzig. 1764.
 Werda Jan, podkomorzy pomorski, w druk podał
 Indygenat ziem pruskich. Trzy są edycye;
 f. Torn. 1645.
 f. Gdań. 1647.
 f. Warsz. 1652.
 Z nich najlepsza jest roku sześćset czterdzieści siedm.
 Bajerski Adam, także o tém ma dwa skrypta.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

AUTOROWIE O POLSCE ANGIELSKIM JĘZYKIEM.

Anonim pod tytułem *New - Account* relacją 12. Lond. 1702.
 O Polsce, Litwie wydał, i to co się działo
 Od śmierci króla Jana, do koronacyi
 Augusta, o Inflanciech, także Kurlandyi.
 Anonim w *Compedium of voyages, annales*
Of navigation, Prusy opisał obszernie. 7. voll. 12. Lond. 1757.
 Burrige Richard wydał książkę *Gazettiers*,
 12. Lond. 1704.
 Opisał wojnę szwedzką Karła dwunastego. w r. 7. 8. p. 90 do 123.
 Bnrton Robert, opisał nam, lecz anonyme,
 12. Lond. 1704.
 Przeto też parcyalnie mniemane naszyńców p. 55 - 45,

Persekucye przeciw polskim dyssydentom.

2. Lond. 1727. Cocles Richard, napisał o exekucyi
Toruńskiej uszczypliwe pismo, to jest paszkwil.
Connor Bernard, angielszyk, a Jana trzeciego
Medyk, Polskę opisał w listach i jej dzieje.
- a. voll. 8. Lond. 1698. Jakis dziki z imienia, Sauvage, je w Londynie
Wydał, a po niemiecku anonim przełożył.
8. Leipz. 17000. Wyszła w Lipsku, jej błędy wytknięte w Sejlera
p. II. et III. Gelahrte Preussen, w części drugiej, trzeciej.
p. 585. Howel Jakób, w rzeczonęj książce German Dieł,
f. Lond. 1653. Którą wydał w Londynie, ma dwie oracye
Za i przeciwko Polsce, Maxymiliana
Moscha, który ojczyznę naszą chwali, tudzież
Oxa Oxeliusza Achacego, który
Polskę gani: z łacińskich obie tłumaczone.
- Plures sunt editi- Pisał Tomasz Lansius in utramque partem;
ones, optima: Tu- Ale nie po angielsku, jeno po łacinie.
bingae. 1655.
- Etat présent de Salmon Tomasz opisał terażniejszy wszystkich
toutesles nations: Stan narodów. W tych Polskę rozdziałach określił:
z ang. o Polsce p. VI. scet. IV.
- Pierwszy ma opis kraju: a wtóry prowincyj
Oraz miast: trzeci króla, jego panowania:
Czwarty ślachty wraz sejmów i elekcyj królów:
Piąty o trybunałach, sądach: szósty wojsku
Fortecach, o intratach: a siódmy ma krótkie,
Zebranie historyi oraz życia królów:
Osmi o pretensyach, także interesach
Rzeczpospolitej: a zaś dziewiąty o wierze
I zwierzchności duchownej: dziesiąty zawiera
Rzecz o obywatelów obyczajach w Polsce:
W jedynastym jest mowa o naszym języku;

O naukach, chorobach, i lekarskiej sztuce:
 Dwunasty ma o ślubach, pogrzebach, obrządkach
 Litwy i Kurlandyi: trzynasty o handlu,
 Miarach, wagach: czternasty historią Polski
 Naturalną zawiera: nakoniec piętnasty
 Zaporowskicmi zwanych opis ma Kozaków.

ROZDZIAŁ PIĄTY.

AUTOROWIE O POLSCE HOLENDERSKIM JĘZYKIEM.

Lang Piotr Swetse Wapenen wydał: tu Karola
 Adolfa wojny, króla szwedzkiego, opisał,
 W Polsce z regnantem naszym Janem Kazimierzem.

16. Amster. 1663.

Van der Linde opisał życie króla Jana,
 W grubój księdze in quarto, aż do roku tysiąc
 Sześćset ośmdziesiąt cztery. Toć nie całe życie,
 Tylko wojny wyraża jego przeciw Turkom.

1. Amsterd. 1685.
 od r. 1674 do r.
 1684.

Isaak Lelong wydał pod takim tytułem:

Ammerkingen of Polisch, co się w Polsce działo,

Od Augusta wtórego śmierci, z opisaniem

12. Amster. 1785.

Naszego kraju; rzecz jest wzięta z niemieckiego.

Opisanie Prus, jakiś z niemczyzny przełożył

Hollender, i do druku podał w mieście Harlema

1657. 4.

PRZYDATEK I.

*Materye ciekawe o Polsce traktowane od Stanisława.
 Duniczewskiego, w niektórych jego rocznych kalendarzach.*

Zob. przypis na
 końcu niniejsze-
 go dzieła.

Roku siedmset czterdzieści siedm monety dawniej

1767.

Polskiej różne gatunki masz z onych wartością:

1749. Roku siedmset czterdzieści dziewięć, różne krań
Naszych przyległych Polsce Litwie ciekawości.
1755. Roku siedmset pięćdziesiąt pięć, masz opisanie
Chorograficzne Polski, niemniej o obrządkach
Pogańskich, życia królów aż do Mieczysława,
Co Lyl Chrześcianinem pierwszy: te excerpta
Z Łubieńskiego prymasa są geografii,
W tym, i po nim następnych dalszych kalendarzach.
1756. Roku siedmset pięćdziesiąt sześć, dalszy ciąg życia
Królów polskich do czasów Zygmunta Augusta.
1757. Roku siedmset pięćdziesiąt siedm, ciąg od Zygmunt
Augusta, na Augustie wtórym się zakończy.
1758. Roku siedmset pięćdziesiąt ośm, o bezkrólewju,
Konwokacji, kapturach, elekcji króla,
Koronacji, osobie króla i królowej.
Ich dzieciach, o urzędach dworskich, dobrach stołu,
Popisie, kwarcie z starostw na wojsko koronne.
1759. Roku siedmset pięćdziesiąt dziewięć, o początkach
Wiary w Polsce, o świętych Polakach, o miejscach
W których słyną cudami obrazy Chrystusa
I Maryi, porządkiem miejsc obiecadowym.
1760. Roku siedmset sześćdziesiąt, o rządzie, wolności,
Prerogatywach szlachty, senacie, prymasach,
Kardynałach, biskupach, i katedrach polskich.
1761. Roku siedmset sześćdziesiąt i dwa, o opactwach,
Annatach, senatorach, świeckich urzędnikach,
Tak w koronie jako też i w księstwie litewskiem
1763. Roku siedmset sześćdziesiąt i trzy o starostwach
Grodowych, niegrodowych i o królewskich.

dzisiejszy kano-
nik krakowski, Lipiewicz Jędrzej w swoim kalendarzu roku

Siedmset czterdzieści i sześć zebrał ciekawości
 Rozliczne o starostwach, registr ich porządkiem
 Obiecadła: jam przydał te, co opuszczone.
 Jest także o starostwach traktat, tak w koronie
 Jak i w księstwie litewskiém, wydany w Warszawie.
 A ten jest na kwestye rozłożon: na końcu
 Przydane są formuły przysiąg, co przed królem
 Wykonywane w różnych urzędach bywają.
 Autorem tego pisma jedni Lipiewicza,
 Putanowicza drudzy, cnych akademików
 Krakowskich czynią, a zaś inni Duńczewskiemu
 Przypisują, co go miał Zamość astronomem.
 Tegoż roku jest drugi kalendarz in quarto
 Lipiewicza o wielkopolskich generałach:
 Gdzie różne masz ciekawe rzeczy wiadomości.
 W rok potym tenże pisał o kommendatorach
 Poznańskich, Maltańczykach vulgo świętojańskich.
 Łuczyński zaś Franciszek, na tenże co wyżej
 Rok, zebrał wszystko, co się trybunałów tyczy
 Koronnych i skarbowych, i w Litwie i w ziemstwach,
 Ciekawe téż małeńkie są kalendarzyki,
 Co jezujci wydali, Poszakowski, Wyrwicz,
 Hołowka i Paprocki, w téż pijar Wiszniewski.

f. 1740.

1763. in 4to. po-
wnie. 1758. wy-
dany u Mitzlera.zob. przypis na
końcu niniejsze-
go dzieła.

1746.

1767.

1746.

PRZYDATEK II.

Skrypta o księstwach Kurlandyi i Semigallii.

Książd Franciszek Paprocki, jezujta litewski,
 Co dzisiaj jest rektorem koleгии w Kownie,
 Wydał o Kurlandyi wiadomość ciekawą.

8. Wilm. 1759.

Tam mię dwa razy wspomniał, przyjaciel kochany.

Privilegia, także jura Curlandiae

4. Varov. 1719.
f. l. 1. 1736.

Oraz Semigalliae znajdując się w zbiorze

Praw polskich, w tomie szóstym *). Gdy szło o Kurlandję

Po zejściu, co w nią wdał, książęcia Kettlera

Ostatniego, a szlachta księstw tamiecznych chciała

Przywłaszczyć sobie prawo obierania księcia,

Powychodziło skryptów z obu stron nie mało.

Pierwój wyliczę te co pro, a potem contra.

4. Mitau. 1719.

1) Wohlmeinende w Mitawie Consideration.

2) Statuta Curlandica, w łacinie w niemieczyźnie

pp. 139. 4. Daniz.
bez roku.

Razem wyszły (we Gdańsku) bez miejsca, bez roku.

Pp. 83. 4. n. l.
1756.

3) Jus eligendi ducem, także w dwóch językach.

f. s. 1. circa an-
num. 1757.

4) Reflexiones contra scriptum Anonymi.

s. l. c. a. 1760.

5) Demonstratio solida, ja rzekę solidą.

Autor jakiś anonim: słyszałem, że Müller.

Contra zaś co pisali przeciw tej pretensji

pp. 78. 4. Vars.
1746.

Są ci: 1) Büllow Fryderyk Gothardus, przyjaciel

Mój, podał anonyme Synopsis actorum

In negotio Curlandiae et Semigalliae.

s. (Varsov.) 1757.
4. l.

2) Enarratio brevis succincta jurium;

W tąż wydał anonyme przyjaciel mój Jönisch;

Przez którego pozyskał kochanego księdza

*) To prawa i przywileje znajdując się w rzeczonym tomie od str. 502. do 546. gdzie je w miejscu dawniej wydrukowanego jakiegos, żadnej pospolitego prawa mocy niemającego, instrumentu umieszczono. Drukarnia wzywając właścicieli, aby ten tom z instrumentem do zbioru praw nienależącym zwracali, za który poprawiony egzemplarz oddać przyrzeka, zakończy swój manifest zapewnieniem, iż "takich cum hoc errore egzemplarzów ledwie kilka zostać się może, przeciw półtoru tysięcy poprawnych egzemplarzów."

Janockiego księgarni mój i kościołowi.

3) Refutationem zaś przeciw Müllerowi
Solidissimam wydał brat mój w tenczas kanclerz
Wielki Ta ~~teraz~~ rzadka komu; ale nie mnie.

Sto w druku egzemplarzów, pięćdziesiąt są u mnie.

4) Demonstratio solida, quarto, nie folio.

5) Fuchs Daniel Karol, wprzód anonyme, potem
Z imieniem Jus Poloniae regni in ducatum
Curlandiae jako też i Semigalliae.

Tegoż jest anonyme Schreiben po niemiecku.

Gdy zaś kontrowersya nowa zaszła między

Karolem królewiczem i między Byronem,

Za tamtym skrypt francuzki wyszedł pod tytułem:

Memoires sur les affaires de Courlande, a zatym

Zaś Remarques d'un Courlandois roku siedm szesć i trzy.

Mitawska kommissya pod prezydencyą

Szembeka, warmińskiego ksiązęcia biskupa,

Jest w druku, roku tysiąc siedmset dwadzieścia siedm.

Bez roku Expositio racyj, czemu szwedzki

Król księstwa kurlandzkiego porty opanował.

Roku szesćset pięćdziesiąt ośm ksiązę defensę

Przeciw potwarzom szwedzkim dał w obu językach:

Refutacya Szwedów ma Roberta Duglas

Uniwersał naprzeciw Janowi Habaeus *)

W obu językach: nie mniej masz ją też w Lundo:pie:

Przydaj wreszcie Magnusa Nolde Oratio.

f. (Thorun) 3, 1.
1741.

pp. 239. 4. Dres-
dae. 1742.

4. [Dantz.] 1742.
4. ibid. 1744.

4. Zamoscii (in
Sax.) 1741.

pp. 44. 4. Vars.
1765.

pp. 153. 4. s. l.
1765.

Ordinatio futu-
ri regiminis. 5.
Dec. 1797.

4. s. l. et consule.

Defensio Ducis
(Jacobi) 4. s. l.
1658, lat. et germ.

in Lundo:pii ac-
tis T. VIII. p. 492.
Oratio de ducem
Curlandiae. 4.
Rostochii. 1587.

*) Jan Habaeus von Lichtenstein, niemiec, sekretarz królew. szwe-
dzki w Sztokholmie, wydał w r. 1658. 4. causas, quibus Rex
Sueciae inductus praecipue fuit, Ducem Curlandiae e ducatu
suo in custodiam abducendi.

R E G E S T R

A U T O R O W P O L S K I C H

P R A W N Y C H,

Ten regestr siedm rozdziałów ma: pierwszy traktuje
 O tych, którzy pisali de jure publico
 Polonico; a drugi o tych, co de jure
 Communi, jakiem sądzą grody, trybunały.
 Trzeci tych, co statuta i konstytucye
 Zbierali polskie. Czwarty ma statut litewski.
 Piąty zaś prawo pruskiej szlachty. Szósty prawa
 Miast i polskich i pruskich. Siódmy tych wylicza,
 Co o polskich poprawie rządów tak łacińskim,
 Jak ojczystym pisali językiem. W przydatku
 Tych nakoniec masz, którzy, lub dyaryusze
 Pisali sejmów, lub téż coś o trybunale.

R O Z D Z I A Ł P I E R W S Z Y.

A U T O R O W I E J U R I S P U B L I C I P O L O N I C I.

Republica Polo- nica. 8. Jenae. 1678. 8. ibid. 1687. 8. Lipsiae. 1698.	Pierwszy autor, co wydał jus publicum polskie Był Krzysztof Hartknoch, prusak. Trza mieć edycyą Trzecią, a ta ostatnią; bo jest z przydatkami. Po tym wydał Mikołaj Chwałkowski, rezydent Kurlandzki, swoje. Pierwsza edycya nic wart.
--	--

Dobra jest królewiecka *); lecz i tu omyłki.
 Animadversiones pisał na nią Hartknoch:
 Jam w moim egzemplarzu Chwałkowskiego całe
 Zapisał marginesy swemi przypiskami.
 Pożyczył tę odemnie graf Kaiserling księgę:
 Upominać się o nią trza u jego syna.
 Mikołaj Zalasowski, prałat katedralny
 Poznański, we dwóch tomach a foliantowych
 W Poznaniu, Jus publicum Poloniae wydał.
 Przedrukowali z mojej rady jezuici

1684. 4. z ryci-
 nami.

Archidiacon po-
 znański.

f. w Warsz. voll.
 I, 1741.
 f. ibid. voll. II.
 1742.

*) Dwa są, na oko różne, lecz w istocie nieodmienne, wydania Chwałkowskiego *Regni Poloniae Jus publicum* z r. 1676. 16. Jedno z drukowanym tytułem: *Regni Pol. Jus publicum ex statutis ac constitutionibus depromptum a Nicolao Chwałkowski. Anno MDCCLXXVI. s. l. et typogr.* Egzemplarze z taką kartą tytułową przypisał autor *Friderico Casinoro, Carolo Jacobo, Ferdinando Alexandro in Livonia Curlandiae et Semigalliae ducibus*. Na drugiej karcie dedykacji fol. verso umieścił *Ad lectorem*. Zresztą egzemplarze te niczem się nie różnią od przypisanych królewiczowi Jakubowi, oprócz iż w tych tytułowa karta, na miedzi odcisnięta, w zwierzchniej części zawiera wizerunek króla Jana III. do góry podniesiony pałasz trzymającego: w dolnej zaś umieszczono tytuł z wyrażeniem miejsca druku *Regiomonti typis Frid. Reusneri*. Tak więc różne tytuły i *Errata* w powyższych egzemplarzach przez ściśnięcie *Indexu* od głoski S. nieco odmienne, nadają im pozór dwóch różnych wydań. Co się tyczy edycyi z r. 1684. prócz rzniętego na miedzi herbu królestwa, pod którym tytuł umieszczono, tablice z wizerunkami królów i królowych, jedną mapę Polski, oraz trzy inne ryciny zawierające, uważać należy, iż w niej Chwałkowski na czelu dzieła, po dedykacji, umieścił *Sylloge scriptorum de rebus polonicis*, która, jak mówi Hoppiusz (*Schedias. ed. in 4. p. 76.*) *non in omnibus exemplaribus occurrit, sed saltem in quibusdam, iisdemque forte, quae ante publicatam auctoris anonymi Exercitationem Chwałkovic oppositam, jam distracta fuerant*. Rzeczona *Exercitatio* wyszła r. 1685. (Ged.) przypisują Hartknochowi, lubo go jej autor na str. 3. nazywa *praeceptor ante hac meus maxime colendus*, a w całym dziele przywodzi go jako trzecią osobę. Może być, że Hartknoch, aby tém śmielej mógł wyższość zalet swojego dzieła wykazać, komu innemu polecił ogłoszenie drukiem napisanej przez siebie powyższą krytyki.

Warszawsey słowo w słowo; ale bez przydatku.

sob. pypio na
końcu niniejsze-
go, dzieła.

Ksiądz Miciński, kanonik krakowski, professor

In collegio juris tameczny, wydawać

Zaczął był edycyą trzecią z przydatkami

Wielkiemi. Mam arkuszy ze sto; ale nie wiem;

Co za przyczyna, że się to dzieło nie kończy.

Czy zaniedbane? czy też jest śmiercią przerwano

Tak zacnego autora. Gottfried Lengnich, syndyk

H. voll. 8.
Dant. 1762.

Gdański, wydał swe dzieło, lecz krótko zebrane:

Pierwsza jest edycya przypisana bratu

Andr. Załuscio.

Mojemu rodzonemu, księciu biskupowi:

8. Dantisci. 1765.

Druga zaś powiększona. To dzieło ksiądz Marcin

2. voll.

8. w Krak. 1761.

2. Tomy.

Moszczeński przetłumaczył po polsku i wydał.

Tenże Lengnich Augusta trzeciego objaśnił

f. Lips. 1756.

Pacta Conventa, swoim komentarzyszem,

4. Dant. 1765.

Edycya jest druga gdańska powiększoną.

Pan Formey, co mię przyjął do akademii

Berlińskiej literackiej, jako jej sekretarz,

Przełożył po francuzku tę książkę uczoną;

Lecz czasem, co się wiary tyczy, uszczypliwą.

Ten autor mię cytował i nazwał Antonim.

Ite ad Joseph raczej, idźcie do dwóch mieczów

Moich, które przytacza: znać, że ich nie czytał;

Bo broni dyssydentów. Ex quo? Że sam taki,

I przeto się też staje orator pro domo.

Compendiola wydał Teodor Zawacki,

Co do polskiego prawa należy; a co zaś

f. w Krak. 1866.
szczęść części I. vol.

Do pruskiego Jan Nixdorf. Wspomniony Zawacki;

W szczęściu częściach zebranie praw polskich do roku

Tysiąc sześćset trzynastcie wydał, Część ma pierwsza

O królu: o senacie druga: część o sądach
 Trzecia; o rycerskim stanie księga czwarta:
 Piąta prawa wojenne: szósta księstw koronnych.
 O urzędzie kanclerskim pisał Rutger zur Horst:
 Lepiej Rejnold Heidenstein. Dał go przedrukować
 Z mojego egzemplarza Jerzy Piotr Schultz, doktor
 Toruński, który wydał po łacinie drukiem
 Gdańskim Programma moje literackie polskie.
 Tenże też o marszałkach, o kanclerzach polskich,
 Także o podkomorzych wydał traktaciki.
 Pyrrhys de Varillaco, co miał indygenat,
 Mój przyjaciel, wydał też traktat pod tytułem:
 Compendium politicum *); przełożył po polsku
 Anonime, zda mi się, ksiądz Franc Bohomolec.
 Po niemiecku anonim z addytamentami.
 Co się zaś bezkrólewia tyczy Marcin Boehm,
 Wydał **) książkę w Toruniu; ale zbyt obszerną.
 Jam krótkie Manuale zebrał po łacinie,
 Po Augusta drugiego śmierci, cudzoziemskich
 Na prośbę posłów, którzy byli ciekawymi.

Cancellarius. 4.
 Dant. 1623. ed.
 tertia. ibid. 1646.
 Cancellarius s. de
 dignitate et offi-
 cio cancellarii re-
 gni Poloniac. 4.
 Dant. 1742.

4. Dant. 1743.

4. Gedan. 1743.

8. Varsav. 1760.
 cum 9. tabb. Ze-
 branie polityczne
 8. w Warsz. 1763.

8. Francof. Gar-
 be. 1763.
 De interregnis in
 regno Poloniac.
 8. Thorunii. s. a.
 [1733.]

*) Tenże Pyrrhys, który się trudnił edukacją księcia Jana Sanguszki, wydał w r. 1764. w Warszawie trzy listy historyczno polityczne do tego księcia pisane, których część na polski język w tymże roku przełożono (Bendkowski Hist. lit. T. II. str. 768.) Listy te, pojedynczo w Warszawie wydawane, ogłoszono razem w dziele: *Lettres sur la constitution actuelle de la Pologne et la tenue de ses diètes, à l'arsovie* właściwie à Paris) 1769. 8. Zbiór ten zawiera: 1. Lettre preliminaire sur les diètes de convocations. 2. Première lettre sur les diètes de convocation. 3. Seconde lettre sur l'élection des rois. 4. Troisième lettre, première partie, sur l'élection d'Auguste II. 5. Seconde partie, sur l'élection d'Auguste III. Na końcu dodano różne jego poezye.

**) Nie on wydał; ale po jego śmierci *e Msto editus ac quibusdam additamentis auctus* (per Petr. Jaenichium).

- Gdy mój poszedł rękopism od ręki do ręki,
Przepadł, i miałem go już cale za stracony.
- 1735 - 43. W dziesięć lat napadłem go u pana Kempkiego.
Sekretarza koronnej wielkiej laski, mego
Przyjaciela: ten wcale nie wiedział, że moje
To dzieło, i kazał je wpisać, jako nie złe,
W swe różne manuskrypta. Ten tedy manual,
Znacznie go poprawiwszy i siłą przydawszy,
5. Varjav. 1764. Wydałem ostatniego podczas bezkrólewia.
Tłumaczył po francuzku pan Duclos, którego
Zaleciłem do syna synowicy mojej,
Starościny Salmickiej z Załuskich Czosnowskiej.
Pan Stanisław Duńczewski, astronom zamojski,
1. Zamość. 1758. W swym kalendarzu roku siedmset pięćdziesiąt ośm,
Zebrał różne excerpta, to o bezkrólewich,
To o konwokacyi, kapturach, elekcyi,
Koronaci, osobie króla i królowej,
Ich dzieciach, o urządach dworu królewskiego,
To o dobrach stołowych, popisie i kwarcie.
Ciekliński Dobieslaus Divinationem
4. s. l. 1631. De eligendo novo rege Poloniae
Wydał. Co tam ktoś sejmy polskie martyria
Regum nazwał, ja wzajem bezkrólewia mogę
Nazwać reipublicae acephalae męką
I doznałem, że tak jest: hinc illae lacrymae
Więrz mi proszę: experto (bis) crede Roberto.

SKRYPTA RÓŻNE O ELEKCYI.

zob. Niesiecki T.
IV. str. 286.

Dunin Szpot Petri, capitanei petricovien. Declaratio
quali Polonia eget rege. trad. ex polon. 4. Pragae. 1590.

Z szczególnego, com go widział w bibliotece berlińskiej, egzemplarza mam kopią pisaną. Po polsku non exstat, choć wzmianka w tytule.

Knesebeck. III Declamationes, an melior succesivus an electivus rex. 4. Francof. ad Oderam. 1610.

Kossobudzki Nicolaus. Modus electionis regis Poloniae. Cracoviae 1573. 4.

Groddeck Gabriel. De pactis conventis regum Poloniae. 4 Dant. 1709.

Leibnitzius Godefr. Guilhel, sub nomine Georgii Ulicovii Lithuani, Specimen demonstrationum politicarum pro eligendo rege Poloniae (pro duce Neoburg.) Vilnae 1669. (wł. Gedani *).

Titius Joh. Petr. Programma de electione regis Poloniae. Indigena an exoticus praeferendus.

Wereszczyński Josephus, epis. Kijov: meus praedecessor, Exhortationes ad Ordines regni pro concordia in electione regis. Trad. ex polon. Seb. Acernus (Klonowicz) cons. Lubl. 4. Cracov. 1587,

Ejusd. Suffragium pro eligendo rege. (pro Sigism. III.) tr. itid. 4. ibid. 1588.

ROZDZIAŁ DRUGI.

AUTOROWIE JURIS COMMUNI PRAWA POLSKIEGO POWSZECHNEGO.

Zawacki z chrztu Teodor a z herbu Rogala

Processum kilkakrotnie judicarium

*) Leibnitz towarzysząc Janowi Christ Baronowi de Boyneburg, posłanemu do Polski dla popierania elekcji księcia neuburgskiego, napisał to dzieło w 22. roku życia swego, przybrawszy zmyślone nazwisko *Georg. Ulicovii Lith.*, aby, jak się w liście do Ferd. Orbana, kapelana książęcego wyraża, choć początkowemi literami imię swoje (Gottfr. Wilh. Leibnitz) oznaczyć. Myli się Hoppiusz w Schedias, str. 73. ed. gdań. kiedy to dzieło Boyneburgowi przypisuje. Niniejsze dostrzeżenie wyjąłem z notatek J. S. Bandkiego.

f. Crac. 1612.
ibid. 1616.
f. ibid. 1619.
f. Vars. 1637.
4. ibid. 1647.

Wydał; z pięciu edycji najlepsza ostatnia.

f. Zamosciii. 1609. Tenże i *Formulare processus* w Zamościu,
Dla trzech województw Małopolskich, drukiem podał.
Tenże *Memoriale* porządkiem A. B. C.

11. Cracov. 1611.
1614. 1617. 1625. Jest zaś najlepsza z czterech edycji ostatnia:

Ma *Flosculos practicos*, a nie mają drugie.

12. Cracov. 1613.
1614. 1618. 1623. Tenże dał nam *Speculum senatorum*, sędziów
Trybunałskich: a masz tej książki pięć edycji.

12. Cracov. 1614.
12. ibid. auctius.
1616. Wtąż *Manuductorium* do obojga prawa.

Czaradzki Grzegorz wydał, *Syntagma processus*

8. Cracov. 1612.
12. ibid. auctius.
1616. *Judiciarii et ad praxin redacti*.

10. ibid. 1615.
erronee, 1613. Wydał je i Taczański Jarosz, roku sześćset
Trzynaście, nie, jak tytuł niesie, dwa tysiące.

16. Pozn. 1620. Tegoż *) są *Paratitla Statutu Herberta*

16. ibid. 1620. Porządkiem alfabetu. Tegoż *Foridica*

16. Cracov. a. eod. *Novella* od tysiąca pięćset i pięćdziesiąt

odr. 1550. do r. 1618. Do roku tysięcznego sześćset i osiemnaście.

ed. 1. f. Pozn. 1614. Tegoż *Process* sądowy ziemski. Z tym *processum*

2. f. ibid. 1620. Wraz znajdziesz w edycjach poślednich dwojgich

Thomae Dresner Processum judicarium.

Łochowski Stańsław, pisarz grodzki opoczyński,

Wydał *Regulas juris et locos communes*

Forenses, roku siedmset i jeden w Krakowie.

12. Pozn. 1643.
8. Cracov. 1701.
8. ibid. 1727. Czechowicz Jakób Anton, *Praxin criminalium*

Ex jure saxonico communi, po polsku

Ma nam podać z przydatkiem naszych też statutów **).

Widziałemci we Gdańsku *programma*, co podał,

4. Dant. 1747. Lecz roku edycji i miejsca nie pomnę.

*) Czaradzkiego.

**) Wyszło to dzieło r. 1769. pod tyt. *Praktyka kryminalna i t. d. zob.*
Bentkowskiego *Hist. literat. pols. T. II, str. 244.*

RÓZDZIAŁ TRZECI.

EDYCJE STATUTÓW, PRAW, KONSTITUCYJ POLSKICH

I LITEWSKICH.

Statut dawny łaciński zebrał Łaski, prymas,
 I wydał charakterem gockim go w Krakowie.
 A że ta księga dziwnie rzadka, nieczytelna
 Była, ledwie kto o niej wiedział albo słyszał,
 Swoją egzemplarz kosztowny do druku poleałem.
 Potem od pięćset cztery do pięćset pięćdziesiąt
 Pojedynczo bywały prawa; równie rzadkie.
 Z moich więc egzemplarzów one drukowano.
 A od pięćset pięćdziesiąt przedrukował one,
 Po dawnych edycjach, wciąż Jędrzej Piotrkowczyk.
 I te tylko bywały w zażywaniu naszych
 Patronów trybunalskich, którzy, iż nieznali
 Dawniejsze one prawa, więc się herburtowską
 Żywili edycją *per locos communes*
 Ułożoną. Nikt nieznał tekstu *de tenore*.
 Ja z księdzem onym sławnym, *exprowincyałem*
 Pijarskim, Stanisławem Konarskim, obadwa
 Wydaliśmy praw wszystkich *Corpus* całe, w sześciu
 Tomach foliantowych. Pierwszy jest łaciński;
 Dawniej bowiem językiem tym prawa pisane
 Do roku tysiąc pięćset pięćdziesiąt bywały.
 Odtąd zaś ustąpiła łacina polszczyźnie.
 Póty tekst *de tenore*. *Per locos communes*
 Januszowski oboim, dwiema kolumnami,
 Językiem wydał. Polskim Augustyn Kołudzki

Jan Łaski wprzełd
 kancelars kromny.
 f. Cracov. u Jana
 Hallera. 1506.

od r. 1504. do r.
 1550.

od r. 1550.

r. 1750.

do r. 1550.

Promptuarium
 Legum Varav.
 1697. 4.

Metryka statu-
tów koronnych.
w Krak. 1596.

zob. przypis
końcu dzieła.

Samą łaciną Jakób Przyłuski (Priluscus),
Luter, caute legendus: polszczyzną Sarnicki:
Samą znowu łaciną Szczerbic, a tego mam
Egzemplarz jego własny, przeszyty papierem
Białym, na którym siła jest jego przydatków,
Do których jam przyłączył różne notacye.
Tę księgę pożyczyłem: u Jabłonowskiego
Książęcia wojewody jest nowogrodzkiego.
W tąż Teodor Zawacki, a zaś mieszaniną
To jest częścią polszczyzną a częścią łaciną
Kołodzki. Po łacinie Herburt, obiecadła
Porządkiem, prawa zebrał dawniejsze przed rokiem
Tysiąc pięćset pięćdziesiąt, i tę zażywali
Księgę w sądach sędziowie, patronowie, póki
Konarskiego nie wyszła z moją edycya.
De tenore polszczyzną zebrał Koźuchowski,
Godny cześnik wieluński: córka drukowała
We wsi ojczystej Mokrzku. Toż samo po polsku,
Co Herburt po łacinie ma, lecz de tenore:
Nie skracając artykuł, jako czynił Herburt;
Lecz tylko od Zygmunta Augusta: dawniejszych
Nie znał przed rokiem tysiąc pięćset pięćdziesiątym.
Co do konkordantyj zaś, to obiecadłowym
Porządkiem jest inwentarz ów Madalińskiego,
Co w pierwszej edycji ciągnie się do roku
Sześćset dwadzieścia i ośm: w drugiej zaś do sześćset
Trzydzieści dwa, a w trzeciej edycji Jana
Dzięgielowskiego do trzy i sześćset czterdzieści,
Potém wydał pod swoim imieniem Ładowski
Maciej, do roku sześćset osiemdziesiąt i trzy.

r. 1628.

r. 1632.

r. 1643.

Jam go w Lipsku z poprawą i kontynuacją
 Wydał od roku sześćset osiemdziesiąt i trzy
 Dociągnawszy do roku siedmset dwadzieścia sześć.
 A książdz Arnold Żeglicki, pijar, zacny rektor
 Warszawski, cytacye przyłączył Herburtą,
 W języku polskim do tych sześciu woluminów
 Stósując. Tak zupełne masz dzieło, Polaku.
 Słoński Michał, łukowski viceregent, wydał
 Accessoria statutu. Inwentarz porządkiem
 Obiecadła zebrany z Czaradzkiego, także
 Z Ładowskiego; tę pracę księciu biskupowi
 Krakowskiemu przypisał, memu rodzonemu.
 Tarnowski Jan, kasztelan krakowski i hetman
 Wielki, wydał Ustawy praw polskich z statutów,
 Konstytucyj sejmowych. Traktat o obronie
 Królewskiej roku pięćset siedmdziesiąt i dziewięć.
 To znowu feniks: w życiu raz tylko widziałem,
 A dotąd takiej książki jeszcze niedostałem.

f. w Warsz. 1683.

od r. 1683-1796.

f. Lipsiac. 1755.

f. w Warsz. 1754.

3. w Lwowie.
1758.

bratu.

4. w Krak. w dru-
karni Łazarskiej
1579.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

STATUT LITEWSKI.

Każdego sejmu prawa wzięły się koronne
 Kładą, konstytucye a potem litewskie.
 Indeks zaś konstytucyj, co tylko do Litwy
 Stósują się pozbierał Lew Samuela, wielki
 Litewski kanclerz, wydał z tytułem Statutu
 Litewskiego, jak Herburt, statutu polskiego.
 Statutu litewskiego cztery edycye

Georg. Maurit.
Weidmann, ka-
morier Augusta
II. najświeższej
bifolipola lip-
ski.

a) Paca kawalera
maltańskiego: ku-
piem w nuncya-
tury kung; bo
Malta sokosy
po nim brała.

1764.

w Jędrzejowie

Mamy. Ja mam egzemplarz taki, choć pisany;
Żem wygrał od Weidmanna, w Europie drukarza
Pierwszego, twierdzącego, że jest drukowany.
Ten mi się dostał z Paca a) księgarni: chowam go
Za klejnot. Mam i drugi jeszcze klejnot, to jest,
Oryginalne pismo Kadłubka, pierwszego
Dziejopisa naszego, w poczet wpisanego
Świętych przed trzema laty, wprzód krakowskiego
Biskupa, zaś professa potem cysterskiego
Mam jeszcze trzeci klejnot: Pontyfikat stary,
Pisan na pergaminie, niż druki nastały,
Złotemi literami ad usum krakowskięj
Katedry. Opisał ten rękopism Janocki
Kochany, prefekt mojęj księgarni warszawskieję *)
Tu trzysta przeszło wielkich, małych miniatur
Obaczysz malowanych przedziwnie i z złotem
Dukatówem, co dotąd takim lśni się glancem,
Jakby dzisiejszję było to dzieło roboty.
Ten sekret utracony: dzisiejsza poztota
W kilka lat pełźnie, traci glans i ziclenieje.
Opisanie zupełne tu koronacyi
Królów, królowych polskich: i stąd wypisaną
Formą koronowany jest nasz Pan dzisiejszy.
Te trzy klejnoty mojęj publicznej księgarni

*) O tym rękopiśmie mówi Janocki w dziele: "*Specimen catalogi codicum Manuscriptorum bibliothecae Zaluscianae. Dresdae. 1752. N. XXVI. "Codex membranaceus ingentis molis, inter optimos et rarissimos bibliothecae Zaluscianae numerandus, litteris majusculis, magna ex parte, vel aureis, vel purpureis, conscriptus, et exornatus plus sexcentis picturis et imaginibus, quarum beneficio, cum omnis ecclesiae antiquae, praesertim polonae, mos ritusque, tum res etiam vestitaria patribus majoribusque nostris propria, mirifice possunt illustrari."*

Ceny żaduń nie mają. Bym był Włochem, rzekłbym:

Questi libri vagliono uno mezzo mondo.

Cu tam pewny literat sprzedał wioskę, żeby

Mógł zakupić rękopism Liwiusza *) dawny,

Te ja trzy rękopisma nie dałbym za siła

Majątności. Tych dosyć w Polsce, a pism takich

Nie ma cały świat dragich. Quod rarum, hoc carum;

Dopieroż quod unicum, non habet pretium.

ROZDZIAŁ PIĄTY.

PRAWO ŚLACHTY PRUSKIEJ.

Masz Constitutiones terrarum Prussiae

Na generale pruskim koncyliowane

4. Dant. 1595.

W Toruniu, po łacinie wraz i po niemiecku.

Potym tu idą Jura fundamentalia

4. Dant. 1685.

Terrarum Prussiae albo z tytułem Terrestre

Jus nobilitatis correctum atque jura

Municipalia. Jest zaś edycyj siła.

4. Dant. 1685.
trzy kolumny.

Najlepsza, którą wydał Daniel Patterson

Po łacinie, po polsku, wraz i po niemiecku.

Po łacinie zaś tylko Jan Henryk Havenstein;

Lecz przydał Pactum feudi powiatu Lemburga.

) P. Meront, mąż doskonale uczony, który osiadł w Wiedniu, odebrał list od jednego z swoich przyjaciół, mieszkającego w Konstantynopolu, który mu oznajmuje, iż między zbiorom ksiąg cesarzów greckich znalazł rękopismo historii rzymskiej Tytusa Liwiusza. To nowe wynalezienie będzie wielce pożyteczne dla towarzystwa ludzi uczonych. Wiadomo jest, że Ludwik XIV. kazał być niegdyś ofiarować Porcietotysięcy talarów, aby chciała pozwolić P. Ferriol, jego posłowi, szukać tej historii w bibliotece Seraju. Excerpt z wiadomości warszawskich r. 1773, Nr. XII. artykuł, z Niemiec. Przypis J. E. Minasowicza.

- Mam egzemplarz najpiérwszój edycyi w roku
 4. Torun. 1699. Tysiąc siedmsetnym, ale bez roku jednego;
 A przydałem po brzegach swe summaryusze.
 Zaś przywileje królów polskich Prusom dane
 Zebraue z konstytucyj polskich są też w druku.
 4. s. l. 1746.1 Także i miast masz mniejszych pruskich przywileje
 4. Dant. 1739. Havenstein Johann Henryk swe Repertorium
 4. ibid. 1750. vel Wydał prawa pruskiego, także chełmińskiego,
 65. nam est eadem omnino editio. Porządkiem alfabetu. Danjel Gottfried Nimsgart
 4. Rostochii. 1695. W Rostochium zaś wydał Convenientias
 Juris culmen. gedanen. cum jure communi
 Saxonico, prutheno, atque lubecensi.
 Nixdorff Jan Opuscula iuridico practica
 Poloniam, Prussiam regiam concernentia,
 16. Dant. 1685. Roku sześćset ośmdziesiąt i pięć podał drukiem.
 8. Gedan. 1758. Lengnich, wspomniany wyżej, wydał Jus Prussiae
 Polonicae; tłumaczył po niemiecku Gottlieb
 Kühnhold. Tegoż Lengnicha są dyssertacye,
 Co należą do prawa polskiego, Prus polskich.

ROZDZIAŁ SZÓSTY.

PRAWO MIAST POLSKICH I PRUSKICH.

Miasta nasze sądzą się prawem magdeburgskiém
 Speculum Saxonicum, my Saxonem zowiem.
 Z tytułem provincialis iuris we trzech wydał
 Księgach Mikołaj Jaskier, sekretarz Krakowa:
 Przydał municipale jus alias Weichbild.
 Promptuarium, a to jest Index zupełny.

Najpięrsza edycja augsburgska jest rzadka, *)
 Lecz gdzie rzadsza krakowska: zamojskaby mogła
 Nią niebyć, by w Zamościu nieduszono siła
 Egzemplarzy, com widział tam w bibliotece.
 Cui bono ? Toć lepiej sprzedać: za to kupić
 Inszych ksiąg, co brakuje tamże wielka liczba.
 Tożby czynić powinna i akademia
 Krakowska: tam duplikat, triplikat bez miary.
 Nigdy w żadnej porządnej księgarni nie cierpią
 Duplikat: lepiej sprzedać, albo też zamienić.
 Tożsamo uważałem po naszych klasztorach:
 I to czyni rzadkami nasze polskie księgi.
 Jak w seraju tureckim basza ma żon kupę,
 Janczarowi się żadna niedostanie cale;
 Tak też właśnie i u nas; bo jedna księgarnia
 Ma siła jednej księgi egzemplarzów, druga
 Za pieniądze się nawet dokupić nie może.
 Ad quid haec perditio ? kapitał umarły.
 Gniewa mię to bezmiernie! Bo przez to z trudnością
 Przyszło mi większą zebrać kilkuset autororów
 Polskich, niżeli dwakroć sto tysięcy innych.
 Jest też wersja polska. Tę wydał Bartłomiej
 Groicki: mam ich cztery edycje różne;
 Lecz, że styl staroświecki, na nowo tłumaczył
 Paweł Szczerbicz, i znowu trzy są edycje.
 Najlepsza jest warszawska roku sześć cztery sześć;
 Bo w niej dołożył Paweł Kuszewicz a) chełmińskie
 Prawo **).

*) Zapewne niemiecka, nie zaś Jaskiera.

**) Zdanie o tem tłumaczeniu prawa chełmińskiego zob. w Bentko-
 wskim T. II. str. 218.

f. Aug. Vindel.
1481.

f. Cracov. 1555.
f. Zamosc. 1602.

4. w Krak. 1559.
1565-1575. 1650.

f. we Lwowie.
1581.

f. w Pozn. 1610.

f. Warsz. 1646.

a) Tenże wydał
 Traktat o form
 z jurisd. miast
 królewskich. 4. w
 Warszaw. 1646.
 książka przedzi-
 wnie rzadka.

- r. 1570. Potępił w roku tysiąc trzysta siedemdziesiąt.
Jacob Biner in Apparatu conditi- Wypisał je książd Biner w swoim apparacie.
onis T. XI. p. Miasta pruskie zaś prawem sądzą się chełmińskiem:
 203. *Ius culmense correctum według korektury*
Neo-Marchii. W pięciu księgach drukiem wyszło
 4. Pozn. 1697. Po polsku tłumaczone przez tegoż, com wspomniał
 1. Thorun. 1584. Po niemiecku je wydał Henryk Strohband: a zaś
 1. Dant. 1747. Nierównie lepiej jakiś anonim we Gdańsku:
 A ten jest mój znajomy Michał Hanovius,
 Arcy godny księgarńi gdańskiej miejskiej prefekt.
 Słuyj moj, książę warmiński, cny Jędrzej Chryzostom,
 Wydał z dwoma tekstami, łacińskim, niemieckim.
 Przydał i proces prawa warmińskiego, tudzież
 Maurycego, Krowera, biskupów, warmińskie
 Artykuły, Tomasza włąz Tomassetego
 Flores legum. To wszystko drukiem na świat wyszło
 1. Brunsbergu. 1711. W Brunsbergu, roku tego w którym z świata zchodził.
 Niszczycki Krzysztof, co był starostą prasznyńskim,
 Opisał swym Kurpikom w prasznyńskim starostwie
 Prawo, jakiem sążeni bywają bartnicy.
 4. z. l. 1750.

ROZDZIAŁ SIÓDNY.

AUTOROWIE O RZĄDU POLSKIEGO POPRAWIE
 PISZĄCY, TO O SEJMACH LUB TEŻ TRYBUNAŁACH.

I. AUTOROWIE O POPRAWIE RZĄDU POLSKIEGO,
 ŁACIŃSKIM JĘZYKIEM.

Co się poprawy rządu polskiego dotyczy,
 Są różne traktaciki i dziwnie ciekawe.

Wprzód wyliczę łacińskie a zaś po nich polskie.

Stanisław Orzechowski, Demosten Sarmacki

Nazwany, herbu Oksza, kanonik przemyski,

Co będąc księdzem pojął Sciborównę Chełmską;

Dał Subditum fidelem de institutione

Regia et cura probe regendi subditos.

Mamci ją i po polsku; lecz nie drukowaną.

Tegoż Apocalypsis, in qua perturbatae

Reipublicae facies ejusqu' instaurandae

Repraesentatur ratio, ta najprzód we Lwowie;

Wyszła, a zaś powtórnie w Warszawie, trzeci raz

Pod tytułem: Monitor somnians, bez miejsca,

Z przytłumieniem własnego autora imienia,

Sapieża ją też włożył w swą Swadę łacińską.

Po polsku Zygmunt Włyński, professor w krakowskiej

Akademii, wydał, tytuł: Sen na jawie.

Władysław Rej z Nagłowic, wojwoda lubelski,

Pod tytułem: Regina Libertas, rozmowę

Dwóch przyjaciół napisał, o prawach cnej Polski,

W której naród nasz broni od cenzur postronnych.

Wydali w Częstochowie Paulini z mowami

Dębińskiego: bez wzmianki autora imienia.

Jam pierwszy dociekl, że Rej. Bezemnieby imię

Jego i sława spełzła, a zaś Dębińskiego

Mianoby za autora: a to jest plagium.

Piotr Mieszkowski, warszawski cny archidyakon,

Wydął Polonum jure politum patrios

Mores ad regni leges conformantim w Kaliszu.

Jan Rudzki, ślachez polski, wydał Isagogen

Politicam Polonae juventutis liberam

P. został mianow.
mszą świętą kom.
munikując laica-
liter.

4. Cracov. 1584.

6. Lepol. 1652.

6. Varsav. 1691.

4. Lepol. 1652.

12. Crac. 1690.

8. Varsav. 1695.

4. L. 1700.

w Krak. 1767.

Dębińskiego Jan

2. w Częstochow.

W. 1727.

4. Caliss. 1657.

- Ad rempublicam. Ta jest w Rzymie napisana;
 r. 1665. A w Krakowie w dwadzieścia jeden lat wydana,
 A że przedziwnie rzadka, z mego egzemplarza
 Przedrukował ją Frieze, rossyjski sekretarz,
 De episcopatuKijovicensi. Varas- Tenże co wydał życia biskupów kijowskich*)
 vian. 1765. f. Łacińskim, a zaś lwowskich francuzkim językiem.
 Koryciński, kasztelan wiślicki, (którego
 Trzy siostry, z trzema bracią Żaluskimi żyły,
 Z tych Maciej był mój pradziad) wydał *Perspectivam*
Politicam pro regno Poloniae, i ją
 Dedykował swojemu synowcowi z Pilcy
 Stefanowi, co potem był wielkim kanclerzem,
 4. Dant. 1652. *Opus posthumum* wydał w Gdańsku Jerzy Förster.
 Jędrzej Fredro, podolski wojwoda, senator
 Uczony, politycznych pism dość powydawał.
 12. Dantisci. 1660. *Notationem togae tum Belli fragmenta*;
Peristromata regum, Monita principum.
 Ta jest i po niemiecku: *Staats und Sittenlehre.*
 Tegoż śliczną książeczkę z tytułem: *Monita*
Politico-Moralia, Icon ingeniorum
 Nie raz wydaną, wydał na nowo pan Mieler,
 I mnie, gdym na trybunał radoski skarbowy,
 Wyznaczon prezydentem, pojechał, przypisał.
 Jest także po francuzku, Antoni Teissier
 1700. Tłumaczył i do druku ją podał w Berlinie.
 Porządkiem alfabetu Jan Jakób Ketteler
Monita politico-moralia wydał,

*) Kassyan Korczyński, Ord. minor. convent. s Franciszi przy kazaniach swoich, na święta całego roku w r. 1767. wydanych, umieścił życia biskupów kijowskich dwa arkusze zajmujące.

Ex Julio Mazarin et Fredro collecta.

Dziad mój, Jędrzej Olszowski, prymas, Quinquaginta

Singularia juris patronatus wydał

Królewskiego do opactw; a zaś jego książka

Censura kandydatów sceptri polonici *),

Była pochopem ślachcie, że króla polaka

Mieć chcieli. Więc przez wdzięczność król Michał obrany,

Uczył go prymasem. Jest i po francuzku.

Po łacinie zaś nieraz jest przedrukowana.

Zawadzki zaś Kazimierz, kasztelan chełmiński,

Tractatum exilem super advertentiam

Defectuum w Krakowie wydał: przedrukował

W Warszawie Schreiber: jest też i w druku lubelskim.

Candidus Veronensis, z tém zmyślnem imieniem,

Eclipsin Poloniae wydał. Jedni Szczuce

Przywłaszczają to dzieło, co był podkanclerzym

Koronnym, mniej znacznemu drudzy Skrzetuskiemu.

Dunina Karwickiego, co był podkomorzym

Sendomirskim, jest pismo o defektach rządu

Polskiego bardzo mądre. Mam; ale rękopism.

Wyszła też książka roku siedmset dwadzieścia sześć.

Nova Polonica ex comitiis Grodnae

O prawie nominacyj królów na opactwa **).

f. s. l. et consule:
exst. in Zaluscii
Epistolis histori-
co - familiaribb.
T. II. p. 817. et
seqq.

r. 1669. 12.

4. Cracov. 1676.

4. Varsav. 1696.

4. Lubl. 1716.

r. 1726.

*) Są też jego Expositiones coram Electore Moguntino a Rege Poloniae et Sueciae a legato Andr. Olszowski factae. Francof. 1658. 4.

**.) Po niemiecku: Polnisches Legations-Recht, welches der päpstliche und Gross-Britannische Abgesandte auf den letzten Reichstag zu Grodno im Jahre MDCCXXVI. genossen haben; nebst einer ausführlichen Erzählung von der Streitigkeit zwischen den Päbsten und Königen in Pohlen wegen des Juris patronatus oder Conferirung der Abteyen, aus Andr. Chryst. Zaluski geheimen Staatsbriefen kürztlich zusammengezogen und mit vielfältigen Zusätzen vermehret und erläutert. Frankf. und Lpzg. 1727. 4.

w Bucher Lexi-
con: sub lit. Z.

Teofil Georgii pisze, że to praca

Moja. Myli się. Autor rzecz całą z pism wybrał
Załuskiego, biskupa warmińsk. i kanclerza.

Autorowie tu należący.

Anonymi: De corrigendis defectibus in Statu Reip.
Pol. M. S.

Aquilii Tertulliani, pseudon: De causis et remediis
malorum Poloniae. Crac. 1661. 4. s. l. 1662. 12. Mówi o
Socynianów z Polski wypędzeniu.

Brogoli Bened. Itali. Epistola ad Callimachum de re-
bus Polonicis. M. S.

Ciesielski Andr. De defensione regni, administratione
justitiae. 4. Cracov. 1572.

Gliszczyński Mathiae Compendium legum et consti-
tutionum. ord. alph. Calissii. 1754. 4.

Herden Jacobi, Processus judiciarius. 16. Thorun. 1697.

Janidlovii Jacobi, Processus judiciarius ad praxin fori
Spiritalis polonici accomod. 4. Crac. 1606. 1619 i 1643.

Koźuchowski Stan. Casim. Veritas quatuor causis de-
monstrata calamitatum regni Poloniae. 16. s. l. 1661. Te
causae są: 1) diffidentia inter principem et subditos.
2) ambitus et privatarum rerum studium. 3) mali mini-
stri status. 4) secretum haud servatum. Liber rarissimus.

Lipiewicz Andr. Juris consultus in materia censuum et
decimarum. 4. Posnaniae. 1746.

Orzechowski Pauli Bogusl. Manuale fundamentorum ju-
ris civilis ac poloni ad IV. libb. instit. imperatoris Justi-
niani publico examine ventilatum. 4. Bredae 1647. *)

*) Dzieło szacowne zob. Bentk. Hist. lit. T. II, str. 249.

Patterson Daniel, *Jus terrestre nobilitatis Prussiae* 1st. polon. germ. 3. coll. 4. Dantisci. 1685.

Pobóg Alexandri, *Portala rerum singularium in Polon. Litvan. Pruss. et processus potestatis ecclesiasticae ac saecularis.* 4. Dant. 1653.

Recicii (Rzeczycki) Andreae, *instigat. regii, Accusationis in Christophorum Sborovium Actiones tres.* Cracov. typis Lazarianis. 1585. Liber perrarus.

Rosteuscher Christian, *Tractatus de successionibus ex fontibus juris polon. pruth. culmen.* 4. Dantisci. 1663.

Swendeudorf Barth. *De collatione juris civilis cum culinen emendato.*

Zaborowski Stanisł. *Tractatus de natura jurium et bonorum regis et reformatione reg.* 4. Cracov. 1507. rariss. *)

Zborowski Anton. *) *De Samuele Zborowski supplicio affecto et exinde motibus.* 4. Wittembergae. 1585.

II. AUTOROWIE O POPRAWIE RZADU, POLSKIM JĘZYKIEM.

Orzechowski wspomniony trzy wydał traktaty:

I. Dyalog czyli rozmów siedm o polskich prawach,

O królewsczyznach, także o wojsku kwarcianem.

Dziś kwarta gdy spuściła na kwintę, więc wojska

Mało mamy; kto tylko chce, zatym nas krzywdzi.

Mój egzemplarz był kiedyś biskupa łuckiego

Gembickiego. Ten zdrowe przypisał uwagi.

*) Podobno nie Zaborowski, ale Mikołaj Czepiel, poeta, jest tego dzieła autorem. Zob. Bentkowski Hist. lit. pol. T. II. str. 221.

*) Nieznając dzieła, i nieznajując go w dziełach bibliograficznych wspomnianego, nie mogę się przekonać, czyli nie zasła jakaś do imienia i nazwiska autora pomyłka.

2. Quincunx albo wzór Polski. Tu wszystkie trzy po trzy
Rzeczy nasze, co nie są do rzeczy, wyraża
Autor: w cynkach każdą rzecz niedorzeczną zważa.
3. Wizerunek utrapionej ojczyzny: poema
Grzegorzkowicz Piotr pisał z ksiąg Orzechowskiego,
4. s. 1, 1629. Wybrałszy dobre zdania. Wydał Bozdarzewski.
Tenże *) też policyą królestwa polskiego
Pisał, nakształt polityk Arystotelesa,
1. 1586. W wsi dziedzicznej Żurowcu pięć set sześćdziesiąt sześć:
To dzieło Zygmuntovi, co go zwą Augustem,
Przypisał, na dwie części ono podzieliwszy.
Część pierwsza dwadzieścia sześć, druga jedynaście
Ksiąg ma. Obie, autora ręką napisane,
Drukiem nigdy nie wyszły: mam je w rękopiśmie.
Górnicki Łukasz, króla Zygmunta Augusta
Dworzanin, tykociński starosta, Rozmowę
O elekcyi, prawach, obyczajach polskich
1. 1537. Wydał, lecz anonyme, roku pięćset ośm siedm.
Jędrzej Szuski przywłaszczył ją i pod tytułem
4. w Krak. (1616) Włocha wydał; gdyż w niej włoch z polakiem rozmawia.
4. inul. 1616.
z nazwiskiem
prawego autora.
4. w Warszawie. [1750.] Jam ją wrócił własnemu autorowi w nowęj
Warszawskiej edycyi **), a pan Friese wyżęj
5. Breslau. 1763. Wspomniony, przetłumaczył niemieczyzną, przydawszy
Kancelerza i hetmana życie Zamojskiego.
4. w Krak. 1586. Tenże też Dworzanina polskiego był wydał.
4. ibid. 1659.

*) Orzechowski.

**) Nie Załuski przywrócił; "bo powtórne wydanie z przywróceniem imienia Łukasza Górnickiego, jako prawego autora, wyszło za staraniem synów jego Łukasza i Jana Górnickich, w Krakowie 1616. 4." Bentkowski Hist. lit. pol. T. I, str. 643. O wydaniu przez Załuskiego, zob. tamże.

Tłumaczonyć on wprawdzie z włocho Bartłomieja
Castiglione, ale z przydatkami rzeczy

Do obyczajów polskich kształtnie stósonanych.

Książdz Ludwik Prokopowicz, pijar, mój przyjaciel,

Wydał na nowo z rady méj; bo rzadka książka.

Starowolski zaś Szymon, polyhistor polski,

Cny kanonik krakowski i kantor tarnowski,

Wydał Reformacyą obyczajów polskich.

Wytknął różne defekta i kraju i rządu:

Jam łacińskim językiem dzieło przetłumaczył:

Praca gotowa, czeka wcisnąć się do prasy.

Lubomirski Stanisław, marszałek koronny,

W swych mądrych Artaxerxa z Ewandrem rozmowach,

Ma dość piękne do rządu Polski reflexye.

Jabłonowski, wojwoda ruski, a wuj króla

Stanisława, w druk podał Skrupuł bez skrupułu

W Polskę, lub oświecenie grzechów narodowi

Naszemu zwykłych *). A tu obaczysz, Polaku,

Jakieto panów polskich są grzechy, którychto

Oni za grzech niemają, ani poczytują:

A są ciężką obrazą Boga i bliźniego.

Król dwa razy obrany, u którego, gdy był

Książęciem lotaryńskim, byłem jałmużnikiem

Wielkim, a ten u dworu urząd francuzkiego

Duchowny pierwszym, wydał Głos wolny ślachcica

Drukiem w Nancy po polsku: Solignac ją potym

2. voll. 8. Varsav.
1761.

ostatnia edycya
najlepsza. 4.
w WVarz. 1838.

dwie edycye
we Lwowie r.
1750 4. jedna za-
wiera 74. a dru-
ga 98 stron.
8. 3. 1 1721.

St. Leszczyński r.
1704. i 1755.
Grand Aumonier
de Lorraine.
1757 - 1742.

4. Nancy. 1753.
Dwa są różne ztą
datą 1. wydania.
Piérwsze w wię-
kszym formacie,
pewnie nansej-
skie ma str. 181.

drugie w mniej-
szym, jednako
in 4. zawiera 150.
stron. Przyp. WY.

*) Niesiecki w Herbarzu tomie II. str. 389. mówi, iż "autor († r. 1751.)
tę książkę z pewnych racyj chciał zagubić." Krasicki w P. Pod-
stolim części I. ks. I. §. IX. dziełu temu dobrą krytykę błędów
ojczystych przyznaje.

La voix libre du Po francuzku przełożył z tytułem: Voix libre.
 citoyen ou obser- Tam pan ten, kochający ojczyznę, podaje
 vations sur le Sposoby, jakby nasz rząd mógł być poprawiony;
 gouvernement de Lecz facilis ista dicuntur, quam fiunt.
 Pol. 1769. 3. d. 1769
 2. voll.

8. Pozn. 1738.

Pisał Remonstrancyą pod Poklateckiego
 Imieniem, co się tyczy trybunałów, sądów
 Naszych i prerogatyw stanu szlacheckiego.
 Przypisał ją szwagrowi, inowrocławskiemu
 Wojewodzie, Szóldrskiemu, mój bratowej brata.
 Franciszek zaś Radzewski, co był podkomorzym
 Poznańskim, i na sejmie elekcyi drugiej
 Króla Stańsława laskę marszałkowską trzymał,
 Pod imieniem Franciszka też Poklateckiego
 Politycznych kwestyi dziesięć pro et contra

8. Pozn. 1743.

Wydał był w materyach polskich statystycznych.
 Garczyński Stefan, co był poznańskim wojwodą,
 Spisał Anatomią Rzeczypospolitej:
 To jest o ochędóstwie, dobrém wychowaniu
 Młodzi polskiej, poprawie w złych nałogach ludzi
 Gminnych. A co napisał tylko theorice
 W Zbąszynie z poddanymi dokazał practice.
 Na prośbę tego pana, mego kolligata,
 (Brat miał siostrę stryjeczną, siostrzeniec ma córkę)
 Oraz i księcia brata, co ją to tę księgę
 Skróciłem, poprawiłem, ambages wyrzucił,

6. w Wersz. 1753. I w druk podał; lecz autor z poprawy niekontent.

6. Wrocł. 1753. Dał onę swym konceptem znowu przedrukować.

4. w Krik. 1648, Trąbę słowa bożego dał jezuita Bembus;
 A że przedziwnie rzadka, dałem ją drukować

W Warszawie, Berdyczowie: tam ogłasza złomków
Mych zbrodni, co najbardziej obrażają Boga.

Autorowie tu należący.

Anonimi, Wolność polska konająca etc. 1673. MS. in 4.

Anonimi, Dyskurs, co naszą Rzeczpospolitą psuje i wolność rujnuje. Inc: Najpierwszą przyczynę kładę etc. MS. 4.

Anonimi: Projekt o naprawie Rzeczypospolitej. Inc: Królestwo polskie żadną miarą etc. MS. in 4.

Anonimi, (Ks. Marcina Smigleckiego S.J.) Pretensye do sumnienia należące, od jednego miłośnika Ojczyzny wydane. s. l. 1632. ed. 2. w Warsz. 1762. 8.

Anonimi, (Ks. Marcina Kurzenieckiego S.J.) Rezolucya sumienna penitentowi statystcie od spowiednika dana. 8. w Warsz. 1758.

Choteckiego Pawła, kanclerza chełmskiego, proboszcza grabowieckiego, Nowy nieprzyjaciel Polski na sejmie warszawskim roku 1695. dnia 12. Stycznia wydany, to jest niesprawiedliwość w sądach. MS. in 4to.

Grabowskiego Piotra, proboszcza parnawskiego, Zdanie o pięciu rzeczach do Polski należących. 1) o Turkach. 2) o pospolitem ruszeniu. 3) o wyprawie wojennej. 4) ankeji skarbu i 5) lidze panów chrześciańskich przeciw Turkom. 4 s. l. 1593.

Potkańskiego Krzysztofa: Poprawa prawa polskiego. w Krak. 1608. 4.

Zadora, Traktat de bello offensivo (o wojnie zaczepnej) że wojsko ma być zawsze na pogotowiu. 4. s. l. 1612. Liber perrarus.

III. PRZYDATEK O PISMACH DO SEJMÓW LUB TRYBUNAŁÓW NALEŻĄCYCH.

- De ratione et pra- Dawid Braun wydał książkę, w której trzy traktaty:
xi jurium fun-
dam. Polon. O sejmach, elekcyach, majestatu prawach *),
4. Colon. (Tho-
run). 1732., Sejmy nasze wyliczył; alem ja przypisał
- od r. 1732 - 1768, Od siedmset dwadzieścia dwa, aż do czasów naszych.
A co o sejmach polskich pisał Braun łaciną,
tit. Zebranie sej- To po polsku Stanisław Burzyński, co przedtym
mów, etc. Kasztelanem smoleńskim był, teraz jezuitą.
- De comitiis Prus- A zaś o generale pruskim wydał traktat,
siae Polonicas, Syndyk gdański, uczony pan Godefryd Lengnich,
de Confœderat. Co też polskie opisał konfederacye,
Polonor. Gedani.
1755. 4. I dzieło bratu memu księciu dedykował.
- Specimen hist. Tam wyznaje, że, moim skryptem przeświadczony,
pol. crit. Odstępuje już błędu swego o gliniańskieję.
Dyaryusze sejmów wszystkich mam pisane
Po polsku, a niektóre także po łacinie
Obszernie. A zaś krótką łaciną opisał
Graf Kajserling z autorów naszych, ichże słowy,
od r. 1574 - 1547. Od początku samego do Zygmunta Augusta.
Mam ten jego rękopism do druku gotowy.

*) Przedrukowane w *Laur. Mitzleri Acta literaria regni Poloniae* etc. a. MDCCLV. Książd Presiowski S. P. napisał krótką wiadomość o sejmach i sejmikach przedsejmowych, gdzie na końcu znajdziesz wykaz chronologiczny zjazdów i sejmów do r. 1793. zob. *Programma szkoły wojew. warszawskiej* xx. Pijarów z r. 1829. 4. W kalendarzyku pod tytułem: *Kolęda na rok przestępny 1752. w Warsz. w druk. księży Schol. Pijar.* znajduje się *Informacya o sejmach polskich* i *Wiadomość o księstwie kurlandzkim*. W kalendarzyku niemieckim na r. 1764. 12. w Warszawie u Pijarów wydany, umieszczono: od str. 92. do 127. *Kurze Beschreibung was zur Zeit des Interregni zu bemerken und vorzugehen pfliget.*

Ja za jego przykładem zebrałem od roku
 Tysiąc pięćset pięćdziesiąt, aż do tego czasu.
 Byłyby dwa in quarto tomiki tegoto
 Dzieła. Podam w druk, *vita si fuerit comes*,
 Do sejmowej należy także materyi
 I ta książka w przypisku niżej wyrażona *),
 Co się zaś trybunałów dotyczy, Franciszek
 Łuczyński w kalendarzu swym na rok tysiączny
 Siedmsetny i czterdziesty szósty zebrał wszystko,
 Co więc o trybunałach koronnych litewskich
 I skarbowych radomskich wiedzieć przyzwoita.
 Lisiecki, instygator trybunałski, Jędrzej,
 Puścił w druk Siedm splendorów: a tu opisane
 Trybunału głównego masz prerogatywy.
 Powaleki zaś Franciszek, wydał ósmy splendor
 O korekturze polskich patronów, także też
 O exorbitancyach i o elekcyi.

1:43.

Trybunał gło-
 wny koronnysie-
 dmią splendorów
 oświecony, fol,
 w Krak. 1659.

2. w Gdańsku.
 1669.

*) *Dissertatio juris publici Poloni et Polono Prussici de intercessionibus nunciorum in comitiis regni Pol. seu de libero veto polonice "nie pozwalam"* auct. Theod. Lud. Gralath, patritio gedanensi, 4. Regiom. 1760. Przypis Autora,

R E G E S T R

AUTOROW POLSKICH

CZĘŚCIĄ O TRAKTATACH, CZĘŚCIĄ O POSELSTWACH PISZĄCYCH

Ten regestr pięć rozdziałów krótko ci wyliczy.
 Pierwszy tych ma, co jakie o traktatach polskich
 Z postronnemi mocarstwy pisma zostawili:
 Tych drugi, co poselstwa polskie opisali
 Po łacinie, po polsku, bądź prozą, bądź wierszem:
 Trzeci do znakomitych co listy Polaków
 Pisali, lub pisane zebrali: zaś czwarty
 Tych namknę, co wydali satyryczne pisma
 Przeciw Polsce: zwyczajneć to piór obcych tyry.
 Piąty zaś tych przytoczy, acz nie wielu, którzy
 Albo w zupełném dziele, albo w jakiej części
 Naturalną pisali Polski historiją.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

AUTOROWIE O POLSKICH TRAKTATACH.

Miejsce to leży
o dwie mile od
wsi Zapola, która
od W. Łuk i Pako-
wa na soćcia
mił odległa trak-
tatowi temu na-
zwisko wsi zapo-
lskiego nadała.

Traktat w wsi Chiwerowa Horka, który stanął
 Między królem Stefanem, polskim, a moskiewskim
 Carem Wasiliewiczem Iwanem w tysięcznym
 Pięćsetnym ośmdziesiątym pierwszym, za Grzegorza

Pośrednictwem papieża, od którego posłem
 Był wyprawion Antoni Possewin, jezuita.
 Żaden niewspomniał o tém autor polski, tylko
 Sam Possewin, w którego książce *Moscovia*,
 Całą rzecz i obszernie znajdziesz opisaną.
 Roku sześćset trzydzieści pięć pacta w Sztumdorfie
 Z Szwedami potwierdziły Stany, przez któreto
 Bütow, Lemburg, w wojwództwie pomorskiem starostwa,
 Lennem puszczone prawem, zaś Drachim i powiat
 Elbląski warowane, by przy Polsce zawsze
 Zostawały, okupu jednak *salvo jure*.
 Ten traktat pan Jan Henryk Havenstein dołożył
 W swęj anonyme danęj lepszej edycyi:
Jura fundamentalia terrarum Prussiae.
 Historyą traktatu oliwskiego we dwóch
 Tomach wydał z drukarni wrocławskiej pan Boehme,
 Tameczny historyi professor, przypisał
 Królowi naszemu, wtaż szwedzkiemu i mnie też,
 A to przez wdzięczność ku męj księgarni, żem posłał
 Joachima rękopism mu Pastoriusza,
 Dotąd ani widziany Dyaryusz Paca,
 Także i dokumentów innych bardzo siła.
 Roku sześćset siedmdziesiąt traktat andruszowski,
 Inaczej polanowski, stanął między Polską
 I Moskwą. Wypisany masz u Chwałkowskiego.
 Roku siedmset szesnaście (1716) stanął traktat rawski
 Między saskiem a wojskiem skonfederowanym.
 Dyaryusz traktatu tego anonyme
 Wydał drukiem Teodor Buchholtz w tymże roku.
 Historyą późniejszych znaczniejszych traktatów

Grzegorza XIII.

Mantuańczyk.

8. Vilnae apud
 Joann. Vulicensem.
 1586.

a. 1635. d. 12.
 Sc'p.

4. Dant. 1735.

zasiłgo w roku
 1660.

4. Wratish. 1765.
 8. voll.
 nie tameczny, ale
 w akademii lipa

Ten traktat wla-
 ściwie w r. 1687,
 zawarty wr. 1670,
 przez króla Mi-
 chałaratyfikowa-
 ny, znajduje się in
 Chwałkowski Jus
 publ. p. 354. du
 Mont. Corp. di-
 plomat. voll. II.
 a pag. 150.

4. s. l. 1716.

8. w Warsz. 1764. Podał nam ksiądz Celestyn Kaliszewski, pijar.

welawski 9. wrz. Jako to: welawskiego, także bydgoskiego,

bydgoski 6. listop.

obadwa w r. 1657.

a. 1660.

b. 1660.

c. 1699.

d. 1766.

e. 1711.

f. 1765.

Oliwskiego, a) Elbingae retraditae b) tudzież

Karłowickiego c) także i altransztadzkiego d).

To onęgo pod Prutem, e) toż hubertsburskiego f) *)

Taż sama historia traktatów w dwóch tomach

Powiększona w siedmsetnym siedmdziesiątym trzecim

Wyszła roku, i trzeci tom wkrótce wynijdzie **).

Maciej Dogiel, i zacny, i uczony pijar,

Zebrał zbiór dyplomatów polskich bardzo znaczny

conf. Georgischii
Diplomatarium.

W sześciu tomach; lecz tylko pierwszy, czwarty, piąty,

Wyszły z druku, a drugie na piśmie odumarł.

Pierwszy o Polsce, czwarty traktuje o Prusiech,

A piąty o Inflanciech. Obiecał był także

*) Do uzupełnienia zbioru traktatów polskich należą: 1. Traktaty polskie z sąsiednimi mocarstwami zawarte od r. 1618. jak najkrócej być mogło w samych istotniejszych punktach zebrane, z konstytucyj wyjęte. Z przydatkiem niektórych wiadomości innych autorów, dla sejmujących wypisane i do druku roku 1789. przez J. W. Jezierskiego, kaszt. łukows. podane. w Warszawie nakł. i druk. Michała Grölla. 2. Traktaty, konwencye handlowe i graniczne, wszelkie publiczne umowy między Rptą Polską i obcemi państwami od r. 1764. dotąd to jest do r. 1791. za panowania Stanisława Augusta zawarte, w swych oryginalnych językach zebrane, i dla wygody powszechniej podane do druku. w Warszawie w drukarni xx. Schol. Piar. 1791. 8. 2. Tomy. Znajdujący się w języku francuzkim w drugim tomie str. 239. traktat odporny między królem pruskim a Rptą r. 1790. 29. marca w Warszawie zawarty, znajdziesz po polsku umieszczony w kalendarzyku politycznym na rok 1791. w Warszawie w xx. Pijarów wydany. W książce: Krótkie zebranie wszystkich nauk ku pożytkowi młodzieży obojey płci, albo część druga książki dla dzieci. w Warszawie 1787. u Michała Grölla od str. 114. do 131. znajduje się chronologiczny spis traktatów ściągających się do Polski i W. X Litewskiego, poczynszay od r. 1000.

**) Wyszło tego dzieła sześć tomów, pod tyt. *Traktaty między mocarstwami europejskimi od r. 1648 zasze. i t. d.* w Warszawie. w druk. xx. Schol. Piar. 8. T. I. wydany 1773 Tom VI. 1790 r. Autorem jest ksiądz Franciszek Siarczyński.

Dyssertacją o prawie Polski co do Śląska,
Temu, co tylko miałem, użyczyłem chętnie *).
Żaluję przyjaciela mego straty smętnie.

ROZDZIAŁ DRUGI.

AUTOROWIE O POSELSTWACH POLSKICH.

Bel Maciej z rękopisma Łaskiego, wojwody
Sieradzkiego, poselstwa jego historiam
Arcanam wydał, które odprawił do Turek,
Imieniem węgierskiego króla, do sultana
Solimana, i onę w swoją inserował
Historyą węgierską: Jaroszem go zowie;
Lecz Wojciech był, nie Jarosz, wojwodą sieradzkim;
Chyba że chciał dwóch zrobić z jednego Łaskiego.
Kuszewicz z chrztu Samuel, księcia Zbaraskiego
Legacyą turecką wydał po łacinie.
Tłumaczył Wojciech Wolski po polsku i wydał:
Ale to w kalendarzach krakowskich od roku
Sześćset dziewięćdziesiąt trzy, do roku siedmset dwa.
Jam ją wciąż dał przepisać, i podam do zbioru.
Tanner Bernard, czech, wydał legacyą polską
Do Moskwy, którą Michał książę Czartoryski

Apparatus histo-
riaeffungariae. f.
Posen. 1755. 4 p.
158. ad pag. 189.

Narratio legati-
onis Zbaravian.
Dant. 1645. 12.

od r. 1695. do r.
1702.

Legatio Polono-
Lithv. in Moscho:
1678. 4. Norim-
berg. 1689.

*) Jam quod ad multiplicia tabularia J. U. D. Josephi Żaluski attinet, penum illum insigniorum patriae monumentorum nullo plane negotio lustravimus. Cum enim propositum nostrum tanto viro non potuit non probari, comem se ille nobis et facilem ultro quam dici potest praestitit. Ex ipsius igitur promptuariis in quibus ingens anecdotorum numerus, quae in rem videbantur, decerpta accepimus. Ita ille in Prospectu operis. Vid. praeterea *Acta litter. Mizleri* a. 1755. p. 288. Przypis Autora czyli też J. E. Minasowicza.

Odprawił, roku tysiąc sześćset siedmdziesiąt ośm.
 Twardowski Zbaraskiego księcia, a Radzewski
 Leszczyńskiego Rafała, ojca Stanisława,
 Króla, zaś jezuita Gościecki polnego
 Wodza Chomentowskiego, poselstwo do Turk
 Wierszem (z nich Radzewskiego wyłączy) opisali.
 Schyłek wieku przeszłego, co przez karłowickie
 Pacta z Turki odzyskał z Podolem stracony
 Kamieniec, i wrócił nam nazad Ukrainę,
 Widział Małachowskiego posłem wojewodę
 Poznańskiego, co dzieło pamiętne dokonał *).
 Górkowski Jędrzej, co był poselstwa sekretarz,
 Opisał je zupełnie z tytułem Depozyt.
 Ossoliński ów Jerzy, kanclerz wielki, który
 Różne sprawiał poselstwa, sześć mów miał imieniem
 Zygmunta, Władysława, swych królów, po różnych
 Dworach. Förster je zebrał i we Gdańsku wydał,
 Przypisawszy ten cały zbiór kardynałowi
 Mazariniemu **). Wyszły potem pod tytułem:

r. 1693.

f. n. 1, 1699.

*) Relacya poselstwa JW. Jm. Pana Małachowskiego, wojew. pozn. do traktatu karłowickiego, oraz różnych kommissyj po tym traktacie nastąpiionych, ku ciekawości i pożytkowi obywatelów powtórnie, z niektórymi z rękopism przydatkami, do druku podana. w Warszawie 1778. w druk. księży SS. PP. fol. str. 151. prócz jednej karty przedmowy do czytelnika, w której mówi: "Już powtórnie wychodzi z pod prasy drukarskiej ta książka. Pierwszego wydania dzieło tak rzadkie widzieć się daje, że Najjaśnie. Nasz Pan mając wzgląd na jego ważność, kazał go przedrukować.

**) Lubo jedno jest tylko tych mów Ossolińskiego u Förstera (Dantisci 1647. 4.) wydanie, jednakże trafia się ono z dwiema odmiennymi rycinami tytułowemi. Pierwsza przedstawia kłęczącego przed papieżem Ossolińskiego, w drugiej zaś mającej datę 1648. mówi stojący. Obok papieża siedzą panujący, do których w różnych czasach wymowny Ossoliński w swych poselstwach przemawiał.

Mercurius Sarmatiae; a zaś pojedynczo
 Różnemi wychodziły czasy, w różnych miejscach.
 Jedną z nich po angielsku mam i hollendersku.
 Pelzhoffer in Arcanis przedziwnie go chwalił:
 Tożsamo Urban osmy, Barberini, gdy go
 Słuchał mówiąc: nunquam sic locutus est homo. *)
 Wspaniałość jego wjazdu świadczy Relacya
 Włoska, którą po polsku mamy tłumaczoną
 I sztych del signor della Belle, dziwnie piękny.

w Wileńcu.
 1716.

Entrata in Roma
 dell' Eccel. Am-
 basciatore di Po-
 lonia l'anno 1655.
 Dedykow. księz.
 Wawrz. de Bie-
 dicit: pod dedyk.
 podpis Stefano
 della Belle, sześć
 rycin podługnych
 Pizyp. Wyd.

ROZDZIAŁ TRZECI.

AUTOROWIE LISTÓW DO ZNAKOMITYCH POLAKÓW PISANYCH. **)

Karnkowski Staśław, prymas, mój conjunossita,
 Między swemi innemi uczonemi pisma
 Zostawił też i listy do zacnych pisane
 Mężów, jednego z sobą wieku spół-żyjących.
 Wydane są w Krakowie; a że była rzadka

r. 1564 - 77.

4. Crac. 1578.

*) Wincenty Fabricius, Hamburgen. J. C. consul gedan. w dziele
 swoim: *Orationes civiles ad Serenissimos Potentissimosque
 Poloniae Reges nomine publico habitae: Dissertationes, Epistolae, etc. Francof. et Lips. 1685. 8. od str. 389-404.*
 w liście do N. N. jakiegoś księcia, *de comitiis Polonorum* traktu-
 jącym, na str. 395, tak mówi o Ossolińskim: "*Qui polonice sci-
 unt, admirabilem eloquentiam et prudentiam circa auspicia
 comitiorum perorantis Ill. Ossolinii principis, qui nunc pri-
 marius regni cancellarius est, in coelum laudibus extollunt.*
*Et sane sermo ille ita a natura factus, ita institutus est, ut
 per omnia incomparabilis et prope divinus merito censeri
 debeat.*

**) Wiele ciekawych listów tak królów polskich jakoteż innych zna-
 komitych Polaków, do różnych osób w sprawach politycznych
 pisanych, i odpowiedzi na nie, znajdziesz w dziele: *Litterae
 procerum Europae etc. ab anno 1552. usque ad annum 1712.*
*latina lingua exaratae, in tres partes divisae et in lucem edi-
 tae a Jo. Christiano Lunig. Lipsiae 1712. 8. 3. voll.*

- Dziwnie książka, w Długosza edycji lipskiej
 f. Lips. 1711. ad Weidmannu ją na drugiego tomu końcu włożył.
 calcem. T. II. p. Rescius (Reszka) Stańsław, opat jędrzejowski,
 1633. Ablegat zaś w królestwie neapolitańskiem
 8. 2. voll. Neap. Polski, napisał listów dwa tomiki. Tomik
 1, 1594. 2, 1598. Pierwszy wydał Franciszek Lombard, a zaś drugi
 Jan Bapt. Porta, przyjaciel jego jak jeden tak drugi.
 Znajdziesz je o- Wpisałem w mój egzemplarz registr doskonały,
 pisanew Janocki's Nachrichten T.I. Którego brakowało w druku. Wiele w listach
 str. 88. i następ. Tych się doczytasz rzeczy ciekawych o Polsce.
 Arenhold inCon- Puteanus Ericus, Heinrich van der Putten,
 spectu epistolo- Gubernator kasztelu łowańskiego, a brat
 graphorum non Rodzony karmelitki bosój, co w Krakowie
 videtur vidisse; Zaszczepiwszy ten zakon, zesłał świątobliwie,
 hinc arguitur ra- W zebraniu swoich listów Promulsis nazwaném,
 ritas. Colon. 1636. 8. W centuryach i częściach trzech, w Kolnie wydaném,
 Karmelitki bosę sprawdzone do Ma siła listów. które pisał do Polaków,
 Krak. r. 1613. Jako to: Władysława królewicza, Oźgi,
 12. Lovanii Bonara, Scypiona i Ossolińskiego,
 1639. Sapiehy, Żółkiewskiego i Daniłowicza.
 Siła korrespondował: szesnaście tysięcy
 Pisanych listów jego po szafach zastano.
 W Pompe proforetycznej są dedykacye
 Różne Polakom: to więc temuż Żółkiewskiemu
 To Kostkom, to Sapiehom, to Daniłowiczom.
 Pogiani Juliusz, pisał bardzo wiele
 Listów do kardynała Hozyusza, i do
 Sił innych Polaków. Antoni Maria
 Gratiani je zebrał, co był kardynał
 Commendona sekretarz, papieskiego w Polsce

Legata, a Hieronim zaś Lagomarsini;
 Uczony włosz, jezuita, przydał swe przypiski,
 I całe dzieło wydał w czterech tomach w Rzymie,
 W roku tysiąc siedmsetnym sześćdziesiątym drugim.
 Latinus Latinus z Witerbu, sekretarz
 Kardynałów kilku, ma w swoich epistołach
 I konjekturach siła listów do Polaków.
 Po śmierci wydał Magri, kanonik maltański.
 Burmann Piotr, ale starszy, listów swoich wydał
 Syllogem, w pięciu tomach. Tu jest siła listów
 Polaków, czy pisanych do Polaków: rzadka.

IV. voll. Romae
1762. 4.

2. voll. 4. Romae.
1659.
-- viterbi. 1677.

Dominicus Macer

rzadka kolekcya
5. voll. 4. Leidac.
1727. Vugt. p. 155.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

AUTOROWIE PISM SATYRYCZNYCH PRZECIW POLSCE.

Barclajus Jan, angielszyk, jak zakon Franciszka
 Świętego niegodziwie, tak Polskę oczernił
 W książce, której dał tytuł: Icon animorum.
 Opaliński, marszałek nadworny, wydawszy
 Poloniam defensam, anonynie, ziomków
 Obronił od niesłusznych potwarzy zarzutów.
 Inserował ja w Swadzie łacińskiej Sapielha,
 Którą był pod imieniem Ostrowskiego wydał:
 Niemniej i pan de Kolof Micler w kolekcji
 Swój wielkiej dziejopisów polskich ją umieścił.
 Przetłumaczył po polsku ją Łukasz Górnicki,
 Warmiński proboszcz: tój ja nie mam w mej księgarni:
 Sądę, że jest pisana, lecz nie drukowana.
 Lansius Tomasz pisał in utramque partem

4. Dant. 1648.

Tom II. a p. 3.
adp. 190.

T. I, p. 661-694.

plures sunt edi-
tiones. Optima
Tubingae. 1655. 8.

W swojej konsultacyi. Maximilian Mosch

Wychwała w oracyi swój, gani przeciwnie

Acacius Oxelius,
de Goexholm.
f. Lond. 1655.

Ojczyznę naszą w swojej Achacy Oxeli.

Toż jest i po angielsku, w książce Hovola Diet.

Złe ziomków obyczaje, dawniej polskim zgromił

f. w Krak. 1650.

Rymem w swoich satyrach, wojwoda poznański,

g. w Wenecyi
(w Torun.) 1698.

Opaliński: łacińskim zaś wytknął Antoni

Poniński, wojewoda wtąż poznański, w książce,

Sarmatides rzeczonęj, alias w satyrach

4. Varsev. 1741.

Anonyme wydanych przez Królikiewicza *).

ROZDZIAŁ PIĄTY.

AUTOROWIE O HISTORII NATURALNEJ POLSKIEJ.

Tylkowski Wojciech, niemniej pobożny jezuita

Jak uczony, pism wiele w oboim języku

W druk podał tak duchownych jak filozoficznych.

*) Tu też należy Starovolscii Simonis Declamatio contra obtractores Poloniae. 4. Crac. 1631. Z okoliczności wzmianki o Starowolskim, winienem sprostować Bentkowskiego w jego Hist. lit. pol. T. I str. 10. pomyłkę, który przywołując Starowolskiego dzieło Ad principes Christianos, de pace inter se componenda bellogue Turcis inferendo protrepticon (zachęta) powiada, iż to dzieło przedrukowano w Wiedniu u Mat. Kosmerowiusza. 1655. 12. (mylnie: bo w r. 1652). Co do nazwiska należało napisać u Mat. Kosmerowskiego; albowiem on, mówiąc o tem dziele w dedykacyi, Starowolskiego *conterraneus meus* nazywa. Kosmerowski już od r. 1641. drukował w Wiedniu; jakoż posiadam z tej daty wydane u niego dzieło w języku niemieckim pod tyt. Triumphwagen des Heyligen Dominici, das ist kurtze Beschreibung des ganzen Lebens und der fürnembsten Wunderwercken des Heyl: und grossen Patriarchen Domici etc. Autorem jest Sylwester Frangipani, a z włoskiego anonim tłumaczył, na końcu: gedruckt zu Wienn in Oestreich bey Matthaeo Cosmerovio im Jahr 1641. Na dzieło Starowolskiego nazwał się S. C. M. Typographus,.

Między innemi dał téż uczone rozmowy,
 Które filozofią w sobie prawie wszystkie
 Zawierają, pytania przez i odpowiedzi:
 Wyraziwszy ojczystym dosadnie językiem
 Tak trudną i zawiłą z siebie materią.
 Tenże badanie wydał fizyczne łacińskim
 Językiem o dwóch chłopców dziwotwornym płodzie,
 Z których jeden z olbrzymią prawie głową, drugi
 Z zębem złotym wylął się w Wilnie roku tysiąc
 Sześćset siedmdziesiąt i trzy, za króla Michała.
 Rzączyński, jezuita, Gabryel, w dwudziestu
 Traktatach Historiam spisał naturalem
 Curiosam Polonam: wyszła w Sandomierzu,
 W roku tysiąc siedmsetnym i dwudziestym pierwszym.
 Znalazłem cytowane tegoż Auctarium.
 Szukałem go po całej Polsce z ogarami;
 A nie mogąc go znaleźć jużem decydował,
 Że opacznie wzmiankował ten, kto je cytował.
 Aliści gdy w Krakowie u świętej Barbary
 Jezuickie lustruję archivum postrzegę
 Pakę wielką, którą gdy otworzono na mą
 Prośbę, aż edycyą w niej Auctuarii
 Znajduję całą, świeżo z Gdańska przywiezioną.
 Takci się z niepamięci ludzkiej wygrzebała
 Ona książka: nawet się Francyi dostała.
 Dałem jeden egzemplarz panu Biuffonowi,
 Co wydał historyą naturalną króla
 Francuzkiego Musaei, co ze mną jest panem
 Przez połowę miasteczka rzonego Montbar,
 Mons Bardorum. Tam niegdyś stolica Druidów,

Ciało tego zarne-
 go męża jakoteż
 Mać. Kaź. Ser-
 biewskiego, sla-
 wnego poety spo-
 czywa w kościele
 warszawsk: nie-
 gdyś S. J.

4. w Warsz. 1692.

Disquisitio phy-
 sica ostenti duo-
 rum puerorum
 etc. Olivae, 1674.
 16.

4. Sandom. 1721.

4. Dant. 1722.

- Gaulois. Kapłanów za francuzów pogan, była: tamże
 comtesse de Mont-
 bar, Tego miaste-
 oska połowa do
 mnie należy jako
 do opata de Fou-
 tenay.
- Tęż panią była matka świętego Bernarda.
 Drugi egzemplarz dałem francuzkiemu u nas,
 Panu Argensonowi de Paulmy, postowi.
 Sixtus Erasmus, rodem ze Lwowa, w Zamościu
 Medycyny professor, o wodach lekarskich
 We Szkle, ta wieś w starostwie jaworowskiem leży,
 6. w Zamościu. Blisko Lwowa, wydał był traktat, przyrodzenie
 1627. Onęj examinując, opisując skutki.
 4. w Krak. 1655. Podobny traktat wydał o wodach na Spiżu,
 W Drużbaku i Łęckowej doktor medycyny
 Sebastian Petrycy *), opisując onych
 Przyrodzone własności, na jakie choroby
 Użyteczne są, tudzież sposób używania.
 4. Dresdae, 1750. Varsaviam physice illustratam wydał
 Erndtel, wyżej wspomniony, Augusta wtórego
 Archiater, gdzie zdrojów tamecznych, powietrza
 Własność, postanowienie przyrodzenia, chęci,
 Skłonności, obyczaje, choroby mieszkańców
 Cnych warszawskich, fizycznym roztrząsnął sposobem.
 Herbinus Jan, słazak, szkolnik bojanowski,

* Pomylił się Autor; albowiem dzieło o wodach w Drużbaku i Łęckowej napisał Jan Innocenty Petrycy. Siarczyński w dziele: *Obraz wieku panowania Zygmunta III.* T. II, str. 71. mówiąc o Sebastianie Petrycy zmarłym r. 1626. twierdzi, jakoby tenże wydał *Historiae Moschoviticae libb. III.* lubo to nader rzadkie dzieło bez tytułu i końca, prócz całych dwóch ksiąg z trzeciej tylko trzy karty zawierające, wyrazami *Visneveccius sexaginta quatuor Kostrovam oppidum.* z str. 152. kończące się, nigdy w zupełności niewydane, jest niezaprzeczoną własnością Jana Innocentego Petrycego, jak nas o tem intytulacya każdej księgi i powtarzane na każdej stronie karty odwrotnej imię i nazwisko autora widocznie przekonywa.

Cryptas Kijovienses, czyli Kijoviam
 Subterraneum, wydał, pieczary kijowskie
 Opisując: gdzie ciała dawnych pustelników
 Dotąd nieskazitelne są po śmierci. Tu on
 Nad pieczarami temi fizykuje, czyli
 Natura, czy je ludzka ręka wyrobiła?
 Wtąż i o ciałach, co je w nieskazitelności
 Dotąd trzyma: czy jaka moc nadprzyrodzona?
 Czy też natura gruntu od zepsucia broni?
 Też opisał pieczary w księdze Paterikon,
 Czyli w żywociach ojców pieczarskich, Sylwester
 Kossów, metropolita ruski, arcybiskup
 Połocki, lecz disunit: z téj księgi pozbiierał
 Herbinus swe skrypta o kijowskich kryptach.
 Prokopowicz Theophan, kijowski w Rossyi
 Metropolit, tam mianu za świętego, w swojej
 Dowodzi księdze, że te ciała w lochach onych
 Swoję nieskazitelność nie z natury gruntu,
 Ale z świątobliwości życia swego mają.
 Nawiedzałem te krypty, kiedy byłem w Kijowie.
 Podobne onym, którem widział dawniej w Rzymie.
 Szanowano mię dużo gościa, ba wygnańca,
 Gdyż mi tytuł dawano eminentissimi
 Despotae: a ja servi servorum humilis
 Servitor, despotyzmu jak diabła nie lubię.

8. Jenae, 1675.

w Kijow. 1655. 4

Miscellanea sa-
 cra. 8. Vratisl.
 1744.

Assistens solii
 pontificis jestem
 kreowany oddzi-
 siejszego papieża.

R E G E S T R
AUTOROW O FAMILIACH I HERBACH
RYCERSTWA POLSKIEGO.

Regestr ten trzy rozdziały ma w sobie. Z tych pierwszy
Traktuje o tych, którzy o herbach, imionach,
Pisali wpowszechności rycerstwa polskiego.
Drugi tych ma autorów, którzy w szczególności
Z osobną familią jaką opisali.
Tych trzeci, znakomitych, którzy nam Polaków
Elogia podali, życia zostawili.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

AUTOROWIE O FAMILIACH POLSKICH W POWSZECHNOŚCI.

Pierwszy, co domów polskich genealogie
I herby zebrał, z Głogół Bartłomiej Paprocki.

w Krak. u Piotra-
kowczyka. 1578. f.
w Krak. u Gar-
woliczyka. 1584. f.

Gniazdo cnoty, to pierwsze jego dzieło: Herby
Zaś rycerstwa polskiego drugie *): oba rzadkie.

- *) Następujące arkusze są w Herbarzu Paprockiego poodmieniane, albo później dodrukowane: str. 47. 48; 87. 188; 129. 130; 161. 162. 163. 164; 167. 168. 169. 170; od str. 189 do str. 206. włącznie; 209. 210; 277. 278; 283 - 286. 297 - 300; 307. 308; 315 - 318; 335. 336; 355. 356. Po stronie 478. później dodrukowano sześć kart nieszczegółowych o herbie Trąby, który w pierwotnym wydaniu na półtrzeciej karty opisano. Dalej przedrukowano 489. 490. Później też dodano kartę z powtórzonemi liczbami 564 i 565. na której herby Krupek i Helth opisano. Strona 553 i 554. zawiera wiadomość o herbie książąt Radziwiłłów, która się tem różni, iż

Tenże też księgę wydał z tytułem Pānosza
 Więrszem o znacznych panów herbach. W iąż językiem
 Czeskim herbarze śląski, morawski, czeski, gdzie
 O polskich domach siła jest ciekawych rzeczy;
 Lecz te książki tak rzadkie, że je w całej Polsce
 Nieobaczysz i jednę, chyba w Czechach, albo
 W mej księgarni: darował mi je hrabia Wallstein,
 Gdym go z Cieplic nawiedzał w mieście Dux rzeczoném.
 Wallstein, co order orla białego zamienił
 Za habit kapucyński Franciszka świętego.
 Śląski ma tytuł: Stambuch Slezki i jest w Brynie
 Drukowany: zaś czeski w Pradze Diadochos
 Morawski w Ołomuńcu: Zerdcadlo Margkrabstwa.
 Tłumaczył to z polskiego jakiś Jan Wodiczka.
 Skrócił, przydał Christian zaś Pfeiffer z tytułem:
 Paprock' enucleatus, po niemiecku wydał.
 Starowolski cytuje Paralipomena *)
 Genealogij sławnych Slawitów. Ale gdy
 Domów pisze genesin, potkał Paprockiego
 Exodus, gdy się przeniósł do domu wieczności.
 Okolski, dominikan, Szymon, wydał Orbem
 Polonum, wielkie chaos: rzec trzeba: fiat lux.

w Krak. u Więrsz-
 bięty. 1575. 4.

Tüplitz. Duxo-
 nam w Czechach,
 w cykulo Luto-
 mirakiu (Leitme-
 ritzerkreis.)

f. Brunae. 1609.

f. Pragae. 1602.

f. Olomucii. 1593.

4. Breslau. 1750.

in Hecatonide.

w trzech tomach;
 pierwszy i drugi
 rzadki: trzeciego
 dostanie w Kra-
 kowie u Karne-
 litów boszych.

w pierwotnym arkuszu wydru-
 kowano: "Są drugie, wszakoż
 już nie są z rodzaju książki,
 ale za sprawy znaczne są tym
 tytułem osłachceni, tak od kró-
 la Polskiego Zygmunta Augusta,
 jako i od cesarza chrześcian-
 skiego Karla i t. d.

w przedrukowaniu zaś tak od-
 mieniono: "Książęta Rodziwilo-
 wie jedni się piszą na Nieświe-
 żu i Olicie, drudzy na Dubin-
 kach i na Bierży. Ci są tym ty-
 tułem ozdobieni, tak od kró-
 low polskich, jako i od cesa-
 rza chrześciańskiego."

*) Nie masz o tém wzmianki ani w wydaniu weneckiem, ani też
 w wrocławskiem; chyba, że ta wzmianka nie jest pod Paproc-
 kim przywiedziona.

Pomieszał groch z kapustą: siła też ukrzywdził
Domów, jak i mój własny. Znać mu kuku w ruku
Nie wścibili przodkowie moi; a zaś tam gdzie
Odebrał jaki regał, nieuskąpił pochwał *).

Korona polska. f.
4. Tomy. A. D. L. 3.
we Lwowie.
1728-1745.

Najlepszy księzca Kaspra herbarz Niesieckiego,
Jezuity; jest bowiem w swym najdokładniejszy
Rodzaju. Ten porządkiem idzie obiecadła
Zacnych imion rycerstwa polskiego narodu.
Pod tytułem Korona wydał go we Lwowie,
W czterech foliantowych tomach, autor zacny.
To tylko szkoda wielka, że nie po łacinie;
Gdyżby i cudzoziemcy tego dzieła mieli
Wiadomość. Ale się to nie autora winą

z Potockich Tar-
łowa, wojewo-
dzina labels de-
wotka jezuitska.

Stało. Pani, co na to koszt łożyła, chciała,
Aby to dzieło było po polsku wydane.

Temu ja autorowi użyczyłem z mojej
Księgarni różnych skryptów do tej pracy zgodnych.
Jakoż wdzięcznie mnie wspomniał na końcu pierwszego
Tomu. W pierwszych literach trzech z czterdzieści domów
Przyłożył po A. B. C. co ze mnie korzystał.
A cóż mówić dopiero o innych literach?
Ksiądz Benedykt Chmielowski, kanonik kijowski,
Dałem mu kanonią tę w nauk nagrodę,
Wątróbki powybieirał z tychto czterech tomów.

8. w Wars. 1765.

Pan Gröll wydał w Warszawie i mnie dedykował.
Duńczewski Stańsław z Łazów, astronom zamojski,

2. voll. Zamoscii
1755 f.

Wydał dwa tomy swego suplementu domów

*) I Okolskiego herbarz, podobnie jak Paprockiego, tu i owdzie
jest poodmieniany. Porównaj w różnych egzemplarzach herb
Jelitą str. 322, i następne.

Opuszczonych od innych autorów, co przed nim
 Pisali. Mój opisał należycie, więcéj
 Przydał w dedykacyi swego kalendarza,
 Ta różnica jekt między Paprockim, Okolskim,
 Niesieckim i Duńczewskim. Pierwszy z nich porządkiem
 Idzie chronologii, jak herby nadane:

r. 1765. czytel. G.

Drugi idzie porządkiem obiadła, ale
 Nie imion ślacheckich, lecz nazwisk herbów naszych.

I tak, gdybyś chciał szukać imie moje pod Z,
 Nicbyś wcale nieznalazł: trzeba szukać pod J.

Junosza herbu imie. Trzeci zaś przeciwnie
 Idzie obiecadowym porządkiem nie herbów,
 Lecz imion, a przy każdym zaś herbu imiona
 Ślachty kładzie: i to jest mém zdaniem najlepiefj.

Czwarty tymże porządkiem idzie co i drugi:

Duńczewski,

A ten szczególny pisał łacińskim językiem.

Okolski Szym.

Rutka Teofil pisał téż o herbach polskich.

Mam w księgarni rękopism tego jezuity.

Wacław Potocki, herbu Srzeniawa, podczaszy
 Krakowski, wydał: Poczet herbów polskich, a tam

Znajdziesz siła, lecz wiérsem, o przeznacznych domach
 Naszych. Także Mateusz Kuligowski, proboszcz

Wolpiński, w Demokrycie swoim śmiesznym, ma téż

4. w Wilnie.
1699.

Epigrammata polskie, o cnych polskich domach,

A łacińskie Bartłomiej Luder jezuita,

W książce Castalis flumen rhetoricum, gdzie téż

Wspomniał mój dom na karcie dwieście pięćdziesiąt trzy.

p. 255.

Tomasz Swirski, kanonik lwowski, a na schyłku

Tomasz Kazan.

Nowicynsz jezuita, w książce swojej, Honor

Laureis coronatus, ma wiersze na chwałę

8. Lublini. 1749.

- Biskupów, wojewodów, urzędników wielkich,
Deputatów, co żyli roku tysiąc siedmset
Czterdzieści dziewięć: i mnie wspomniał mój przyjaciel.
- r. 1749. Józef Alexander. Józef, książę, wojwoda nowogrodzki, z Prussów
Amsterd., magn. Jabłonowski, Tabulas Jablonovianas
f. 1743. et Varso-
viae, 1749. Od imienia swojego tak rzeczono wydał.
Jest ich sto: opisują domów znacznych przeszło
Trzysta: są w Amszterdamie jedne, w Norymberdze
Zas drugie drukowane, najwięcej w Warszawie.
Jam dozierał korekty dla przyjaźni pana
Tego i przyjaciela i też kolligata.
Dozierał i kananik mój kijowski, Józef.
Siedem z nich poprawiwszy tabel, Minasowicz.
Tak się samym Józefom ta praca dostała:
Dwom po częście, trzeciemu zaś z zupełnej chwała.
4. we Lwowie. Tenże książę też wydał heraldykę polską,
1742. tamże po-
mnożona 1748. 4.
przedr. i pomn. Gdzie o słachcie jest polskiej wiadomości godnych
1751. 4. Wiele rzeczy. Demetry Kola, pijar a mój,
Quondam w szkołach warszawskich, miły kondyscypuł,
6. w Wars. 1747. Traktat o heraldyce wydał dość ciekawy.
Wspomniał w dedykacyi mnie nie bez pochwały.
Hylzen, wojwoda miński, a brat smoleńskiego
Biskupa, w historyi swój inflanckiej siła
O słachcie ma tamecznej: naszą zwać ją można.
O kurlandzkiej mam pismo Ritterbank nazwane.
Schultz Jerzy Piotr, professor toruński, zebrał był,
Ze dwoma tysiącami rysunków, jak polskich
Tak litewskich familij klejnoty herbowne.
Tylko projekt jest w druku. Pytały się trzeba,
Jak się też ten rękopism obrócił po śmierci.

Imhoff in Spicilegio Rittershusiano

Ma genalogie cztery: Lubomirskich, także

Cnych Radziwiłów, oraz Wiśniowieckich: wreszcie

Ma też genealogie i książąt kurlandzkich.

Hübner Jan, w swych Tabellen genealogische,

sive Tabul. geneal. Tubing.
1683. f.

4. Leip. 1793-37,

Ma te: dawnych nam książąt panujących w Polsce,

Piastów i Jagiellonów, Bator. Korybutów.

Wtąż Sobieskich, Leszczyńskich, Kettlerów i książąt

Śląskich z Piasta idących; tu kolligacye

Polskie z Węgry, Czechami, Austryą, Szwecyą:

Książąt Prus brandenburgskich i dawnych pomorskich;

Książąt średnich, ostatnich, a nareszcie carów

Rosyjskich, Radziwiłów, przydaj Lubomirskich.

Co do samych herbików polskich są trzy książki,

Jedna od drugiej rzadsza. Pierwsza po francuzku

Drukowana w Paryżu, gdy Henryk obrany

v, 1573.

Na królestwo był polskie. Nic widziałem nigdzie.

W Paryżu za nią dziesięć dał bitych talarów

à la biblioth. de St.
Honoré des pères
de l'oratoire.

I kopiją pisaną przytém zostawiłem.

Koperta cała książki jest z cyframi H. H.

Znać, że była Henryka, co był wtenczas królem

Polskim cztery miesiące tylko. Druga polska.

Autor Jan Leo Herbut, a tytuł: Nauka

Dobromilska. Dwa razy wydana, i mam dwie

Edycye: obiedwie bez tytułu: rzadkość

Stąd się jej pokazuje. Idzie obiecadła

Porządkiem. Edycya druga obszerniejsza.

Swach Antoni, franciszkan w Poznaniu, sztychował

Takąż na blachach. *) Tęm dał panu Weidmanowi,

52. Pozn. 1705.

*) *Herby Polskie z Marcina Bielskiego, Jana Lwa Herbulta, W.*

Na nową edycyą; lecz się nie wróciła.

Pożyczajże drugi raz. Nie pożyczę nigdy,

1. St. Natouche
na święty Mi-
gdy, co go nie
masz nigdy Frey-
sławie poloczne
pol.kie.

Chyba na świętą Nitusz lub na święty Migdy.

Krzywdę bez szkody, książkę z tym tytułem, Karól
Sawicki, jezuita, wydał, w pięciudziesiąt

4. 1. 1726. c. fig.

I czterech emblematach na blasze wybitych,

Wierszem łacińskim, niemniej polskim ozdobionych,

Z alluzyą do herbu prześwietnego domu

Rzewuskich, dedykując ją Mateuszowi

Rzewuskiemu, wojwodzie wtenczas podlaskiemu,

Hetmanowi polnemu koronnemu, ojcu

Dzisiejszego wojwody krakowskiego, tudzież

Hetmana koronnego wielkiego Wacława,

dzisiejszego he-
tmana poln. ko-
ronnego.

Seweryna, starosty Doliny, dziadowi,

Którzy mi smutnej doli w kałuskim areszcie

Pomagali wraz z księciem biskupem krakowskim

Sołtykiem: słodko wspomnieć, kochani koledzy.

Idę już do rękopism. Mam Baranowskiego

Z Rzeplina Stanisława, Rycerstwa polskiego

Herby od Bartłomieja niegdyś Paprockiego

do r. 1584.

Napisane do roku tysiąc pięć ośm cztery,

A teraz z przydatkami kontynuowane

do r. 1655.

Do roku tysiąc sześćset trzydzieści pięć. I ten

Rękopism użyczyłem księdzu Niesieckiemu.

O. Szymona Okolskiego, Zakonu kaznodziejskiego S. T. B. etc. y inszych Authorów w tę małą książecz (sic!) zebrał Br. Antoni Swach Zakonu S. Franciszka Min. Conventualium scul. et exc. w Poznaniu P. P. 1705. 32. str. 157. Str. 158. ostatnia liczbowana, ale nic na niej nie masz. Na karcie tyt. fol. verso wizerunek Maryi piastującej Jezusa, nad którym umieszczono lit. M. z koroną, a pod nim napis in lumine tuo. Zaczynają się herby od orła polskiego.

Także też anonimi herbarz cnych familij
 Lub origine pruskich, lub tych, indygenat
 Co pruski otrzymały. Jeśli się nie mylę
 W zdaniu, mniemam autorem być Posseliusza,
 Mam i herbarz litewski Wojciecha Wijuka
 Kojalowicza: dany był do druku. Wyszło
 Kart dziesięć: mam je, resztę zaniechać kazano;
 Gdyż pewna familia nie była kontenta,
 Że jej domu znacznego duktu nie prowadzono
 Z królewskiej parenteli. Ten także manuskrypt
 Do nowego herbarza księdzu Niesieckiemu
 Użyczyłem, jako też drugi domów pruskich
 Dopiero tu wspomniony. Kupiłem w Toruniu
 U złotnika go, który podczas kommissy
 Tysiąc tyńfów zacenił zań Chomentowskiemu.
 Ja potem we trzy lata za tyńfów go trzysta
 Dostałem. Oryginał: herby rysowane
 Piórkiem: kart niedostaje kilka na początku
 I na końcu też jednej. Zdaje się być pater
 Aeternus, bez początku, bez końca: a jakże
 Zgadnąć można, kto dzieła tego jest autorem?
 Z tej księgi siła włożył Niesiecki do swego
 Herbarza, lecz nie wszystko, ani de tenore.
 Więc Prusacy, co mają jakie wątpliwości
 O swych indygenatach i kolligacyach
 Do mnie rekurs swój czynią: z niej dają ekstrakty
 Z podpisem ręki mojej i z własną pieczętką.
 Mam też siła przydatków, com zbierał, jak pszczołka,
 Po autorach. Suplement swego czasu wydám.
 Codziem się ślachta żeni, codziem się rozmnaża:

Co rok bywa odmiana w honorach, urzędach;
 Toć herbarz być nie może doskonały: ale
 Suplementa przybędą aż do końca świata.

ROZDZIAŁ DRUGI.

AUTOROWIE O NIEKTÓRYCH FAMILIACH POLSKICH W SZCZEGÓLNOŚCI.

Prócz tych autorów, co nam w powszechności domów
 Polskich imiona, herby podali opisem
 Do wiadomości, są też inni, którzy jaką
 Z osobna familią opisali polską.

Chronologia syn-
 optica Cracov.
 1660. fol.
 Tegoż Palmes Ko-
 rybutow. t. ibid.
 an. eod.

Clypeus seu ge-
 nesologia Joannis
 III. C. Brigae.
 1725.

w Frankfurt, ra-
 ciej w Kaliszu,
 1725.

Z tych liczby jest Temberski Stanisław, co książąt
 Z Wiszniowca Korybutów, z której był król Michał,
 Opisał familią. Wojciech zaś Curościński,

Sekretarz królewicza Jakuba, Sobieskich
 Dom wywiódł, z którego nam panował Jan trzeci.
 Dzieło swe wydał w Brzegu: to miasto na Śląsku.

Europa Lescinia wyszła z tym tytułem
 Książka zawierająca zebrane Leszczyńskim
 Zkrewnione domy pod ów czas, gdy za Ludwika.
 Szła króla francuzkiego córka Stanisława
 Króla. Jabłonowskiemu wojwodzie ruskiemu
 Przypisują to dzieło, ale płótnie: autor
 Kazimierz Wieruszewski jest jezuita, co był
 Kaznodzieją prymasa, księcia Potockiego.
 Jest też tam i o domku mym artykuł, że nam
 Załuskim była babką Kazanowska, której
 Kuzyna rodzi babkę króla Stanisława.
 Tournemine Renat Józef, jezuita, przyjaciel

Mój, gdy mu dał na piśmie opisanie domu
Leszczyńskich, inserował je w swoje Memoires.

Jezuici wydali a Trévoux co miesiąc.

1725, Decemb.

Znakomitego niegdys w Polsce Szydłowieckich;

Już zeszełego, anonim genealogią

Opisał domu, w roku tysięcznym pięćsetnym

Trzydziestym piérwszym. Mam w méj rękopism księgarni. r. 1551.

Bajan Jędrzej, z Indy rodem, a professor

W Rzymie, napisał piękny o domu Zamojskich

4. Romae. 1647.

Panegiryk, wydany od Jakuba Laura.

4. Patav. 1651.

Żłoba Wawrzyniec Józef, professor zamojski,

W książce z tytułem Związek, zebrał historyą

Lecz genealogiczną domu cnych Zamojskich.

Margonius Wojciech, włos, dominikan, pisał

Imienia Opalińskich Elogia. Z tego

Domu matka królowej cnój francuzkiej była.

Duryewski, jezuita, Jędrzej, już zeszełego

Cnych Kostków domu wydał Pamiątkę niezeszlą,

6. w Krak. 1702.

Jest téż imie Junoszków tam Załuskich: niemniej

I w téj, którą Dominik wydał Frydrychowicz,

8. Hiacynthius.
Odrovansius, 6.
Crac. 1684.

Dominikan, o domach spowinowaconyc'

Z familią Odrowąż, z której Jacek, Czesław,

Piérwsi dominikanie, byli święci bracia.

Potockich jam czworaką genealogią

Wydał, wydając skrypta Pawła Połockiego.

1. Varsav. 1745.

Niemniej i Anecdota Jablonoviana

Wydałem. Tu zebrałem wielkie książąt Prussów

4. Varsav. 1755.
Tej niedostanie
w kramach; chy-
ba trzeba uprosić
u samego księcia,

Zaszczyty, konnexye z domami w Europie

Panującemi. Stąd wziął, co ma pan Duńczewski

W dedykacyi swego kalendarza księciu

- Józefowi, wojwodzie, z Prusa, nowogrodzkiemn.
 Lanckorońskich Zadorów, z francuzkiej de Breze
 Familii idących, genealogią
 Wojeński de Brzeż Stańsław, archidjak pilecki,
 Płoniałozyk. Opisał pod tytułem *Flamma rediviva* *).
- Franc. Lancko- Dałem ją siostrzeńcowi memu; ale czego
 rożskiemu, staro-
 ńcie rawskiemu. Wojeński nie ma, to ja dociekleń, że matka
 Izajasza Bonera, błogosławionego
 Zakonu Augustyna, była Lanckorońska.
 Glinka Franciszek książkę, co już teraz rzadka,
 S. we Lwowie. 1870. Zwierzyniec Jednorożców wydał. W niej opisał
 Familią cnych Fredrów, temi czasy zeszlą,
 Hieronima Zału- Z której stryja mojego pierwsza żona była.
 ńskiego kaszt. ra-
 wskiego. Paprocki Łukasz, a nie Bartłomiej, jezuita,
 4. w Wars. 1652. W książce Łask matki boskiej sierpskiej Potulickich
 Grzymalczyków opisał dobrze familią.
 Książd Wijuk Kojalowicz Wojciech, jezuita,
 4. Vilnae, 1655. *Fastos* w Wilnie wydał był *Radivilianos*.
 Sapiehów familią, już książąt, książd Misztolt
 Antoni, jezuita, rektor nowogrodzki,
 4. ibid. 1724. Łacińskim i ojczystym określił językiem.
 S. J. Pezarski Jędrzej kniaziów z Kozielska Ogińskich
 (W którym domu żyjące siostrę, siostrzenicę
 Mam z wojewodą trockim, z starostą mereckim.
 Z Tyszkiewiczem wprzód żyła starostą retowskim
 Siostra moja, co teraz za wojwodą trockim).

*) *Flamma rediviva* e bustis et cineribus atavorum erumpens, olim factis, nunc exemplis Lanckorońsciorum et Vojeńsciorum a Brzezie domum (ejusdem cum familia gallica de Breze originis) collustrans, et veterum historiis, antiquis monumentis, imperatorum, regum, principum privilegiis excitata, 1652 Przypis Załuskiego lub Minasowicza.

Dom od jedynowładzcy wywiódł Włodzimierza.
 Tytuł książki: Annibal ad portas Włodimir;
 Z alluzyą do bramy herbu familii.
 Książdz Łukasz *) pijar godny, upewnił mię dawniej
 Że zbiera Tyszkiewiczów genealogią.
 Lecz nie widzę jój w druku. Czy autor nie umarł?
 Książdz Skorulski Antoni, jezujta, na końcu
 Kommentarzyka swego o filozofii
 Ma genealogią domu Białozorów.
 Zawiszów opisany dom masz przy Zawiszy,
 Wojewody mińskiego, mowach. Niesiołowskich
 W dwóch książkach, z których jedna Otia publica
 Tytuł, druga Otia zaś ma domestica.
 Tam siła ma o domach autor z swym złączonych.
 Więrszem też opisane różne familie:
 Firlejów i Duninów, drobnych nie wspominam.
 Poniatowski imieniem Stefan, a Junosza
 Herbem, z jezujty cysters, profess koronowski,
 Więrszem polskim opisał zacny dom Duninów,
 Dawszy swojemu dziełu Morze niezbrodzone
 Wiekopomnej Duninów sławy tytuł taki.
 Tu wyliczę też mappy genealogiczne
 In folio potenti, wciąż wydrukowane.
 Z tych są następujące: Denhoffów, lecz mała,
 Damascen a Matr' Dei, pijar, ją do książki
 Swój przydał Erymanthus; lecz niedoskonała.
 Jam ją dużo rozszerzył w pogrzebowej mowie,
 Którą miał trzy godziny na pogrzebie wodza

Commentariolus
 philosophiae. 4.
 Vilnae. 1755.

Krzysztofa.
 4, w Wars. 1728.
 4, Supraśl. 1745.
 4, ibid. 1745.

4, w Wars. 1694

Joan. Damascenus
 Keliński.
 Erymanthus in
 Helicone etc.
 4, Varsav. 1715.

*) Braknie nazwiska.

w Warszawie
w r. 1739.

Litewskiego polnego, oraz wojewody
Połockiego, zacnego Stańsława Denhoffa.
Krasińskich domu mappę genealogiczną
Wydali kominunisci węgrowscy: Bonfini
Zaś Antoni, dziejopis węgierski, napisał
'Traktacik o początkach domu cnych Toporów
Ossolińskich. W Paryżu, tę wykształtowałem
Dla pana Clairambault, gdy brat mojego szwagra
Z Tęczyna Ossoliński, książę rzymski, a djuk
W Francyi, dedukcyą czynił na swój order
Świętoduski. Ale ta nie jest dotąd w druku.
Potockich jestci mappa sztychowana, ale
Blacha się miała złamać; ledwiem też uchwycił
Egzemplarz jeden; bo ich ma być tylko kilka:
Ale ta się znajduje w méj księdze, jak wyżej.
Radziwiłów jest także książąt. Mam wybity
Egzemplarz na atlasie od księcia Michała.
Jest Sanguszków też książąt; lecz niedoskonała.
Sapiehów teraz książąt genealogią
Przez wdzięczność, którą miałem Janowi Sapieże,
Kancelerzowi wielkiemu litewskiemu, z łaski
Którego miałem niegdyś infułę kodeńską,
Dałem na karteluszu wysztychować wielkim
Myliusowi. Sztycharz był to jeden z pierwszych.
Tarlów zaś jest obszerna, ze wszystkich najdluższa.
Podał ją w druk Miclera starosta Goszczyński.
Zaluskich jest odemnie zebrana, aby się
W zacném dziele mieściła tablic Jabłonowskich.
Zebrałem także drugą wszystkich Junoszcyców,
Mego herbu Junosza, jung Schaf, spółcześników;

Opera omnia P.
Potocki. fol. Var.
1745.

wojew. wileń.
het. wiel. lit.

jako wyślij Ta-
bulac Jabłono-
wianac.

Ta na ośmiu arkuszach: w druk nie jest podana.
 Dyamentowski, Drya, Przybysław, mąż biegły
 Równie w dziejach jak polskich genealogiach,
 Zbiera, gdy ja to piszę, genealogią
 Panów Bielińskich: a że ci też Junoszwowie,
 Toć mogę pożytkować z czasem z jego pracy.
 Muszę i to dołożyć, że w moich kazaniach,
 Którym miał na pogrzebach, królewicza, książąt,
 Biskupów i hetmanów, znajdują się całe
 Genealogie domów książąt Wiśniowieckich,
 Sobieskich, Chomentowskich, Denhoffów, Szaniawskich,
 Lipskich, Łubieńskich. Ale te niedrukowane,
 Dla tego, iżbym je rad w jednym fascykułe
 Zebrane widział. Żał się Boże pojedynczo
 Drukować; takie bowiem giną albolitę
 Fiunt cuculli croci piperisque: szkoda.
 Graf Kaxtausen, co bywał u naszego dworu,
 Ablegatem bawarskim, pisał do mnie, prosząc,
 Ahym mu chciał pozbierać genealogie
 Panów polskich, co byli więc kawalerami
 Runa złotego. Z królów naszych, ile pomnę,
 Zygmunt trzeci, Władysław czwarty, wtąż Korybut
 Michał, dwaj Augustowie, ten order nosili.
 Z panów zaś Jabłonowski książę, wojewoda
 Braclawski, hrabia z Ruszczy Branicki, kasztelan
 Krakowski, hetman wielki koronny: a dawniej
 Zaś książę Lubomirski Teodor, wojewoda
 Krakowski, tym zaszczytem byli ozdobieni:
 Ten z wiedeńskiej kreaci, a tamci z hiszpańskiej.

RÓZDZIAŁ TRZECI.

ELOGIA LUB ŻYCIA ZNAKOMITYCH POLAKÓW.

1. ed. 4. Colon. Starowolski nasz Szymon, polyhistor polski,
Agrip. 1651.
2. ed. 4. Vratisl. Tylekroć tu wspomniony, wydał *Bellatores*
1731. *Sarmatiae*, walecznych polaków pochwały.
Dębolecki, franciszkan, dzieje Lissowczyków,
Jak w Niemczech tak i w Moskwie wojujących, wydał
4. w Pozn. 1623. Pod tytułem: *Przewagi zacnych Elearów*.
Potocki Paweł, herbu Pilawa, kasztelan
Kamieniecki, prymasa ojciec Teodora,
Napisał był pięćdziesiąt *Elogia* panów
Polskich, równie et Marte et arte wślawionych.
- f, Vars. 1745. Jam dzieło nieznajome podał z przydatkami
ActaEruditi, Lip. W druk. Akta literackie lipskie opisały.
Hacki Michał Antoni, oliwski pod Gdańskiem
Opat, wydał bez swego imienia pochwały
Tych Polaków, którzy się popisali mężnie
- r. 1683. Na sławnej z królem Janem pod Wiedniem wyprawie:
f, Olivac. 1712. *Appollo heroicus lyricus* wynucił.
Padniewskiego *), biskupa niegdyś krakowskiego,
Mam rękopism. Pochwały swych ziomków zawiera:
Sześciu zacnych jezuitów pochwały Polaków
- ElogiaPraculum* W fascykułach wydali. Pierwszy z nich Piłowski
heroum, 12. Crac. 1668. Jan Wojciech, ma siedmdziesiąt i trzy *Elogia*.
- Panegyrici hero-* Drugi jest Kojałowicz, a ma ich piętnaście.
um, 12. Vilnac. 1668.

*) *Carolus V. cum Padnievius legatus ad eum perorasset, dixit: se nondum audivisse Polonum majori elegantia latine loquentem. Górski Tract. de generib. dicendi in dedicatione. Przypis Załuskiego lub J. E. Minasowicza.*

Trzeci re et nomine Kwiatkiewicz, floridi
 Auctor styli. Piotr Dunin czwarty, co swe prace
 Uczone dedykował mojemu stryjowi.
 Piąty Słowicki. Ten swe dzieło wydał w Pradze.
 Szósty jest Andrzej Kanon, co oratorias
 Dał lucubrationes: w nich panegiryki.
 Książd Benedykt a Sancto Josepho, na świecie
 Zawadzki, w swych lirykach wielu chwalił zacnych
 Polaków. Tenże pracę inną w dwóch tomikach
 Pod tytułem Civilis Mercurius stryjom
 Mym dedykował, zacny i uczony pijar.
 Thuanus, Jakób August, w historyi swojej
 Wzmiankę kilku Polaków uczynił chwalebłą.
 Te pochwały tłumaczył Antoni Teissier,
 I wydał po francuzku z addytamentami.
 Tu tedy masz Polaków tych życia: Kromera,
 Andreae Dudithii, ten miał indygenat,
 Wielkiego Zamojskiego, kanclerza, hetmana,
 Willichiusza, zresztą także Guilandina
 Melchjora, uczonego rodem gdańszczanina.
 Bethlen Wolfgang, dziejopis węgierski, Łaskiego
 Wojciecha, co wojwodą był sieradzkim, życie
 Opisał, męża w wieku swym sławnego, który
 Z lutra konwers, orderu świętego Michała
 Kawaler był w Francyi i poseł do Turek,
 Od króla węgierskiego. Znajdziesz je w węgierskiej
 Historyi autora. Ta książka tak rzadka,
 Że się trzy egzemplarze ledwie wybiegały
 Z tych, co w sklepie pogniły: w Wiedniu, w Lipsku, trzeci
 Jest odemnie nabyty. Tu siła o Polsce.

Panegyres virtu-
 tis honoratae. 19.
 Lubl. 1726.

Łukasz. Poessische-
 roica Pragae. 1726.

4. Cracov. 1676.

2. voll. Warsaw.
 1695.

II. voll. 12. U-
 trecht. 1696.

IV. T. 2. voll. 8.
 Leiden. 1715.

Wolfgangi comi-
 tis de Bethlen, Hi-
 storiae Hungariae
 - Dacicae
 libri X. in f.
 a p. 75. ad p. 122.

ab a. 1526. ad a.
 1601.

in feudo auctoris
 impressus. Vogt
 pag. 85 84. et Cle-
 ment de libris
 Paris 1702.

Część trzecia historyi do naszej należy.

Bużeńskiego, starosty brzeżnickiego, życie

Brata Pawła, starosty dobczyckiego, Kasper

T. 1. p. 229.

Niesiecki cytuje: ja nigdy nie widziałem.

Jaworski Balcer, co był jezuitą, opisał

Synopsis zycia,
etc. f. Brunsb.
1799.

Życie Józefa Słuszki, hetmana polnego.

Radwanus, czyli Radwan Jan, litwin, zostawił

4. Vilnae, 1588.

Książkę Radivilias, wierszem opisaną.

Życie ma Mikołaja Radziwiła, co go

Nazywano sierotką: przedziwnie jest rzadka.

Tu też jest oracya Volana, tu Piotra

Roiziusza, wiersze łacińskie, hiszpana.

W lejdejskiej edycyi łacińskich Simona

Simonidesa wierszy *), sławnego poety,

Na końcu dołożone Zamojskiego życie

Wielkiego znajdziesz, które przydał anonyme

Bursiusz Adam. Mam też ja rękopism życia

po łacinie.

Tegoż męża, które to opisał obszaernie

W księdze foliantowej polski indygena,

Reinhold Heidensteinus, Soleski rzeczony.

Andrzejowi Zamojskiemu kawa-
lerowi ed. Osk.
B. Jost tłumaczo-
ne przez ks. Bo-
homolea życie Ja-
na Zamojskiego
w Warz. 1775.

Obiecałem ją, memu łaskawcy, wielkiemu

Kancelarzowi do druku podać jego kosztem.

Orzechowski Stanisław, żywot i śmierć Jana

Tarnowskiego, co go świat polski kasztelanem

Krakowskim i hetmanem znał wielkim koronnym.

6. w Warz. 1775.

Opisał. Ksiądz Franciszek Bohomolec podał

Drukiem, z méj wydobywszy rękopism księgarni.

*) Simonis Simonidae Poëmata aurea cum antiquitate comparanda,
edita ex biblioth. Joachimi Morsii. Accedit vita et obitus ma-
gni Johannis Zamoscii patroni Simonidis, Lugd. Bat. 1609. 12.

Książd Adam Naruszewicz, przyjaciel mój zacny;
 W polskim w łacińskim wierszu Caesar ex utroque,
 Niemniej w prozie waleczny, świadczy Tacyt polski,
 Jana nam Chodkiewicza Karła, wojewody
 Wileńskiego, hetmana litewskiego, życia
 Opisał historyą z pomocą mych skryptów
 Użyczonych z księgarni; lecz jeszcze to z druku
 Nie wyszło dzieło. Spore ma być opisanie,
 Na zejściu bohatera tegoż pogrzebową
 Napisał mowę sławny Szymon Starowolski.
 Wspomniony wzywał Heidenstein książkę o urzędzie
 I powinności wydał kanclerza polskiego.
 Że była dziwnie rzadka, datem przedrukować
 Przyjacielowi memu; w Toruniu Szulcowi,
 Który Commentarium de Cancellariis
 Także wydał we Gdańsku, w tymże samym roku.
 Dawniej zaś Herst Rutgerus, infantczyk, sekretarz
 Gdański, z podobnym wydał tytułem swe dzieło,
 Gdzie gromadno kanclerzów polskich są pochwalały.
 Książd Adam Naramowski, mój przyjaciel, rektor
 Jezuitów warszawskich, gdym mu swój rękopism
 O polskich senatorach podał, z niego zebrał,
 Ja tylko historice, on panegyricę,
 Elogia kanclerzów, podskarbich, marszałków
 Wielkich nadwornych, także sejmowych. Schultz pisał
 O marszałkach koronnych i o podkomorzonych.
 Jam też pochwały zebrał moich poprzedników
 Referendarzów, a zaś in gratiam brata
 Koronnych i litewskich wielkich sekretarzów.
 Mam już prawie gotowy manuskrypt do druku.

wyszło w dwóch
 tomach. 1781. 8.
 w Warszawie.

Oration in obitum
 magnanimit herou-
 is etc. 4. Crac.
 1592.

4. Brunberg.
 1610.

4. Dantis. 1769.

4. ibid. c. fig. 1791.

Cancellarius.
 4. Dant. 1698.

Signatores. 4.
 Vers. 1757.

4. Vilnac. 1737.

4. Dant. 1745.

R E G E S T R

AUTORÓW PISZĄCYCH O UCZONYCH POLAKACH,
O WIERSZOPISACH ŁACIŃSKIM JĘZYKIEM I AUTORÓW O POLSKICH
AKADEMIACH MÓWIĄCYCH, Z DWOMA DODATKAMI
O WIERSZOPISKACH POLKACH I DRUKARNIACH POLSKICH.

Bibliotheca portu-
tarni, qui patrio
sermone scripse-
runt.

Ten regestr w trzech rozdziałach zamknę. Pierwszyć poda
Autorów, co uczonych pisali Polaków
Lub życia, lub pochwały. Drugi wierszopisów
Łacińskich tylko namknę, gdyż tych co pisali
Ojczystym rymem, jużem wyraził imiona
I dzieła w katalogu tym łacińskim, który
Na końcu rymotworskich polskiego Marona
Dzieł przydałem. Zaś trzeci poda ci wiadomość
Tych, o polskich pisali co akademiach.
W przydatku jednym namknę coś o wierszopiskach
Polskich, a w drugim nieco o naszych drukarniach.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

AUTOROWIE O UCZONYCH POLAKACH.

Warszewicki Christophor, kanonik krakowski,
Wydał ci Reges, Sancti, Bellatores, także
Scriptores polonici. Rozumiałby tu kto,
Że znajdzie opisanie życia cnych Polaków

W tej dziwnie rzadkiej książce; lecz *prima Aprilis*
Same tylko imiona gołe: sto trzydzieści.

Poznański edycyi w życiu nie widziałem.

Starowski Szymon, ów sławny polyhistor,

Wydał swą centurę, z grecka *Hecatontas*.

Stu uczonych Polaków zamknął w niej pochwały.

Trzy są tej edycye książki: z nich wenecka

Najrzadsza, co ma *notas marginales*, które

W trzeciej swojej wrocławskiej księgarni Korn opuścił;

Nie znał bowiem weneckiej, tylko frankofortską.

Tenże też *Sarmatiae* wydał *oratores*

W Florencyi; lecz mało egzemplarzów z druku

Wyśdź musiało: zaledwie z jednego przepisać

Zdarzyło się, co potem Mieler wydrukował.

Trzebicki Jędrzej, będąc jeszcze scholastykiem,

Co był potem biskupem krakowskim, gdy w Rzymie

Bawił, wydał *Manipulum oracyj* Polaków *)

Posn. 1629.

4. Francof. 1625.

4. Venetiis. 1627.

4. Vratisl. 1734

4. Florent. 1629.

w Acta litteraria
A. MDCLVI.
trimestre secundum
a pag. 76. ad
p. 98.

*Manipulus orationum
a Polonia
dictarum*. 4. Romae,
1639.

*) *Manipulus orationum ab eruditis viris Polonicae nationis diversis temporibus et occasionibus scriptarum*. Romae. ex typogr. haeredum Franc. Corbelletti. 1639. 4. Po karcie tytułowej następuje biała zupełnie karta na której stronie odwrotnej herb królestwa polskiego. Potem zajmuje dwie karty dedykacja Jędrz. Trzebickiego, scholastyka plockiego, kardynałowi Guidonowi Bentivolo, tekstu stron 358. za którym regestr arkuszy i miejsce druku umieszczone. Na końcu Index eorum, quae in hoc volumine continentur. Zawiera on: 1) *Academ. Vilm. Panegyricus regi Vladislao IV, Moscovitico, Vilnam urbem debellatis hostibus, recuperatis provinciis, pace constituta, ingredienti dedicatus*. 2) *Ej. Laureae academicae Serenis. Polon. Regi Vladisl. IV. Vilnam ingredienti dicatae*. 3) *Ej. Theatrum gloriae potentiss. atque invictis. Poloniae ac Sueciae regi Vladisl. IV. exstructum et consecratum* 1636. 4) *Ej. Icon votorum Vladis. IV. et Caeciliae Renatae in angustas fortunatasque nuptias oblatum et dedicatum*. 1637. 5) *Ejusd. Aeternitas serenissim. stirpis Jagellonicae regum in Vladislao IV. orbi expressa, etc.* 6) *Georgii com. a Tencin Ossoliński Oratio habita Romae ad Urbanum VIII, P. M,*

Między któremi Jana Lipskiego, prymasa;

Opera posth. fol. Łubińskiego Stańskiego; te masz w jego zbiorze.
Antwerp. 1625.

Hoppius dwuimienny Samuel Joachim

4. Dant. 1707. Z Gabryelem wraz Grodkiem, wydał Schediasma
Tych wszystkich, co o Polsce pisali autorów:

Walenty swoje przydał Schlieff annotacye.

T. II. f. Lips. 1711. Znajdziesz to przy Długoszu, co go Weidmann wydał.

Jam pomnożył altero tanto ten katalog,

I co masz czytelniku, toć z niego udzielam *).

Braun Dawid, konsyliarz w Elblągu brandeburski,

De scriptor. Polon. et Prus. vir- Wydał katalog naszych autorów i pisma
tutibus et villis.

4. Colon. (El-
bing). 1725.

Z odnienym ty-
tułem i przedru-
kowaną przed-
mową, ale toż
samo wydanie.
Gedani. ap. Kno-
chium. 1759.
księciu biskup-
krakowskiemu,
nawczas płoc-
kistom.

Ich surową roztrząsnął krytyką. Ale ten

Mniej przyjazny ojczyźnie naszej autor godzien

Sam cenzury; albowiem parcjalnie sądzi,

Ganiąc bez excepcyi wszystkich, zły oszczerca.

Chciał bratu memu przedać swoją kolekcycją

Wzmiankowanych tu książek; lecz gdy ad trutinam

Przyszło, prócz rękopismów, jam wszystkie był zebrał.

Więc je Sułkowski kupił, królewski faworyt,

I z profitem ustąpił drezdeńskię księgarń.

7) Ejusd. Oratio habita ad Venetiarum duces. 8) Ejusd. Oratio habita Ratisbonae in collegio electorali. 9) Joan. Lipski, ep. culmen. et pomer. Oratio funebris scripta Sigismundo III. P. R. 10) Ejusd. Elogium funebre scriptum principi Alexandro. 11) Ejusd. Oratio ad Ferdinandum III. imperatorem habita in aula Caesaris die ultima Julii. 12) Stanisł. Łubiński, op. ploc. Laudatio funebris scripta Sigismundo III. R. P. Incipit: *In theatro lugubris maestitiae* etc. 13) Ejusd. Laudatio altera. Inc. *Immortalitatem morte parari* etc. 14) Soc. Jesu Cracov. Arcus pacis novo sine sanguine triumphatori Vladislao IV. ab expeditione bellica in Amurathem Turcarum imperat. suscepta feliciter et auspicio reduci etc. religiose consecratus.

*) Z tych wyrazów wnosićby należało, że Załuski nie z pamięci, jak powszechnie twierdzą, lecz za pomocą tego katalogu, który może miał z sobą, niniejszą napisał Bibliotekę.

Lengnich Gottfried, dzisiejszy miasta Gdańska syndyk,
 Podał w druk Bibliothek polnische: a tu masz

8. Tenneberg
 (Thorn 1748.
 10. części, czy-
 li dwa tomy.

Siła rzeczy ciekawych o polskich autorach.

Radliński Jakób, godny proboszcz generalny

Kanoników rzeczonych od bożego grobu

Bożogrobskich, od miejsca Miechowitów, gdyż tam

Caput hujus ordinis, infułat kochany,

W książce Corona wierszem opisał z pochwałą

4. Cracov. 1748.

Wszystkie osobliwości mej biblioteki,

Którą konsekrowałem publicznej usługę,

Acz żadnej niedoznaję od stanów wdzięczności.

Książd kochany Janocki, kanonik kijowski,

Prefekt mojej księgarni, różne powydawał

Różnych czasów o rzeczach skrypta literackich,

Częścią łacińskim, częścią niemieckim językiem.

W nich uczonych Polaków i dawniejszych wieków

I naszych czasów pisma, wytknąwszy pamięci

Lub wzmianki godne, i pism autorów pochwalił.

Masz ich prace i chwały, to in Polonia

Paris. I. 8. Vratisl.
 1750.

Literata: to znowu w Excerptis polonae

Vol. I. 8. Vratisl.
 1764.

Literaturae w kilku tomikach wydanych:

Vol. II. III. IV.
 ibid. 1766.

To też in Sarmatiae masz literaturae

8. Varsav. et Lips.
 1775.

Fragmentis, gdzie ich dzieła, to prozą, to wierszem

Pisane, nie bez pochwał po części przytacza.

Tenże Propagatores wydał litterarum

4. Dant. 1746.

In Polonia, godną wiadomości książkę,

Gdzie uczonych wylicza biskupów niemało

Polskich, którzy w ojczyźnie swojej rozkrzewiali

Nauki, zewsząd ludzi ściągając piśmiennych,

I ziomków swych uczonych do prac zachęcając

Literackich sowią nagrodą, przez którą
 Wielką liczbę uczonych rozumnożyli ludzi.
 Sama bowiem nikogo nieutuczy chwała,
 Za nagrodę i praca będzie smakowała
 Mielser Wawrzyniec, polski historiographus,
 A przyjaciół mój, Acta swe literaria
 Wydał. Zrazu co kwartał były wydawane
 Przez dwie lecie; lecz że je rzadko kupowano,
 Spełził ten projekt w żurnalu niemieckim zaczęły
 Pod tytułem: Warschauer Bibliothek. Teraz
 W Toruniu tygodniowe wychodzą gazetki
 Dla uczonych od dwóch lat. Wychodziły w Wilnie
 Podobne; lecz po polsku: już i te ustały.
 Pan Friese po francuzku zaczął być wydawać
 Swoj Journal de Varsovie: w nimci muie wychwała,
 Leczbym był lepiej zrobił, by był do poprawy
 Przysłał. Rzecz wprawdzie dobra; lecz styl nie zewszyskiem.
 Zimorowicz Bartłomiej, patrycyusz lwowski,

4. Varsav. 1755.
et 1756.

4. Leopold. 1671. Wydał Viros illustres leopolienses
 Przed stą lamy: tu ziomekóv znaczniejszych
 Wychwała. Zaś uczonych ludzi trzech miast znacznych
 W polskich Prusiech, a ziomekóv swych, podali ci nam
 Autorowie: Charitius Jędrzej Gdańszczan: syn zaś
 4. Danl. 1749. Dodał Spicilegium: część pierwsza jest w druku.
 Zernecke Johann Henryk, wójt toruński, wydał
 4. Thorn. 1706. Entwurff, książkę niemiecką, gdzie wyliczył ziomekóv
 Uczonych; ale tylko tam same imiona.
 Sejler Jerzy Daniel, elbląskich szkół rektor,
 4. Elbingae. 1742. Elbingam literatam: wtąż Spicilegium
 Wydał. Rzadkie te książki tylko egzemplarzów

Sto było drukowanych, tak mię ktoś upewnił.
 Był rękopism przydatków przedany w aukcyi
 Po jego śmierci komuś, lubom dał był kommis.
 Pozerne Beniamin, greiwswaldzki professor,
 Obiecał literatam dać Pomeraniąm;
 Lecz się na Schediasmie skończyło listowém.
 Słober Gabrjel, inflantczyk, w książce Parnavia
 Literata, opisał mądrych Inflantczyków.
 Przedtém Wenden, Parnawa, Derpt, były wojwództwa.
 Co ci wszyscy pisali, ja, sto razy więcéj
 Dołożywezy, zebrałem, dzieło napisałem
 W dziesięciu in folio tomach z tym tytułem:
 Bibliotheca polona magna universalis,
 Wydam z czasem, jeżeli zdrowie mi posłuży.
 Tu wyrażę, co się w tych tomach zawiera, by
 Literaci raczyli przesłać, co też mają.
 Wszystkie te dziesięć tomów są obiecadowym
 Porządkiem napisane, wyjąwszy dziesiąty.
 Tom pierwszy, drugi, same skrypta drukowane
 I pisane ma, które o Polsce traktują.
 Wziąłem sobie za model Bibliotheque française
 Księdza Lelong; ale on idzie przez tytuły,
 Ja przez alfabet. Trzeci, czwarty, piąty, szósty,
 Wszelkich polskich autorów ma, także litewskich,
 Inflanckich i kurlandzkich, pruskich, siódmy śląskich:
 Osmy Indicem na nie, tytułów porządkiem:
 Dziewiąty zaś wyrazi same rękopisma:
 A ten jest podzielony na trzy części. W pierwszėj
 Są te, co mam zebrane: w drugiej te, com widział:
 W trzeciej te, com nie widział; lecz znalazłem wzmiankę

4. s. 1, 1695.

4. Parnavinc.
1603.

W różnych księgach wydanych- jak i niewydanych.
 Te tomy są gotowe zupełnie do druku.
 Dziesiąty tom już nie ja zbiorę: zlecę komu,
 By to wszystko pozbierał per locos communes;
 By prędzej literaci mieli, co szukają,
 Tak, jako, mój przyjaciel, Justus Fontanini
 Uczynił, co część swego katalogu wydał
 Drugą, lecz tylko same imiona wyraził.
 Wojwoda nowogrodzki, książę Jabłonowski,
 Wydał z tych katalogów mój excerpt z tytułem
 4. Leop. 1728. Tym: Musaeum Polonum, i mnie dedykował,
 Obiecując nam drugi tomik; boć to pierwszy.
 Podoba mi się dzieło, tytuł jeszcze bardziej
 Ten, co mi dał, w przypisku niżej wyrażony *).

ROZDZIAŁ DRUGI.

O POLAKACH WIERSZOPISACH ŁACIŃSKICH.

Janickiego Klemensa z księgarni zebrane
 22 stronie 2. Mój wiersze wydał w Lipsku Böhm: wzwyż namieniłem
 Tenże Jana Dantisca czy Jana ab Hoffen,
 Lub Jana de Curiis albo Flachsbinders,
 Warmińskiego biskupa, poemata drukiem
 Podał i senatowi przypisał gdańskiemu.

*) Magno Comiti Baroni de Tabasiiis Załuski, fratri, affini et amico
 charissimo, Abbati Bellovacensi (lege si vis) villariae Belnasi
 etc. Nie mam tego dzieła, i nigdzie go dostać niemogłem;
 a w znanych mi niniejszej Biblioteki rękopismach, ten przypis
 jest niezrozumiały.

Simona Simonidi, czy Szymonowicza,
 Zamojskiego wielkiego niegdyś sekretarza,
 Więrsze, po części różnie drukowane, zebrał
 Anioł Durini, arcybiskup ancyrański,
 Legat w Polsce papieski, mój przyjaciel, sławny
 Czasów naszych więrszopis, i z pracą zebrane
 Wielką z nieamniejszym kosztem swym podał do druku.
 Nie wspominam tu innych, to Paulum Crosnensem,
 To Schoneum, to Petrum Gysaeum czy Gisse
 Krwi patrycyuszowskięj w Warszawie ródzienia:
 Ani też Tricesium czyli Trzecieskiego,
 I innych wielu, którzy za Zygmunatów
 Lub żyli za Stefana Batorego: ni też
 Późniejszych, co łaciński więrsz za dwóch pisali
 Augustów, lub dzisiejszych Stanisława rządów.
 Znajdziesz ich w katalogu mym, znajdziesz w księgarni.
 Krycysza tu tylko, czy Krzyckiego, wspomnę:
 Wspomnę Sebastjana Acerna i Jana
 Kochanowskiego, polskich poetów książęcia
 W rymie polskim, Kaźmierza oraz Sarbiewskiego,
 Którego polskim słusznie zwać Horacyuszem
 Można, i drugim po nim liryków książęciem.
 Niechaj się na Parnasie święci wielka dusza
 Macieja Sarbiewskiego *), czy Horacyusza,

Simonis Simonidi
 des Bendorfski,
 Leopoldiani, Ope-
 ra omnia, quae
 reperi potuerant,
 procurante Ange-
 lo Maria Durini,
 archiep. ancyr.
 nuntio Apostolici-
 co. 4. Varsoe. 1772.

Zygmunta I. i
 Zygmunta Aug.

O Sarbiewskim
 prócz przywie-
 dzionych od Bent-
 kowskiego w liss.
 list. Tom I. str.
 698 czytaj Tend.
 Narbulla w Ty-
 godniku wileńs.
 tom VI [1818 r.]
 str. 65-74. i Roz-
 prawy pod tyt.
 De Sarbieviana
 poesi disputavit
 Fran. Ant. Woel-
 ke w dziele: Po-
 siedzenie publ.
 uniwersyteckie.
 odbyło d. 15. lip-
 ca. 1825. w War-
 szawie, 1825. 4.
 od stron. 3-31.
 Przep. Wjd.

*) Puteanus Erycus in *Epodo de Sarbievio* nazywa go Pindarem "*Pindari ciens melos*," zaś Max. Habbequius tak ma:

Horatius gaudet teneri

Sarbievio sua regna plectro.

Tę odę tak intytułował: *Horatio et Sarbievio Lyrae latinae
 geminis principibus. Nunc capit regnum duos. Mortierius: Ho-
 ratioque Pindaroque par per ora currit.*

Gilbertus Joninus Sarbivi fidibus, iudice me, tuis

Czy Pindara polskiego, mego ziomka: ma te
Zaszczyty jego Mercier de epigramma*
Conficiendo; ale nigdy nie cytuje
Pod własném go nazwiskiem, jakiem się mianuje,
Ale tylko pod takiem, Pater Casimirus:

sgie imie ~~czep-~~
stus Sarbiewskie-
go Kazimierz.

W czém krzywda familii. Casus vere mirus,
Brał imie za nazwisko, nazwisko za jaki
Kraj; zatém był geograf z niego ladajaki.
Kazmierzów mamy w Polsce może sto tysięcy,
Sarbiewski arcysławny jeden, a nie więcej.
Jak dawniej Anacharsis był filozofami
Między, świeży Kopernik matematykami,

Ziomek, miałbra-
ta wojew. mazo-
wieckiego, a moi
antenasi zwali
mą romiejs B-
an Mazoviae.

vid. Bidermani
Epigr. 13. ep. 115.
et Utopiam lib.
6. n. 50.

Tak mój ziomek Sarbiewski jest między poety.
Dla cudnych myśli, wiersza gładkiego zalety.
Można porównać tego miódopłynną człoka
Wielkiego wenę z ulem dębu, skąd miód ścieka.
Poczuła to północna ursa w owym czasie,

Barberintich herb
trzy pszczołki.
Na to pisatwiersz
Sarbiewski L. 3.
od. 15.

Stanęła przy tym ulu na polskim parnasiae.
Urban ósmy, cny papież z domu Barberini,
Z herbownemi pszczołkami tego ula czyni
Bliskim się, Sarbiewskiego dużo kochający,
Samże poeta talent wiersza szanujący.
A lubo to częstokroć w obyczaju bywa,
Że figulus figulum odit: tak życzliwa
Chęć Urbana ósmeo, acz poety, była,
Że laurem teologa swego uwieńczyła:
A Władysław zaś czwarty, gdy go doktorował

Vates natus ad Aufidum

Et primis citharae cedat honoribus. etc.

Vide plura in Epicytharismate ad calcem Lyricorum Sarbievii.
Przypis Załuskiego lub J. E. Minasowicza.

Załuski Łukasz, swoim pierścieniem darował
 Nadwornego swojego kuznodzieję, w pracy
 Nie strudzonego nigdy. A co więc Horacy
 U Augusta rzymskiego był, jak niesie sława,
 To Maciej u Urbana był i Władysława.
 Z rady spółucznia kiedyś swojego, a mego
 Proprefekta księgarni, księdza Janockiego,
 Lebrecht Gottlieb Langhein był wydał Sarbiewskiego
 Życie; jam się przyłożył też do dzieła tego.
 Przesłałem mu edycyę różnych ze trzydzieści:
 A te wszystkie odmienne. Co dawna niemieści,
 To się znajdzie w późniejszej. On zniósł, skonfrontował
 I notas variorum mądrym przygotował.
 Gdym kiedyś w Kolonii był, byłem w księgarni
 Jezuckiej, tam autora, ziomku to przygarnij,
 Widziałem tegoż skrypta, co są inedita.
 A te, przeór zakonu, którego Brygitta
 Jest święta fundatorką, gdański, był pozbierał
 Karol Ketten Mój będzie zbiór drugie zawierał,
 Które Ketten niezebrał. Jeśli Bóg pozwoli
 Życia, to dzieło wydám zupełne powoli.
 Te poetów przysmaki gdy podam, podobnym
 Sposobem przydam innych dwóch ziomków, ozdobnym
 Którzy wierszem pisali, a nieznani całę,
 Nietylko cudzoziemcom, nawet naszym ale.
 Ci są Cochranovius Jan, poetów książę
 Polskich, co równie gładko i łaciński wiąże
 I rym polski. Acernus Sebastyan drugi:
 Który z życiem w szpitalu skończył swe zasługi:
 Mąż cnotą i nauką sławny, którą światu:

Alegambe in Bi-
 blioth. S. J. Mam
 akt drukowany
 tej Sarbiewskie-
 go doktoryzacji
 przez Załuskiego
 w Wilnie in 4to.

4. Dresd. 1755.

Auctores classi-
 cos vydaję cum
 notas variorum.

X.X. Brygittanow
 a potem w Kolo-
 nii tychże, Autor
 Apellia symboli-
 ci.

Arryanie.

Polskiemu w pismach swego pokazał warsztatu;
 Zwłaszcza w książce przedziwnie rzadkiej Victoria
 Deorum: gdzie myśl gładko w swych wierszach rozwija
 Tych autorów nieznają żadne katalogi.
 Wiersze Cochánovii za ojczyste progi
 Nie wyszły tak dalece, acz były podane
 W druk, drugi raz nie były nigdy drukowane,
 Acern, że swe poema drukował w Rakowie,
 Gdzie mieli swą stolicę Socynianowie,
 W mniemaniu, że to księga herytycka, pono
 Cokolwiek egzemplarzów było popalono.
 Ledwie mi się egzemplarz jeden, co z piekarni
 Tej uszedł, dostał. Chowam za klejnot w księgarni.
 Tytuł tej kolekcji dam, jeśli pożyję,
 Principum poetarum trias Poloniae.
 Jeśli mię Bog obdarzy wiekiem nieco długim;
 Osadzę na Parnasie sześć Polaków cugiem.
 Masz z księgarni już mojej Janickiego Jaua,
 Téż Dantisca jest nowa edycya znana:
 Sarbiewskiego jeszcze dam, także i Korwina
 Kochanowskiego przydam i radzę Lublina
 Acerna. Żebyś się zaś nie zdał ci być w długu
 Długo, ziomku Krzyckiego przystawić do cugu.

ROZDZIAŁ TRZECI.

AUTOROWIE O AKADEMIACH POLSKICH.

Laudatio almae
 Acad. Cracov.
 s. Cracov. 1659.

Starowolski, tu nieraz wspomnion, na pachwałę
 Akademii nowę napisał krakowskię:

I wydał w roku sześćset trzydzieści i dziewięć.

Huyssen Henryk, rossyyski konsyliarz baron,

Roku siedmset i dziewięć pisał o krakowskiej

Akademii: świadczą Akta literackie.

Skoczyński Piotr, reformat, w książce co ma tytuł:

Kapitalista, siedem napisał rozdziałów:

- 1) O początkach krakowskiej jest akademii.
 - 2) Przywileje od królów nadane przywodzi.
 - 3) Professorów o wiarę spory z kacerzami.
 - 4) Świętobliwych doktorów dwudziestu siedm życia.
 - 5) Doktorów znakomitych na różnych urządach.
 - 6) Tu wylicza uczonych, co im cześć świadczyli.
 - 7) Dyrektorów poznańskiej ma akademii
- Trzydziestu ośmiu registr i co teraz żyją *)

1709. in Nova lit.
German, ed. 4. p.
46a. 46b. Horku,
de republ. Polon.
4. 2.

f, w Pozn. 1745.

*) Tu też należy z licznych, po części znanych, pism dotyczących się akademii krakowskiej nader rzadkie dzieło pod tytułem: *Zbiór prawa szkolnego dla Akademii krakowskiej, głównej królestwa szkoły, i innych królestwa Polskiego szkół. Część I. Prawa, ustawy, wolności, swobody, nadania, buile i przywileje akademii, tak od Najjaśniejszych królów i rzeczypospolitej, iako i papieży rzymskich, synodów prowincyi gnieźnieńskiej i niektórych królestwa Polskiego biskupów utyczne porządkiem chronologicznym ułożone zawierająca, bez tytułu fol. str. 96.* Szacowne to dzieło nigdy w całości niewyszło: a i urywki jego z dwudziestu czterech arkuszy składający się, i siedm dokumentów z wieku czternastego, zaczawszy od erekcji akademii, a czternaście z wieku piętnastego, w oryginale z umieszczonem obok tłumaczeniem polskiem zawierający, stał się nadzwyczajną rzadkością z powodu, iż Austriacy w r. 1806. w czasie wypróżniania składu drukarni akademickiej, wielką ilość różnych dzieł jej nakładu, jako też połączonej z nią drukarni tutejszego seminarium na makulaturę wyprzedając, zapewne i to, z nieocenioną dla historii akademii krakowskiej szkodą, nieukończoną dzieło, na pomnożenie liczby bel wskazali. Ktoby zaś był powodem do jego ułożenia, ktoby je zebrał i tłumaczył wskazać nam wiadomość, którą za staraniem JW Franc. Szopowicza, profesora akademii krakows. tegoczesnego senatora Rzeczypos-

Zamojskiej nieznajduję o akademii

Notacy: alboż daje przyjaciel Duńczewski.

Ma oś Micler w swych Aktach literackich, ale

Tam tylko professorów są same imiona.

Preuschoff Jan, Encomia napisał wileńskiej

Akademii w książce swój: Universitas

4. Vilnae. 1707. Vilnensis laurearum florida, zbyt rzadkiej *).

Lwowskiej tu nie wspominam; bo jest controversa

Pod niektórych kapitał protestacyami

I akademij dawnych tu, zwłaszcza zamojskiej.

W Jedlińsku (to miasteczko po moim rodzicu

spolitej krakowskiej, przez naoczego świadka i w pracach około reformy akademii udział mającego, sekretarza wizyty i reformy, W. Tomasza Zuchowskiego łaskawie mi udzieloną do słownie tu umieszczam. " Ks. Hugo Kołłątaj, delegowany od Kommissyi Edukacyjnej pod prezydentcyą księcia Poniatowskiego, prymasa królestwa Polskiego, w r. 1780. do wizyty i reformy akademii krakowskiej, między innemi czynnościami, chciał mieć zbiór wszystkich przywilejów i bulli tyjących się erekcyi *Universitatis*, i wszystkich inkorporacyj beneficjów akademickich. Do takowego dzieła wyznaczone były dwie osoby z akademii ksiądz Bularni, dozorca archiwum akademickiego, umiejący czytać gockie pisma, oraz ksiądz Putanowicz. Pierwszy wypisał charakterem łacińskim wszystkie przywileje na wielkim rygatowym papierze: drugi z łaciny przetłumaczył je na język polski obok tekstu łacińskiego i złożył w jedną księgę, co ksiądz Kołłątaj wydrukować *in folio* kazał. Miał zaś w zamiarze całe to dzieło na *dwie części* podzielić. Pierwsza obejmowała erekcyą akademii, inkorporacyą beneficjów, *jura patronatus* akademii do tychże beneficjów służące, erekcyje burs, i fundusze dla ubogich studentów nazwane borkarny od Borka, pierwszego ich fundatora. Druga część miała składać obszerne bardzo dzieło wizyty i reformy akademii krakowskiej przez księdza Hugona Kołłątaja dokonanej; lecz to drugie dzieło nieprzyszło do skutku i zostało w jęgo rękopiśmie, „

*) Tu także należy: Alberti Wijuk Kojatowicz S. J. sub nomine Acad. Vilnen. Gratiae saeculares etc. Est descriptio solennitatis anni saecularis S. J. Vilnae peractae et orationes de regibus, principibus, fundatoribus, cancellariis, benefactoribus Univers. vilnens. s. 4. Vilnae. 1640. Przypis Załuskiego lub Minasowicza.

Dostało się Zadorze, siostrzeńcowi memu,
 Lanckorońskiemu, co go Rawa ma starostą
 Swoim) była tam kiedyś szkoła zawołana:
 Z Krakowem i Poznaniem trzy to w Polsce były.
 Tossan (Toussaint) Daniel, choć kalwin, a przecież
 W jednej z swoich oracyj, którą dedykował
 Synowi, podskarbiego litewskiego, Skumin
 Tyszkiewiczza, odradza, aby nieposłać
 Młodź ślachecką do tych miast, gdzie akademie
 Zheretyczały. Ah! o tempora! o mores!
 Jakaż to głupia moda, że gorzej niepowiem,
 By ślać nasze panięta do tych akademij,
 Co lutrów, co kalwinów, mają professorów:
 Jak gdyby już nie było nauki u naszych
 Katolików, i więćej miał Bombiz rozumu,
 Który studet przy żonie edendis liberis;
 Niż jezujta, niż pijar, który studet libris.

8. Ambergae.
 1595.
 ap. 199. ad p. 300.

I. PRZYDATEK

o Polkach Więrszopiskach.

Nie sama tylko zaszczyt Grecya z uczonych
 Ma niewiast, jakie były Sappho, Aspazya,
 Bersane, Demophile i Assiotaea,
 Co, po śmierci swojego ojca Pitagory,
 Filozofii z chwałą niemniejszą uczyła.
 Lub owa, co z Pindarem o lepszą iść w więrszu
 Lirycznym ważyła się, uczona Korynna.
 Niech się Laurą nie szczyci Werona, więrsz której
 Sąciczny imie drugiey wysłużył Safony.

Ani swą się Francya niech Deshulera

Kto chce więcej
o damach uczo-
nych francuskich
wiedzieć, niech
sobie przeczyta
kniżkę Les ver-
tus du beau sexe.
S. à la Haye 1735.
Tam imiona i
prace ich znaj-
dzie obcadow-
wym porządkiem
wyrażone.

Nie chlubi, ni uczeńszą nad pleć Dacierą *),
Ma i północ zaszczyty swe; Gryfswald w krainie
Pomorskiej, czyż nie słynie w swej Baltazarynie,
Która równie jak ojciec, uczniów mając siła,
Krasomowskię tam sztuki w katedrze uczyła.
Ale co ja wspominam cudzoziemki? Przyzna
Kto niezawistny, iż ma i nasza ojczyzna
Z dam uczonych zaszczyty równe, jakie były
One, których imiona przytłumić mogiły
Nie mogły. Wierszem jedna łacińskim wstawiona
Corbiniana zwiskiem *), imieniem rzeczona
Sofia niedaremne; gdyż mądrości imię
Wstawiała rzeczą, ślad jej zostawując w rymie
Pamięci godnym, która nie zesła do szczątka.
Słynie i drugiej w wierszu ojczystym pamiętka
Niedawno zeszlęj: a ta Elżbieta Drużbacka **)

Elżb. z Kowa-
skich Drużbacka,
księżniczka zy-
daczewska.

*) Wspomina ją 1. ks. Jan Kwiatkiewicz. S. J. in *Elogio reconditiore* [12. *Posnan.* 1689.] cytując półtóry strofy wiersza jej sáficoznego do tęczy. Et nuper in Polonia Sophia Corbiniana, cujus illud sapph. carm. ad Iriden: Iri, nimborum facies serena
Atque jucundus lacrymantis aurae
Ludus et risus speciosa pulcræ
Filia lucis.

Eja si quando modo lactiorem
Exseras vultum etc.

2. Bernard Connor, archiater króla Jana III. czyli kontynu-
ator jego Sauvage in *Descr. Regni Pol.* gdzie ją żoną Bernar-
da Bernicza, pierwszego doktora króla Jana Kazimie-
rza być mieni, po łacinie czysto mówiącą, a natenczas, gdy
ją poznał, wdowę. vid. Micleri Coll. Magn. Scriptt. Pol. II. p. 345.

3. Joachim Hoppius in Schediasm. litter. de Scriptoribus Hist.
Polon. §. XXVII. p. 46. gdzie wiersz jej łaciński wspomina
na koronacyę króla Michała pisany n. 11. Carmen acrostichum
coronationi regis applaudens Sophiæ Bernardi a Bernicza, natae
Corbinianae in fol. Przypis Załuskiego lub Minasowicza.

**) Umarła r. 1752. w Tarnowie w wieku bardzo podeszłym. zob. Ja-
nacki's f. Lexicon I. 32. Krasickiego Zbiór wiadomości potrze-
bnych i Rozmaitości warszaw. z r. 1825. Numer 43.

Gracya czwarta, Muza dziesiąta sarmacka,
Któręj rymy wyborne zgromadziwszy zbiorom,
Miałem honor być pracy Muzy edytorem.

4. Warcz. 1755.

II. PRZYDATEK

o Polskich Drukarniach.

Aż uczonych dzieła są to niby płodem
Rozumu, i inaczej na świat niewychodzą
Chyba w sposób babiący przyjmie je drukarnia,
I dopiero wystawi na widok publiczny;
Przeto mówiąc o różnych pismach, produkeyach
Rozumu, rękopismach, wspomnieć też należy
Cokolwiek o drukarni, mianowicie polskich
O drukarniach: jak dawno te w Polsce nastały:
W których były, są miastach: jaki postęp wzięły:
Kto o nich pisał? Wprawdzie nie jest to rzecz moj
Wyliczyć w szczególności wszystko. Dość namienić
Kto jednak o drukarniach chce polskich dokładną
Mieć wiadomość, ich stanie dawnym i niniejszym,
Niech sobie czyta traktat de typographiis
Poloniae Hoffmana, gdzie różno wylicza
Drukarnie polskie i czas onych założenia
Stanowi, dotykając krótko i drukarzów
Polskich życia, i od nich księgi drukowane.
Ten najpięrszą być z polskich tę drukarnią kładzie,
Którą Jan Haller, radzca, założył w Krakowie
Na schyłku piętnastego wieku, którego się
Tak pożyteczna sztuka zjawila w Europie.
Dziwnie pięknym ją wierszem opisał w swej odzie

obstetricantibus
typis.

Hoffmanni Joh.
Daniel, De typo-
graphiis eorum-
que institis et in-
crementis in Re-
gno Poloniae et
M. Ducatu Lithu-
aniae. Dan-
sci. 1710. 4.

okolo roku 1495.

Ode in laudem
artis typographi-
cae. exst. ad cal-
cem opp. Simon-
id., p. 545-8.

Łacińskich, rymotworskich dzieł Symonidowych
Edytor, tu z pochwałą Durini wspomniany,
Arcybiskup Ancyry, i poseł papieski,
In gratiam Wawrzyńca de Kolof Miclera,
Dziejów polskich pisarza i konsyliarza,
Który dzieło wspomniane niedawnemi czasy
Na świat polski wypuścił z pod drukarskiej prasy.

4. Varsav. 1778.

III. PROJEKT

*JW. ś. p. Jmci księdza Józefa Zatuskiego, biskupa
kijowskiego, etc. do rozdawania premjów trojakich corocznie
w bibliotece publicznej.*

1) Miałem dawniej ten projekt, w tym właśnie czasie,
jak byłem w areszt zachwycony.

2) Uprzedził mię książkę Józef Jabłonowski, wojewoda
nowogrodzki, ale jego fundusz w Gdańsku, a mój w War-
szawie. We Francyi kilkanaście jest akademij po różnych
prowincyach, a przez to następuje większy polor w na-
ukach, i większa w posiedzeniach literackich emulacya.

3) Każdemu wolno będzie konkurować o te praemia;
czy Polakowi, czy cudzoziemcowi, sine discrimine
wiary, byle chrześciańskiej.

4) Praemia coroczne będą trzy, we trzech numizma-
tach szczerzłotyach, po 25. czerw. złot. każde ważących:

5) Pićrwsze praemium z teologii. Hasło medallonu:

FIDES SPERANDARUM SUBSTANTIÂ RERUM.

To praemium będzie dla t., który najlepszy prześle
dyskurs o wierze świętej chrześciańskiej, przeciw ate-
stom i deistom. Jak w Anglii sławny pan Boyle, fundo-

wał sumnę roczną za kazania w tej materji, potem do druku podane, podobnym sposobem u nas weźmie praemium ten, który najlepiej hersztów deistowskich PP. Voltaire i Rousseau zrefutuje. Jeżeli zaś który z tych się nawróci przed śmiercią i wyda libros retractationum, tedy praemium weźmie ten, kto pochwałę jego najlepiej wyrazi, a to aż po śmierci retraktanta.

6) Drugie praemium z historyi. Hasło medalu:

VINCIT AMOR PATRIAE LAUDUMQUE IMMENSA CUPIDO. Virg.
Materia dyssertacyi będzie ogłoszona półrokiem przed aprecyacją w gazetach publicznych.

7) Trzecie praemium z krasomostwa czyli rymopistwa & alternate. Hasło piędzda:

QUIS DUBITAT NOMINA TANTA SEQUI. Ovid.

8) Dyssertacya ma być językiem jedynie polskim i ma trwać półgodziny.

9) Dyssertacye upremiowane i te, którym przyznano Accessit, polskie, będą tłumaczone po łacinie.

10) Dzień decyzyi o premiach, jest dzień ś. Józefa, każdego roku 19. marca.

11) Sądzić będą literaci warszawscy, per pluralitatem votorum, na to w bibliotece zgromadzeni, A jeżeli ten dzień ś. Józefa nie wystarczy, to dzień drugi, trzeci, czwarty po tym.

12) Coroczne dyskursa będą zbierane i do druku podawane, ad perpetuam rei memoriam.

13) Piszący jaką dyssertacją ma swym kosztem adresować ją na ręce Jmci księdza prefekta pro tempore biblioteki, jakim jest dziś i ad vitae tempora będzie JM. ksiądz Janocki.

14) Ci literaci, sędziowie, mają być lektorowie teologii tych klasztorów, gdzie są studia theologica. Item szkół publicznych jezuickich i pijarskich. Zaś co do historyi, krasomostwa, i rymopistwa, professorowie szkół publicznych i trzech kolegów nobilium.

15) Autor dyssertacyi, nie ma swego imienia wyrażać w dyssertacyi, ale jakie hasło: a to hasło napisać na zapieczętowanej karteczce z imieniem, jak zwyczaj. —

AD M. D. G.

DORONCZENIE

CAŁEGO TEGO DZIEŁA WIĘRSZAMI OWIDIUSZA
PRZEZ JAŚNIE WIELMOŻNEGO AUTORA.

Jamque opus exegi: quod nec Jovis ira, nec ignes,
Nec poterit ferrum, nec edax abolere vetustas.
Cum volet illa dies, quae nil nisi corporis hujus
Jus habet, incerti spatium mihi finiat aevi:
Parte tamen meliore mei super alta perennis
Astra ferar, nomenque erit indelebile nostrum.
Quaque patet domitis romana potentia terris,
Ore legar populi, perque omnia secula fama,
Si quid habent veri vatum praesagia, vivam.

D O D A T E R

WYSZCZEGÓLNIENIE PISM

W ZBIORACH HISTORYKÓW POLSKICH

ZNAJDUJĄCYCH SIĘ

I NIEKTÓRE PRZYPISY ZAWIERAJĄCY,

I. ZBIÓR PISTORYUSZA pod tytuł: *Polonicae Historiae corpus*: trzy tomy w jeden volumen zazwyczaj poprawne.

T. I. (3. ark. i 255 stron.) zawiera pi-
sarzów geograficznych, jakoto:

1. *Aeneas Sylvius* od k. 1-6, nie-
które jego wiadomości o Polsce i Li-
twie małej wartości.

2. *Erasmi Stellae de Borussiae an-
tiquitatibus*, od k. 9-16.

3. *Alex. Guagnini de situ Sarma-
tiae Europaeae*, od k. 17-73.

4. *Mart. Cromeri Polonia*, od k.
74-120.

5. *Matthiae a Miechovia de Sar-
matia Asiana et Europaea*, od k.
121-150.

6. *Sigismundi lib. Bar. in Herber-
stein de Lithuania*, od k. 151-157.

7. *Pomponius Mela de Sarmatia, cum
comment. J. Vadiani*, od k. 158-163.

8. *Hart. Schedelii Commentariolus
de Sarmatia*, od k. 163-167.

9. *Laur. Corvini ode sapphica de Po-
lonia et de ejus metropoli Cracovia*,
na k. 167.

10. *Conradi Celtis P. L. ad Vistu-
lam fluvium carmen* na k. 168.¹

11. *Adami Schröteri, Silesii, Iter Sa-
linarium sarmaticum*, na k. 168 i 169.

12. *Conradi Celtis Protutii Salina-
ria Odoiporike ad Terinum*, na k. 170.

13. *Jacobi Prilussii de provinciis po-
lonicis* od k. 171-255.

T. II. [823 stron i 2 ark. regestru]
zawiera:

1. *Mathiae de Michovia Chronica
Polonorum*, od k. 1-259.

2. *Jod. Lud. Decii de vetustatibus
Polonorum, lib. I.* od k. 260-283.

Ejusdem de Jagiellonum familia.
od k. 284-286.

*Ejusd. de Sigismundi regis tempo-
ribus*, od k. 287-340.

3. a) *Alex Guagnini Compendium chro-
nicorum Poloniae a Lecho ad Henri-
cum Valesium*, od k. 341-370.

b) *De ingressu Cracoviam et co-
ronatione Henrici Vales*, od k. 370-373.

c) *Ordo qualiter Seren. rex Polo-
niae juxta veterem consuetudinem co-
ronatur*, od k. 373-379.

d) *Deductio et origo Lithuanorum*
od k. 380-397.

4. *Clem. Janicii carmen de vitis prin-
cipum regumque Poloniae*, od k. 398-402.

5. *Mart. Cromeri de orig. et rebus
gestis Polon. libri XXX*, od k. 402-833.

T. III. (166 stron) zawiera:

1. *Pisonis Epistola ad Joan. Cori-
tium de conflictu Polonorum, et Lithua-
norum cum Moschovitis*, od k. 1-4.

2. *Epistola Sigismundi regis Polon.
ad Leonem X. pontif. M. de victoria
contra schismaticos Moschovitas apud
Aras Alexandri M. parta a. 1514. 8.
sept.* na str. 5 i 6.

3. *Oratio Erasmi Vitellii (Ciołek)
ep. plocen. in conventu ad caesarem
Maximilianum I. nomine Sigismundi
I. anno 1518 habita*, od k. 7-11.

4. *Victoria Sigismundi I. contra Vay-
vodam Moldaviae, mense Augusto 1531*,
od k. 11 do 12.

3. *Fragmentum ex Sigismundo de Her-
berstein de bello Poloni et Mosci*, od
k. 12 do 15.

6. *Mart. Cromeri Oratio in funere Sigmundi I.* od k. 15-33.
 7. *St. Orichonii Oratio in funere Sigism. I.* od k. 33 do 53.
 8. *Tertii belli descriptio luculenta, quod magnus Ruthenorum imperator contra Livones gessit anno 1553, quo civitas et provincia Torpatensis a principe Moschovitarum expugnata est.* od k. 55-64.
 9. *Fragmentum ex Simonis Schardii J. U. D. historia de vita et obitu Sigismundi Augusti, regis Polon.* od k. 64 do 66.
 10. *Joan. Lasicii historia de ingressu Polonorum in Valachiam cum Bogdano Voiwoda et clade Turcarum anno 1572.* od k. 67-74.
 11. *Leonardi Gorecii, equitis poloni, Descriptio belli Ivoniae, palatini Valachiae, quod is cum Selimano, Turcarum imperatore, magno cum successu gessit ab initio, demum a Jeremia Czarnawiecio, Valacho, proditus, et a Turcis contra fidem datam occisus.* od k. 75-94.
 12. *Exemplar quarundam literarum super discessu Henrici III. Galliar. et Polon. regis.* od k. 95-103.
 13. *Dantiscanorum Clades anno 1577. a Joan. Lasicio descripta, in qua causae belli a Sereniss. Rege Poloniae contra Gedanenses suscepti referuntur.* od k. 104-111. Na str. 112. usprawiedliwienie do czytelnika niemieckiego, aby się nieuraził, iż w tém piśmie często jest wzmianka o Niemcach. Na str. 113. *Joach. Bielscii Satyra in quorundam Dantiscanum etc.*
 14. *Supplementum de rebb. gestis inter regem Poloniae Stephanum et magnum ducem Moschoviae an. 1579. ex historia Alex. Guagnini.* od k. 114-128.
 15. *Joh. Lewenclai de Moschorum bellis adversus finitimos gestis, ab annis jam LXX. commentarius.* od k. 128-136. Stąd zaś aż do 141. jest list W. Księcia do Mistrza Krzyżackiego, z wyłożeniem przyczyn podniesionej przeciw Inflantom wojny.
 16. *Tredecim regni Polonici mutationes, et familiarum, quae regnum*
- tenuerunt genealogicae explicationes descriptae ex optimis auctoribus et continua perpetuaque successione propositae in tabula. Item principum Silesiae paene omnium et ducum Masoviae ac Lithvaniae genealogiae, diligenter magnoque studio collectae et ad illustrandam historiam polonicam appositae a Joh. Pistorio Nidano, Medico.* D. od k. 147-166.
- II. ZBIOR GWAGNINA str. 9. zawiera:
- T. I. 1. *Warsevicii Christoph. Panegyricus ad Stephanum I. Polonorum regem.* od k. 1-48.
 2. *Compendium Chronicorum Poloniae. Item de ingressu Cracoviam et coronatione Henrici Valesii.* [zob. Pistorii Corp. Hist. Polonae. T. II. 3. a. b.] od str. 49-159.
 3. *Exemplar quarundam literarum super discessu Henrici III. regis. Pol.* [zob. Pist. III. 12.] od str. 160-185.
 4. *Clades Dantiscanorum a Joan. Lasicio, Satyry Bielskiego nie masz (Pist. III l. 13.)* od str. 186-211.
 5. *Supplementum de rebb. gestis inter regem Poloniae Stephanum.* (Pistor. III l. 14.) od str. 212-254.
 6. *Warsevicii Christoph. Oratio ad Seren. Stephanum Poloniae regem, qua exposito toto belli negotio cum Joanne magno Moschorum duce, XV. Januarii ad Zapolsciam confectam pacem gratulatur.* od str. 255-274.
 7. *Ordo qualiter Serenissimus Rex Poloniae juxta veterem consuetudinem coronatur etc.* (Pistor. II l. 3. c.) od str. 274-291.
 8. *Compendium Chronicorum Lithvaniae etc.* (Pistor. II l. 3. d.) od str. 292-345.
 9. *Novae gubernationis Livoniae forma, recens a Stephano rege Poloniae instituta, anno MDLXXXIII.* od str. 346-356.
 10. *Stephani Poloniae regis Literae ad Ordines Regni Polonici, de rebus a se in bello adversus Moschos superiori aestate gestis. anno 1580. die 6 Sept. ad Velikolukum scriptae.* od str. 357-364.

11. *Ex literis decimo octavo Octobris Regiomonte Borussiae datis. Wyjątek zawierający zdanie o królu Stefanio Batorym.* od str. 365-367.

T. II, 12. *Sarmatiae Europaeae descriptio.* (Pist. I. l. 3.) od str. 1-98.

13. *Articuli constitutionum bellicarum Magni Ducatus Litvaniae in comitiis generalibus constituti et a supremo generali copiarum imperatore -- Gregorio Chodkiewiczio, castel. Vilnensii, confirmati et militibus imperati.* od str. 99-104. Dalej idzie opis Prus Inflant i t. d. Moskwy, Tartary i t. d. od str. 330.

14. *Joh. Fabri Religio Moschovitae.* od str. 331-347.

15. *Joan. Sacrant, Crac. eccl. canonici Elucidarius errorum ritus Ruthenici, anno 1500 scriptus.* od str. 347.

16. *De Russorum religione, ritibus nuptiarum, funerum, victu, vestitu etc. et de Tartarorum religione. ac moribus vera et luculenta narratio ad D. Davidem Chytraeum recens scripta.* od str. 392-417.

17. *Jo. Meletii Epistola de religione et sacrificiis veterum Borussorum. ad Georgium Sabinum.* od str. 417-425.

T. III, 18. *Joan. Lasicii Historia de ingressu Polonorum in Valachiam.* (Pistor. III. l. 10) od str. 426 do 428. przedmowa: dalej historia do str. 448.

19. *Leonh. Goreccii Descriptio belli Iyoniae* (Pistor. III. l. 11.) od str. 448-515.

20. *Epistola Pisonis ad Joannem Comitiem de conflictu Polonorum et Lituanorum. c. Moschovitae.* (Pist. III. l. 1.) od str. 515-525.

21. *Epistola Sigismundi ad Leonem X. P. M.* (Pist. III. l. 2.) od str. 526-530.

22. *Oratio Vitellii* (Pist. III. l. 3.) od str. 531-545.

23. *Victoria Sigism. I. contra Vayvodam Muldaviae* (Pist. III. l. 4.) od str. 545-549.

24. *Fragmentum ex Sigism. de Herberstein de bello Poloni et Moschi* (Pistor. III. l. 5.) od str. 550-556.

25. *Mart. Cromeri Oratio in funere*

Sigismundi I. (Pist. III. l. 6.) od str. 557-615.

26. *Stan. Orichovii. In funere Sigismundi Jagellonis, Poloniae Regis, Oratio* (Pistor. T. III. l. 7.) od str. 613-682.

27. *Tertii belli descriptio, quod magnus Ruthenorum imperator contra Livones gessit a. 1558.* (Pist. III. l. 8.) od str. 682-712.

28. *Simon Schardius de vita et obitu Sigismundi Augusti, regis Poloniae* (Pistor. III. l. 9.) od str. 712-720, to jest do końca.

III. ZBIOR ELZEWIRA str. 9. (zob str. 10. przypis) zawiera :

1. *St. Krzyszstanowicz J.C. Status regni Poloniae compendiosa descriptio.*

2. *Mart. Cromeri Poloniae descriptio.*

3. *Polon. regni descriptio ex Thuani Historiar. lib. LVI.*

4. *De Valachia, ex Thuani Historiar. lib. LVIII.*

5. *De Lituaniae gentis origine et moribus ex Alex. Guagnini Sarmatia Europaea.*

6. *Quaedam ad Lituaniam pertinentia ex fragmentis Michalonis Lituani.*

7. *De ducatu Samogitiae, ex Alex. Guagnino.*

8. *Joan. Lasicii de diis Samogitarum caeterorumque Sarmatarum.*

9. *Articuli constitutionum bellicarum M. D. Lituan. in comitiis generalibus constituti et a supremo generali copiarum imperatore Greg. Chodkiewiczio, castellano Vilnensi confirmati et militibus imperati.*

10. *Prussiae cum suis provinciis et civitatibus compendiosa descriptio ex Alex. Guagnino.*

11. *Origo et series principum Teutonici Ordinis.*

12. *Livoniae descriptio, addita est quoque brevis narratio quomodo haec regio in jus invictissimi Regis Poloniae Sigismundi Augusti cesserit.*

13. *Joan. Boteri Poloniae descriptio.*

14. *De novo in Polonia regē eligendo, Honorū dispersatio,*

15. Joan. Barclai *judicium de Polonia et ingeniis Polonorum.*

16. *Series ac ordo principum et regum Poloniae, ex Alstedii Chronologia.*

17. *De re nummaria Polonorum, ex historia Salomonis Neugebaueri a Cadano.*

18. *De vectigalibus regis Poloniae, ex eodem Salom. Neugebauero.*

IV. ZBIOR ŁASICKIEGO (str. 10 i 11. pod tyt: *De Russorum, Moscovitarum et Tartarorum religione, sacrificiis, nuptiarum funerumque ritu et diversis scriptoribus, quorum nomina versa pagina indicat. His in fine quaedam sunt adjecta, de Livonia pacisque conditionibus, et pace confecta hoc anno, inter Serenissimum Regem Poloniae et Magnum Ducem Moscoviae. Nunc primum in lucem edita, cum indice copiosissimo Spirae. Nemetum ex off. Bernardi Albini 1582.* 4. Tytuł i dedyk. k. 4. tekstu str. 295. Indeks kart. 14. Zbiór ten zawiera:

1. *Colloquium de religione M. Ducis Moschorum cum Rohila, ministro ecclesiae fratrum Bohemorum, quos mali Picardos vocant.*

2. *Hujusce colloquii literis mandati ab eodem Duce refutatio.*

3. *Lasicii verae religionis apologia, falsae confutatio.*

4. *Joan. Fabri religionis Moscoviticae descriptio, seu laudatio.*

5. *Sacrani libellus, quo 40. errores Moscorum s. Russorum, et 12. secessiones Graecorum a Romana ecclesia ostenduntur.*

6. *Appendix Skargae, de iisdem Russorum erroribus, et causis propter quas Graeci a Romana ecclesia defecerunt.*

7. *Alex. Guagnini, Veronen. de religione Moscovitarum, omniumque Ruthenorum.*

8. *(Pauli Oderbornii) Narratio de Russorum et Tartarorum religione, ritibus nuptiarum, funerum, victu, vestitu, et moribus ad D. Dav. Chytraeum recens scripta.*

9. *(Meletii Joan.) Alia ejusd. argumenti, de religione et sacrificiis ve-*

terum Borussorum, ad Georg. Sabinum olim missa.

10. *Quaedam de Livonia et conditiones pacis compositae inter Serenis. Stephanum regem Poloniae et Joan. Basiladum, ducem Moscoviae.*

11. *Oratio Christoph. Warszewicii ad Seren. Stephanum, regem Poloniae, qua gratulatur de pace confecta cum Joan. Magno Moscorum duce ad Zapolsciam XV. Januarii.*

V. ZBIOR TEOFILA LUDOVICI in 4to 2. voll, zob. Przypis na stronie 111ej.

VI. ZBIOR KNOCHIA. zob. str. 12.

VII. ZBIOR KROMERA w edycyi kołońskiej Martini Cromeri, *Varm. Ep. Polonia: sive de origine et rebus gestis Polonorum libb. XXX. Oratio funebris Sigismundi I. regis, deque situ, populis, moribus, magistratibus et republica regni Poloniae, libri duo. Omnia nunc ultimo ab ipsomet auctore cognita, ac multis locis emendata et aucta. His accesserunt recens ad historiae continuat. quae sequens pagina demonstrat, et chartae geographicae cum Poloniae, Prussiae, Masoviae, Russiae, etc. tum etiam Lithuaniae, Livoniae et Moscoviae, aeneis formis expressae, cum indice rerum memorabilium locupletissimo. Colon. Agrip. in off. Birkmannica, sumptibus Arnoldi Myllii. 1584. fol. najlepsze, z wizerunkiem króla Stefana i dwiema mapami, wydanie, w którym też znajdziesz:*

1. *Bernardi Tapovii fragmentum, Sigism. senioris, regis Pol. res gestas, Cromeri descriptione posteriores, continuans, nunc primum in lucem editum.*

2. *Mart. Cromeri Epistola ad Regem, procures, equitesque Polonos in comitiis Varsaviensibb. congregates.*

3. *Philippi Callimachi de rebus gestis a Wladislao Polonor. atque Hungaror. rege, libri tres.*

4. *Karnkowi Stan. tunc Vladisl. episc. ad Mart. Cromerum coadjutorem et design. episc. Varmiens. epistola, de*

modo et ordine electionis novi regis apud Varsaviam habitae 1573.

5. Ejusd. ad Henricum Val. Pol. Regem designatum Panegyricus.

6. Jo. Demetr. Solicovi In funere D. Sigismundi Augusti R. P. Oratio.

7. Probi et Galliae ac Poloniae amantis viri ad Gallos et Sarmatas Oratio. 1575.

8. Stephani I. P. R. imago aere ad vivum expressa, cum ejusdem elogio et vita, capitalibus literis unius folii pagina breviter comprehensa.

9. Reinoldi Heidensteinii, secretarii regii, de bello Moscovitico ab Stephano I. R. P. gesto commentariorum libri sex.

10. Christoph. Warsevicii in obitum Stephani I. R. P. oratio.

VIII. ZBIÓR DŁUGOSZA edycya lipską składający (zob. str. 13.) prócz Hoppiusza Schediasma, zawiera co następuje:

1. Vinc. Kadłubkonis Historia Polonica.

2. St. Sarnicii Annales, seu de origine et rebus gestis Polon. et Lituorum libb. VIII.

3. St. Orichovii Annales Polonici ab excessu Sigismundi I. cum vita Petri Kmitae (zob. wyżej str. 31.)

4. Illustrium virorum epistolae in tres libros digestae, opera Stanisl. Karnkovi.

5. Stan. Sarnicii Descriptio veteris et novae Poloniae, itemque Russiae et Livoniae.

IX. ZBIÓR SOMMERSBERGA wydany we trzech tomach in fol. w Wrocławiu r. 1729. 1730 i 1732. zawiera:

T. I. 1. Joannis (Archidiac. gnesn.) Chronica Polonorum a. 1359. confecta, ex MS. od k. 1-13.

2. Anonymi Chronica principum Poloniae cum eorum gestis sub finem sec. XIV. ex MS. od k. 13-63.

3. Sigis. Rositzii Chronica et numerus episcoporum. Wratisl. liber a. 1470 exaratus, ex MS. od k. 64-97.

4. Dan. Rapoldi Jcti historia de il-

lustr. Silesiae ducatu imperante Ferdinando I. circa a. 1560. confecta. ex MS. od k. 98-113.

5. Excerpta ex Nic. Henelii ab Hennefeld Chronico ducatus Monsterebergensis et territorii Francosteinensis prius auctoris MS. (notis aucta). w języku niemieckim od str. 114-256.

6. Dissertatio historica, quae res universae Silesiae et ducatum singulorum vices ac fata diplomatica fide ad nostram usque aetatem illustrat. od k. 256-296.

7. Dissert. genealogica, quae VII. tabulas geneal. ex monumentis fide dignis Silesiae duces a Piasto duce Poloniae et Przemislao. III. Ottokaro, rege Bohemiae, oriundos, ab initio seculi XII ad finem usque XVII. sistit. od k. 297-772.

8. Codicis Silesiae diplomatici specimen. od str. 773-916.

9. Diplomatarium Bohemo-Silesiacum. od str. 917-1084. Dalej następuje na siedmiu arkuszach. str. dyplomatów.

Accedunt ad tabulas genealogicas illustrandas Scriptores quidam rariores denuo editi et adnotationibus instructi.

a) Nathan Tilesii a Tilenow Tabula genealogica gentis Kurtzbachiorum Wratisl. 1602 edita. od str. 367-371.

b) Dav. Czepkii Gynaeceum Silesiacum Lygio-Bregense. str. 481.

c) Ejusd. Ascania connubiorum vincula. str. 625.

d) Joh. Schrammii Genealogia illustrum et inclitor. principum et dominorum Ducum Silesiae Lignicensium, Bregensium et Goldbergensium. str. 645.

e) Eleas. Tilesii kurze Verzeichniss. Bericht und Auszug von dem Stammling und Ankunft der Herzoge zu Teschen und Grossen-Glogaw. od str. 723.

f) Tabula vetus monasterii ad S. Claram Vratislaviae.

T. II. 1. Chronici Silesiae vetustissimi fragmentum. str. 17-18.

2. Boguphali II. ep. posn. Chronicon Poloniae cum continuatione Baszkonis.

custodis posnan. od str. 18-78. Basko zaczyna się od str. 64.

3. *Anonymi Archid. gnesn. brevior Chronica Cracoviae ab orbe cond.* ad a. 1395. od k. 78-155, Zobacz Joach. Lelewela o Mat. herbu Cholewa.

4. *Vita Thomae I. epis. vrat. ex varis testimonis episcopi, capituli et abbatis S. Vincentii congesta*, od k. 155-158.

5. *Joh. Longini (Długosza) Episcoporum Smogorzoviensis et Pitzinensis, quae nunc Vratislaviensis, ecclesiarum historiae et acta.* od str. 158-172.

6. *Annales Vratislavienses ab a. Chr. 1149.* ad a. 1491. od k. 172-176.

7. *Anonymi Vitae episcoporum, ecclesiae Vratislav. ab a. Chr. 960.* ad a. 1559. od str. 177-196.

8. *Nic. Henelii ab Hennesfeld Annales Silesiae.* od k. 197-454.

9. *Tabulae geneal. gentis Lotharingicae et Lichtensteinensis, Lobkovitziae ac Aursbergicae familiae et accessiones ad genealogiam ducum Silesiae Piasteorum*, po stron. 484. z nowym liczbowaniem 72 stron.

10. *Statuta civitatis Svidnicensis ex MS.* na końcu od k. 73-76.

11. *Mantissa diplomatum.* od k. 76-90.

T. III. 1. *Nic. Henelii Vitae episc. ratisl.* od str. 1-28.

2. *Diplomatarii Bohemo - Silesiaci continuatio.* od k. 29-160.

3. *Illustrissimarum Silesiae familiarum tabulae genealogicae, quibus annexa sunt diplomata, etc.* w języku niemieckim: niektóre tylko autentyki przyłączone są w języku łacińskim. od str. 161-326.

4. *Historiae genealogicae ducum Piasteorum supplementum.* od str. 326-336. po czym trzydzieści pięć arkuszy spisu alfabetycznego do wszystkich trzech tomów.

X. ZBIÓR MICLERA (zob. str. 14.) zawiera.

T. I. arkuszy trzy, 806 stron i pół-jedynasta arkusza rejestru alfabetycznego. W tym umieszczono.

1. *Pomponii Melae descriptio Sarmatiae.*

2. *Aeneas Sylvius de Polonia et Lituania.*

3. *Erasmii Stellae de antiquitt. Borussiae.*

4. *Mat. Stryckovii descriptio Sarmatiae Europaeae.*

5. *Mart. Cromeri Polonia.*

6. *Mat. a Miechow descriptio Sarmatiae asiana et europaeae.*

7. *Sigism. a Herberstein de Lituania.*

8. *Hartmani Schedelti de Sarmatia.*

9. *Sarnicii descriptio veteris et novae Poloniae.*

10. *Jac. Prilussii de provinciis polon.*

11. *J. Crasini Polonia.*

12. *Sim. Starovolseii Polonia.*

13. *A. Święcicki descriptio Masoviae.*

14. *Andr. Cellarii descriptio Poloniae.*

15. *Lucae Opalini Polonia defensa contra Barclium.*

16. *Car. Ogerii iter polonicum.*

17. *Ad. Schroeteri carmen de fluvio Memela.*

18. *Ejusd. descriptio Salinarum Vielic. carm. eleg.*

19. *Willichii observatio de Salinis Cracoviensibus.*

T. II. wyd. 1769. mający stron 536. i 12 ark. rejestru zawiera:

1. *Mart. Zeileri descriptio Poloniae.*

2. *D. de Beauplan descriptio Ukrainae.*

3. *Bernardi Connor descriptio Poloniae.*

4. *Aug. de Mayerberg iter in Moscoviam.*

5. *Mart. Zeileri posterior descriptio Poloniae.*

T. III. ma str. 959. i zawiera:

1. *Vinc. Kadlubko et Martinus Galus - cum duobus anonymis ex MS. bibliothecae episcopalis Heilsbergensis edito Gedani 1749.*

2. *Boguphali II. episc. posn. Chronicon Poloniae cum continuatione Basconis custodis posnanien.*

3. *Anonymi archid. gnesn. brevior chronica Cracoviae* (zob. Sommersberg.)

4. *Chronica Polonorum* (zob. Sommersb.)

5. *Cronica principum Poloniae* (zob. Sommersb.)

6. *Sigism. Rositzii cronica et numerus episcop. Vratisl.* (Sommersb.) Pod tekstem są dodatki o biskupach wrocławskich z rękopismu biblioteki Zajączkowskich w Sommersbergu nieznanego się.

7. Historia Długosza wiernie przedrukowana podług edycji lipskiej 1711. r. Jest także i Hoppiusza Schediasma de scriptor. histor. Pol. zupełnie podług edycji lipskiej. Dodatki zaś Krauzego dopiero w następującym tomie umieszczono. Tom ten kończy się na czwartej księdze Długosza czyli na r. 1139.

T. IV. zawiera przedmowę Krauzego do drugiego tomu Długosza, tudzież dodatki do rozprawy Hoppiusza na VIII stronach. Potem idzie dalszy ciąg Długosza od księgi piątej do dwunastej czyli do r. 1444. na 1103 stronach.

T. V. zaczynający się od trzynastej księgi Długosza obejmuje 43 arkuszy. zob. str. 14.

Do str. 63. Tu też należy, aczkolwiek nie same tylko dzieje ojczyste obejmujące, dzieło pod tytułem: *Sukcess świata czyli Historia universalna o pierwszych rodzicach Adamie i Ewie, początku monarchij, królestw i miast sławniejszych, zaczawszy od stworzenia świata aż do teraźniejszych czasów, krótko napisana przez W. Xiędza Gandencyusza Pikulskiego, Zakonu S. O. Franciszka ścisłej obserwancyi. prowincyi ruskiej Teologa, do druku podana roku 1763. w Lwowie w druk. Jana Szlichtyna 4. stron 819. prócz jednej karty przedmowy i półtrzeciej karty rejestru. W dziele tém, przez W. Alexandra Wąsowicza z jego liczego i pięknego księgozbioru łaskawie mi udzielonem, wykłada autor od str. 467. aż do końca, zatem dość obszernie, dzieje ojczyste aż do r. 1762. do których niekiedy i obco wkrótkości przyłącza.*

Do str. 75. w. 7. Minasowicz przywodzi edycyą Muriniusza Kroniki w Toruniu 1582. 4. Ja znam tej kroniki dwa wydania. Pierwsze 4. s. l. et a. które zapewne będzie tożsamo, co Minasowicz przywodzi. Wydanie to nieliczbowe dziewięć arkuszy (Jarkuszy) obejmujące, przypisał autor: Doktorowi Muchingierowi, burgrabi, Franciszkowi Hestce prezydentowi, Janowi Strubantowi, Janowi Greczowi, burmistrzom, Radzie też ślacheckiej m. kr. Torunia. W przedmowie oświadcza Murinusz, iż tę „Mistrzow pruskich kronikę krótką od Jana Daubmana językiem niemieckim wydaną, na polski przełożył, przydawszy do tego historye niektóre, z innych kronik pamięci godne. Druga edycya, „teraz powtórę na wielu miejscach poprawiona i do druku podana, „w Kr.k. z drukarni Symona Kempiniego. 1606. 4. f. v. karty tytułowej herb Torunia: poczem następuje półtrzeciej karty dedykacyi Radzie miasta Torunia przez Simona Kempiniusza, a na odwrotnej stronie ostatniej karty dedykacyi wiersz do czytelnika. Mój egzemplarz niecały zawiera 162 stron tekstu.

Do str. 91. Abraham Hartwich nie miasta Gdańsk, Elbląg i Malborg, ale raczej nazwane od nich Żuławy opisał w obszernem dziele którego tytuł: *Hrn. Abrah. Hartwichts, weyland Pastoris zu Bahrenhof, im Marienburgischen Werder geographisch-Historische Landes-Beschreibung deren dreyen im Polnischen Preussen liegenden Werdern als der Dantziger-Elbing- und Marienburgischen etc. Alles aus bewahrten Scribenten, wie auch aus Kirchenbüchern und andern bisher ungedruckten Documentis i t. d. Königsb. 1722. 4. dołączona mappa tych okolic.*

Do str. 94. w. 4. Schütz Kasper napisaną przez siebie historią pruską w języku niemieckim, przełożył później na język łaciński bez ścisłego atoli trzymania się oryginału; niektóre bowiem szczegóły obszerniej tu aniżeli w nie-

mieckiej, inne w skróceniu znajdziesz wyłożone. Tłumaczenie to, przeszło półtora wieku w rękopiśmie będące, wydano w Gdańsku pod tytułem: *Caspari Schützii, Rerum prussicarum historia ex codice manu auctoris scripto edita. Gedani, 1769. fol.*

Do str. 97. Duńczewski zaczął wydawać Kalendarze od r. 1726. Wychodziły każdego roku nie tylko in folio, ale też in 4to, które inni księgarze niekiedy przedrukowywali, jak się o tem z kalendarzy na rok 1753, in fol. i 1762 także in fol. przekonać można. Jednoroczne różnych formatów kalendarze, różne też zawierają rozprawy: i tak wyżej wspomniany kal. z roku 1754. f. zawiera kontynuację praktyki gospodarskiej: w formacie zaś ćwiartkowym ma umieszczoną dawniej w kalend. na r. 1747. *Wiadomość o monecie polskiej i cudzoziemskiej*, „z większą informacją niżeli dawniej.„ Prócz przywiedzionych „Załuńskiego Rozpraw rzeczy polskich dotyczących się, przez Duńczewskiego w Kalendarzach umieszczonych, zawierają też z roku 1746. o świętych, błogosławionych i świątobliwie żyjących Polakach i t. d. 1750. o kopalniach w Polsce i Litwie.

1761. Geogr. dalszą to jest wiadomość o biskupach, katedrach, kapitułach i t. d. o ruskiej religii unitów i dysunitów.

1755. Kalend. in 4to. Traktat o monecie polskiej z większą informacją niżeli dawniej (to jest r. 1747. fol.).

1764. Dalszy ciąg przerwanej w r. 1763 materji o starostwach, chorążych sądach ziemskich i t. d. Co się tyczy traktatu o starostwach, jest on znacznie odmienny od tego, który w r. 1763 w drukarni Miclerowskiej z rozkazu Jana Małachowskiego, pieczętarza koronnego, przedrukowano. Traktat ten, według oświadczenia w przedmowie, z Kalendarza na r. 1744. zapewne in 4to. bo wydany in folio zawiera wiadomość o komecie w r. 1744? uważanym, wyjęty, zgadza się co do słów z rozprawą o starostwach przez Li-

piwiczę w Kalendarzu poznańskim r. 1746. f. umieszczoną, która, jak się zdaje, przedrukowana jest z Kalendarza zamojskiego. (zob. wyżej str. 99). Dziwna rzecz, że Duńczewski w nowem przedrukowaniu tej rozprawy w Kalendarzu na r. 1763. żadnej wzmianki o miclerowskiem nieuczynił wydaniu.

Do str. 104. w. 2. D ielo to nieukończono, bo tylko 752 stron liczące, bez głównego tytułu, ma napis: *Syn-tagmatis juris universi regni Poloniae. fol. 752. stron.* Więcej, ile mi wiadomo, niewyszło: a egzemplarz tyle stron zawierający znajduje się w bibliotece akademii krakowskiej. P. Tyrchowski, prof. lyceum ś. Barbary, mający sobie powierzony dozór archiwum uniwersyteckiego, raczył mi z akt tegoż archiwum udzielić szczegół wyjaśniający przez kogo i kiedy druk tego dzieła był rozpoczęty. Akademia krakowska, widząc bezskuteczniemi swoje zabiegi w celu przeszkodzenia Jezuitom warszawskim w przedrukowaniu dzieła Załuńskiego, do czego ich Józef Jędrz. Załuski zachęcił (zob. wyżej str. 103.), na kompletnem posiadzeniu uniwersytetu w dniu 19. września r. 1740. uchwaliła: „*Ratione voluminum Załaszowianorum; quoniam inhibito contra Jesuitas Varsovienses, ne reimprimant dicta volumina, denegatur etiam ex Curia Romana: absque omni mora procuranda impressio seu reimpressio eorundem voluminum in typographia universitatis quantocius inchoanda: utque quam exactissime fieri possit haec reimpressio, rogatum est Consultissimum Collegium Juridicum et praecipue Illustres, Clarissimi et admodum Reverendi Magnifici Adalbertus Miciński, Stanislaus Mamczyński et Casimirus Jarmundowicz, U. J. Professores, quatenus curam et diligentiam impendere velint. Sumptus verò pro hac reimpressione ex peculio Rdissimi Walezyński, typographiae applicato, ordinavit Universitas.*„ Nie wiem, kiedy rozpoczęto druk tego dzieła; bo aczkolwiek Uniwersytet wezwał rzeczonych professo-

rów, żeby się jak najspieszniej jego przedrukowaniem zajęli, nie mogło to jednak tak prędko nastąpić, kiedy tekst Zalasowskiego nie tylko przerabiano, ale nadto znacznie powiększano. Nie wiadoma mi też przyczyna, która ukończenie dzieła przewała. Może być, że śmierć Micińskiego, który, jak się zdaje, przewodniczył w tej pracy naukowej, przewała dzieło, którego ukończeniem już się później nie zajęto. Miciński zasłużony w zawodzie nauczycielskim, w którym jeszcze przed rokiem 1722 pracując w ciągu swego urzędowania kilkadziesiąt razy, według zapewnienia P. Tyrchowskiego, jednomyslnie przez cały Uniwersytet do załatwiania najważniejszych dla akademii krakowskiej interesów był wyznaczany, w r. 1750 jednogłośnie od tejże na kanonika katedr. krakowskiego wybrany, a w r. 1753. najpierwszym w hierarchii akademickiej urzędem zaszczytny, zakończył przez tyle lat usłudze publicznej poświęcone życie w dniu 1. Maja 1754 roku. Dziwić się należy, że w czternaście lat później piszący Załuski (r. 1768) nie wiedział z pewnością o zgonie tak znakomitogo męża.

Syntagmata te zawierają całą pierwszą księgę i część drugiej. Ponieważ teraz do nadzwyczajnych rzadkości należą, zatem umieszczam osnowę tytułów, by ci, którym to obchodzi, dokładniejszą o układzie dzieła powziąć mogli wiadomość.

Pierwsza księga dzieli się na trzy części, a te na tytuły i tak:

Titulus I. seu praeliminaris; de etymologia et definitione juris. od str. 1-4.

Tit. II. de divisione juris. od str. 4-15.

Tit. III. de origine juris Poloni. od str. 15-20.

Tit. IV. de jure scripto Polonorum. od str. 20-28.

Tit. V. de jure Polonorum non scripto seu consuetudine. od str. 29-51.

PARS I. de personis in genere.

Tit. I. de vacatione regni s. inter-regno. od str. 52-127.

Tit. II. de rege Poloniae. od str. 128-137.

III. de electione R. P. od str. 138-239.

IV. de coronatione R. P. od str. 240-283.

V. de officio et potestate R. P. od str. 284-305.

VI. de Serenissima Reginarum Poloniae majestate od str. 306-354.

VII. de Serenissima prole Regum Poloniae od str. 355-542.

VIII. de bonis mensae regiae od str. 343-369.

IX. de bonis regalibus. od str. 370-388.

X. de lustratoribus bonorum regalium et mensae regiae. od str. 389-401.

XI. de quarta ex bonis regalibus solvi solita. od str. 402-417.

XII. de residentibus ad latus regium Senatoribus. od str. 418-433.

PARS II. de personis ecclesiasticis majoris dignitatis, seu senatoribus spiritualibus. na str. 433.

Tit. I. de archiepiscopo metropolitano gnesnensi. od str. 434-461.

II. de archiep. leopolien. od str. 462-464.

III. de episcop. cracovien. od str. 465-478.

IV. de episc. Vladislavien. od str. 479-482.

V. de episcopat. Posnaniensi. od str. 483-485.

VI. de episcopat. Vilmensi od str. 486-488.

VII. de episcopo plocensi. od str. 489-492.

VIII. de episcopo varmien. od str. 493-500.

IX. de episc. luceorien. od str. 501-302.

X. de episc. premyslien. od str. 503-504.

XI. de episc. Samogitiae od str. 505-506.

- XII. *do episc. culmensi* od str. 507-508.
 XIII. *de episc. chełmensi* od str. 509-510.
 XIV. *de episc. kijowien.* od str. 511-512.
 XV. *de episc. Camenecan.* od str. 513-514.
 XVI. *de episc. Vezlensi seu Livoniae* od str. 515-516.
 XVII. *de episc. Smolenscen.* od str. 517-518.
 XVIII. *de episcopis et episcopatibus olim ad regnum Poloniae spectantibus.* od str. 519-522.
 XIX. *de episcopatibus Livoniae ad R. P. spectantibus* od str. 523-525.
 XX. *de episcopo Bacoysiensi* od str. 526-529.
 XXI. *de episcoporum electione, confirmatione, consecratione, officio, potestate dignitate et privilegiis.* od str. 530-581.
 XXII. *de cardinalibus et cardinalatu.* od str. 582-587.
PARS II. *de personis ecclesiasticis minoris dignitatis.* na str. 588.
 Tit. I. *de praelatis et canonicis ecclesiar. cathedral.* od str. 588-602.
 II. *de administratoribus sede episcopali vacante.* od str. 603-611.
 III. *de praelatis et canonicis ecclesiar. collegiatar.* od str. 612-614.
 IV. *de officialibus generalibus et particularibus.* od str. 615-617.
 V. *de praepositis, parochis et sacerdotibus saecularibus.* od str. 618-630.
 VI. *de abbatibus et praepositis regularium.* od str. 631-654.
 VII. *de monachis et religiosis.* od str. 655-665.
 VIII. *de coadjutoribus.* od str. 666-668.
 IX. *de cortesanis.* od str. 669-673.
 X. *de monialibus.* od str. 674-687.
LIBER II. **PARS I.** *De personis saecularibus majoris dignitatis,*

seu senatoribus saecularibus regni. na str. 688.

Tit. I. *de castellano cracovien.* od str. 688-691.

II. *de palatinis.* od str. 692-735.

III. *de castellanis majorib. et minorib.* od str. 736-750.

IV. *de officialibus ordinis senatorii.* od str. 751-752. dalej nie masz.

Dzieło to jest teraz rzadkie z tejże samej zapewne przyczyny, co i Prawa Akademii krakowskiej. zob. przypis na str. 169.

Str. Prócz przywiedzionych na tej stronie trzech wydań Łochowskiego *Regulae juris* i t. d. jest czwarte *Cracoviae typis Universitatis*. 1758. 8. które oprócz, że nie ma żadnej dedykacji, w niczem się od przedostatniego a nawet co do liczby stron nie różni.

Do str. 109 i 110. Lubo Bentkowski w Hist. lit. pols. T. II. str. 173. opisując Kołodzkiego *Promptuarium legum* etc. z r. 1697. mówi w przypisie, że pomylił się Hoppiusz przywodziąc wydanie z r. 1695. z tem wszystkiem napisał on prawdę. Albowiem wydanie *Promptuarii* z r. 1697. albo raczej egzemplarze na tytule tę datę mające, wizerunkiem kardynała Radziejewskiego ozdobione z trzech arkuszyową temuz dedykacją, i przywilejem króla Jana III pomnożone, są łataniną z dawniejszego w r. 1695. ogłoszonego wydania. Zgadza się one z niem co do tekstu, ale tytuł pierwszego wydania jest następującej osnowy: *Promptuarium legum et constitutionum Regni Poloniae ac Magni Ducatus Lithuaniae, ad faciliorem indagacionem publicamque utilitatem speciosum in ordinem reductum, concinnatum per Augustinum Kołodzki, iudicem terrestrem juriuolodislaviensem. Cum privilegio speciali S. R. M. Posnaniae. impress. typis Academicis. A. D. MDCLXXXV. prostat apud Joan. Tobiam Keller, bibliop. Varsav. et Posnan.* Wszystko, co w egzemplarzach z datą 1697. jest na lepszym papierze, jest później dodane. Prócz wspomnionego wyżej *Promptua-*

rium trafiają się też egzemplarze statutow litewskich wydanych z następującym tytniem: *Statut wielkiego Xięstwa Litewskiego przez Augustyna Kołudzkiego, sędziego ziemskiego Inowrocławskiego zebrany i do druku dany; po tem winieta orzeł polski, a niżej: w Poznaniu w drukarni Akademickiej R. P. 1698.*

Do str. 112. Chcący obeznać się z historią rękopismów i wydań Statutu litewskiego, ciekawe znajdą szczegóły w dziele Samuela Bugumiła Lindęgo o *Statucie Litewskim, ruskim językiem i drukiem wydanym, wiadomość. z dwiema rycinami. w Warszawie nakładem i drukiem Zawadzkiego i Węckiego. 1816. 4.* W roku 1829. zaczęto wydawać w Poznaniu kosztem JW. hrabi Tytusa Działyńskiego, z obszernymi Joachima Lelewela i innych w tym przedmiocie biegłych przypisami, nowe tychże Statutów in 4to wydanie, którego ukończenie wypadki polityczne przerwały.

Do str. 160. Ponieważ większa część dzieła Dawida Brauna dotyczy się dziejów Polski lub Prus niegdyś do niej należących, zatem miło zapewne będzie czytelnikom powziąć wiadomość o jego naukowych pracach, które jakiś Winter w liście do niewiadomej mi osoby pisany wyszczególnia. Kopia listu tego znalazłem w dziele Brauna *de scriptorum Poloniae et Prussiae virtutibus et vitiis* za granicą nabytem. Charakter jakim jest pisana wnosząc każde, iż ktoś spółczesny Winterowi list ten przepisał.

Wielmożny, wielceczcigodny Doktorze, Dostojny Dobroczyńco!

Przesłałam WMWMPanu przez niniejszą sposobność obiecaną *Catalogum Comitiarum* etc. Spis dzieł nadwornego radcy Brauna, który WMWMPan mieć chciałeś, jest następujący:

1. *Kern der kräftigsten Gebete*, które wyszły w Gdańsku 1600 (?) a powtórnie 1680. Napisał je radzca szczególniej dla swoich dzieci i domowych, jak się otę z przedmowy przekonać można.

2. *'Officia quotidiana Christianorum de fine suo sollicitorum, sub nomine Desiderii Bonagii*, drukowane w Elblagu. Do napisania tego dzieła była mu pochopem książka Opalińskiego *de officiis*. Ułożył je czytując i robiąc wyciągi z Ojców kościoła wczasie morowego w r. 1709. powietrza. Jestto jego książka do codziennego czytania; jakoż umie on na pamięć wszystkie w medytacyach na każde znaczniejsze święta umieszczone piękne zdania, i zaleca ją jak najusilniej dzieciom swoim. W tym celu musiałem pierwszą jej część przełożyć na język niemiecki, i każdemu jego dziecku po egzemplarzu na pamięćkę ofiarować. Każe on ją czytać przy kawie i codziennie po każdym *officiu* wyklada je w krótkości. *Meditationes* przełożył sam na język niemiecki, które jako najdroższy skarb chowa w swym księżg zbiorze.

3. *Meditationes selectae de sublimi hominis scientia*, drukowane w Gdańsku 1704. Przypisał ten traktat, ówczesnemu wojewodzie krakowskiemu Kątskiemu, generałowi artylerji, wywdzięczając mu się za to, iż go mianował kommissarzem artylerji koronnej. Traktat ten na nowo przedrukowano pod dozorem P. Franke w Halli pod tytułem *Meditationes selectae ex Theologia naturali*; a lubo przeszło połowę przedrukowano, nie wiadomo dla jakiej przyczyny wstrzymano dalszy druk a odbite arkusze na makulaturę obrocono.

4. *De scriptorum Poloniae et Prussiae virtutibus et vitiis. 1722.*

5. *De iurium regnandi fundamentalium in regno Poloniae rationes et praxi moderna.*

6. *Bericht vom poln. und preuss. Münzwesen.* Ostatnich dwóch dzieł ma jeszcze około 100. egzemplarzy, które u niego niszczą; ponieważ nie wielu znalazło się ich miłośników, a autor nie odniósł korzyści, jakiej się spodziewał; zatem stracił chęć wydania cokolwiek bądź w przyszłości. Z resztą widziałem ja u niego jeszcze wiele krytyk polskich książek i pisarzy, których wydanie

wstrzymał, chcąc się przekonać, ile zbierze za dzieła dawniej ogłoszone. Kiedy więc nie powiodło mu się według życzenia, reszta została w tece, i już zapewne nigdy światła nieujrzy.

7. *De privilegiis Prussiae cardinalibus a. 1717. in Msto.* Wywody te ważniejszych przywilejów pruskich, ile mi wiadomo, w trzech tylko miejscach znajdują się w Prusiech, to jest: w tutejszej [krolewieckiej] regencyi, w Gdańsku u P. Rosenberga, któremu ich z szczególniejszej przyjaźni udzielił, i u niego samego. Teraz ja posiadam czwarty, i niechętnie bym go się pozbył. Wywieczując się z danego przyrzeczenia, starać się będę, żebym mógł i WMWMPanu Dobr. przestać ich odpis.

8. *Vita et res gestae Johannis III. Regis Pol.* także w rękopiśmie, niezupełnie ukończone, albowiem śmierć prymasa Radziejewskiego, który Braunowi najpotrzebniejszych dokumentów z koronnego archiwum kazał dostarczać, i sam znacznymi upominkami autora do wypracowania dzieła zachęcał, przerwała użyteczną pracę.

9. *Spis najznakomitszych familij Pruskich* w rękopiśmie. I to dzieło niewyszło na świat z namowy burmistrza Bliwernitza w Malborgu, wiecznego ślachty nieprzyjaciela.

10. *Cały nowy testament podług tekstu greckiego* w rękopiśmie. Tłumaczenie to, w którym Braun w wielu miejscach od przekładu Lutra odstępuje, zatrudniało go przeszło lat dziesięć. W wyjaśnianiu wyrazów poszedł najwięcej za Hesychiusem i innymi krytykami. Mimo największą usilność i przesłanie tego przekładu tak do wydziału teologicznego w Królewcu jako

też i w Halli, nietylko approbaty nieużył, ale nawet i nakładcy nieznalazł. Tym więcej go to boli, że według jego przekonania przekład ten wieleby się przyłożył do lepszego wyrozumienia słowa bożego.

11. *Psalmy Dawida*, według prawdziwego wykładu oryginału w rękopiśmie, także zupełnie niezgadają się z przekładem Lutra i niemają też nakładcy.

12. Ostatnie dziełko, które napisał nim pozbył bibliotekę, jest trzech arkuszywy *Wywód*, w którym wykazuje, że królowie polscy po śmierci swego poprzednika mają prawo złożenia z urzędu lub potwierdzenia na nim urzędników w dobrach stołowych. Powtóre: że pocztę należą do dochodów królewskich. Na tej zasadzie szambelan Stanisławski zaraz po zdobyciu Gdańska prosił króla o naczelnictwo nad pocztami w Prusiech. Braun dla przypodobania mu się ułożył to dzieło. Lecz gdy P. Thidi tysiącem dukatów potwierdzenie okupił, Stanisławskiego odprawiono z kwitkiem, aż przecież teraz posadę tę otrzymał. Oprócz pięknych Indeksów, znajdujących się teraz w Dreźnie, które tak do konstytucyj jako też i innych polskich autorów podorabiał, jest jeszcze kilka drobnych dziełek, które dla swych dzieci napisał. Teraz zajmuje się tylko rzeczami teologicznymi i ciągłymi wykładami (*paraenesis*) dla swych dzieci. Te są znaczniejsze jego dzieła, których spis przesyłając, mam sposobność przekonania WMWMPana Dobr. iż jestem najobowiązanejszym sługą.

w Królewcu d. 2. Grudnia 1734.

Winter.

SPIS ANONYMOW

W NINIEJSZYM DZIELE WSPOMNIANYCH.

(Dla braku głoski j w charakterach, jakeimi niniejszy spis i poczet autorów wydrukowano, niemożna było zachować jednostajności w pisowni.)

	strons.		strons.		strons.
Academiae Vilm. Panegyrici.	159.	wal (zapewne po łac. napis.)	101.	Mercurius Sarmatiae	153.
Amelii, neapolitańskiej królowej,		Fragmentum historiae Jagelloni-		Merkwürdiges Leben und Schick-	
akt wcielny, zob. Sokolnicki	74.	caso	55.	sal des Weltbekannten Königs	
Anecdotes de Pologne, zob. Da-		Genealogia domu Szydłowicz: 129.		Stanisłai umständlich entwor-	
lerac.		Germanus sive de Henrici in Gal-		fen von M. R.	93.
Arcus pacis novo sine sanguine		liam discessu	55.	Monitor somnians	117.
triumphatori	160.	Głos wolny słuchacza wolność		New Account	95.
Ausa IllmiSudermaniae Principis		ubezpieczający	123.	Nova polonica ex comitiis Gro-	
Caroli	53.	Herbara polski po francuz: 145.		dnæ etc.	119.
Caracteres des historiens satyri-		Histoire de Stanislas, roi de Po-		Olkinickie postanowienie	73.
ques ou remarques sur les Me-		logne, par Monsieur D.C. à Fran-		Palatium regni Hungariae	59.
moires du Sieur de Brascy	84.	cof. 1740. 2. voll	84.	Plinius polonicus	54.
Casimir, Roi de Pologne, zob. Rou-		Historical account	78.	Pologne monarchique	85.
seau de la Valette.	86.	Historische Nachricht	83.	Polnischer Staat	77.
Censura candidatorum sceptri po-		Historia abo opisanie wielu powa-		Pontyfikal opisany	112.
lonici	44. 119.	żnych rzeczy, które się działy		Præconia regum Poloniæ M.S.	55.
Chronica principum Poloniæ	14.	podczas wojny szwedzkiej	69.	Pretenasy do sumienia nalcza-	
Compendium of voyages, annales		Jura fundamentalia terrarum Prus-		ce	125.
de navigation,	93.	siae	113. 129.	Privilegia et iura Curlandiæ ac	
Constitutiones terrarum Prus.	113.	Jura municipalia terrarum Prus-		Semigalliae	100.
Curieuse pol. Staatsmann	79.	siae	115.	Projekt o naprawie Rzeczypos-	
De corrigendis defectibus in statu		Jus culmense correctum, tłumac-		poliśkie	125.
reipublicæ Poloniæ	120.	zone po niemiecku	116.	Polnisches Legationsrecht wel-	
Defensio ducis (Jacobi)	101.	Jus eligendi ducem	100.	ches der papstliche und Gross-	
Demonstratio solida, pismo ty-		Jus Poloniæ regis in ducatum		britann. Abgesandte auf dem	
czące się Kurlandyi, autor po-		Curlandiæ	101.	letzten Reichstag zu Grodno	
dobno jakiś Müller	100.	Lebensgeschichte Stanislaus des		im Jahre. 1726. genossen ha-	
Demonstratio solida, tyozące się		ersten etc. aus dem franc. des		hen	119.
Kurlandyi	101.	Herrn D. C. übersetzt Nürn-		Quinquaginta iuris patronatus re-	
Dyaryusz Anielii, neapolitańskiej		berg 1757. 8.	84.	gum singularia	45. 119.
królowej. zob. Sokolnicki	74.	Mal [le] epidémique des Franc.		Reflexiones contra scriptum ano-	
Dyskurs, co naszą Rzeczpospoli-		Maçons	33.	nymi (tyczący się Kurlandyi)	100.
tą psuje.	125.	Mappy genealogiczne Denhofow,		Remarques d'un gentilhomme Po-	
Enarratio brevis succincta jurum.		Krasiańskich, Ossolińskich, Po-		lonais sur la vie de Charles XII.	
zob. Juennich.	100.	tockich, Radziwiłłow, Sangusz-		roi de Suede	84.
Etat actuel de la Pologne. zob. Che-		ków, Sapiechów, Tarłów, Jabło-		Rerum in M.D. Lituaniæ per tem-	
vremont	85.	nowskich, Zaluskich	151.	pus rebellionis Russicæ gesta-	
Exercitatio ad Nic. Chwatkovijs		Memoires politiques, amusans et		rum commentarius	44.
publicum regni Poloniæ	103.	satyriques	83.	Revolutions de la Hongrie	85.
Expositio racyi, casu król szwe-		Memoires sur les affaires de Cour-		Rezolucya sumienna penitentowi	
dzki porty Kurlandzkie opano-		lande	101.		

	strona
statystyce -	125.
Ritterbank, pismo okurlandskiey	
śladach -	144.
Saxe galante -	86.
Schreiben etc. pismo tyzące się	
Kurlandyi -	101.
Statuta Carlandica -	100.
Synopsis auctorum in negotio Cur-	
landiae -	100.

	strona
Szeremet albo potrzeba i t. d.	75.
Ukraińskie podczas koraczy	
dzieci M. S. -	64.
Verwirte (das) unrubige Po-	
len -	77.
Vindiciae Polonae -	45.
Wiedeńskie pizę i Strygońskie	
boje -	46.

	strona
Wiktorya Stefana Czarnieckiego	
nad Moskwą -	75.
Wohlmeinende Consideration	
etc. -	100.
Wolność polska konięża -	125.
Zbiór prawa szkolnego dla ska-	
demii krakowskiej -	169.
Życia królów polskich -	65.

P O C Z E T

AUTORÓW I INNYCH OSÓB POD WZGLĘDEM NAUKOWYM

W NINIEJSZYM DZIELE WSPOMNIANYCH.

(Kilka liczb przy jednym nazwisku znaczą, iż tożsamo dzieło kilka razy jest wspomniane.)

Aceruus zob. Klonowicz.	
Achenveld Gottfr.	89.
Aceus Sylvius (Pius II.) 8. 14.	177.
Albertrand Jan	64.
Alegambe -	166.
Alstedius -	10. 180.
Anacharsis -	166.
Aquino Carolus -	54.
Archeuholtz -	90.
Artemberg Piotr Franciszek	86.
Armand zob. de la Chapelle.	
Arnoldus Abbas Lubecensis	51.
Aspazy -	171.
Assiotea -	171.
Audiffret Joh. Bapt.	86.
Aymont -	35.

B.

Bail zob. Bayle	8.
Bajan Jędrzey	149.
Baerski Adam	95.
Baldovinus) Franciszek	22. 77.
Baldwin)	
Baltazaryna	172.
Bandkie Jan Wincenty	20.
Bandkie Jerzy Samuel	19. 38. 107.
Baranowski Stanisław	146.
Barberini [Urban VIII.]	135.

Barclaius Jan	10. 15. 155. 180.
Barlet Jan -	85.
Barlet -	60.
Baroffi Caesar -	86. 87.
Bartholanus Stanisław	40.
Bartnoliquus -	30.
Bassuni Antoni -	87.
Baszko -	14. 19.
Baudrand Michał	8. 86.
Bayle -	8.
Bazyli car -	10.
Beaujeu zob. Dalerac	
Beaumarchais [de] -	81.
Beauplan -	15.
Bel Maciej	131.
Belle [della] Stephano	135.
Bembus S. J.	124.
Benedykt a S. Josepho zob. Za-	
wadaki.	
Bentkowski Felix,	24. 72. 108.
122. 136. 165.	
Bernicz Bernard	172.
Bersane -	171.
Bethlen Wolfgang	165.
Beughem -	44.
Białobocki Jan	75.
Bidermann	166.
Bielejowski Jerem.	72.
Bielłński Franciszek	66.

Bielski Jan S. J.	64.
Bielski Joachim. Satyra in quend.	
maledic. Dantis 11. 38. 178. wy-	
dał kronikę ojca swego wraz z	
kontynuacją -	60.
Bielski Marcin. 145. tłumaczył	
Wyapowskiego de reb. gestis Si-	
gism. I. 12. iego Opisanie świa-	
ta rzadkie 13. 59. kronika pol-	
ska -	60.
Biner Józef	116.
Birkowski Fabian	72.
Bissaccioni Maiolino	88.
Eizardiere de la Michał Dawid	78.
Blinetis -	79.
Błażowski Marcin	62.
Boeklerus -	30.
Boehm Marcin, gdzie się znajdują	
iego przypisy do Starowolskiego	
Polonia. 3. singularia quaedam	
polonica. 50. de interregnis in	
regno Poloniae -	105.
Boehme Joh. Gottl. de ortu regiae	
dignitatis in Polonia. 50. acta pa-	
cis olivensis. 129. Clem Janiti	
opera -	9. 164.
Bogusław II. bisk. pozn. 14. 19.	
Bohomole Francisz. wydał Gwa-	
gnine 6. 62. Bielskiego kronikę	

polską, 60. Strykowski, 61. po-
 dobno przelożył na polskie Com-
 pendium politicum, 103, wy-
 dał życie Jana Tarnowskiego
 przez Orzechowskiego napisa-
 ne - 156.
 Bohse August - 77.
 Boier Laurent - 40.
 Bolsta Piotr - 71.
 Bombin Paweł - 41.
 Bonfini Ant. Zbiór historyków
 węgierskich 28, o początkach do-
 mu Ossolińskich - 152.
 Bongars - 28.
 Bonini Filio Maria - 87.
 Borst Georg (Petrus) 41. 54.
 Boszkowski Filip - 46.
 Boterus Joan. - 10. 179.
 Boudarzewski - 121.
 Brascy Comte de Lyon 83.
 Braun Dawid, de scriptor. polon.
 7. 56. 160, vom Münzwesen, 89.
 Appendix, tamże, de ratione et
 praxi iurium fundamen. 126.
 przedrukowane, tamże, kto na-
 był jego bibliotekę, 160, wy-
 szczygłowanie jego dzieł wyda-
 nych i niewydanych, 187. 188.
 Brognoli Benedykt - 120.
 Brutus Michał - 28.
 Bruzen de la Martinière, 4. 8. 82. 86.
 Buccio Piotr - 87.
 Buchholtz Teodor - 129.
 Budusz - 8.
 Budowicz Wacław - 38. 39.
 Büllow Fr. Goth. - 100.
 Büsching - 92.
 Bularni - 170.
 Bullart Izaak - 85.
 Burgolden zob. Oldenburger 4.
 Burmann Piotr - 135.
 Burr ridge Richard - 95.
 Bursyusz Adam - 156.
 Burton Robert - 95.
 Buryński Stanisł. - 126.
 Bużeński - 156.
 Bytomski Jan - 44.

C.

Callimachus zob. Kallimach.
 Calucci Horacy - 16.
 Candidus Veronensis - 119.
 Capriolo - 88.
 Castillon - 84.
 Castiglione Barth. - 125.
 Cejler Marcin - 15. 16.
 Cellaryusz Jędrzej, 3. wydał Po-
 lonium - 4. 15.
 Celles Konrad - 9. 177.
 Chapelle de la Armand 32. 83.
 Charitius Jędrzej - 162.
 Chauffpied - 8.
 Chevrement l'Abbé - 88.
 Chmielowski Bened. leguje swoje

rękopisma bibliotece Żalskich
 58. Ateny, 66, herbarz 162.
 Chodkiewicz Jerzy - 10. 179.
 Chomay Franciszek - 80.
 Cholecki Paweł - 125.
 Chrościński Wojciech, Trąba sla-
 wy Jana III, 70. Clypeus 148.
 Chrasnowski Jakób - 56.
 Chrzastowski - 56.
 Chwałowski Mikołaj, Scriptores
 de rebus polonicis, 30, opisał
 rzeczpospol. babińską, 33. Sin-
 gularia polonica, 49. Effata re-
 gum Polon. 50. Pamiętnik 75.
 Jus publ. regni Pol. 102. 103.
 traktat andruszowski 129.
 Chytraeus Dawid - 94.
 Ciampoli Jan - 87.
 Ciekliński Dobiesław - 106.
 Cilli Aleksander - 87.
 Ciołek Erazm - 9. 177.
 Ciesielski Jędrzej - 120.
 Clajraumbault - 152.
 Coctes Rychard - 96.
 Colbo Franciszek - 38.
 Commendon - 37.
 Connor zob. Konnor.
 Corniana Zofia - 179.
 Cornille Tomasz - 8. 86.
 Corvinus Laurent - 9. 177.
 Coyer l'abbé - 48. 80.
 Crescimbeni - 87.
 Crissenius Beroensis zob. Boeh-
 me - 50.
 Crowsensis Paulus - 165.
 Cuny Ludw. Ant. - 85.
 Cureus Joachim - 90.
 Cuspian (Spieshammer) 50.
 Custos Dominik - 18.
 Caaradzki Grzegorz, Theatr cho-
 rog. 1. Syntagma proces. jud.
 109. Paratitla, tamże. Floridica
 novella, tamże. Proces sądowy
 ziemski - 108.
 Czednowicz Jak. Ant. 108.
 Czepl Mikolaj - 121.
 Czyżewski Piotr - 72.

D.

D. L. V. R. zob. Rousseau de la
 Valette.
 Dacier - 172.
 Dulac Franciszek - 79.
 Damascen a Matru Dei. zob. Ka-
 linski.
 Dantiscus Jan - 164. 168.
 Dąbowski Maciej zob. Grodzicki.
 Daubmann - 75.
 Decypusz Jed. Lud. de vetustatibus
 Polenorum 9. 177. kronika
 Michowity, 21, gdzie się inne
 jego dzieła znajdują, 29. 177.
 Diarium pompae nuptialis, tam-
 że.

Demophile - 171.
 Deshuliere - 172.
 Dębiński Jan - 117.
 Dębołęcki Jędrzej - 72.
 Dębołęcki Wojciech - 71. 156.
 Długosz Jan. jego wyd. dobromil,
 20. lipiec, 13. 20. 21. 154. 160.
 życia bisk. wrocł. - 14.
 Dogiel Maciej, Limites regni 7.
 codex diplom. - 130.
 Dondinus Gunth. - 25.
 Dowgird z Pogowia Samuel 61.
 Dresner Tomasz - 108.
 Drews Jan - 32.
 Drużbacka Elżbieta - 172.
 Duglos - 106.
 Douglas Robert - 101.
 Dusbarg Piotr - 32. 61.
 Duńczewski Stanisł. 170. Kalen-
 darze 97. 98. 99. 149. co zawie-
 ra kalend. na r. 1758. str. 105.
 herbarz - 142. 143.
 Dunin Piotr, S. J. - 155.
 Dunin Szpot Piotr 100.
 Durini Aniol - 165. 172.
 Duryewski Jędrzej 149.
 Dyamentowski Praybystaw 152.
 Dymitrowicz Paweł 44.
 Dziatyński Augustyn 149.
 Dziatyński Stanisław 15.
 Dziatyński Tytus - 187.
 Dzięgiełowski Jan - 115.

E.

Echard Laurent - 85.
 Elzewir Ludwik, 2. 4. jego kol-
 lekcyi Rerum publ. y. Respubl.
 Polon. - 10. 177.
 Emeritus Colosvarinus 55.
 Erasmus Rotterodamus 88.
 Eradtel Christ - 5. 128.

F.

Faber Jan 9. 10. 179. 180.
 Fabricius Wincenty 155.
 Fassman Dawid - 91.
 Feller Joachim - 3.
 Ferraryusz Filip - 7.
 Ferriol - 113.
 Fischer - 5.
 Flachsbander - 162.
 Florianus - 50.
 Fontanini Justus - 154.
 Formey - 103.
 Frangipani Sylwester 156.
 Fredru Jędrzej Max: Gestor, pop:
 polon. 11. 57. militarium 11
 inne jego dzieła 118. 119.
 Friese Ch. Gottl: Dumaczy na
 niem Górnickiego 60. jego Roz-
 mowę 122, przedrukował Rud-
 kiego Isagogen 118 de episc.
 kijovien: tamże, o biskupach

lwowski po francuz. tamże.
Journal de Varsovie 169.
Friesardus Jerzy zob. Borast. 69.
Frizon Lenart 149.
Fydrychowicz Dominik 101.
Fuchs Daniel -

G.

Gallus Martinus - 19. 20.
Garczyński Stefan - 194.
Georgii Teofil - 190.
Gerard Jan - 57.
Gering - 96.
Gesner Salomon - 57.
Gisse, zob. Gysaeus.
Gleissenberg Wirgiliusz 26.
Gleznier Erazm - 25.
Glinka Franciszek - 150.
Głuszyński Maciej - 120.
Głuchowski Jan - 65.
Goedtkius G. J. - 50.
Gorczyn Jan Aleks. - 68.
Goreck Lenart de bello Iwonias.
9. 11. 38. 178. 179. tłum. pu
niem. 58. jego mowy. tamże.
Górkowski Jędrzej - 152.
Górnicki Łukasz, ojciec: dzieje
68. rozmowa 129. Dworzaniin.
tamże.
Górnicki Łukasz, syn, wydaie
przez oycę napisaną Ruzmowę
Włocha. 122. tłumaczy na ię-
zyk polski Polon. defensus 135.
Gosiński Franciszek - 74. 152.
Goszyński - 152.
Grabowski Adam - 19.
Grabowski Ambroży - 65.
Grabowski Piotr - 125.
Grace de - 4.
Gralath Thend Lud. 127.
Graser Jakob - 22.
Gratianus Antoni, de scriptis in-
vita Minerva. 5. życie Kommen-
dona 37. zebrał li ty Poja-
niego - 136.
Grochowski Stanisł. - 72.
Grudeck Gabryel, dodatki do
Hoppiusa. 13. 74. 160. de pa-
citis conventis regum Polon. 107.
Grudecki Wacław - 52.
Gródzicki Adam - 72.
Gronicki Bartłomiej - 115.
Grzegorzewicz Piotr 122.
Gudicanus Augustyn - 4.
Gwagnin Aleksander, przywła-
szczył sobie Strykowskiemu o-
pisanie Sarmacyi. 6. 7. 23. 24.
62. 179. znajduje się w Pisto-
ryusza kolekcji. 8. 9. 177. tłum-
aczył je na pols. Paszkowski.
tamże. Zbiór historyków pol-
skich. 9. co z niego umieszczo-
no w Resp. Pol. wyd. Elzevira.
10. 179. de religione Moscovita-
rum. 20. de ingressu Cracoviam

et coronat. Henrici Val. 177. 178.
ordu qualiter rex Polonise co-
ronatur. tamże. Deductio et origo
Lituanor. tamże. de religione
Moscovitar. omniaumque Ru-
thenor. - 180.
Gysaeus Piotr - 165.

H.

Habaeus Jan - 101.
Hacki Mich. Ant. - 154.
Hanovius Michał - 116.
Hartknoch Krzysztof wydał Dus-
burga. 52. Alt und neues Preus-
sen. 91. Preussische kirchen hi-
storia. tamże. Respublica polo-
nica. - 102.
Hartnaisius Daniel - 5.
Hartwich Abrab. - 91. 183.
Hautville - 77.
Havenstein Jan Henr. Terrestris
jus nobilit. Prussiae. 115. 129.
Repertorium - 114.
Heidenstein Jan - 22.
Heidenstein Reibnold, Rer. poloni-
car. libb. XII. str. 3a. de bello
Moscovitiæ. 57. 58. Cancellarius.
105. 157. życie Jana
Zamoyskiego - 156.
Helmoldus - 51.
Hempel Christian - 91.
Heneliusz Mikołaj - 146.
Henneberg Kasper - 91.
Hennig Marek - 22.
Herbstein Zygm. 8. 9. 15. 92.
177-179.
Herbinus Jan - 158. 159.
Herbert Felix Jan wydał Kadub-
ka. 19. Długosza. - 20.
Herbert Jan akreca dzieje Kre-
mera. 22. tłumaczone na franc.
22. 77. Statuta R. Pol. 109. 120.
121.
Herlurt Jan Lew - 165.
Hercyk Antoni - 24.
Herden Jakob - 100.
Hoeninger Mikołaj - 58.
Hoffmann Joh. Dan. 50. 173.
Holowska S. J. Tabella geographi-
polskiej. 65. kalendarzyki 99.
Honorius - 10. 179.
Hoppius Sam. Joach. 13. 39. 40.
74. 160.
Horaeysus - 165. 168.
Hornius Jerzy 4. jego dzieła 2.
Horst Rutger - 105. 157.
Howell Jakób - 96.
Hübner Jan. Geografia 91. 92. ge-
nealogische Tabellen 142.
Huissen [ab] Henryk, dał do druku
historię Długosza. 20. listy
tyczące się panowania Zygm.
Aug. i Stefana Pol. pisał o a-
kademii krakowsk. 169.
Humiecki Stefan - 71.

Hussowian Mikołaj - 30.
Hylsen Jan - 75. 146.

J.

Jablonowski Józef, Dudesca du-
cum Polonise. 74. Empire des
Sarmates. 76. Tabulac Jablonow-
vianae. 144. Heraldyka 144. przy-
pisują mu mylnie dzieło Euro-
pa Lesunia. 248. Musaeum po-
lonum. 164. ustanowia fundusz
na nagrody za rozprawę z dzie-
łów oczyszczonych - 176.
Jablonowski Jan Stanisł. Uprowa-
dzenie wojska. 69. Skrupuła bea
skrupuła - 123.
Jaenichius Piotr Melstematia 49.
wydaie Böhma de interregni.
105.
Jan ab Helfen zob. Dantiscus.
Jan de Curia. zob. Dantiscus.
Jan archidysk gniezn 13. 19. 181.
Jan herbu Gryf, arcyb. gniezn. 19.
Janczyński S. J. - 56. 57.
Janicki Jan - 73.
Janicki-Klemens, jego poezye. 9.
164. 168. opisał życia królów
polskich - 17-177.
Janidlovius Jakób - 120.
Janocki Jan Dan Jędrzej 101. wy-
dał Nachrichten. 58. Specimen
Catalogi. 58. opisał pontyfikal.
112. Polonia literata. 161. Ex-
cerpt. lit. polon. tamże. Fra-
gmenta sarmat. literaturae. tam-
że. Propagatores literar. in Po-
tonia. 161. zachęca Langbeina
do wydania życia Sarmieskie-
go. 167. Lexicon derer iet le-
benden Gelehrten in Polen 179.
jest prefektem bibliot. Zalu-
skich ad vitae tempora 175.
Januszowski Jan - 109.
Jardus (de) Michał - 74.
Jarmundowicz Kazim. 184.
Jazemski - 6.
Jaskier Mikoł. - 114. 115.
Jaworski Balcer - 74. 156.
Jaworski Stanisław - 50.
Jemielnicki Jerzy - 72.
Jenkinson Ant. - 32.
Jenierski - 150.
Jmhoff - 143.
Jonisch - 100.
Jolli - 76. 81.
Jonasac - 69.
Joppincourt - 85.
Jordan Jan Christ. - 26.
Jungscholtz - 94.
Juszyński Hieron. - 59. 67. 72.
Jasiass [biogost.] Boner 180.

K.

Kadubek Winc. 13. 181. 182. 184.
kopisma jego kroniki. 13. 50. 112.

- Kayserling - 106.
 Keliński Damasc. Viennae 46. E-
 rymanthus - 151.
 Kaliszewski Celest - 138.
 Kalkondyl - 138.
 Kallimach Filip, de rebb. gest. Vla-
 dislai Jagellonidis. 13. 28. 180.
 Jego dzieła w rękopiśmie 55.
 Kandy Augustyn - 84.
 Karnikowski Stan. de modo et or-
 dine electionis novi regis. 13.
 180. Illustrium virorum episto-
 lac. 15. 39. 135. 181. Pama po-
 sthuma Sigism. Aug. 39. Pene-
 gyr. Henr. reg. dicat. 39. 37. 181.
 Karcki - 53.
 Karwicz Dunia - 119.
 Kaxtausen - 153.
 Kettler Jan Jak. - 118.
 Kieten Karol - 167.
 Klonowicz Seb. 165. Pamiętnik
 książąt i królów polsk. 17. 64.
 tłum. Wereszczyńskiego dzieło
 107. Victoria deorum 167. 168.
 Knesebeck - 107.
 Kniaziewicz - 60.
 Knoch Jerzy Mar. 12. 28. 108.
 Kobierzycki Stan. Hist. Vlad. IV.
 str. 11. 42. Obsidio Clari mon-
 tis. - 11. 49.
 Kochanowski Jan 165. 167. 168.
 Kochowski Wesp. Climacteres
 42. gdzie się znajdował czwart-
 y Climacter. 43. Comment. belli
 adversus Turcas gesti a Joanne
 III. 46 Hypomnema reginar. Po-
 lou. 50. ma być autorem znan-
 ym iący się w rękopiśmie dzieł-
 ów polskich. 57. jego puezye. 69
 Kosiłowicz Alb. Wijuk. de rebus
 gestis contra Zaporovios. 43. 44.
 hist. Lituan. 59. herbarz litew-
 ski. 147. Fasti Radivil. 150. gra-
 tiae saeculares - 170.
 Kosiłowicz Kazim. - 153.
 Kola Demetr. - 144.
 Kollatay Hugo - 176.
 Koldzki Augustyn. Iron. wyz-
 zy. 66. 62. jego wydania 65.
 ozdobił wierszem portrety kró-
 lów polskich. 66. Promptuari-
 um legum - 109. 110.
 Kommendon - 5.
 Konarski Stan. - 109. 110.
 Koniecpolski Stan. - 68.
 Konringsz Herm. wydał Staro-
 wolskiego Poloniam. 3. ma być
 autorem Thesaurus rer. publ. 4.
 Kopenik Mik. - 166.
 Korczyński Kassyan - 118.
 Kordecki Augustyn - 42.
 Korwini Wawrzyniec - 9.
 Koryński - 118.
 Korynch - 121.
 Kosmerowicz Mat. albo raczej
 Kosmerowski Mat. drukarz w Wie-
 dniu - 136.
 Kossobudzki Mik. - 107.
 Koszów Sylwest. - 159.
 Kotficki Bened. - 86.
 Koźuchowski Stan. - 110.
 Koźuchowski Stan. Kaź. 120.
 Kramer Jan - 4.
 Krantz Albert - 2.
 Krasicki Ign. - 153. 179.
 Krasicki Jan, Polonia s. gdzie się
 znajduje. 3. 15. 182.
 Krauze - 183.
 Kromer Marcin, Polonia, gdzie się
 znajduje. 2. 8. 12. 177. 182.
 w Elzaw. 10. 179. w miecler. 14.
 tłumaczona po niemiecku 25. 90.
 zdanie o niej Lelewela. a. de
 rebb. gestis Polonior. 9. ię wy-
 dania 12. 13. 29. 177. 180. tłum-
 aczyć ją po polsku Błażowski.
 62. po niemiecku Pantaleon.
 tamże. Oratio in funere Sigism.
 I. 23. 178. 179. artykuły warmiń-
 skie 116. epistola ad regem pro-
 cures etc. - 180.
 Królikiewicz - 156.
 Kryciak]
 Krzycki] - 165. 168.
 Krzysztanowicz Stan. descript. Po-
 lon. 4. 34. znajduje się w zbior-
 zie Elzaw. - 10. 179.
 Kuczwarcowicz Marcin 73.
 Kuligowski Mateusz 143.
 Kunhold Gottlieb - 92. 114.
 Kurzeniecki Marcin - 125.
 Kuszewicz Paweł - 115. 116.
 Kuszewicz Samuel - 151.
 Kwiatkiewicz Jan 46. Regales fasti
 Joannis III. 58. pisał panegyriki
 155. elogium reconditus 129.
 Kwiatkowski - 41.
 L.
 Lahtourer Jan - 79.
 Lagomarsini Hier. - 135.
 Lang Piotr - 97.
 Langhein Lebr. Gottl. 135.
 Lanius Tom. 98. 156.
 Lasalski Jerzy - 37.
 Latusus Latinus - 135.
 Lauer Jakób - 149.
 Laura - 171.
 Laurenti Jul. Caes. - 85.
 Lauterbach Sam. Fried. 92.
 Leibnitz Gottfr. Wilh. Scriptores
 rerum Brunsvic. 51. de eligen-
 do rege Poloniae - 107.
 Lelewel Joachim - 2. 182.
 Lelong Izak tłumaczy po hoi-
 dersku życie Stan. Leszczyńskie-
 go przez Ranfa. 93. Anmerk. of
 Polish - 97.
 Lengnich Gottfr. pisał życie pry-
 mass Olszowskiego. 43. ie-
 go adanie o dziele Armanda de
 la Chapelle. 83. hist. Prus. pol-
 skich. 92. 114. hist. polska. tam-
 że. jus publ. Prussiae. tamże. pol-
 nische Bibliothek. tamże. i na
 str. 161. jus publ. regni Polon.
 104. pacta conventa Aug. III. 104.
 dyssertacye. 114. de comitiis Prus-
 siae Polonicae. 126. de confede-
 rationibus. tamże.
 Leo Joh. - 52.
 Leszczyński Stan. - 123.
 Lewenclaus Joh. - 178.
 Lilienthal - 93.
 Linde (de) Lucas - 4.
 Linde Adrian - 48.
 Linde (van der) - 97.
 Linde (von der) Joh. Ern. 48.
 Linde Samuel Bogumił 19. 187.
 Lipiewicza Jędrzej. Kalendarze 98.
 99. 184. juris consultus in mate-
 ria censuum et decim. 120.
 Lipiński Grastian. Sev. 48.
 Lipnizicus zob. Łapczyński.
 Lipski Jan - 160.
 Lipski Jędrzej - 53.
 Lisiecki Jędrzej - 127.
 Litwusz - 115.
 Lombard Franc. - 134.
 Londorp zob. Lundorp.
 Longinus zob. Długosz.
 Longlets - 81.
 Lonicer - 28.
 Loschi Alf. Win. - 87.
 Lubomirski Stan. - 123.
 Luchesi Jo. Laur. - 54.
 Luder Barth. - 143.
 Ludewig Jan Piotr - 92.
 Ludowici Teofil - 11. 180.
 Lünig. Joan. Christian 133.
 Lundorp Michał Kasp. 101.
 Ł.
 Ładowski Maciej - 110.
 Łapczyński Ant. Solium Poloniae
 27. 181. Maiestat. 18. 65. Lechi-
 adum diarium - 49.
 Łasicki Jan Clades Dantisc. w zbior-
 zie Gwagnina 9. 11. 178. w zbior-
 zie Łasick. 11. przy Góreckim
 38. tłum. po niem. 58. de diis Sa-
 mogilar. 10. 11. 22. 179. co za-
 wiera jego zbiór 10. 180. verse
 relig. apologia 10. 180. de in-
 gressu Polonior. in Valach. 12. 38.
 178. 179.
 Łaski Jan - 109.
 Łochowski Stanisł. - 108. 186.
 Łubieński Stan. Opera postuma.
 36. 40. laudationes 160.
 Łubieński Wład. Świat w ex-
 plicach swych 64. znajduje się
 tu pisma dotyczące się Polski prze-

drukował Paprocki Fran. 64. i
 Duńczewski - 98.
 Łuczyski Franc. Kalendarze 99.
 o trybunałach - 127.

M

Macer Dominik - 135.
 Maciej z Miechowa Sarmat. Europ.
 et Anat. 7. 18a, kto ią przelożył
 na język polski. tamże. 8. 15. ięgo
 kronika 21. gdzie się znajdu-
 ie - 177.
 Madaliński - 110.
 Magdalaïne - 80.
 Maggi Annib. tłum. Miechowity
 Sarmacya. 7. tegoż kronikę 21.
 Magini Jo. Ant. - 59.
 Magnacini - 46.
 Magri - 155.
 Maierberg [de] Aug. - 16. 182.
 Makowski Adam - 72.
 Malagonelli Ant. - 54.
 Mamczowski Stan. - 184.
 Manteufel - 23.
 Marcel - 66.
 Marchand - 8.
 Margonius Woyciech - 149.
 Martinies de la. zob. Bruzen.
 Mascardi - 88.
 Massut Piotr przedrukował Żo-
 legu. 76. ięgo historia polska.
 80. 81. 82.
 Mateusz herbu Cholewa - 19.
 Mazarini Julius - 119.
 Meletius Jan - 11. 179. 180.
 Mencke J. Burch. - 59.
 Mercier - 165. 166.
 Meront - 115.
 Michalon - 10. 11. 22. 179.
 Miciński Woyciech - 104. 184.
 Miśler de Kolof Wawra. dodał
 noty do opisu Sarmacyi Stryi-
 kowskiego 6. ięgo zbiór histori.
 polsk. 2. 3. 5. 14. 135. 179. 182.
 wydał Rudawskiego 43. zbierał
 materiały ad histor. Po-
 loniae numismaticam. 89. Acta
 literaria 126. 162. 170. drukow-
 wał poezye Symonidesa 174.
 Miechowita zob. Maciej z Miecho-
 wa.
 Mieszkowski Piotr - 117.
 Miśnowicz Józef. Tron opisyty
 65. ięgo zbiór rymów, co sawid-
 re z rzeczy polskich. 73. prze-
 lożył dzieło Przszego - 75.
 Miśtolt Antoni - 150.
 Mittag Gottfr. - 93.
 Młodziejowski Jędrzej - 5.
 Mucki - 70.
 Montelupi Valor - 55.
 Moreri - 8.
 Moschus Max. - 96. 188.
 Muświcki Stan. - 45.

Mośczeniński Marcin - 104.
 Müller Wawrz. - 92.
 Murini Marcin - 75. 183.
 Musophilus S. J. - 46. 53.
 Mussanti Jan - 18.
 Mylius Arnold - 17.
 Mylius - 17. 182.
 Myszkowski Piotr - 37.

N

Namossius P. - 53.
 Naramowski Adam. Rerum Sar-
 matic. facies 50. signatores 157.
 Narbutt Teodor - 105.
 Nareński Józef - 55.
 Naruszewicz Adam 157. tłum-
 czył Tacyta. tamże. życie J. K.
 Chodkiewicza. tamże.
 Neugebauer Salom. de re numma-
 ria 10. 180. Icones et vitae re-
 gum Poloniae 17. Hist. rer. po-
 lonicar. 23. de vectigalibus 180.
 Niemcewicz Julian - 15. 79.
 Niemcewiczowa Antonina - 75.
 Niemiecki Kasper 6. 71. 74. 123.
 142. 143. 146. 147. 156.
 Niewieński Stanisł. - 46. 70.
 Nimsbart D. G. - 124.
 Nissens Mar. Ambr. - 59.
 Niszczycki Krzysztof - 116.
 Nixdorf Jan - 106. 114.
 Nobilius Flaminus - 58.
 Nolde Magnus - 101.

O

Obodziński Aleks. - 65.
 Oderborn Paweł - 10. 180.
 Ogerius Carolus - 15. 182.
 Okolski Szym. Dyaryusz 68. her-
 barz 79. 141. 142. 143. 146.
 Oldenburgerus Fr. Jędr. - 4.
 Olmo Gior. Franc. - 89.
 Olzowski Jędrz. przypisał do Sar-
 nickiego opisanja Pols. 24. Cen-
 sura candidator 44. 119. vindic-
 tiae Polonae 45. quinquaginta
 juria patronatus regum singula-
 ria 45. 119. Expositiones co-
 ram elect. Mogunt. tamże.
 Opaliński Krzysztof - 156.
 Opaliński Zuzanna 15. 135. 182.
 Orzechowski Paul Bogusł. 120.
 Orzechowski Stanisł. Oratio in fune-
 re Sigismundi I. P. R. 9. 178.
 179. Annales 15. 181. poró-
 wanie ich wydał 30. nie iest
 autorem życia Kmity 51. fidelis
 subditus 127. apocalypsis. tam-
 że. Dyalog 121. Quincunx 122.
 wiezrunek utracony opisywany.
 tamże. Policya królestwa Polsk.
 tamże. życie Jana Tarnowskie-
 go - 156.

Ortelius Abrah. - 52.
 Ossoliński Jerzy 132. 133. gdzie
 się znajdują ięgo niektóre mo-
 wy - 159.
 Ossoliński Max. Józef - 85.
 Ostrowski zob. Sapieha Jan.
 Oxelius Oxus Achacy 96. 136.

P

Pac - 129.
 Padniewski - 154.
 Panteleon Henr. tłum. Kromera
 62. 90. Herbersteina - 91.
 Paprocki Bartk. Herby 59. 140.
 143. 146. ogród królewski 61.
 gniazdo cnoty, 140. panacea
 141. herbarze śląski, czeski
 i morawski, tamże.
 Paprocki Franc. wyciąg hist. pols:
 z Lubieńskiego świat przyczyna-
 ny 64. wiadomość o Kurland: 99.
 Paprocki Łuk. opisał familią Po-
 tulickich 150. wydał Kaland: 99.
 Parisi Virginio, Helacya wiadzu
 w Rzymie Ossolińskiego 73. 89.
 Parisius S. J. - 51.
 Parthenay - 81. 82.
 Pastoryusz Joach. Florus polon: 25
 bellum Scyth-Cosacic. 43. reko-
 pism o traktacie oliwskim 129.
 Pastoryusz Joach. synowiec 45. 46.
 Paszkowski Marć. tłum. Gwagnia
 6. powiększył go 24. 62. tłum. Ja-
 nickiego Vitae Reg: Pol: 64.
 dzieła tureckie - 72.
 Patterson Daniel - 123. 121.
 Pauli Kar. Frid. - 78.
 Paulus Crenensis - 165.
 Payen - 85.
 Peckenstein Wawrz. - 93.
 Pelzhoffer - 133.
 Petrina Gabr. - 89.
 Petrycy Joh. Inn. Hist. rer: in Po-
 lon: gestar. 55. historia Mosco-
 vitica - 138.
 Petrycy Seb. - 158.
 Pezarski Jędrzej - 150. 151.
 Pfeiffer Christ. - 142.
 Piesacki Paweł - 34. 35. 56.
 Pigłowski Jan Woyc. - 154.
 Pignatelli Stof. - 87.
 Pikulski Gaudi. - 133.
 Pindar - 165. 171.
 Pinnocci Jorasz - 87.
 Piotrkowczyk Jędrz. - 109.
 Pison - 9. 177. 179.
 Pistorius Jan 2. G. 7. Corpus hi-
 stor: polon: z wyszczególnie-
 niem autorów w niem zawartych
 8. 22. 177. 178.
 Plagoras - 171.
 Pitteri Fran. - 124.
 Pobóg Aleks. - 121.
 Pogiani Julius - 154.

Pogracus Andr. - 59.
 Pukilecki Fran. zob. Radzewski i Dziatynski Augustyn.
 Pokubiatka - 78.
 Polignac kardynał - 78.
 Pöllnitz - 86.
 Pomponiusz Mela 14. 177. 189.
 Poniatowski Stanisł. - 84.
 Poniatowski Stef. - 151.
 Poniński Ant. Augustus hymenaeus. 43. Sarmatides - 156.
 Porcacchi Thom. - 80.
 Porta Jan Bapt. - 134.
 Posseliusz Joach. Compend. hist. polon. 55. podobno iest autorem herbaria - 147.
 Possevinus Ant. Moscovia 38. 129. Soldato christiano - 88.
 Poszawski - 99.
 Potkański Krzysz. - 125.
 Potocki Paweł - 149. 154.
 Potocki Stań. - 79.
 Polocki Wacław - 145.
 Powalski Franc. - 127.
 Pozorne Beniam. - 163.
 Prade Roger - 85.
 Praetorius Malth. Orbis goth. antiquit. prussicae - 51.
 Préché - 75.
 Presiowski - 126.
 Preusschaff Jan - 170.
 Prodez Berengrem zob. Aremberg.
 Prokopowicz Ludw. - 123.
 Prokopowicz Teofil. 159.
 Przebądowski - 83.
 Przytuński Jabób, de prov. polon. 9. 15. 177. 189. statuta regni Polon. 110.
 Pszomka - 53.
 Puffendorf Samuel - 4.
 Pułaski Baltazar - 71.
 Pułaski Fran. - 71.
 Puritanus Georg. Rivinus 41.
 Pułanowicz ma być autorem pisma o sterostwach. og. tłum. z łacini. przywileje akad. krak. 170.
 Puteanus Ericus - 154.
 Pulten (van der) Heinrich 151.
 Pyrrhis de Varillaco - 165.

Q.

Quadrantinus Fab. - 51.

R.

Radianti Alb. - 85.
 Radziński Jak. - 161.
 Radwan Joh. - 156.
 Radwan zob. Radwanus.
 Radzewski Fran. Poselstwo Ralska Łeszczynskiego. 74. 13a. polityczne kwestye - 154.
 Radziwił Olbr. Stan. - 57.
 Raetel Henr. tłum. Heidensteina de

bello Moscov. 38. życie Stef. Bat. 90.

Ramusio Joh. Bap. 7. 24. 62.
 Ramseus Battazani - 34.
 Ranfili Mich. - 93.
 Ranisz Jerzy - 93.
 Ranisch Barth. - 93.
 Rapold Dan. - 15. 181.
 Recicius Andr. - 121.
 Rley z Nagłowice Wład. 117.
) Stań. zebrał pisma o Rescius lekcyi Hen. 36. 57. Akta Reszka 53. listy - 134.
 Ritiuz (Ricci) Mich. - 18.
 Roche Bruno - 85.
 Rochelle de la - 80.
 Rocoles J. B. Vienne deux fois assiege. 46. les impoteurs. 80.
 Rohita - 10. 180.
 Roissius Petrus - 156.
 Rositius Zygum. 13. 181. 183.
 Rossi - 88.
 Rossi Gian. Dom. - 89.
 Rositis Fran. - 46.
 Roseneuscher Christ. - 121.
 Rousseau Jan Jak. - 175.
 Rousseau de la Valette 85.
 Rubinkowski Jan Kaź. 70.
 Rudawski Wawrz. Jan 43.
 Rudolphi Fryd. - 5.
 Rudomina Jan - 67.
 Rudzki Jan - 117.
 Russet - 166.
 Rutka Teof. - 143.
 Rywocci Joh. Pnegr. de gestis Sigism. III. 53. Icon votorum i Theatr. gloriae - 54.
 Rzeczyński Gabr. - 137.
 Rzeczyński zob. Recicius 121.
 Rzewuski Józef - 65.
 Rzewuski Wacław - 94.

S.

Sabinus Georg. - 23.
 Sacranus Jan 9. 10. 179. 180.
 Salmon Tomasz 86. 92. 96.
 Sapieha Jan wydał Swędę łaciński pod nazwiskiem Ostrowskiego. 45. w niej umieścił Ustrzyckiego Subiescias. tamże. Orzechowskiego Apocalypsis. 117. Opalińskiego Polon. defensam. 135.
 Sapieha Lew - 111.
 Sappho - 171.
 Sarbiewski Maciej Kaź. 91. 157. 165. 166. 167. 168.
 Sarnicki Stań. Descriptio Sarmat. 2. 13. 15. 24. 181. 189. Synopsis annalium. 24. Annales. 13. 181. gdzie się znajdują 24. 25. w nich opis raptye babińskiego. 33. metryka koronna - 110.
 Sauvage - 16. 179.
 Savanarola - 8.

Sawicki Karól - 146.
 Schardius Szym. 9. 178. 179.
 Schedel Hartmann 9. 15. 177. 189.
 Schenfler Zygum. - 13. 28.
 Schlieff Walenty - 74. 160.
 Schonaeus - 165.
 Schott Jędrz. - 25. 90.
 Schramm Jan - 13. 181.
 Schröter Ad. 9. 15. 177. 189.
 Schultz Jerzy Piotr Aug. II. R. P. aeterna memoria. 54. 94. przełożony na język łaciński Zaluskiego Programma literar. 58. 105. de mareschalciis. 105. 157. zebrał herby polskich i litew. famil. 144. de cancellariis. 157.
 Schütz Kasper. Historia pruska po nim 94. przełożył ją na język łaciński - 183.
 Solwandtner - 93.
 Seiler Jerzy Dan. Życie Stań. Łeszczynskiego. 44. Acta Łeszczynskiego tamże Das gelährte Preuss. sen. 96. Elbinga literata. 169. Spicilegium. tamże. Przydatki do tych dzieł - 163.
 Siarczyński Fran. - 150.
 Siemiński Jan - 24.
 Sieur Pierre - 81.
 Sigismundus I. R. P. - 177. 179.
 Simonides Szym. 156. 165. 174.
 Sisini Maciej - 34.
 Sixtus Erasmus - 158.
 Skarga Piotr - 10. 180.
 Skoczynski Piotr - 169.
 Skórski Jan - 26.
 Skorulski Ant. - 151.
 Skrzetuski - 119.
 Skytte Jan - 40.
 Sleidan - 60.
 Slizen Stefan - 69.
 Sluber Gabryel - 163.
 Stoński Michał - 111.
 Stoński Łuk. - 155.
 Smiglecki Marc. - 125.
 Soheski Jakób - 40.
 Sokolnicki - 74.
 Solignac. Hist. de Pol. 48. 77. tłumaczony po polsku 64. przełożony na francuz. Głos wolny 123. 124.
 Solikowski Jan Dymitr. Commensarius 11. 34. Oratio in fun. Sig. Aug. 13. 181. Oratio ad Gallos et Sarmatas. tamże. Testament. tamże. mylnie przypisują mu dzieło Commensarius rer. per tempus Rebellicis Russicae gestar. 44.
 Sommersberg Frid. Wilh. jego zbiór historyków 13. 19. 181. Silesia. 14. regnum Vannianum. tamże.
 Spanorchius - 10.
 Spieshammer [Cuspinian] 50.
 Sprenger Jan Teod. 5.

Staduński Michał - 9. 22.
 Starowolski Szym. Polonii wyda-
 nia i gdzie ta umieszczona, 3. 15.
 182. de rebus Sigism. I. 29. Re-
 formacya obycajów polskich.
 125. praeftum, ią po łacinie Za-
 łuski, tamże. Declamatio contra
 oblectatores, 136. Ad principes
 Christianos proreptionem, tamże.
 Hecatonas, 141. 159. Bellatores
 Sarmatae, 154. oratio in obitum
 J. C. Chodkiewicz, 157. Sarmat-
 iae oratores, 159. przedruko-
 wane in actis miclerianis, tam-
 że. Laudatio academ. Cracov. 168.
 Stefan Batory - 178.
 Steinhewr Wolff Balc. Adolf. 50.
 Stella Erasmus 8. 14. 177. 182.
 Stellanowicz Christoph 54.
 Stockhausen H. Ch. - 94.
 Stoltorfoth Gottfr. - 95.
 Strahand Henr. - 116.
 Stravius - 4.
 Strykowski Maciej Ossosłowicz.
 Opisanie Polski, 6. 7. dzieło
 Gwagnina jest jego własnością.
 9. opisanie Sarmacyi europ, 14.
 94. 182. kronika, 61. Genealogia
 w. książąt litows, 61. korona-
 cya Henr. Walecz, 66. 67.
 Stuchiusz - 37.
 Stumius - 37.
 Sufferyński Michał - 51.
 Sulistrowski Józef - 73.
 Swach Ant. wizerunki królów pol-
 skich, 63. herbacz - 145.
 Swendendorff Barth. - 121.
 Święciecki Jędrz. - 5. 15. 182.
 Swirski Mik. - 16.
 Swirski Tom. - 143. 144.
 Syrwe - 78.
 Szallstowicz Laur. - 52.
 Scharfenberg Marcy - 7.
 Szezerbic Paweł. Prompt statutor.
 110. prawo saskie - 115.
 Szczuka - 119.
 Szekely Stef. - 52.
 Szembek Stań, - 58.
 Szembeka kom. mitaw. 101.
 Szemberg Teof. - 67.
 Szepowicz Fran. - 169.
 Szott Jędrz. - 2.
 Szuski Jędrz. - 122.
 Szzydowski Sew. - 75.
 Szymonowicz zob. Simonides,
 Szymonowski Samuel Huter. 79.
 Szyzkowski Samuel - 51.

T.

Taczalski Jarosz - 108.
 Tanner Bern. - 151.
 Tarnowski Jan. Kronika polska 56.
 de bello contra Turcam. tamże.
 Ustawy praw polsk. 111.

Tarnowski Jan Amor. 56. 39.
 Teissier Ant. - 118. 155.
 Temberski Stań, - 148.
 Tende Kasp. - 77.
 Tertulianus Aquil. - 120.
 Tesselin - 8.
 Tessin Michał - 52.
 Thomassin Filip - 88.
 Thunus Jak. Aug. 10. 179. po-
 chwały polaków - 155.
 Thurneiser Leonh. - 11.
 Tilesius Eleaz. - 13. 121.
 Tilesius Nathan - 161.
 Titius Jan Piotr. 15. programma o
 Wandzie, 26. Palmae Joan. III.
 54. de elect. regia Polon. 107.
 Tournemine Józef 148. 149.
 Tomasi Jerzy - 88.
 Tomassoti Tomasz - 116.
 Tossan lub) Daniel 171.
 Toussait) 88.
 Transaroli - 17.
 Treter Tom. 17.
 Tricesius zob. Trzeciecki.
 Triseroli Georg. - 41.
 Trzebiecki Jędrz. - 54. 159.
 Trzeciecki Jędrz. - 135.
 Turlej 50. zob. Suffczyński.
 Turpin Jan - 88.
 Twardowski Sam. Życie Wład. IV.
 63. wojna kozacka, tamże. Woja-
 na domowa, tamże. Miscella se-
 lecta, tamże. Książki Wiśni-
 wiecki Janusz. 75. legacya Zba-
 raskiego - 74. 153.
 Tytkowski Wojciech - 136. 137.
 Tynicki Jerzy - 26.
 Tyrchowski Mikołaj 184.

U.

Ulicovius Georg. zob. Leibnitz. 107.
 Urban VIII. papież - 166.
 Ustazycki Jędrz. Wiuc. 46.

V.

Vadianus Joach. - 9. 177.
 Verdier - 77.
 Vitellius Erazm - 177.
 Vogt - 84.
 Volanus - 156.
 Voltaire - 84. 175.
 Vosgien - 86.

W.

Waga Teod. - 64.
 Waisselte - 85.
 Walawski Jordan - 73.
 Walckeron Jo. Petr. 46.
 Wapowski Bernard, 19. 22. 180.
 panowanie Zygmunta I. po pol-
 sku - 29. 59.
 Warszewicki Krzysz. Paneg. ad
 Stoph. I. str. 9. 178. gratulatio

ad Zapolciam confectae, w zbior-
 ze Pistor. 178. Gwagnina q. Ła-
 sickiego 11. 180. in obitum Steph.
 I. Oratio. 15. 181. Jagiellonis I.
 et Sigism. Aug. vita. 28. Reges,
 sancti, bellatores etc. 158. 159.
 Waryski Stań. - 49.
 Warzachtig Frid. - 67.
 Wasenberg Everh. Gesta Vlad.
 IV. 41. Florus germanicae. tam-
 że. Carcer gallicus. tamże. Sa-
 pientus in Dantsk non deleta. 42.
 Wąsowicz Alex. - 183.
 Werda Jan - 195.
 Wereszcyński Józef. Excoyterz. Pu-
 blica na seymniki. Projekt kawa-
 leryi, 71. Exhortationes pro con-
 cordia in electione regis. 107.
 Suffragium, tamże.
 Wieruszewski Kazim. 148.
 Willichius Judocus 15. 182.
 Winarski - 55.
 Wiszniewski Ant. życia królów
 polsk. in tabellis polon et gall.
 65. Kalendarzyki - 99.
 Władysław IV. król polski 166.
 Włóski Zyg. Alex. 51. tłumac-
 czył kroniki Orzechowskiego 52.
 60. 61. Sen na jawie 117.
 Wodziecka Jan - 141.
 Woelke Fran. Ant. 165.
 Wołoski Stań, - 150.
 Wolbramsdorf - 83.
 Wolf Samuel - 59.
 Wolski Marcin. zob. Bielski. 60. 61.
 Wolski Wojciech - 151.
 Wołodkowicz Chryzost. 58.
 Wydzia Stef. - 69.
 Wywicz Karól. uzupełnia Biel-
 skiego hist. polską. 60. kalenda-
 rzyki - 99.

Z.

Zaharella Jędrzey - 89.
 Zabielski Wojciech - 43.
 Zaborowski Stań, - 121.
 Zadara - 105.
 Załuski Jędrz. Chryz. napisał ży-
 cie prymasa Olszowskiego. 45.
 Epistolae, 47. jus culmenae. 116.
 nova polonica z dzieł jego wy-
 jęte - 150.
 Załuski Jędrz. Kostka. 8. Refuta-
 tio - 101.
 Załuski Józef Jędrz. opisał War-
 szawę. 6. wydal Beguła. 19.
 tłum. na pols. Glognera Chro-
 nicon Polonorum, 25. Specimen
 hist. pol. crit. 27. 28. 63. 64. wy-
 dał około czterdziestu dzieł. 28.
 życie Załuskiego Jędrz. Chryz.
 i Index do jego listów. 48. de
 ensae et pilae benedicti. 49. de
 rosa benedicta. tamże. Progr. li-

teraz. po polsku. 58. zachęca je-
suitów warsz. do przedruk. Za-
laszowskiego. 105. manuale ju-
ris publ. polon. in statu reipubl.
acepbalo. 105. volumina legum.
109. 110. inwentarz do nich przez
Łado. wsk. 111. przetłóżył na język
łaciń. Starowolskiego Reforma-
cyą obyczajów. 123. dyaryusz
sejmów przez Kayserlinga kró-
tko zebrane uzupełnił. 127. re-
gestr. do Reszki listów. 134.
przydutki do herbarzy polskich.
147. geneal. Potockich. 149. A-
necdota Jablonov. tamże. mo-
wa na pogrzebie Stań. Denlofa.
151. kazania. 153. pochwały Re-
ferendarzów. 157. także w. se-
kret. koron. i litew. tamże. Bi-
blioth. poetar. qui sermone pu-
trio scripserunt. 158. 163. po-

mnął katalog Hoppiusza. 160.
Biblioteka polona magna. 165.
164. chce wydać nacyelniejszych
poetów Polaków, co łacińskim
wierszem pisali. 168. projekt
względem rozdawania nagród
za napisane rozprawy. 174. i
następne.
Załuskowski - 66.
Zalasowski Młk. - 103. 184.
Zamoyski Jan. jego testament. 34.
pisał o elekcji Henr. 37.
Zamoyski bisk. chełmski 60.
Zawacki Teodor. Catal. 17. Com-
pendiola i zebranie prawa pol-
skiego. 104. 110. Processus ju-
diciarius. 107. Formulare proces-
sus. 108. Memoriele. tamże. Flo-
sculi pract tamże. Speculum se-
nator. tamże. Manufactorium
tamże.

Zawadzki Bened. a S. Josepho 155.
Zawadzki Kasim. Gloria orbi sar-
mat. monatr. 45. Tractatus exi-
lia. - 110.
Zawisza Krzysztof. Karolomachia.
40. Mcwy - 151.
Zbigniewski Prokop - 72.
Zborowski Ant. - 121.
Zbylitowski Piotr - 55.
Zebrzydowski - 46.
Zeiler Marcin zob. Cejler.
Zernecke Joh. Henr. - 102.
Zolczyński - 30.
Zieleniewicz Jan - 44.
Zimerowicz Bartł. obłężenie Lwo-
wa. 45. Viri illustres civit. Lco-
pol. - 163.
Żeglicki Arnold - 111.
Żłoba Wawr. Józ. - 149.
Żółkiewski Stan. - 59.
Żuchowski Tomasz - 176.

POPRAWKI

BŁĘDÓW DUKARSKICH.

<i>stron.</i>	<i>wiersz.</i>	<i>zamiast.</i>	<i>czytaj</i>
Przedm.	20.	Mecenas **) aoryginał —	Mecenasa **) oryginal.
10. —	13.	Jana Chodkiewicza —	Jerzego.
13. —	29.	Steni —	z temi.
23. —	10.	zmazać na końcu wiersza	umieszczoną gwiazdkę
46. —	31.	1685 —	1683.
54. —	16.	Aret —	Ant
59. —	10.	Mam —	Mam je.
61. —	32.	Dowgirda —	Dowgirda.
67. —	25.	Radomina —	Rudomina.
73. —	3.	Białobłocki —	Białobocki.
" —	13.	powstanie —	postanowienie.
" —	32.	po wyrazie karta, dodaj	dedykacyi.
81. —	9.	Langlets, toż i w poczie autorów pod głoską L —	Langlet du Fresnoy.
86. —	19.	po Baudrand umieść przecinek.	
91. —	4.	ojezyzną —	ojezyzną.
96. —	9.	po wyrazie drugiej, dodaj także.	
107. —	23.	juris communi —	juris communis.
" —	34.	Bndkiego —	Bandkiego.
111. —	9.	po Accessoria statut	umieszczony punkt zamień na dwukropkę.
115. —	20.	autororów —	autorów.
143. —	4.	jekt —	jest.
" —	13.	herbu —	herbie.
168. —	18.	po wyrazie Janickiego umieść przecinek, a po Jana zmaż kropkę.	
169. —	35.	na pomnożenie —	na pomnożenie.
185.	w przedziałce 1. wiersz 23. zaszczyony czytaj zaszczycony.		
187.	" "	" " 27. dzieła —	dzieł.
"	" "	" " 32. po wyrazach nie wiadomej mi oso- by, dodaj: w języku niemieckim.	

ROZKŁAD DZIEŁA.

REGESTR dziejopisów polskich łacińskim językiem	na str.	1.
<i>Rozdział I.</i> Pisarze Polskę opisujący	"	1.
II. Kolekcye różnych pism do Polski ściągających się	"	8.
III. Historycy opisujący dzieje od Lecha aż do ostatnich czasów	"	17.
IV. Autorowie opisujący panowania szczególnych królów	"	26.
V. O rękopismach do historii polskiej należących.	"	55.
REGESTR dziejopisów polskich polskim językiem	"	59.
REGESTR autorów obcym językiem o Polsce piszących	"	76.
<i>Rozdział I.</i> Autorowie o Polsce w języku francuzkim	"	76.
II. " " " włoskim	"	86.
III. " " " niemieckim	"	89.
IV. " " " angielskim	"	95.
V. " " " hollenderskim	"	97.
<i>Przydatek I.</i> Materye ciekawe o Polsce traktowane od Stanisława Duniczewskiego w niektórych jego rocznych Kalendarzach	"	97.
<i>Przydatek II.</i> Pisma o księstwach Kurlandyi i Semigallii	"	99.
REGESTR autorów polskich prawnych	"	102.
<i>Rozdział I.</i> Autorowie <i>jur s publici polonici</i>	"	102.
II. Autorowie <i>juris communis</i> , prawa polskiego powszechnego	"	107.
III. Edycye statutów, praw, konstytucyj polskich i litewskich	"	109.
IV. Statut litewski	"	111.
V. Prawo szlachty pruskiej	"	113.
VI. Prawa miast polskich i pruskich	"	114.
VII. Autorowie o poprawie rządu polskiego piszący, o sejmach lub też trybunałach	"	116.
I. Autorowie o poprawie rządu polskiego łacińskim językiem	"	116.
II. Autorowie o poprawie rządu polskim językiem	"	121.
III. Przydatek o pismach do sejmów lub trybunałów należących	"	126.
REGESTR autorów polskich częścią o traktatach częścią o poselstwach piszących	"	128.
<i>Rozdział I.</i> Autorowie o polskich traktatach	"	128.
II. O poselstwach polskich	"	131.
III. Autorowie lub Kolektorowie listów do znakomych Polaków pisanych	"	133.
IV. Autorowie pism satyrycznych przeciw Polsce	"	135.
V. Autorowie o historii naturalnej polskiej	"	136.

REGESTR autorów o familiach i herbach rycerstwa polskiego	„	140.
<i>Rozdział I.</i> Autorowie o familiach polskich w powszechności	„	140.
<i>II.</i> Autorowie o niektórych familiach polskich w szczególności	„	148.
<i>III.</i> Elogia lub życia znakomitych Polaków	„	154.
REGESTR autorów piszących o uczonych Polakach, o wierszopisach łacińskim językiem i autorów o polskich akademiach mówiących z dwoma dodatkami o wierszopiskach Polkach i drukarniach polskich	„	158.
<i>Rozdział I.</i> Autorowie o uczonych Polakach	„	158.
<i>II.</i> O Polakach wierszopisach łacińskich	„	164.
<i>III.</i> Autorowie o akademiach polskich	„	168.
<i>I. Przydatek.</i> O Polkach wierszopiskach	„	171.
<i>II. Przydatek.</i> O polskich drukarniach	„	173.
<i>III.</i> Projekt Józefa Załuskiego, bisk. kijowskiego, do rozdawania premii trojakić corocznie w bibliotece publicznej	„	174.
Dokończenie całego dzieła wierszami Owidiusza przez Autora	„	176.
Dodatek wyszczególnienie pism w Zbiorach historyków polskich znajdujących się i niektóre przypisy zawierający	„	177.

Przedruk techniką fotooffsetową
wykonany w Zakładach Graficznych w Lublinie
z egzemplarza udostępnionego
przez Bibliotekę Narodową w Warszawie
Wydano w nakładzie 800 egzemplarzy numerowanych
na zamówienie Zjednoczenia Księgarstwa

Nr 537

Wydawnictwa Artystyczne i Filmowe
Warszawa 1979

WAF
Reprint

